

İLM-İ LEDÜN

İsmail Dinçer

İLM-İ LEDÜN
İsmail Dinçer

Kitap No: 53

1. Baskı: Ağustos 2022

T.C. Kültür Bakanlığı Yayıncı Sertifika No: 53568

ISBN: 978-625-7211-20-8

Genel Yayın Yönetmeni: Çiğdem Okumuşlar

Kapak Tasarım: İlknur Muştu

Sayfa Düzeni: *ademseneel.com*

Baskı: Bozat Matbaacılık

Sertifika No: 44586

© Kaynak Gösterilerek Alıntı Yapılabilir.

İzinsiz Çoğaltılamaz, Basılamaz.

OKUMUŞLAR®
YAYINCILIK

YAŞAM DENİLEN OLGU, HAYATIN GÖNÜLE GÖRE YÖN TUTMASIDIR Kİ,
BİR DÜŞÜNÜRÜN DEDİĞİ GİBİ; NE İSTEDİĞİNİ BİLENE,
DÜNYA KENARA ÇEKİLİR YOL VERİRMİŞ. İNSANIN ACILARI VE
İDEALİNİN ONURLU SAVAŞININ SONUCU ORTAYA ÇIKMIŞ,
ŞAHSİYETLİ BİR KARARDIR; OKUMUŞLAR YAYINCILIK

19 Mayıs Mah. Yaşar Doğu Sok. No: 5/A

Şişli/İstanbul

Tel: 0 212 230 44 10

0 532 206 18 17 - 0 538 646 66 26

info@okumuslaryayincilik.com

www.okumuslaryayincilik.com

cigdem_okumuslar@hotmail.com

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ / 5

TÖVBE / 9

BEZM-İ ELEST / 12

EMANETİ EHLİNE VERMEK / 21

ASÂ VE NALINLAR / 28

MÛSÂ VE HIZIR / 41

KEHF SÛRESİ 60-82 / 47

TEVEKKÛL / 140

İLM-İ LEDÛN / 145

İLM-İ KURÂN / 160

İLM-İ HAVÂS- İLM-İ HAVÂSS / 174

İLM-İ NÛCÛM / 185

İLM-İ BURÛC / 193

İLM-İ SİMÂ- SİMÂLOJİ / 199

İLM-İ FERASET / 207

İLM-İ KİYASET / 216

İLM-İ SİYASET / 221

İLM-İ RİYÂZET / 228

İLM-İ REMİL / 238

İLM-İ TEVHÎD / 248

İLM-İ CEMÂL- İLM-İ CELÂL / 272

İLM-İ ŞİFÂ / 275

SONUÇ / 283

ÖNSÖZ

Bu kitabımızda, ilm-i ledün konusunu anlamaya ve anladığımız kadarıyla hissettirmeye çalışacağız.

Öncelikle şunu belirtmek gerekir.

Ledün ilmi kitaplardan okumakla, bir kişiyi dinlemekle, eğitime gitmekle öğrenilemez.

İlm-i ledün, gönlünde mânevi duyguların filizlenmeye başladığı kişilerde tecelli eder.

Kâmil insanlar o filizlenmeyi görürler, o filizlenmenin meyveye dönmesine yardımcı olurlar.

İlm-i ledün, hem bedenlerde hem de rûhun derinliklerinde olan ilâhî akışın sırlarıdır.

Allah'ın evvel boyutuna, âhir boyutuna, zâhir boyutuna, bâtın boyutuna ait olan ilimler vardır.

Hadîd Sûresinde bu çok güzel sunulmuştur.

Hadîd Sûresi 3: "Huvel evvelu vel âhiru vez zâhiru vel bâtın ve huve bi kulli şeyin alîm"

Meâli: Evvel ve sonsuz olan, zâhir olan ve bâtın O'dur ve O bütün her şeydeki ilmin sahibidir.

Âyette belirtildiği gibi bütün her şey ilmi olarak kuşatılmıştır.

İlmin derinliklerinde nice sırlar vardır.

Allah'ın zâhir boyutunun ilmi, beşerî ilimlerdir.

Beşerî ilimler Metamatik, Fizik, Kimya, Biyoloji olarak tecelli etmiştir ve bunların her birinin sonsuz ilim boyutu vardır.

Bâtın boyutunun ilmi, rûh ve cân boyutuna ait olan ilimlerdir.

Evvel boyutu, nûrâni bir boyuttur, her şey o nûrdan akıp gelmiştir.

Evvel; evveli olmayan, evvelsizlik demektir.

Allah'ın evveli yoktur, yani bir başlangıcı yoktur, sadece nûr boyutu vardır, bu da tarife gelmez bir boyuttur.

Âhir boyutu; son, sonraki, bir sonraki, sonsuzluğa akış, bir şeyin sonu o şeyden yeni bir şeyin başlangıcı anlamlarına gelir.

Âhir boyutundaki ilm-i ledün; bir şeyin sonunu, sonra ne olacağını, bir şeyin nereye akacağını, bir olayın sonunu okuyabilme ilmidir.

İlm-i ledün, evveli, âhiri, zâhiri, bâtını okuyabilme ilmidir.

Görünen varlığın görünmeyen boyutu vardır, yani batını vardır.

Görünen varlığın evveli vardır, yani geldiği kaynak vardır.

Görünen varlığın âhiri vardır, yani bir sona olan yolculuğu vardır.

Hep bunları okuyabilmek ilm-i ledün boyutudur.

Arapça okuduğumuz Kur'ân'ın altında bir Kur'ân daha vardır.

Oradan okumak da ilm-i ledün boyutudur.

Birkaç örnek vermek gerekirse:

Neml Sûresi 38 ve 40. âyetlerde geçen Belkıs'ın tahtı, o tahtın gözün açılıp kapanmadan gelmesi bahsi vardır.

Taht nedir, tahtın gözün açılıp kapanmadan gelmesi nedir? Bunların derinliklerinde yatan mesajlar vardır.

Meryem'in, İsâ'yı babasız dünyaya getirmesinin altında yatan mesajlar nedir?

Mûsâ'nın çıktığı Tur Dağı nedir, Kutsal Tuva Vadisi nedir.

Mûsâ'nın Nil Nehrini yarması, bir kayadan 12 pınar akıtması nedir?

Yûnus'u yutan balık nedir?

Eyüp'ü saran müşkiller nedir, bulduğu şifa nedir?

Süleyman'ın yolunu kesen karınca nedir?

Kuş dili nedir?

Yâkûb'un 12 oğul boyutu nedir?

Mısır nedir, Mısır şehrinin 12 kapısı nedir?

İşte herkes Kur'ân okur, lâkin ilm-i ledün ehilleri Kur'ân'ı daha farklı okur, derinliğini görür, oradan gelen mesajları yakalar.

İlm-i ledün Kur'ân'da Kehf Sûresi 65. âyette geçer.

İşte bu kitabımızda, ilm-i ledün konusunu hissettirmeye çalışacağız.

Bu kitabımızda ilm-i ledünden doğan ilimleri inceleyeceğiz ve anlamaya gayret edeceğiz

Bu kitabımızda, Mûsâ'nın Hızır ile yolculuğundan gelen lütûfları hissetmeye çalışacağız.

Mûsâ'nın yolculuğunu kendi yolculuğumuz bileceğiz.

Mûsâ olmak nedir? Anlamaya çalışacağız.

Bir Hızır ile buluşmanın inceliklerini idrak etmeye çalışacağız.

Hızır nedir, Hızır kimdir, onunla buluşmak nedir? Bunları anlamaya çalışacağız.

Bedenin akışındaki ve rûhun taşıdığı ilmi hissetmeye çalışacağız.

Bu kitabımızda, Kehf Sûresi 60-82. âyetler arasında geçen Mûsâ ve Hızır yolcuğunu inceleyeceğiz.

O yolculuktan gelen nice mesajları anlamaya ve gönlümüzün terbiye bulmasına gayret edeceğiz.

Bu kitabımızda, ilim içre ilimleri hissetmeye ve hissettirmeye çalışacağız.

İlimden ayrılmadan, ilim gemisine binerek, ilme ait olan nice sırlara erişmeye çalışacağız.

Mânâ deryası olan bedenler şehrinde gelen mesajları anlamaya çalışacağız.

İnsanoğlu zayıftır, hatalar yapabilir, gaflete düşebilir, günah işleyebilir, kul hakkına girebilir, Allah'a karşı şirk koşabilir.

Aklı ve gönlü temiz olmayan insan, Allah hakikatine erişemeyecektir, insan makamına eremeyecektir, İslâm olamayacaktır.

Aklı ve gönlü temizlemenin, günahlardan dönmenin ilk adımı tövbedir.

İlm-i ledün kapısı, kişinin günahlarını görmesi, onlardan tövbe etmesi ve tövbesine uymakla açılır.

TÖVBE

Bismillâhirrahmânirrahîm

Estağfirullah, Estağfirullah, Estağfirullahe'l-azîm el-kerîm, ellezî lâ ilâhe illâ hüve'l-hayyü'l-kayyûmü ve etûbü ileyhi, tevbete abdin zâlimin li-nefsihî, lâ yemlikü li-nefsihî mevten velâ hayâten velâ nüşûrâ. Ve es-elühü't-tevbete ve'l-mağfirete ve'l-hidâyete lenâ, innehû, hüve't-tevvâbü'r-rahîm.

Meâli: Günahlardan temizleyen Allah'tır, günahlardan temizleyen Allah'tır, günahlardan temizleyen Allah'tır. Azîz olan-
dır, Kerîm olan-
dır. O'ndan başka güç yoktur. Diri olan, diriliğiyle varlığı her dâim tutan, sürüp giden ancak O'dur. Tövbe O'nadır. Bir özden var etmede ve hayat vermede ve neşretmede bir gücü olmayan ve nefesine zulmeden kulunun tövbesini kabul edendir. Bize hidayet eyle, mağfiret eyle, tövbemizi kabul eyle. Muhakkak ki O'dur rahîm olan, tövbeleri kabul eden.

Tövbe Allah'ım, tövbe Allah'ım, tövbe Allah'ım.

Bu ana gelinceye kadar ettiğim dedikodu ve çekiştirmelerden, fitnelik ve fesatlıktan, hasetlik ve kıskançlıktan, birilerinin ardından alay etmekten, kulların hakkına girmekten, düştüğüm gururdan, kibirden, kendimi üstün görmekten, başkasına hakir bakmaktan pişman oldum, tövbe ediyorum, beni affet ya Rabbim.

İnsanların inançlarına karışıp onları yargılamaktan, örtülü ya da örtüsüz diye ayırmaktan, namazlı ya da namazsız diye ayırmaktan, cemaat, tarikat, mezhep ayrımcılığı yapmaktan pişman oldum, tövbe ediyorum, beni affet ya Rabbim.

Kendi inancımı yüce görmekle, başkasının inancına hor bakmakla, onları cehennemlik görmekle, hüküm sahibinin sen

olduğunu unutmakla, nasıl bir gaflete düştüğümü anladım, tövbe ediyorum, beni affet ya Rabbim.

Nice kulunun kâlbini kırdım, içimde onlara öfke duydum, sesimi yükselttim onları incittim, bilerek ya da bilmeyerek onlara kötülük ettim, hepsinden pişmanlık duydum, tövbe ediyorum, beni affet ya Rabbim.

Dilimi tutamadım, fena sözler ettim, bilmişlik ettim, tartışmalara girdim, kimini yüce gördüm, kimini küçük gördüm, senin yüceliğini göremedim, tevazuyu unuttum, tenezzüllü olmadım, pişman oldum tövbe ediyorum, beni affet ya Rabbim.

İnsanların eksikliğini aradım, hatasını aradım, kendi eksikliği göremedim, kendi hatalarıma bakamadım, tövbe ediyorum, beni affet ya Rabbim.

Düştüğüm öfkelerden, nefretlerden, kinlerden, kavgalardan, ettiğim zalimliklerden pişman oldum, tövbe ediyorum, beni affet ya Rabbim.

Düştüğüm kaygılardan, karamsarlıklardan, umutsuzluklardan, senden umut kestiğimden dolayı tövbe ediyorum, beni affet ya Rabbim.

Dünyanın malına mülküne kapıldım, şana şöhrete aldandım, dünyanın nice çıkarına esir oldum, kendi çıkarım için nice kimsenin hakkına girdim, bilmeden nicesine hakkımı yedirdim, bilmeden aldandım aldattım, nice hatamı anladım, tövbe ediyorum, beni affet ya Rabbim.

Varlığın sûretinde kalıp, özünü görmemekle, eşyanın hakikatine erememekle, kendime ârif olamamakla, sana şahit olamamakla, sana şirk koşmakla, aklımı kullanamamakla, ne büyük bir gaflete düştüğümü anladım, tövbe ediyorum, beni affet ya Rabbim.

Varlığın ve kendimin yaratılış hikmetini görememişim, yaşamın sırrını çözememişim, seni bilememişim, beni affet ya Rabbim.

Bilerek ya da bilmeyerek düştüğüm tüm günahlarımdan pişman oldum.

Pişmanlıklarımı kabul eyle, tövbemi kabul eyle ya Rabbim.

Tövbe ya Rabbim, tövbe ya Rabbim, tövbe ya Rabbim.

Muhakkak ki sensin tövbeleri kabul eden, affeden, mağfiret sahibi olan.

Tövbemizi kabul eyle, bize mağfiret eyle.

Günahlara düşmemeye sana söz veriyoruz, sözümüzü kabul eyle, gönlümüzü samimi eyle ya Rabbim.

BEZM-İ ELEST

İlm-i ledün yolculuğu “Bezm-i elest” ile açılır.

Düştüğü günahları anlayıp tövbe edenler, bir daha günah işlememeye söz verenler ve bu sözlerine sadık olanlar, mânevi yolculuğa adım atarlar.

Gönlünde mânevi alanı filizlenenler, elest meclisine davet edilirler.

Bezm-i elest, bir Mürşid-i Kâmil’in sofrasında İlm-i Tevhîd ile buluşmaktır.

Bezmi elest, Rab boyutundan gelen seslenişi gönül kulağı ile duyabilmektir.

Bezm-i elest, rûh boyutundan gelen sesleniştir.

“Ve nefahtu fihi min rûhî-rûhumdan üfledim” (Hicr Sûresi 29)

Bezm-i elest, rûhdan gelen üflenişle buluşmaktır.

Tüm varlık, rûhdan gelen üflenişle şekillenir, rûhdan gelen üflenişle işler.

Rûhun üflenişiyile başlayan yaratılış, özde olanın açığa çıkışıdır.

Bezm-i elest, “kenz-i mâhfi, gizli hazine”nin bilinmeye başlamasıdır.

“Küntü kenzen mahfiyyen fe ahbebtu en u’rafe fe hâlaktü’l Halka li-u’arafe.”

“Ben gizli bir hazine idim; bilineyim, muhabbet edileyim, kendimi açığa çıkarayım diye Halk’ı Halk eyledim.”

Bezm-i elest, yaratanın yarattığında kendini aşıkâr etmesidir.

Bezm-i elest, tüm varlıktan gelen seslenişi duyabilmektir.

İlm-i ledün kapısı, varlığın özünden gelen seslenişi duymakla açılır.

Kişinin ten boyutundan gelen bir sesleniş vardır, cân boyutundan gelen bir sesleniş vardır.

Hem ten boyutundan hem de cân boyutundan gelen seslenişin içinde, ilim içre ilim vardır.

Bezm-i elest kişinin kendi vücûdundan gelen bir sesleniştir.

O sesleniş, vücûdun sahibinin “Bu vücûdun sahibi benim” seslenişidir.

Bezm-i elest, kişinin “Benim Rabbim kim?” yani “Beni vücûdlandırıran kim?” sorusunun cevabının arayışının başladığı yerdir.

Bezm-i elest, kişinin yaratıcısına şahit olmaya başladığı yerdir.

Bezm-i elest, kişinin İslâm makamına erme yolculuğudur.

Bezm-i elest boyutunda “Kâlû belâ” sırrı vardır.

Anne babalarımız hep öğretiler: Evladım sana sorarlarsa “Ne zamandan beri Müslüman’sın?” diye, sen de “Kâlû belâdan beri” diye cevap ver.

Kâlû belâdan beri Müslüman olmak ne demektir?

Kâlû belâ ne demektir?

Kâlû belâ Kur’ân’da geçer mi?

Kâlû belâ, A’râf Sûresi: 172. âyette geçer.

Kâlû belâ, evet demektir.

Evet makamı, şahitlik sonrası açılan bir makamdır.

Kişinin Rabbine şahit olduğu O’ndan emin olduğu makam “Belâ-Evet” makamıdır.

Belâ makamı secde makamıdır, secdede varlığından geçme makamıdır.

Kişinin Rabbine şahit olması, kendi bedenine dönüp, bedenin yaratılışını düşünmekle başlar.

Bezm-i elest, kişinin kendi beden meclisinde, Âdem'den Muhammed'e nice resul ve nebi boyutlarının hakikatleriyle tanışmasıdır.

Bezm-i elest, kişinin bedeninden gelen seslenişle buluşmasıdır.

Bezm-i elest meclisi, kişinin Rabbine teslim olduğu, Rabbinden emin olduğu, "Belâ-Evet" ikrarı verdiği bir makamdır.

Bezm; dost meclisi, muhabbet meclisi, aşk meclisi, lisan-ı Hakk ile buluşma meclisi anlamlarına gelir.

"Bezm" kelimesi, içki meclisi diye de bilinir.

İçkiden maksat, sarhoşluktur.

Sarhoşluktan maksat, ilâhî aşktır, ilâhî secdedir.

İlâhî aşk sarhoşluğunda olan, her an bezm hâlinde yaşar.

"E lest" kelimesi ise; "Ben değil miyim?" "Benim değil mi?" anlamlarına gelir.

Bezm-i elest, Hakk'ın zikriyle buluşma meclisidir.

Elest meclisi, varlığın özündeki ilmi meclistir.

Elest meclisi, Kur'ân'ın mânâsal olarak açılımıdır.

Elest hitabı, bir sesleniştir.

Her yerden gelen seslenişi duyanın, bezm-i elesti açılmıştır.

Elest meclisi, zâkirin zikriyle buluşmaktır.

A'râf Sûresi: 172 : "E lestu bi rabbi kum."

"Sizin Rabbiniz değil miyim? Sizi vücûdlandırان ben değil miyim?"

Bizim Rabbimiz kimdir?

Bizi vücûdlandırان kimdir?

Bedenlerimiz nasıl oluştu, oluşturan kimdir?

Her insan kendi bedenine bakıp, "Ben nasıl var oldum?" diye sormaz mı?

Her insan nereden geldiğini, nereye gittiğini, ölüm sonrasının ne olduğunu düşünmez mi?

Her insan, görünen varlığın nasıl oluştuğunu merak etmez mi?

Eder elbet, sorar elbet, düşünür elbet.

İnsanın bezm-i elesti kendi vücûd şehridir.

O vücûd şehrinde, o vücûd şehrinin Sultanı her an sorar.

Seni vücûdlandıran kimdir?

Bu bedeni yapan, şekillendiren kimdir?

Senin beden şehrinin sahibi kimdir?

Elest ve Kâlû belâ kelimesi A'râf Sûresi: 172. âyette geçer.

A'râf Sûresi: 172:

وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ
وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَلَسْتَ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا أَن
تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ

Ve iz ehaze rabbuke min benî âdeme min zuhûrihim zurriyye-
tehum ve eşhedehum alâ enfusihim e lestu birabbikum, kâlû belâ
sehidnâ, en tekûlû yevmel kıyâmeti innâ kunnâ an hâzâ gâfilîn

Ve iz ehaze	: Almak, çekmek, çıkarmak, sarmak,
Rabbu ke	: Rabbin, seni vücûdlandıran,
Min benî âdeme	: Âdemoğullarından, insanlardan,
Min zuhuri him	: Görünüş, apaçık, sırtları, vücûdları, onlar,
Zurriyyete hum	: Züriyet, nesil, soy, öz, genleri, onlar, kendi,
Ve eşhede hum	: Tanık, şahit, bilen, her yerde her an hazır olan,
Alâ enfus him	: Üzerlerinde, nefsleri, kendileri, onlar,
E lestu bi rabbi kum	: Değil miyim, Rabbiniz, siz, sizi vücûdlandıran,
Kâlû belâ	: Dediler, derler, evet, ikrar,
Şehid na	: Tanık, bilen, şahit olan, hakikate şahit olan, biz,
En tekulu	: Söylemek, oluruz,

Yevme el kıyâmet	: Ölünceye kadar, vaktin sonu, diri olana kavuşmak,
İnnâ kunna	: Şüphesiz, doğrusu, biz olduk,
An hâzâ gâfilîn	: Bunlardan, gâfil, hakikatlerden gafil olmak,

Meâli: “Rabbin, Âdemoğullarının vücûdlarındaki genlerinden onların nesillerini açığa çıkardı. Onların kendi üzerlerindeki tecellileri onlara şahit göstererek, onların kendilerinden onlara her an seslenir: Sizi vücûdlandırıran Ben değil miyim? Hakikatlere şahit olanlar: Evet, biz ölünceye kadar tecellilerin senden olduğunu söyleriz, doğrusu biz hakikatlerden gafil bir hâl-deydik, derler.”

Âyette belirtildiği gibi, hepimiz nesilden nesile akıp geliyoruz.

Anne ve babamızın DNA’sında yazılı olan sistemden vücûd buluyoruz.

Hücre hücre oluşan bedenlerimizde, asla muktedir olan değiliz.

Bedenlerin oluşumunda, şekillenmesinde bir katkımız yoktur.

İnsan kendi bedenine dönüp, bedeninin oluşumunu, şekillenmesini ve işleyişini anlamaya çalışmalıdır.

“Benim vücûdum” dediğim bedenime dönüp, bana ait olup olmadığını anlamaya çalışmalıyım.

Bezm-i elest makamına erişmeye gayret göstermeliyim.

Kendi enfüsümden gelen “E lestu bi rabbi kum” seslenişini duyabilmeliyim.

“Benim bedenimin sahibi kim?” Sorusunun cevabını bulmak için, elest meclisine tâbi olmalıyım.

“Kâlû belâ” makamına erişebilmek için, şahitlik üzere hareket edebilmeliyim.

Bedenlerimizden her an olan “E lestu bi rabbi kum” seslenişini duymak, ilm-i ledün yolculuğunu başlatır.

“Kâlû belâ” makamına erişebilmek, makam makam miraç etmekle mümkündür.

“E lestu bi rabbi kum” hitabının muhatabı “Kâlû belâ” diyendir. Kâmil bir kimse öyle demiş: “Kâlû belâ” diyebilmek kırk yılını aldı.

Şahitlik makamına ermeden, “Kâlû belâ” diyebilmek mümkün değildir.

Âyette belirtildiği gibi “Kâlû belâ şehidnâ” şahit olanlar evet diyeceklerdir.

Şahit olabilmek için, bezm-i elest meclisi ile buluşmak gerekir. Kişinin bezm-i elesti, bir mürşidin elinden tutmakla başlar. Bir mürşidin elinden tutmak, onun sunduğu İlm-i Tevhîd bilgileri ile buluşmaktır.

Fetih Sûresi 10: “İnnellezîne yubâyiûneke innemâ yubâyiû-nallâh yedullâhi.”

Meâli 1: “Sana biat edip el verenler, Allah’a biat edip el verdiler.”

Meâli 2: “Senin anlattığın hakikatlere uyanlar, sadece Allah’a bağlı olduklarını anlarlar ve kendilerindeki gücün Allah’ın gücü olduğunu bilirler.”

Bir mürşidin elinden tutmak, ilim yolunda Allah’a şahit olma yolculuğunun başlamasıdır.

Mürşid’den murad, irşad yolunu gösterendir.

Mürşid, İlm-i Tevhîd yolunun talebesi ve öğretmenidir.

Bir mürşidin meclisiyle buluşmak, bezm-i elest meclisine kapı açar.

Sâlik o mecliste Hakk’a söz verir ve o sözünü tutar.

Fetih Sûresi 10. âyetin tamamı şöyledir.

Fetih Sûresi 10:

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ
فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ
عَلَيْهِ اللَّهَ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا

İnnellezîne yubâyîüneke innemâ yubâyîûnallâh yedullâhi
fevka eydîhim fe men nekese fe innemâ yenkusu alâ nefsih ve
men evfâ bi mâ âhede aleyhullâhe fe se yu'tîhi ecren azîmâ

Ellezine yubâyîüne ke	: Biat edenler, uyanlar, el verenler, senin beyan ettiğin,
İnnema yubâyîüne Allah	: Sadece, biat, tâbi olurlar, uymak, bağlılık, Allah,
Yedu Allah	: Eli, gücü, yolu, ilmi, Allah,
Fevka eydi him	: Üzerinde, eli, gücü, onlar,
Fe men nekese	: Fakat, sonra, kim, bozdu, çiğnemek, nakıs, aşmak,
Fe innema	: Bundan sonra, artık, sadece, ancak,
Yenkusu alâ nefsihi	: Bozar, aşar, zarar, kendi zararına,
Ve men evfa	: Kim vefa, ahid, sevgiyi sürdürme, bağlı koruma,
Bima ahede	: Şeyler, o şeyler, ahid etti, söz, bağ koruma,
Aleyhe Allah	: Onu, bunu, o, Allah'a,
Fe se yutî hi	: Böylece, verilir, vardır, sunulur, ulaşır, o,
Ecren azimen	: Ecir, karşılık, büyük, yüce,

Meâli 1: "Senin anlattığın hakikatlere uyanlar, sadece Allah'a bağlı olduklarını anlarlar ve kendilerindeki gücün Allah'ın gücü olduğunu bilirler. Bundan sonra kim ahidini bozarsa ancak kendi zararına bozar ve kim ahde uyar, sevgiyle bağli korursa, kendindeki Allah'ın tecellilerini anlar. Böylece o sunulan yüce karşılıklara kavuşur."

Meâli 2: "Sana el verenler, bana el verdiler, onlardaki güç bana aittir. Kim ahidini bozarsa, kendi aleyhine bozmuş olur. Kim ahidini korur, vefâli olursa, Allah'ın tecellilerini anlar, yüce karşılıklara kavuşur."

Âyette belirtildiği gibi bir mürşidin elinden tutmak, teveccüh boyutudur.

Teveccüh; yönelmek, gerçeği aramak, yüzünü bir yöne çevirmek, yöneldiğin yerden yüzünü döndürmemek demektir.

Teveccüh, Hakk'a yöneliş demektir.

Teveccüh, yüz yüze gelmek demektir.

Teveccüh, kendi yüzünde Hakk'ın yüzüne şahit olmak demektir.

Bir kişiye teveccüh edilmez, Hakk'a teveccüh edilir.

Bir öğretmene gitmenin amacı, öğretmen değildir, öğretmen-deki bilgiyi talep etmektir.

Yöneldiğimiz öğretmen, öğrenmek istediğimiz bir şeyin yolunu yöntemini bize öğretir.

Öğretmene saygı duyarız, o da bizim gibi Allah'ın bir kuludur.

Öğretmen nasıl bir yola bağlıysa, talebe de o yola bağlanmak için öğretmene gider.

Mürşide gitmekten maksat, Allah'a şahit olmanın yolunu, yöntemini öğrenmek içindir.

Bir mürşidin meclisi; bezm-i elest meclisidir.

Bezm-i elest, şahitlik yeridir.

Bezm-i elest, ahid meclisidir.

Ahid, Allah ile ahidleşmektir.

Yani, kişinin Allah'a; kibre düşmeyeceğine, günah işlemeyeceğine, kimseye zulüm etmeyeceğine, kendine varlık nispet etmeyeceğine söz vermesidir.

Âyette belirtildiği gibi; "Kim ahdini korur, vefâlı olursa, Allah'ın tecellilerini anlar, yüce karşılıklara kavuşur."

Teveccüh de bir mürşidin elinden tutmak, İlm-i Tevhîd yoluna talebe olmaktır.

Teveccüh, Allah'ın hakikatlerine şahit olmak için açılan bir sofradır.

Bir Mürşid-i Kâmil'le açılan elest meclisi, İlm-i Tevhîd derslerinin tebliği ile devam eder.

İlm-i Tevhîd yolunda talebe bâtil alandan gelen tüm bilgileri bırakır, ilim ile tanışır ve ilim ile hareket eder.

Kişi, aklında olan zulme kapı açan her bilgiyi terk etmelidir.

Mûsâ'nın asâsını terk etmesi, bâtil alan bilgilerini bırakmasıdır.

Mûsâ'nın kendine sunulan asâyı alması, İlm-i Tevhîd bilgileri ile buluşmasıdır.

Bâtil alanı terk etmeden, hakikatler anlaşılmaz.

Mûsâ'nın asâsını ve nâlınlarını terk etmesi konusunu iyi düşünmeliyiz.

İlm-i Tevhîd sırları emanettir.

Emanet, asâsını ve nâlınlarını terk edenlere verilir.

Emanet ancak ve ancak ehline teslim edilir.

Şimdi bu konuyu inceleyelim.

EMANETİ EHLİNE VERMEK

Emanet ehline verilmelidir.

Mûsâ Hızır'ı bulduğunda, Hızır'da bir emanet vardı, o emanet Mûsânın hakkıydı ve emanet ona sunuldu.

Hakk'ın yoluna hakedenler adım atacaktı.

Emanet mutlaka ehlini bulacaktı.

Allah'ın emaneti nedir?

Emanetin teklifi nedir?

Emaneti kim yüklenir, kim yüklenmiş gibi görünür, kim yüklenmekten kaçınır?

Emanetten maksat, "İlm-i Tevhîd, İlm-i Ledün" sırlarıdır.

Mûsâ, asâsını ve nalınlarını terk etmekle emanet ona sunuldu.

Emanet ancak ve ancak ehil olan kimseye sunulur.

Ehil olan kimse, aklını ve gönlünü tertemiz etmiş olandır.

Ahzâb Sûresi 72. âyette de teklif edilen emanet, göklere, yere, dağlara mı teklif edildi?

Yoksa burada bir benzetme mi vardır?

Ahzâb Sûresi 69. âyetten 72. âyete kadar Hazreti Mûsâ kıssasından bir bölüm sunulur.

Ahzâb Sûresi 72:

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا
الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا

İnnâ aradnel emânete ales semâvâti vel ardı vel cibâli fe ebeyne en yahmilnehâ ve eşfakne minhâ ve hamelehâl insân in-nehu kâne zalûmen cehûlâ

İnna aradne	: Muhakkak biz, sunduk, teklif ettik,
El emanet	: Emanet, hakikat bilgisi, İlm-i Tevhîd, İlm-i Ledün,
Ala el semavat	: Yüce olan, yücelik hâlinde olan, gök, Ulvîyet, Ulvî Âlem,
Ve el ard	: Yerdeki, yeryüzünde büyüklük taslayanlar,
Ve el cibali	: Dağlar, kendini büyük gören, kibirlilik,
Fe ebeyne	: Böylece, çekindiler, istemediler, sakındılar,
En yahmilne-ha	: Yüklendi, taşıdı, o,
Ve eşfakne min-hâ	: Şevkâtli, alçakgönüllü, koruyucu, o hâl, olan,
Ve hamele ha el insan	: Onu yüklendi, taşıdı, aldı, insan,
İnne hu kane	: Muhakkak, doğrusu, o, oldu,
Zall	: Meyletmek, yönelmek, gitmek, eğilmek,
Ma cehule	: Cahilliği bitti, cahillerden olmadı,

Diyanet Meâli: “Şüphesiz biz emaneti göklere, yere ve dağlara teklif ettik de onlar onu yüklenmek istemediler, ondan çekindiler. Onu insan yüklendi. Çünkü o çok zalimdir, çok cahildir.”

Tevhîd-î Kur’ân Meâli: “Biz emaneti, kendini Ulvî Âlem’in yüceliği içinde olduğunu sananlara ve yeryüzünde hâkimlik taslayanlara ve kendini büyük görenlere teklif ettik, fakat onlar onu yüklenmekten çekindiler. Şevkatli olan insan ise onu yüklendi, doğrusu o hakikatlere meyletti, cahillerden olmadı.”

Hazreti Mûsâ, firavunun sarayında; firavuna, firavunun peygamberi diye bilinen kişiye ve firavunun din adamlarına, Allah’ın hakikatlerini sunar.

Allah’ın hakikatlerine kapı açan “İlm-i Tevhîd” bilgileri sunulur.

İşte Ahzâb Sûresinin 72. âyetinde bu hakikat anlatılmıştır. Genelde meâllerde; göklere, yerlere, dağlara emanet sunuldu diye meâl edilir.

Biz de sanırız ki Allah'ın emaneti, göklere, yere, dağlara sunuldu.

Oysa âyette "âlâ el semâvâtî ve el ardı ve el cibâlî" âyeti "âlâ" diye başlar ve devam eder.

Yani; "âlâ el semâvât, âlâ el ard, âlâ el cibâl."

Âlâ kelimesi; yükseklik, büyüklük, yücelik, şeref, şan, pekiyi, üzerinde, nimet, ihsan gibi anlamlara gelir.

Burada; gökler, yer, dağlar ile benzetme yapılmıştır.

O günün dilinde insanların hâlleri ve tavırları bazı varlıklarla örnek gösterilerek anlatılmıştır.

Âlâ el semâvât âyeti ile; kendini göklerin tanrısı ile bağlantı hâlinde olduğunun iddiası içinde olanlara, "Göklerin yüceliği içinde olanlar, Semâ'dan haber alanlar, Ulvî Âlem'in yüceliğinde olanlar" diye adlandırılmıştır.

Ve burada firavunun peygamberi diye bilinen Haman'dan bahsedilmiştir.

Âlâ el ard âyeti ile; kendini yeryüzünün sahibi, yeryüzünün hükümdarı, yeryüzünde yücelik verilen" gibi vasıflarda gören kişi ya da kişiler işaret edilmiştir.

Ve burada firavun ve firavun hâllerinde olanlar işaret edilmiştir.

Âlâ el cibâl âyeti ile; kendini büyük gören, ileri gelenlerden gören, kendini yüce gören, kendini meşhur sayan kişiler işaret edilmiştir.

Cibal, Cebel: Dağ, yüksek tepe, bir kavmin ileri geleni, meşhur kişi, bir toplumda büyük kişi, gibi anlamlara gelir.

Ve burada "El mele" âyetiyle, firavunun din adamları denilen kesim işaret edilmiştir.

Bu âyette anlatılan hakikat, Hazreti Mûsâ'nın, firavunun sarayında hakikatleri orada bulunan üç zümreye tebliğ etmesidir.

İşte bu üç zümre:

1- Firavunun kendisi, (âlâ el ard âyeti ile)

2- Haman yani firavunun veziri ve kendini peygamber gören firavunun peygamberi, (âlâ el semâvât âyeti ile)

3- El mele, yani firavunun ileri gelen din adamları denilen kesim (âlâ el cibâl âyeti ile)

İşte Hazreti Mûsâ, firavunun sarayında bu üç zümreye hakikatleri tebliğ etti.

Kasas Sûresi 38, âyette de bu üç zümreden bahsedilir.

Peki bu üç zümre, yapılan tebliği kabul etti mi?

Hayır etmediler. Çünkü bu üç zümre kendi bilmişliklerinin kibrinde olan kişilerdi.

Atalarının inancından gelen kişiler, o inanca ait olan bilgileri doğru kabul eder ve farklı bir bilgi sunulduğunda onu kabul etmez, reddeder hatta bilgiyi sunanı kâfir ilan eder.

Kur'ân'da başka bir âyette bu üç zümreden bahsedilir.

Ankebût Sûresi 39: "Doğrusu Mûsâ; Karun'a ve Firavun'a ve Haman'a geldi, onlara hakikatleri apaçık delillerle açıkladı. Fakat onlar, yeryüzünde kibirlendiler ve irfaniyet sahibi olamadılar."

Kibirli olanlar, emaneti yüklenemezler.

Peki, emaneti kim yüklenir, yani kim kabul eder?

Âyette belirtilmiştir "eşfakne minhâ ve hamelehâl insân" emaneti ancak şefkatli olan kimse yüklenir.

Kur'ân'ın bazı yerlerinde hakikatleri kimin yükleneceği ve kime tebliğ edilmesi gerektiği anlatılır.

Allah'ın emaneti olan "İlm-i Tevhîd" "İlm-i Ledün" ancak ve ancak tevazulu olan, şefkatli olan, saygılı olan, kibri olmayan, koruyuculuğu olan kimselere tebliğ edilir.

Yani gönül cihetiyle hazır olan kişilere hakikatler tebliğ edilir.

Yoksa anne babasının kültüründen gelen inanç boyutunda kalan kişiler, o inanca ait bilgilerin dışındaki bilgileri kolay kolay kabul etmezler.

Çünkü bir çocuk doğduğunda anne babasını bir inanç sistemi üzere bulur ve o inanca ait bilgilerle ve ibadetlerle yetişir.

İsevi bir çocuk, İsevi bir anne babadan doğduğu için ve o kültürde yetiştiği için İsevi olur.

Musevi bir çocuk da, Musevi bir anne babadan doğduğu için ve o kültürde yetiştiği için o da Musevi olur.

Müslüman bir çocuk da, Müslüman bir anne babadan doğduğu için ve o kültürde yetiştiği için o da Müslüman olur.

Ayrıca her çocuk, ailesinden gelen dinî inançlarının içinde yetiştiği gibi, katıldığı cemaat, tarikat gibi toplulukların inançlarına göre de yetişir.

Alevi, Bektaşî, Sünnî, gibi.

Yine ayrıca kendi içinde de ayrı ayrı tarikatlara göre yetişir.

Sünnî bir toplulukta ve diğerlerinde onlarca ayrı ayrı tarikat vardır ve de her bir tarikatın kendine göre ayrı ayrı ibadetleri, inançları vardır.

İşte atalarının inancından gelen kişiler, kendi yetiştikleri inanç sistemine göre hareket ederler.

Ve kolay kolay hiç kimse, kendi atalarından gelen inanç sisteminin dışına çıkmak istemez.

Çoğu insan anne babasından öğrendiği inancı terk etmeyi, dinden çıkmak olarak görür.

İşte bu âyette emanet kimlere teklif edilmeli açıklaması vardır.

Emanet ancak ve ancak hakikati, varoluşu ve var edeni anlamak isteyen, sorgulayan, araştıran, düşünen kimselere teklif edilir.

Onlarda samimiyet, tevazu, saygı, sevgi, şefkat hâlleri varsa, "İlm-i Tevhîd"e ait bilgiler onlara özel olarak sunulur.

İşte Hazreti Mûsâ, firavunun sarayında Allah'ın emaneti olan Tevhîd ilmine ait bilgileri sundu.

Ancak onu orada bulunan üç zümre kabul etmedi.

Emaneti, gururlu, kibirlik, bilmişlik içinde olan yüklenmez, onun kibri emaneti almaya engel olur.

Hakikati aramak ve anlamaya çalışmak bir gönül hâlidir.

Gönlünde samimiyet olan, aşk olan, tevazu olan, şefkatli olan muhakkak ki hakikatlerle tanışacaktır.

Gönül hazırlanmadan hakikatler o gönülde doğmaz.

Onun için gönlü hakikatin arayışıyla meşgul etmek gerekir.

Yoksa dedikodu, çekıştirme, küçük görme, alay etme, gurur, insanların ardında konuşup onları kerih görme, dünya menfaati, şan şöhret peşinde koşmak, birinin hakkına girmek, kâlb kırmak gibi hâllerle gönlü kirletmemek gerekir.

Eğer bu hâllerden biri bile olsa gönül bize kendini açmaz.

Çünkü gönül Allah'ın evidir.

O evi temiz tutmak gerekir.

İşte, emanet ehline sunulmalıdır.

Nisâ Sûresi 58: "İnnallâhe yemurukum en tueddûl emânâti ilâ ehlihâ."

Meâli: "Allah'ın size hükmüdür: Emanetleri sadece ehline verin."

Hazreti Muhammed bu âyeti "emaneti ehline vermezseniz kıyameti bekleyin" diye şerh etti.

Buradaki kıyametten maksat, yozlaşma ve yıkımdır.

Bir sohbet sırasında biri Hazreti Muhammed'e sordu: "Kıyâmet ne zaman kopacak?"

Hazreti Muhammed: "O kıyâmeti soran nerede?" dedi.

O kişi: "İşte ben, ey Allah'ın resûlü."

Hazreti Muhammed: "Emanet zayi olduğu zaman kıyâmeti bekle" dedi.

O kişi tekrar sordu: "Emanetin zayi olması nasıl olur?"

Bunun üzerine Hazreti Muhammed: “Ehil olmayan kimse-
lere görev verildiği zaman kıyâmeti bekle” buyurdu.

Hazreti Muhammed bizlere; yozlaşmanın ve yıkımın baş-
langıcı, emanete ihanet etmek ve emaneti ehline vermemek-
tir, mesajı veriyor.

Bir Mürşid-i Kâmil’e varıldığında, “İlm-i Tevhîd, İlm-i le-
dün” sırları ancak ve ancak o sırları taşıyabilecek olan kimseye
emanet edilir.

Ehil kişi, akli ve gönlü hazır kişidir.

Ehil kişi, aşk içinde hakikatleri talep eden kişidir.

Gönlü samimi, akli hazır, aşkı derin, teslimiyeti güçlü kişidir.

Yetimlik makamına erişmiş, bâtil inançlardan kurtulmuş,
bilmediğini bilen kişidir.

Tevazu sahibi, şefkatli, koruyucu, kuşatıcı, merhametli olan
kişidir.

Emanet, nalinlarını ve asâsını terk edebilen kişiye sunulacaktır.

ASÂ VE NALINLAR

Hazreti Mûsâ'nın Tuvâ vadisinde bıraktığı nalınları ve asâ'sı neydi?

Mukaddes Tuvâ vadisi neydi?

Tâ-Hâ Sûresi 11-12: "Fe lemmâ etâhâ nûdiye yâ Mûsâ. Innî ene rabbuke fehla naleyke inneke bil vâdil mukaddesi tuvâ."

Meâli: 11- 12: "Böylece, o nûra ulaştığında o kutsal nidayı işitti: Ey Mûsâ, seni vücûdlandırان şüphesiz Benim. Artık dünyaya olan meylini, kendine nispet ettiklerini bırak. Elbette sen övülmüş mukaddes bir yol üzeresin."

Tâ-Hâ Sûresi 11:

فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ يَا مُوسَى

Fe lemmâ etâhâ nûdiye yâ mûsâ

Fe lemmâ etaha : Böylece, oraya geldiğinde, ulaştığında,

Nudiye ya Mûsâ : Nida edildi, duydu, seslenildi, Mûsâ

Tâ-Hâ Sûresi 12:

إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى

Innî ene rabbuke fehla naleyk inneke bil vâdil mukaddesi tuvâ

Innî ene rabb ke : Muhakkak ki ben, senin Rabbinim,
vücûdlandırان,

Fehla naley ke : Artık, bırak, nalın, sana ait olan, nispet
ettiklerin, dünya meyli

İnne ke bi el vadi : Elbette sen, vadi, yer, yol, tarz, usûl,

El mukaddesi : Mukaddes, kutsal, temiz, pak, değerli,

Tuvâ : Övülmüş, sena edilmiş, değerli, toplama,
birlik yolu,

Mûsâ, Hızır ile buluşmadan önce Mukaddes Tuvâ vadisinde, nalinlarını ve asâsını terk etti.

Mukaddes Tuvâ vadisi, İlm-i Tevhîd yoludur.

Tuvâ kelimesi; Tevhîd, birlik, birleşme, toplanma, bir arada olma anlamlarına gelir.

Mukaddes Tuvâ vadisini; hem insanın vücûdu, hem de insanın beyni olarak da düşünebiliriz.

İnsanın vücûdu, Allah'ın mukaddes şehridir.

İnsanın beyni, Allah'ı idrak edecek olan bir deryadır.

İnsanın beyni temiz olmalıdır ki kişi Allah hakikatini idrak edebilsin.

İnsanın akli ve gönü temiz olursa, kişi Tevhîd şuuruna erişebilecektir.

İnsanın beyni, hem bâtil bilgilerden hem de dünya hırsından kurtulmalıdır ki, Allah'ın mukaddes şehri olan vücûd şehrine adım atılsın.

İşte o mukaddes şehre adım atabilmek için, nalinlar ve asâ terk edilmelidir.

Neydi bu nalinlar, neydi bu asâ?

Fehla naley ke : Nalinlarını çıkar, bırak, sen

Mûsâ'ya nalinlarını çıkar denilmesinin hikmeti nedir?

Nalın, kişinin ayağına giydiği ayakkabıdır.

Atın ayağına çakılan demirden olan at ayakkabısına da nal denilir.

Nalından maksat, yani kişinin ayağına giydiği ayakkabıdan maksat, kişinin dünya ile olan bağıdır.

Ayakkabı, toprak ile kişinin arasındaki bağıdır.

Kişinin dünya ile bağı, kişinin dünyaya esir olması mıdır, yoksa onun için yaşam yeri ve hakikatleri öğrendiği bir okul mudur?

Mûsâ'ya "nalınlarını bırak" denilmesinin hikmeti; "dünyaya esir olma, şan şöhret peşine düşme, para, mal mülk hırsına

kapılma, kibir içinde olma, benlik nispet etme, toprak boyu-
tunda kalma, toprağın iç yüzünü gör” uyarısıdır.

Mûsâ’ya “asânı bırak” denilmesinin hikmeti; “dayandığın tüm
bâtıl bilgileri bırak, aslı olmayan şeylerle hareket etme” öğüdüdür.

Mûsâ’ya; dünyaya olan meylini bırak, kendine nispet ettik-
lerini terk et, denilmesi ilm-i ledün yolunda olan herkese idi.

Allah’a şahit olmanın yolu, dünya hırsını terk etmekle ve
akıldaki bâtıl bilgilerden sıyrılmakla başlar.

Tâ-Hâ Sûresi 19. âyette: “Kâle elkıhâ yâ Mûsâ.” “O bilip taşı-
dıklarını bırak ya Mûsâ diye bildirdik.”

Mûsâ’ya “nalınlarını çıkar” diye bildirildikten sonra da “asânı
da bırak” diye bildiriliyor.

Asâ; değnek, dayanılan şey, bildikleri taşıdıkları anlamlarına gelir.

Her insan düşünmelidir, aklımda dayandığım bilgiler bâtıl
bilgiler midir?

Yoksa dayandığım bilgiler, ilmî bilgiler midir?

Kişi, Allah’ın ilmine dayanırsa, asâsı onu kendi asliyetine
eriştirir.

Kişi, bâtıl bilgilere dayanırsa, asâsı onu isyana, asiliğe, kibre
düşürür.

Mûsâ’ya; dünyaya olan meylini bırak, dünya hırsını terk et
ve aklındaki bâtıl bilgilerden sıyrılmakla, Allah’ın ilmine sarılmakla, tüm insanlara idi.

Mûsâ’nın kıssasında Mûsâ, asâyı bıraktığında onu bir yılan,
bir canavar gibi görüyor.

Mûsâ çekiniyor ve geri çekiliyor.

Buradan şunu anlamalıyız, kişi bâtıl bilgilerle hareket ederse,
o bilgiler onu canavarlaştırır yani zalimleştirir.

İşte kişi nasıl canavarlaştığını anladığında, o bâtıl alandan
çekinir ve oraya bir daha yaklaşmamak için gayret gösterir.

Bir kişi Hakk'a ait olan hakikatlere ulaşmadığı müddetçe kendi bildikleri her zaman onu kibre, gurura, benliğe, kötülüğe, ayrımcılığa sürükler.

Bir kişi, kendi bildiği bâtil bilgileri terk etmelidir, Hakk'a ait olan ilmî bilgilerle donanmalıdır.

Mûsâ'nın bıraktığı asâ, tâgût inancıydı.

Mûsâ'nın aldığı asâ, Mûsâ'yı hakikatlere şahit ettirecek olan "İlm-i Ledün" idi.

Tâgût inancı:

Bâtil bilgilerle hareket etmek, asılsız şeyleri aslı varmış sanmak,

Bâtil olan şeylere inanmak,

Zanlarımızı ilâh edinmek,

Çıkarlarımızı ilâh edinmek,

Aslını bilmediğimiz şeylere göre hareket etmek,

Hevâmıza göre hayal ettiğimiz ilâhlara inanmak,

Allah'ı bırakıp başkasına yücelik vermek, ondan medet ummak,

Kendini yüce görmek, başkasına hor bakmak,

Yargılayıcı bilgilerle hareket etmek,

İşte eğer bizler; aslı olmayan, bâtil olan, kendi zanlarımıza göre var ettiğimiz ilahlara inanıyorsak bu tâgût inancıdır.

Mûsâ'nın tekrar aldığı asâ, Hakk'a ait olan ilmî bilgilerdir.

İşte Mûsâ'nın çıkardığı nalınları, dünyaya olan meyliydi.

Mûsâ'nın bıraktığı asâsı, bu zamana kadar Allah adına başkalarından duyduğu bâtil bilgilerdi, hakikat diye dinlediği, duyduğu aslı olmayan bilgilerdi.

Mûsâ kendi bilip taşıdıklarını bıraktı, Hakk'a ait olan hakikatlerin ilmini yükledi.

Allah'a ait ilmî bilgiler, bizzat Allah'ın kitâbı olan varlık kitâbından öğrenilir.

Her varlık bir kitâbtır ve her varlığın nitelikleri onun sayfalardır.

Allah'a ait hakikatler bizzat bu sayfalarda yazılıdır.

Mûsâ'nın Tur Dağında bıraktığı asâ, aslı olmayan, ispatı olmayan, ayrımcılık getiren bilgilerdi.

Mûsâ'nın Tur Dağında aldığı asâ, Tevhîd şuuruna götüren, ilimle tanıştıran ilâhî bilgilerdi.

İnsan vücûdu, bir ilim şehridir.

İnsan vücûdu "İkrâ" âyetinin işaret ettiği yerdir.

İnsan, kendi vücûdunda tüm hakikatlere ulaşabilir.

Kendini okuyan kişi, varoluşun hakikatine ulaşabilir.

Bilgi inanca götürür.

İlim imana götürür.

İlim, hakikatin varlıktaki işaretleridir.

İlim üzere olan, muhakkak ki aradığı tüm soruların cevabını zamanla bulur.

İlim üzere olmayan kişi, bâtıl alana bulaşır.

Bilgiler bizi ilimle tanıştıryorsa, yâni varlıktaki delillere, şahitliğe götürüyorsa, o bilgiler ilâhî bilgilerdir.

Bilgiler bizi akıl etmeye, düşünmeye, anlamaya, analiz etmeye ve sonuçta yaratılışı okumaya götürüyorsa, o bilgiler ilâhî bilgilerdir.

Bilgiler bizi Allah hakikatine götürüyorsa, o bilgiler ilâhî bilgilerdir.

İlâhî bilgiler, ilimden gelen bilgilerdir.

İlim bizi, şahitliğe götürür.

Şahitlik, emin olmaya götürür.

Emin olmak, mü'minlik demektir.

Mü'min olan, İnsanlık makamına gelir.

İnsanlık makamına gelen, İslâm olur.

İslâm olanın yaşantısına, Müslümanlık denir.

İlimsiz ne İnsan olunur, ne de Müslüman olunur.

Eski devirlerde, Kâmil kişilerin elinde asâ bulunurdu.

Resul ve nebi denilen kişilerin elinde olan asâ, Allah'ın ilmine dayanmanın işaretidir.

Eskiden Kâmil kişilere neden asâ verilirdi?

Bilgelik yolunda eğitim gören ve eğitimini başarı içinde tamamlayan ve edep içinde olanlara neden asâ verilip “Haydi git ve hakikatleri insanlara izah et” denilirdi?

Mûsâ'nın asâsından maksat nedir?

Mûsâ'nın Tur Dağında Hakk'ın huzurunda bıraktığı asâ neydi?

Ve tekrar alınan asâ neydi?

Mûsâ asâyı bıraktığında neden tedirgin oldu?

Mûsâ'ya yol gösteren asâ neydi?

Firavunun sarayında değnekler atıldı, değnek yılan ya da ejderha mı oldu?

Ve Mûsâ'nın ejderhası, firavunun din adamlarının yılanlarını mı yuttu?

Firavunun din adamlarının attığı değnekler yılan mı oldu?

Mûsâ'nın bıraktığı değnek ejderha mı oldu?

Nedir bunun hakikati?

Nedir buradaki sırlar?

Asâ'dan maksat nedir?

Asâ bildiğimiz odundan yapılan bir değnek midir?

Yoksa asâ denilen şey, kişinin dayandığı, savunduğu bilgiler midir?

Tevrat: “Ve Rab ona dedi ki: O elindeki nedir? ve o dedi ki: Asâ ve O dedi ki: Yere at onu ... ve o bir yılan oldu ve Mûsâ ondan kaçtı.” (Mısır'dan Çıkış 4)

Tevrat: “Aron'un (Harun) asâsı filiz verdi.”

Hep toplumda, asânın yılanı ya da ejderhaya dönüştüğüne inandık.

Peki, nedir asâ hakikati.

Mûsâ'nın Tuvâ'da bıraktığı asâ; onun dayandığı, bildiği bâtlı bilgilerdi, atalarından gelen inançsal bilgilerdi.

Tekrar aldığı asâ ise, ilimden gelen hakikat bilgileri idi, İlm-i Tevhîd bilgileri idi.

Hârûn'un asâsısın filiz vermesi; Bilge kişilerin aktardığı bilgiler, irfâniyetin yolunu gösterir, anlamındadır.

Asânın filiz vermesi, "ilmî bilgilerle gönüller irfân bulur" anlamındadır.

Kişi bâtıl alandan gelen tüm asılsız bilgileri bırakmalıdır.

İlim üzere hareket etmenin ne olduğunu öğrenmelidir.

Neml sûresi 10:

وَأَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَأَاهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ يَا مُوسَى لَا تَخَفْ إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَيَّ الْمُرْسَلُونَ

"Ve elkı asâk fe lemmâ reâhâ tehtezzu ke ennehâ cânnun vellâ mudbiren ve lem yuakkıb, yâ mûsâ lâ tehaf innî lâ yehâfu ledeyyel murselûn."

- Ve elkı : At, bırak, terk et,
Asâ ke : Kendi taşıdığın bilgiler, baston, kuru olan, dayanağın,
Fe lemma rea ha : Böylece, onu gördüğünde, anladı,
Tehtezzu : Titreşen, hareket, debelenen, sürüklenen,
Keenne ha : Gibi, nasıl, sanki,
Cânnun : Cân, cin, bilinmeyen, değişik kötü hâller, hareketli,
Ve la mudbiren : Döndü, çekip çevrildi, arkasını dönerek, anlayışına dönen
Ve lem yuakkıb : Dönmedi, yorum yapmadı, zorlandı,
Ya Mûsâ la tehaf : Ey Mûsâ, korkma, çekinme,
İnnî la yehafu : Muhakkak ben, korku yok,
Ledeyye : Benim katımda, bana ait,
Murselin : Resuller, mesaj, açığa çıkarıcı, hakikate ulaşanlar,

Meâli: "Kendi dayanağın olan bildiklerini, taşıdıklarını bırak. Böylece o, kendi bildiklerinin, taşıdıklarının onu nasıl kötü

hâllere sürüklediğini anladı ve kendi anlayışlarına döndü baktı ve zorlandı, yorum yapmadı. Ya Mûsâ! Korkma, muhakkak ki benim katımda hakikate ulaşanlara korku yoktur.”

Mûsâ, Tur Dağında, aklındaki taşıdığı asılsız, yargılayıcı, kibre düşürten, başkasına hor baktırtan, zulme kapı açan bilgileri terk etti.

Kutsal Tuva Vadisi, birlik yoludur.

Tuva kelimesi; birlik, bütünlük, Tevhîd demektir.

Tevhîd yolu, kişinin vücûdudur.

Kişinin vücûdu, tüm Tevhîd sırlarının şehridir.

Bir kişi Tehvîd yoluna adım atabilmesi için; bâtil olan, ayırmıcılık veren, kendi yolunu inancını üstün gösteren tüm bildiklerini bırakmalıdır.

O bildikleri bırakılmadan, Tevhîd yolunda kâmil kişi, ona Tevhîd dersleri veremez.

Mûsâ'nın bıraktığı asâ, atalardan gelen aslı olmayan, zulme yol açan bâtil bilgilerdi.

Mûsâ'nın tekrar aldığı asâ, bir Mürşid-i Kâmil'den alınan hakikatin ilmî bilgileridir.

Bazı meâller:

A'râf Sûresi 107: “Bunun üzerine Mûsâ, asâsını yere bıraktı, o da birdenbire kocaman bir ejderha kesiliverdi.”

Şuarâ Sûresi 32: “Bunun üzerine Mûsâ asâsını bırakıverdi; apaçık bir ejderha oluverdi.”

Şuarâ Sûresi 32: “Böylece o bilip taşıdiklarını sundu, böylece onu bir irfân içinde ortaya döktü.” (Tevhîd-i Kur'ân Meâli)

Tâ-Hâ Sûresi 20. âyette geçen “Hayyatun” kelimesi genelde “yılan” diye çevrilir?

A'râf sûresi 107. âyette geçen “Suaba” kelimesi de “yılan” ya da “ejderha” diye çevrilir?

Hayyetun kelimesi “حَيَّ” “Hayy” kelimesinden gelir.

Hayyetun: Yaşayan, yaşam, canlılık, hareketli olan, dirilik, terzi, yılan, hayvanlaşma gibi anlamlara gelir.

Tâ-Hâ Sûresi 20: Bazı Meâller: “Hemen attı. Bir de ne görsün, o akıp giden bir yılan oluvermiş!”

Tevhîd-i Kur’ân Meâli: “Böylece o bilip taşıdıklarını bıraktı. Artık o yaşamın hakikatini arayan olmuştu.”

Suaba- Seaben mubin” تَعْبَانٌ “ kelimesi ise: akıtmak, sel yolu, ejderha, apaçık delillerle anlatmak, gibi anlamlara gelir.

A’râf sûresi 107: Bazı Meâller: “Bunun üzerine Mûsâ, asâsını yere attı. Bir de ne görsünler, apaçık bir ejderha.”

Tevhîd-i Kur’ân Meâli: “Böylece o bilip taşıdıklarını sundu, böylece hakikatleri apaçık delillerle bir irfân içinde anlattı.”

Firavunun sarayında Mûsâ; firavunun din adamları denilen kişilerle ilmî bir mütâlaaya girişti ve ilmî olarak, tüm delillerle hakikatleri ortaya döktü.

Firavunun din adamları, duyumlara dayalı, aktarımlara dayalı, şahsi çıkara dayalı bilgiler ortaya koydular.

Mûsâ’nın sunduğu ilme dayalı, ispata dayalı bilgiler, bâtil alanı durdurdu.

Ve firavunun din adamları, Mûsâ’nın ortaya koyduğu hakikatlerin daha ilimsel olduğunu, kendi bildiklerinin daha zayıf, asılsız olduğunu anladılar.

A’râf Sûresi 109:

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ هَذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ

Kâlel meleu min kavmi firavne inne hâzâ le sâhîrun alîm

Kâle el meleu : Dedi, ileri gelenler, din adamları, bilgili olanlar,

Min kavm firavn : Kavim, kimseler, firavun, kibirli olan,

İnne hâzâ : Doğrusu, bu,

Le sahir : Sihir, etkileyici, tesir, maskara,

Alîm : İlmin sahibi, ilim üzere açıklayan,

Meâli: “Firavun kavminin din adamları dediler ki: Doğrusu bunun bildikleri etkileyicidir.”

109. âyette geçen “Alîm” kelimesi hakikatin anlaşılmasında en güzel işarettir.

Mûsâ ile firavunun din adamları denilen kesim, firavunun sarayında ilmî bir münazara yaparlar.

Yapılan şey, bir mecliste hak ile bâtılın bilgisel mücadelesi idi. Hak bilgiler, ilme dayalı bilgilerdi.

Bâtıl bilgiler; duyuma dayalı, aktarıma dayalı, şahsi çıkara dayalı, ayrımcılığa dayalı, ilme dayalı olmayan, asılsız bilgilerdi.

Hakikat her zaman ilmin içindedir.

İlim her zaman varlık sayfalarının içinde satır satır yazılıdır.

Fizik, Kimya, Biyoloji, Matematik o ilim şehrinin delilleridir.

Kur’ân’da, Mûsâ ile firavunun din adamları denilen kesimin tartışması şöyle geçer.

Tâ-Hâ Sûresi: 64-65-66

64:

فَأَجْمِعُوا كَيْدَكُمْ ثُمَّ ائْتُوا صَفًّا وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنْ اسْتَعْلَى

Fe ecmiû keydekum summetû saffâ ve kad eflehâl yevme menistalâ

Fe ecmiu	: Artık, toplamak, bir araya getirmek,
Keyd kum	: Kavga, tartışma, hile, mücadele, siz,
Summe atû saffen	: Sonra gelin, saf, saf olun, sıra ile,
Ve kad efleha	: Oldu, felah, zafer,
El yevm	: Gün, vakit, zaman,
Men istalâ	: Kim, üstünlük, yüce olan,

Meâli: “Artık sizler tartışmak için toplanın, sonra saflar hâlinde olun ve kim o zaman üstün gelirse zafer onundur.”

65:

قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِنَّمَا أَنْ تُلْقِيَ وَإِنَّمَا أَنْ نَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَىٰ

Kâlû yâ mûsâ immâ en tulkiye ve immâ en nekûne evvele
men elkâ

Kâlû ya Mûsâ	: Dediler, ya Mûsâ,
Ve immâ en tulkiye	: Atmak, ortaya koyacaksın, bırakmak, sunan,
Ve immâ en nekune	: Ya da olması,
Evvele	: İlk, önce, evvel,
Men elkâ	: Bırakan, veren, ortaya koyan, atan kimse, sunan,

Meâli: “Dediler ki: Ya Mûsâ! Önce sen mi bildiklerini ortaya
koyacaksın yoksa biz mi koyalım?”

66:

قَالَ بَلْ أَلْقُوا فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِنْ
سِحْرِهِمْ أَنَّهَا تَسْعَىٰ

Kâle bel elkû fe izâ hıbâluhum ve ısıyyuhum yuhayyelu ileyhi
min sıhrihim ennehâ tes'â

Kâle bel elku	: Dedi, hayır, buyrun, önce, bırakın, ortaya koyun, atın,
Fe iza hıbâlu hum	: Fakat, onların bağları, ipleri, bağlandıkları,
Ve asıy hum	: Taşdıkları, bildikleri, dayandıkları bilgiler,
Yuhayyelu ileyhi	: Bir hayalden ibaret, ona,
Min sıhri him	: Sihirleri, etkileri, etkiledikleri,
Enne ha tesa	: Hızlı yürüme, aktarmak, söz taşıma, gammaz,

Meâli: “Mûsâ dedi ki: Önce siz ortaya koyun. Fakat onların bağlandıkları şeyler ve taşıdıkları, etkilendikleri şeyler, bir hayalden ibaret, duyduklarını aktarmadan ibaret.”

Tâ-Hâ Sûresini incelediğimizde anlıyoruz ki, aslında yapılan şey, bir mecliste ilmî bir münazara idi.

Mûsâ, ilme dayalı bilgileri bir bir ortaya koydu.

Firavunun din adamları denilen kesim de, kendi bilgilerini ortaya koydu.

Sonuçta anlaşıldı ki, Mûsâ'nın ortaya koyduğu bilgiler; ilmî hakikatler idi, ispatı olan ilmî bilgilerdi, Tevhîd hakikatleri idi.

Firavunun din adamları, Mûsâ'nın ortaya koyduğu bilgilerin daha delile dayalı, ispata dayalı olduğunu anladılar ve teslim oldular:

İşte anlıyoruz ki;

Asâ'dan maksat; kişinin dayandığı bilgisel alandır.

Bilgi vardır, bâtil alandan gelir.

Bilgi vardır, ilmî alandan gelir.

Bilgi vardır, kişiyi şeytanlaştırır.

Bilgi vardır, kişiyi insanlaştırır.

Kişi kendini şeytanlaştıran bilgiyi bırakmalı, kendi insanlaştıran bilgiye sarılmalıdır.

Bâtil olan, ayrımcılık getiren, zulüm getiren, üstünlük getiren, bilgiler terk edilmelidir.

Çünkü bâtil bilgi, kişiyi firavunlaştırır; şeytanlaştırır.

Tevhîd şuuruna ulaştıran, birlik getiren, şefkat getiren, sevgi getiren, varlığın özünden gelen hakikatin bilgileri alınmalıdır.

Bu bilgi de, ilimden gelen bilgidir.

Bilinmelidir ki: İlim üzere olmayan her kişi mağlup olmaya, kaybetmeye mahkûmdur.

Varlığın varoluşunun sırrı ilimdir.

Hakikatlerin anlaşılması için gerekli olan ilim ve edeptir.

İlim ifade etmeyen şeylerin peşine düşmemeliyiz.

İlimden gelen Fen dediğimiz; Fizik, Kimya, Biyoloji, Matematik her zaman asâımız olmalıdır.

Bilmeliyiz ki Allah hakikati ancak ve ancak ilim ile idrak edilir.

Edeple içinde olan ilimle tanışılır.

İlim tüm kapıları açan bir anahtardır.

İlimsiz yol kişiyi şeytanın kucağına düşürür.

İlim ve irfân kişiyi hakikatle tanıştırır.

Mûsâ kendini çok bilgili görüyor, her şeyi bildiğini sanıyordu.

Mûsâ'ya bilmediği bildirildi, o da bilmediğini anlayınca, bir bileni aradı.

Mûsâ'nın aradığı Allah hakikatini bilen bir Kâmil insandır.

Mûsâ'nın aradığı Hızır idi.

MÛSÂ VE HIZIR

Mûsâ, Rabbini görmek istemiş, içine bir arayış düşmüştür.
Mûsâ; “Rabbim seni görmek istiyorum” diye seslenmiş.
Mûsâ’ya; “Beni asla göremezsin” diye bildirilmiştir.
Çünkü gören ve görülen ikilik durumudur.
Oysa Tevhîd birlik durumudur.
Allah ayrı kul ayrı mıdır ki birbirlerini görsünler?
Mûsâ da görmek istemiş ve Rabbine seslenmişti.
Arâf Sûresi 143: “Kâle rabbi erinî enzur ileyke kâle len terânî.”
Meâli: “Rabbim! Göster kendini göreyim seni. Bildirdik: Beni asla göremezsin.”

Mûsâ Rabbini göremezse O’na nasıl inanacaktı?
O’na şahit olmadan O’nu nasıl bilecekti?
Mûsâ gibi Rabbini görmek isteyen bir kimse, nasıl bir yol izlemeliydi?

İnsan, Allah’ı görebilir miydi?
İnsan, Allah’a şahit olmadan nasıl mü’min olabilirdi?
Ezanda günde yirmi defa okunan “Eşhedü, şahit olun” diyen bir sesleniş değil miydi?

“Eşhedü en lâ ilâhe İllAllah”

“Eşhedü en lâ ilâhe İllAllah”

“Eşhedü enne Muhammeden Rasûlullah”

“Eşhedü enne Muhammeden Rasûlullah”

İnsan, hem Allah hakikatine hem de Muhammed hakikatine şahit olmalı değil miydi?

Allah hakikati neydi?

Muhammed hakikati neydi?
Kul neydi, Allah neydi?
Allah hakikatine nasıl erişilirdi?
Rabb neydi, Hakk neydi?
Tüm bunların cevapları olmalıydı.
Elbette bir bilen kimse yol gösterebilirdi.
Mûsâ'nın içine düşen ateş, onu bir arayışa sürüklemişti.
Mûsâ bir şey bilmediğini anlamıştı.
Sadece bilgilerde kaldığını, şahitlik makamına eremediğini
anlamıştı.

Oysa Mûsâ kendini bilmiş görür, her şeyi bildiğini sanırdı.
İnsan kendini bilmiş gördüğünde, Allah'a şahitlik yolunu
kapatır.

"Ben bilmem" diyen insan, bilmeye kapı açacaktır.
Hep kendimizi bilmiş görmedik mi?
Başkalarının inancını ibadetini yargılamadık mı?
Başkalarını cahil görmekle, nasıl bir kibre düştüğümüzü an-
layabildik mi?

Kitaplardan bir şeyler okumakla, ya da hocaları dinlemekle,
Allah bilinebilir miydi?

Namazda okuduğumuz Arapça kelimelerin anlamını bile bil-
miyorken, Allah'ı nasıl bilebilirdik, hiç düşündük mü?

Mûsâ'nın içine düşen ateş, hepimize düşmeli değil miydi?
Kavmi Mûsâ'ya, kendisinden daha bilgili biri var mı diye sor-
duklarında, Mûsâ "Yok" deyivermişti.

Mûsâ'nın gönlüne ne büyük bir gaflete düştüğü hissettirilmişti.
Çok şey bilmek, Bilgelik miydi?

Çok kitap okumak, Kâmil insan olmak mıydı?
Bir inançta doğmak, anne babasından bulunduğu inanca uy-
mak, o inancı yüce görmek, kendini seçilmiş sanmak, Kâmil in-
san olmak mıydı?

Kur'ân, atalardan duydukları, gördükleri yol üzere olmanın, akıl etmek olmadığı müddetçe, doğru yolun bulunamayacağını ne güzel belirtiyordu.

Bakara Sûresi 170: "Ve izâ kîle lehumuttebiû mâ enzelallâhu kâlû bel nettebiu mâ elfeynâ aleyhi âbâenâ e ve lev kâne âbâuhum lâ yakîlûne şeyen ve la yehtedûn."

Meâli: "Onlara Allah'ın sunduğu şeylere tâbi olun denildiği zaman, derler ki: Hayır, biz atalarımızı ne üzere bulduysak ona tâbi oluruz. Eğer ataları bir şeyi akıl etmiyorlar ve doğru yol üzere olmasalar da mı?"

Allah'ın varlıktan âyetlerle sunduğu hakikatlere değil, anne babamızdan gelen inanç üzere hareket ettik.

Hakikatler varlık kitâbında satır satır yazılı idi, hiç oraya bakmadık.

Ne bulduk isek, onu doğru bildik.

Ne duyduk isek, onu doğru bildik.

Ne gördük isek, onu doğru sandık.

Annem babam Müslüman inancındaydı, ben de öyle oldum.

Annem babam Hristiyan inancındaydı, ben de öyle oldum.

Annem babam Musevi inancındaydı, ben de öyle oldum.

Yetmedi:

Annem babam Sünni idi, ben de Sünni oldum.

Annem babam Aleviydi, ya da Bektaşî idi, ya da Câferî idi, ben de öyle oldum.

Yetmedi:

Annem babam, Hanefî, Malikî, Şafîî ya da Hanbelî idi, ben de öyle oldum.

Yetmedi:

Anne babamın ibadeti, ibadethanesi, giysisi, kitabı neyse, benim de o oldu.

Yetmedi:

Anne babamın, tarikatı, cemâatı neyse, benim de o oldu.
Yani anne babam ne ise, ben öyle oldum.
Onlar da anne babasından ne gördüyse, öyle oldular.
Onlar da atalarının inancı üzere oldular.
Ve hepimiz, kendi inancımızı diğerlerinden üstün gördük.
Çünkü öyle öğrettiler.
Ve kendi inancımızda olanları iman sahibi, diğerlerini kâfir gördük.
Çünkü öyle öğrettiler.
Ve kendi inancımızda olanları cennete gidecek, diğerlerini cehenneme gidecek diye öğrendik.
Çünkü öyle öğrettiler.
Mûsâ da o devrin firavunun oğluydu.
Birçok şey biliyordu, kendini Bilge sanıyordu.
Atalardan gelen inancı bilmek, Allah'ı bilmek değildi.
Mûsâ, Allah'ı bilmediğini anlamıştı.
Bildiklerinin sadece bir bilgidен ibaret olduğunu, içi boş olduğunu, onu şahitlik makamına getirmediyini anlamıştı.
Bilgileri taşımak başkaydı, Allah'ı bilmek başkaydı.
Âyette ne güzel belirtilmiş.
Cumâ Sûresi 5: "Meselullezîne hummilût tevrâte summe lem yahmilûhâ ke meselil himâri yahmilu esfârâ."
Meâli 1: "Öğretileri yüklenen, fakat yüklendiği şeyin anlamını bilmeyen kimsenin durumu, ne taşıdığını bilmeyen eşeğin durumu gibidir."
Meâli 2: Tevrât'ın bilgilerini yüklenir, fakat yüklendiği bilgilerin mânâsına ermemiştir. İşte o kimselerin durumu, taşıdığı yükü bilmeyen eşeklerin durumu gibidir."
İnsan, ama kitaplardan ama duyduklarından bir şeyler öğrenir ve öğrendiği bilgileri beyninde taşır, taşıdığı bilgilerin

karşılığını kendinde ve varlıkta bulamayan kişi, hakikatlerin ne olduğunu anlayamaz, bilgilerin mânâsına erişemez.

İnsan okuduğu her bilginin aslına erebilmelidir.

Düşünülmeyen bilgi, bir eşeğin yükü taşıdığı gibi, beyinde taşınılan bir yükür.

Eşek bir yük taşıdığında bunu bir yere götürür ve o yük bir şeylere yarar.

Eşek ne taşıdığını belki bilmez, ama taşıdığı bir işe yarar.

İnsanın beyninde taşıdığı bilgi, insanı hakikatlere erdirmelidir.

Yoksa o bilgi, kişinin putu olur.

İşte Mûsâ, firavunun sarayında nice bilgiler yüklenmişti.

Fakat yüklendiği bilgilerin mânâsını bilmediğini anlamıştı.

Mûsâ nice şeyler bildiğini, ama Allah'ı bilemediğini anlamıştı.

Mûsâ'nın içine bir ateş düşmüştü.

Görmeliydi, şahit olmalıydı, kâlbi mutmain olmalıydı.

Peki, nasıl görecekti, nasıl şahit olacaktı?

Mûsâ'ya; "Bizi bilen birini bul" diye bildirildi.

Mûsâ, Allah'ı bilmek için, bir bileni bulması gerektiğini anlamıştı.

Mûsâ'nın Hızır arayışı, kişinin bir Mürşid'i aramasıdır.

Hızır'dan maksat "tüm hazeratta her an hazır ve nazır olan Allah'tır" şuuruyla hareket eden kimsedir.

Hızır, halk'ta Hakk'a nazar edendir, arayana yol gösterendir, yola intisap edeni eğitendir.

Hızır, hazret, hazerat, huzur, haz, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Hazret makamı, Halk'ta Hakk'a nazar etmenin makamıdır.

Bütün hazerat, her an Hakk tarafından tutulmaktadır.

Suyun damlalarını Halk olarak düşünelim.

Damlaların birliğini de Hakk olarak düşünelim.

Hakk, Halk birliği hazerattır.

Hazret makamı, Muhammed makamıdır.

Tüm bu hakikatleri ancak Hızır olan bilebilirdi.

Onun için Mûsâ, bir Hızır arayışına düşmüştü.

Bir Mürşid-i Kâmil ile buluşan, hakikatleri bilmeye başlayacaktı.

Nasıl ki her mesleğin bir üstadı vardı, Allah'ı bilebilmek için de bir üstat bulmak gerekiydi.

Nasıl ki okullarda öğretmenler, talebeyi bir ilimle buluşturlar, o ilim üzere yol almanın metotlarını öğretirler.

Amaç öğretmene tâbi olmak değil, öğretmenin öğrettiğine tâbi olmaktır.

Elbette öğretmen bir vesiledir.

İşte Mûsâ kendine bir vesile aradı, Allah'ı bilebilmek için bir Hızır aradı.

Hızır ile yolculuğu, Mûsâ'ya ilm-i ledün sırlarının kapısını araladı.

KEHF SÛRESİ 60-82

Bu bölümümüzde Mûsâ'nın Hızır ile buluşmasını inceleyeceğiz. Hızır ile buluşmak, İlm-i Tevhîd yoluyla buluşmaktır. İlm-i Tevhîd yolunda, İlm-i ledün kapıları açılacaktır. Hızır ile Mûsâ'nın buluşması, mürid ile mürşidin buluşmasıdır. Mûsâ'dan maksat, hakikati anlamak isteyen birer talebedir. Hızır'dan maksat, İlm-i Tevhîd yolunun usta talebesi, yani mürşididir.

İlm-i Tevhîd yolunda, mürid de mürşid de hakikatleri anlamak isteyen birer talebedir.

Nasıl ki bir mesleği öğrenmek için bir ustaya gidilir.

Yaratılışın ve yaratanın hakikatini öğrenebilmek için de, Kâmil bir insana gidilir.

Ben kimin, nereden geldim, nereye gidiyorum, Allah nedir, yaşamın sırrı nedir, bu âlem nasıl oluştu? Bunlara benzer sorular gönlüne düşen her insan bir arayışa düşer.

İşte bu arayış, bu soruların cevabını bilen bir Kâmil insana götürür.

O Kâmil insan, Hızır'dır.

İşte Mûsâ, o Kâmil insanı aramak için yola çıkmıştır.

60-

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِفَتَاهُ لَا أَبْرَحُ حَتَّىٰ أَبْلُغَ مَجْمَعَ
الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا

Ve iz kâle mûsâ li fetâhu lâ ebrehu hattâ ebluga mecmeal
bahreyni ev emdiye hukubâ

- Ve iz kâle Mûsâ : Demişti, Mûsâ,
Li feta hu : Genç arkadaş, yol arkadaşı, ilim yolunda
olan,
Lâ ebrehu : Ayrılmayacağım, durmak yok,
Hattâ ebluga : Hattâ, erişmek, ulaşmak, belîğ, bilgiyi
almaya hazır hâle gelmek,
Mecmea : Cem eden, Tevhîd eden, birleşti,
El bahreyni : İki deniz, bilge kişi, kâmil kişi,
Ev emdiye hukuba : Geçip gitmek, senelerce kalmak, günlerce,

Meâli: “Mûsâ yol arkadaşına: Tevhîd sırrını bilen bilge kişiye
ulaşincaya kadar durmak yok, hatta günlerce gidilse bile, demişti.”

Mûsâ'nın içine düşen ateş, onu yola düşürmüştü.

İçe düşen aşk ateşinin önüne geçilemezdi artık.

Mûsâ, tacı tahtı terk etmiş, firavunluğu bırakmış, bir ara-
yışa düşmüştü.

Nasıl arayacağını da bilmiyordu.

Rabbini bilmek, onu görmek istiyordu.

Hakk'ı bilen Hızır'ı bulmak istiyordu.

Hızır'ı tanıyan birini mutlaka bulmalıydı.

Mûsâ'nın arayışta olduğunu bilen biri, ona yaklaştı ve onunla
arkadaş oldu.

Mûsâ'nın gönlü samimiydi, tacı tahtı terk etmişti, gönlüne
düşen aşk yüzünden, hâliinden yansıyordu.

Mûsâ ile buluşan, Mûsâ'nın ne kadar samimi olduğunu gör-
müş, ona yaklaşmış, onunla arkadaş olmuştu.

Çünkü, bir zaman ona da birisi arkadaş olmuş, onu Hızır'la
buluşturmuştu.

Hızır'ı bilen Hızır'a götürürdü.

Mûsâ da Hızır'ı bilen biriyle arkadaş olmuştu.

Mûsâ'nın yol arkadaşı kimdir?

Mûsâ onu nasıl bulmuştur?

Bulduğu kişi, Mûsâ'ya nasıl güvendi de onunla yol arkadaşlığı yapmıştır?

Mûsâ'nın gönlüne; "Allah nedir, ben onu nasıl bulabilirim, ben onu nasıl görebilirim?" soruları düştüğünde Mûsâ'nın arayışı başlamıştı.

Bu ve buna benzer nice sorunun cevabını bulabilmek için, hakikat yolunda olan birini bulmak gerekiyordu.

Yani daha önce böyle soruların cevabını arayan ve cevapların nasıl bulunacağını bilen birini bulmak gerekiyordu.

Mûsâ, Allah hakkında bilgisi olmadığını anladığında, tenez-zül gösterip bir arayışa düştü.

Ve kendi gibi arayışta olan birini buldu.

Mûsâ'nın yol arkadaşı, İlm-i Tevhîd yolunun yolcusu idi.

Daha önce Hızır'ı bulan idi.

Mûsâ yol arkadaşını bulmuştu.

Onu Hızır'a götürecekti olan oydu.

Bulan Mûsâ mı idi, Mûsâ'nın samimi bir arayışta olduğunu bilip, Mûsâ'yı bulan mı idi?

Hızır ile buluşma yeri "Mecmeal Bahreyn" di.

Âyette, "Mecmeal Bahreyn" iki deniz olarak belirtilmiştir.

İki deniz boyutunu birçok açıdan düşünebiliriz.

Mürşid ve müridin buluşması gibi.

Zâhiri ilimler ve bâtni ilimler gibi.

Tenler boyutunun ve canlar boyutunun birliği gibi.

Sıfatlar boyutunun Zât boyutunda Tevhîd olması gibi.

Rûh boyutu ve nûr boyutunun iç içe olması gibi.

Müennes ve müzekker boyutunun birliği gibi.

Rahîm ve rahmânın birliği gibi.

Kadının yumurtasındaki ve erkeğin spermindeki DNA'ların birleşimi gibi.

Bu âyette geçen iki denizi, mürid ile mürşidin buluşması olarak düşünebiliriz.

Mürşid, deryanın içinde olduğunu anlamış olandır ve o der-yaya teslim olandır.

Mürid, henüz bir deryada olduğunun farkında değildir, kendi gerçeğini arayan bir kimsedir.

Bunu fark etmek için, bir mürşid'e gidilir.

Ki o Mürşid, Bilge kişidir.

O Bilge kişiden, deryanın hakikatini anlamak için İlm-i Tevhîd dersleri alınır.

İki deniz olan, mürşid ile mürid, Allah'ın hakikatlerinde buluşurlar.

İki deniz, biri acı, biri tatlı denizdir.

Acı deniz; Hakk'ı bilmeyen, duyguları, düşünceleri, hâlleri ile bir gaflet içinde olan, dili acı, hâli acı talebedir, sâliktir, müriddir.

Tatlı deniz; Hakk'a teslim olmuş, her an secde içinde olan, İnsan makamına ermiş, İslâm makamına ermiş, dili tatlı, düşünceleri tatlı, hâli tatlı olan Mürşid-i Kâmil'dir.

"Mecmeal Bahreyn" aynı zamanda, Hızır'dır.

Hızır, Mürşid-i Kâmil'dir.

Mürşid-i Kâmil, Tevhîd hakikatine erişmiş kişidir.

Mecmeal, cem kelimesinden gelir.

Cem makamına erişen, Tevhîd şuuruna erişmiştir.

Yukarıdaki âyette, Hazreti Mûsâ ile ona kefil olan yol arkadaşının, Bilge kişiye, yani bir Mürşid'e olan yolculuğu belirtilmiştir.

Mûsâ ile işaret edilen, hakikati arayan, kendini bilme yolunda olan bir talebedir.

İlm-i Tevhîd yolculuğunda nice sırlar vardır ki, hiçbir şey anlatıldığı gibi, görüldüğü gibi değildir.

“Allah nedir?” hakikatini arayan, yaratılışın ve yaratanın hakikatine ermek isteyen kişi, öncelikle aklını gönlünü temizlemelidir.

Aklın ve gönlün temizlenmesi, bâtıl olan kendi bildiklerini unutmakla, dünyanın çıkarına düşmemekle gerçekleşir.

Hakikat yolunda eski bildikleri ile yeni bildikleri arasında kalan kişi bocalar.

Mûsâ'nın, bıraktığı ve yeniden aldığı asânın sırrı budur.

Bıraktığı asâ, eski bilişleridir.

Aldığı asâ ise, Hakk'ın ilmine ait olan bilgilerdir.

Hakikat yolu; alınan asâ olan Hakk ilminin bilgileri ile açılır.

Bir kişiye, eski bildiklerini bırakmadan ona İlm-i Tevhîd tebliğ edilmez.

Tebliğ denilen, hakikatin bilgilerinin sunulmasıdır.

Bahre dalan kişi, sunulan bilgilerle yol bulan kişidir.

Hızır'dan maksat “El Bahri” esmâsı gönlünde tecelli etmiş kişidir, yani Bilge kişidir.

Bilge kişi yâni Hızır; tüm Hazeratı, yani tüm varlığı her an tutan Hakk'tır hakikatine ermiş olan Kâmil kişidir.

Hızır denilen Kâmil kişi, her an Hakk'ın huzurunda olmanın şuuruyla yaşayan kişidir.

Hızır hakikatte Hazreti Muhammed'dir.

Mûsâ'ya Hızır'lık yapan Hazreti Muhammed'in ulvîyetidir.

Âyette geçen “El Bahreyn”; deniz, derya, Bilge kişi anlamındadır.

“El Bahr” esmâsı gönüllerinde tecelli etmiş kimseler; Bilge kimselerdir, Mürşid kimselerdir, Kâmil kimselerdir.

Kâmil olan bir kimse; her an Allah deryasının içinde olduğunu fark edendir ve o şuurda yaşayandır.

Kâmil kimse, hangi varlığa bakarsa baksın, her varlığın Allah deryasında olduğunu görür.

Gönüllerinden akan bilgiler, Allah'ın deryasına ait olan bilgilerdir.

Onlar hevâlarından asla bir şey konuşmazlar.

Mûsâ, günlerce gidilse bile Hızır ile buluşmalıydı.

Mûsâ arkadaşı ile yola koyulmuş, Hızır'a olan yolculuk başlamıştı.

Mûsâ'ya, Allah hakikatine erebilmesi için, Allah hakikatine eren birini bulması gerektiği bildirilmişti.

Mûsâ, arkadaşı ile birlikte, içine düşen aşk ateşiyle yola koyuldu.

Arkadaşı, Hızır'ı bilen biriydi.

Mûsâ'yı Hızır'a götürecekti.

Yol arkadaşı denilen kişi, aynı duygu ve düşünceleri taşıyan kişidir.

Mûsâ'nın yol arkadaşı daha önce Hızır'a talebe olmuş kişidir.

İlm-i Tevhîd yolunun yolcusu olabilmek, o yolun insanını bulmakla mümkün olacaktır.

Hızır'a gidebilmek için, samimi bir gönülle hakikati arayan olmak gerekir.

Hakikat yolunun yolcusunun bir beklentisi yoktur, makam, şan şöhret beklentisi içinde değildir.

O kişi sadece Allah hakikatini anlamak isteyendir.

O kişi varoluşu ve var edeni anlamak isteyendir.

Hızır'la buluşacak olan; bencil, gururlu, kibirli, hor gören, kendini yüce gören, sert, gaddar olmamalıdır.

Tevazulu, alçakgönüllü, şefkatli, koruyucu, sahip çıkan olmalıdır.

İşte, Mûsâ da her şeyi terk etmiş, Hızır'ı bulmak için yola çıkmıştır.

Yol arkadaşı Hızır'ın makamını biliyordu.

Mûsâ'da bir samimiyet görmüş, onu Hızır'a götürmek için gayret göstermiştir.

Mûsâ, yol arkadaşı ile sohbet ede ede Hızır'a gitmek için yola çıkmıştır.

Yol arkadaşı, Mûsâ'yı Hızır'a giden yolda hem dinlemiş hem de bilgiler vermiştir.

Birçok müellif "Li feta hu" Mûsâ'nın yol arkadaşı için; hizmetçisi, yardımcısı, uşağı, bir adamı, genç adamı, delikanlısı diye tanımlar getirmesi doğru değildir.

Mûsâ'nın yol arkadaşı, Hızır'ı bilen, Hızır'a tâbi olmuş, ilm-i ledün yolcusu olan biridir.

Mûsâ'ya kefil olacak olandır.

Hakikat yolunun yolcusudur.

Mûsâ'yı Hızır'a götürecektir olandır.

61-

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنَهُمَا نَسِيَا حُوتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَيِّلَهُ
فِي الْبَحْرِ سَرَبًا

Fe lemmâ belega mecmea beynihimâ nesiyâ hûtehumâ fet-tehaze sebîlehu fil bahri serebâ

Fe lemma belega : Böylece, olduğu zaman, erişti, ulaştı, buldu,

Mecmea beyni huma : Toplanma, cem olan, Tevhîd eden, aralarında,

Nesiyâ hûte-humâ : Unuttular, balığı, gönlü, gönüllerindeki hissiyat, onlar,

Fe ittehaze sebîle hu : Böylece, edindi, buldu, kendi yolunu,

Fî el bahri : Deniz, bilge kişi, doğru gidilen yer, sonsuzluk,

Sereben : Kaydı gitti, aktı, gönlü kaydı,

Meâli: “Böylece onlar, Tevhîd sırrını bilen bilge kişiye ulaştıklarında, gönüllerindeki kendi bildiklerini unuttular. Böylece gönülleri bilge kişinin anlattıklarına doğru kaydı.”

Mûsâ ve arkadaşı, Tevhîd hakikatine ermiş olan bir kimseyle buluştular.

Bilge kişinin anlattıkları Mûsâ'nın gönlüne uymuştu.

Daha önce din adına anlatılan bilgiler, hep yargılayıcı, öteleyici, hor baktırıcı idi.

Ama burada anlatılanlar, hep Hakk üzere idi.

Hep Hakk'a ait olanlar konuşuluyordu.

Mûsâ'nın gönlü anlatılanlara akıp gitmişti.

Mûsâ daha önce din adına, Tanrı adına duyduklarını, Hızır'dan duydukları ile kıyaslamıştır.

İnsanın din adına duyduğu şeyler, gönlünü rahatsız ettiğinde, bir arayışa düşer.

Her inanç grubu, kendi inandığı Tanrı inancıyla başkasına saldırır, onları kâfir görür.

Oysa gerçek böyle mi olmalıdır?

Bir inanç diğerinden üstün olabilir mi?

Eğer Kur'ân'ı iyi anlarsak, hiçbir kültürün inancını küçük görmeye hakkımız yoktur. Onların ibadetlerini, itikatlarını alaya almaya hakkımız yoktur.

Hucurât Sûresi 11: “Ey iman edenler! Bir topluluk bir toplulukla alay etmesin, belki de o alay edilenler daha hayırlıdır.”

İnançların farklılığı kültürleri oluşturur.

Kültürler de birbirini anlamakla ve birbirine yardım etmekle emrolunmuştur.

Hucurât Sûresi 13: “Ey insanlar! Biz sizi, bir erkek ve bir kadından yarattık ve Halklar hâlinde, kabileler hâlinde çoğalttık, birbirinizi tanımanız ve yardım etmeniz için.”

Hazret Muhammed, Mescid-i Nebevî'yi yaklaşık altı dönüm kadar büyüttü.

Tek amacı vardı; farklı inanç grupları gelsinler, ibadetlerini özgürce yapsınlar ve kimse kimsenin inancını, ibadetini küçük görmesin, alaya almasın.

Bir gün bir Mecusi, Mescid-i Nebevî'ye geldi ve mumunu yaktı ve mumun ışığına doğru eğildi, ona secde etti.

Bunu görenler Mecusi'nin ibadetine güldüler, onu alaya aldılar.

Bunu gören güzel insan Hazreti Muhammed, Mecusi'yle alay edenlere dönüp dedi ki: "O, ateşe tapmıyor, o Allah'ın nûrunun ateşten tecelli ettiğine inanıyor ve ona saygı duyuyor."

Bunu duyan Mecusi: "Seni bundan dolayı seviyoruz ya Muhammed" dedi.

Evet, anlıyoruz ki Hazret Muhammed hiç kimsenin ibadetine, inancına karışmadı, onları asla ve asla hor görmedi.

Bu durum Kur'an'da bazı âyetlerde belirtilir.

Evet bizlerin;

Hiç kimsenin, hiçbir topluluğun ibadetine, inancına laf etme hakkımız yoktur.

Hiç kimsenin inancını ibadetini küçük görme hakkımız yoktur.

Toplumda onlarla alay etmeye hakkımız yoktur.

Tam tersi onların kültürlerini, inançlarını, ibadetlerini anladıkça birbirimize daha fazla sahip çıkarız.

Çünkü bu dünyada her toplum birbirine muhtaçtır.

Hepimizi yaratan aynı Allah değil mi?

Hepimizi şekillendiren aynı Allah değil mi?

Mûsâ, yaratıcısını tanımak istemiş ve Hızır ile buluşmuştu.

Bu âyetteki işaret edilen, "Nesiya hûte-humâ" kişinin gönlünün bir deryaya kayıp gitmesidir.

Kişi, bir topluluğa katıldığında ya da birini dinlediğinde, orada anlatılanlara gönlü uyuyorsa, artık gönlü oraya kayıp gitmiştir.

Her insan farklı farklı gruplara katılır ve orada anlatılanları dinler.

Eğer kişinin gönlü o anlatılanlara uymuyorsa, onun bedeni o kişiyi orada tutmaz, oradan uzaklaştırır.

Ama kişinin gönlü orada anlatılanlara uyuyorsa, hep oraya tekrar tekrar gitmek ister.

Kişi, bir yerde anlatılanları dinlediğinde, hemen kendi inancıyla kıyaslar.

Eğer kişi, kendi inancına sıkı sıkı bağlıysa, kendi inancı hakkında sorgulaması, tereddüdü yoksa, anlatılanlar kendi inancına uyuyorsa, orada kalır.

Ama anlatılanlar kişinin inancına uymuyorsa, oradan uzaklaşır.

İlm-i ledün yolunda kişi, ayrımcılık içinde olan bir inanca bağlı olmamalıdır.

Kişi, anne babadan öğrendiği inancı sorgulamaya başlamışsa, bir arayışa düşer.

Kişinin gönlü emin olmak için sorgular, şahit olmak ister.

İşte, Mûsâ da Hızır'ın anlattıklarına gönlünü vermiş, gönlü Hızır'ın anlattığı ilmî bilgilere kayıp gitmiştir.

62-

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتَاهُ آتِنَا غَدَاءَنَا لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا

Fe lemmâ câvezâ kâle li fetâhu âtinâ gadâenâ lekad lekînâ min seferinâ hâzâ nasabâ

Fe lemma câvezâ : Böylece, olduğunda, mesafe, varılan yer, ulaşılan yer,

Kâle li fetâ hu : Dedi, genç arkadaşına, yol arkadaşına,

Âti nâ : Bize getir, sun, ver,

Gadâe nâ : Kahvaltı, gıda, yemek, bildikleri, biz,

Lekad lekînâ : Doğrusu, buluştuk, hissetti, maruz kaldı, birlik,

Min seferinâ : Seferimiz, yolculuğumuz, taşıdıklarımız,
Hâzâ nasaben : Bu, yorgunluk, bitkinlik, meşakkat,

Meâli: “Böylece vardıkları yerde yol arkadaşına dedi ki: Gıdamızı getir. Doğrusu yolculuğumuzdan dolayı yorgun düştük.”

Mûsâ, yol arkadaşı ile Hızır'ın yanından ayrılıp, yol arkadaşı ile sohbet ede ede, geri dönüş yolculuğuna başlamıştır.

Mûsâ yol arkadaşı ile Hızır'dan duyduklarını konuşmuşlardır. Bu âyette geçen “Gıdamızı getir” mesajı, gönül gıdasıdır.

Kişinin midesi, dünyalık gıdalarla doyar.

Ama kişinin gönlü, hakikatlerle doyar.

Nasıl ki kişinin midesi yediklerini öğütüyorsa, kişi duyduklarını da düşünmeli onları analiz edebilmelidir.

Kişi, duyduğuna hemen inanmamalıdır, hemen de reddetmemelidir.

Sadece duyduklarını düşünmeli, tahkik etmelidir.

Ön yargılı olan kimseler, kendi inançlarına uygun olan sözleri duyduklarında kabul ederler.

Kendi inançlarına uygun olmayan sözler duyduklarında, hemen söylenenlere tavrı alırlar.

Kişi, Hakk'ı bilme yolculuğuna başladığında, kapı kapı dolaşır.

Her kapıda duyduklarını düşünür, gönlüne en uygun olan yeri arar.

Mûsâ da yol arkadaşı ile Hızır'a vardığında, onu dinlemiş, duyduklarını sindirmeye çalışmıştır.

Duyduklarını hemen kabul etmek, elbette kolay değildir.

Ne de olsa, firavunun sarayında büyümüş, orada firavun ve etrafındaki kişilerin din anlayışını dinlemiştir.

O anlayışta seçilmişlik, üstünlük vardır.

Mûsâ hep düşünmüş; “Benim gibi bir insan olan bir İbrâni-den ben niye üstün olayım ki.”

Mûsâ, İbrânilere yapılan zulmü hiç onaylamamıştır.

Onlara yapılan zulüm Mûsâ'nın içinde rahmet duygusunu tetiklemiş, o rahmet duygusu Mûsâ'yı Hızır'a kadar getirmiştir.

Mûsâ, atalarından ayrı bir yola düşmüş, Tevhîd hakikatini arayan olmuştur.

63-

قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ
الْحُوتَ وَمَا أَنْسَانِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ وَاتَّخَذَ
سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا

Kâle eraeyte iz eveynâ ilas sahrati fe innî nesîtu hût ve mâ ensânîhu illeş şeytânü en ezkureh vettehaze sebîlehu fil bahri acebâ

Kâle e raeyte	: Dedi, gördün mü, anladın mı?
İz eveyna	: Orada bulunduğumuzda,
İla es sahrati	: Kaya, sertlik, sert taş, gönüllerin sertliği, çöl, idraksizlik,
Fe inni nesitu	: Böylece, işte, bundan dolayı, unuttum, orada kaldı,
El hute	: Balık, gönül, hissiyat,
Ve mâ ensa ni hu	: Değil, ne, unutturmadı, engel olmak, onu,
İlla el şeytanu	: Başka, vardır, ancak, şeytani hâller,
En ezkur hu	: Hatırlatmak, anmak, anlamak, onu,
Ve ittehaze sebîle hu	: Edindi, sarıldı, vardır, yol, hakikat yolu,
Fî el bahri	: Deniz, bilge kişi, doğru yol, sonsuzluk,
Aceben	: Acayip, değişik, şaşkınlık, hayret, farklılık,

Meâli: “Dedi ki: Orada bulunduğumuzda, kendi bildiklerimizin gönüllerimizi nasıl taşlaştırdığını anladın mı? İşte gönlümüz

orada anlatılan o hakikatlerde kaldı. Bu zamana kadar hakikatleri anlamamıza engel olan şey, şeytani hâllerimizden başka bir şey değilmiş. Böylece onun gönlü bir farklılık içinde bilge kişinin anlattığı hakikatlere sarıldı.”

Âyette belirtilen “Orada bulunduğumuzda” denilen yer Hızır’ın sohbet sofrasıdır.

“Kendi bildiklerimizin gönüllerimizi nasıl taşlaştırdığını anladın mı?” sözü, firavunun sarayında öğrendiği din anlayışının, nasıl zalimce, gaddarca olduğunun itirafıdır.

Her kişi, kendi inancını sorgulamalıdır.

Kişinin inancı gönülleri gaddarlaştırıyor mu, yoksa şefkat ehli mi yapıyor? Bunu çok iyi düşünmelidir.

Kişi nasıl bir Allah inancı içindedir, çok iyi düşünmelidir.

Allah hakkında bilgiler sunan bazı kesimler; öfkeli, hiddetli, intikamcı, cezalandırıcı, bir inancın yanında olan, diğer inançları cehennemlik ilan eden, erkeklere sayısız cariye sunan, dul bakireler sunan, memeleri yeni tomurcuklanmış kızlar sunan, bir Allah tasavvuru sunuyorlar.

Allah hakkında bilgiler sunan kesimler; insan gibi gören, insan gibi işiten, insan gibi konuşan, insan gibi bilen, insan gibi öfkelenen, intikam alan, kimini seven, kimini sevmeyen bir Allah inancı sunuyorlar.

Allah hakkında bilgiler sunan kesimler; çok tanrılı inançlardan gelen; öfkelenen, gökten taş yağdıran, tehdit eden, intikam alan, rızkı kesen, göklerden şimşek atan, bizden dua bekleyen, ibadet bekleyen, yapmazsak kızan cezalandıran bir Allah inancı sunuyorlar.

Her inanç kendini cennetlik görüyor, diğerini cehennemlik görüyor, bunu da Allah’ın üstüne atıyor, Allah’ın kendinin yanında olduğunu, kendi gibi inanmayanı cehenneme atacağını anlatıyor.

Kur’ân meâlleri de buna göre yapıldı, din diye de bu bilgiler anlatıldı.

“Biz bir toplumu yok etmek istediğimiz zaman” İsrâ Sûresi 16
“Yıldırımları gönderir de onlarla dilediğini çarpar” Ra’d Sûresi 13

“Allah’ın lanetlediği, sağır kıldığı ve gözlerini kör ettiği bunlardır.” Muhammed Sûresi 23

“Altı üstüne getirilmiş şehirleri devirip yıktı.” Necm Sûresi 53

“Altı üstüne getirilen beldeler” Hâkka Sûresi 9

“Yoksa siz, gökte olanın üzerinize taş yağdıran bir kasırga göndermeyeceğinizden emin misiniz? Tehdidim nasılmış bileceksiniz.” Mülk Sûresi 17

“Allah, dünyada onların azaplarını çoğaltmayı ve onların kâfir olarak canlarının güçlkle çıkmasını istiyor.” Tevbe Sûresi 85

“Allah, gökten istediğin kafasına yıldırım atar” Ra’d Sûresi 13

“Aşağılık maymunlar olun” Bakara Sûresi 65

“Taş olun demir olun” İsrâ Sûresi 50

“Canları çıksın” Zâriyat Sûresi 10

“Onların başlarının üstünden kaynar su dökülecektir! Hacc Sûresi 19

“Bununla, karınlarının içindeki (organlar) ve derileri eritelecektir!” Hacc Sûresi 20

“Bir de onlar için demir kamçılar vardır!” Hacc Sûresi 21

“Hırsızların ellerini kesin” Mâide Sûresi 38

“Semûd Kavmini yerle bir etti” Şems Sûresi 14

“Nice nesilleri helâk ettik” Kâf Sûresi 36

“Biz kentlerden nicelerini helâk ettik! Azabımız onları gece yatarlarken/uyurlarken veya gündüz daldıkları an yakalayiverdi!” A’râf Sûresi 4

“Nuh’tan sonra nice nesilleri helâk ettik.” İsrâ Sûresi 17

“Memeleri yeni tomurcuklanmış kızlar verilecek” Nebe Sûresi 33

“Dullar ve bakireler verilecek” Tâhrim Sûresi 5

“İstedığınız kadar cariye” Nisâ Sûresi 3

“İri gözlü huriler verilecek” Vâkıa Sûresi 22

Ve onlarca âyetin çevriminde bizlere; öfkeli, hiddetli, intikamcı, lanetleyen bir Allah inancını empoze ettiler.

Buna inandıkları için, kendi inaçlarına göre Kur’ân meâli yaptılar.

Mekkeli müşriklerin kader inancını, Kur’ân meâllerine yansıtılar.

Zuhrûf Sûresi 55: Öfkelenen, intikam alan ve suda boğan diye inanılan, bir Allah inancı.

Lanetleyen, sağır eden, kör eden diye inanılan, bir Allah inancı.

Muhammed Sûresi 23: İşte bunlar, Allah’ın kendilerini lânetlediği, sağır kıldığı ve gözlerini kör ettiği kimselerdir.

Bakara Sûresi 142: Beyinsiz dediğine inanılan, bir Allah inancı.

Meâllere bakıldığında, hem beyinsiz diyen, hem de dilediğime hidâyet veririm diye çevrilen ve buna inanılan bir Allah inancına rastlıyoruz.

Demek ki kulunu hem beyinsiz yapıp, hem de hidâyet vermeyen diye inanılan bir Allah inancı.

Erkekleri insan yerine koyan, kadını insan saymayan bir Allah inancı.

Tahrim Sûresi 5: Erkeğe dul ve bakire eşler.

Nisâ Sûresi 4: Erkeğe; yetim kızları, ikişer, üçer, dörder kadını, yetmiyorsa cariyeleri sunan Allah inancı.

Nebe Sûresi 33: Erkeğe, memeleri yeni çıkmış aynı yaşta sayısız kız sunan bir Allah inancı.

Duamız ibadetimiz olmazsa öfkelenen, azap gönderen bir Allah inancı.

Furkan Sûresi 77: De ki: ‘İbadetiniz (duanız) olmasa Rab-bim size ne diye değer versin? Ey inkârcılar! Yalanladığınız için, azap yakanızı bırakmayacaktır.

Ve böyle nice meâller sunup, gençleri Allah hakikatini anlamaktan uzaklaştırdılar.

Ve Hazreti Muhammed ile ilgili, aslı olmayan nice bilgileri topluma yaydılar.

Din ile ilgili, nice ayrımcılığı, nice aslı olmayan bilgileri aktardılar.

İlmi araştırmaları kâfirlik saydılar.

Düşünmeyi, sorgulamayı şeytan işi saydılar.

Araştırmadan, sorgulamadan biat etmeyi, emirlere yasaklara uymayı empoze ettiler.

İşte inanç boyutundan gelen tüm bu bilgiler, gönülleri başka düşüncelere kaydırды.

Gönülleri sertleştirdi, kendi gibi inanmayanı kâfir gördürttü, cehennemlik gördürttü.

İşte Mûsâ'nın hissettiği de buydu "Kendi bildiklerimizin gönüllerimizi nasıl taşılaştırdığını anladın mı?"

Ve Mûsâ Hızır'dan duyduklarına hayran kalmış, gönlü o anlatılanlara kayıp gitmişti. "İşte gönlümüz orada anlatılan o hakikatlerde kaldı" demişti.

Ve Mûsâ, firavunun sarayında din diye bildiği şeylerin onu nasıl şeytanlaştırdığını anlamıştı.

Âyette belirtildiği gibi "Bu zamana kadar hakikatleri anlamamıza engel olan şey, şeytani hâllerimizden başka bir şey değilmiş" diye itiraf etmişti.

İşte her insan, inancını sorgulamalı, duygu ve düşüncelerini analiz etmelidir.

Kendi inancını üstün görüp, başkasını kâfir ilan etmek gaddarlık değil midir?

Kendini cennetlik görüp, başkasını cehennemde yanacak diye görmek zalimlik değil midir?

İnanç kişiyi gaddarlaştırıyorsa, o inanç kişiyi şeytanlaştırır.

Merhamet ehli; rahmet için, bağışlanma için, gönüllerin Allah'ı hissetmesi için dua eder.

Her insan günaha düşebilir.

Bir insan günaha düştü diye hemen ona saldırmak, gaddar insanların hâlidir.

Günahları Allah affedebilir, biz bir kişinin günahının affını bilemeyiz.

Biz bir kişinin günahını görürüz ama tövbesini göremeyiz, tövbesinin karşılığı olan, affedilip edilmediğini bilemeyiz.

Bir de günah dediğimiz nedir, bunu çok iyi bilmeliyiz.

Kendi inandığımız, ibadet ettiğimiz gibi yapmıyor diye bir kişiyi günahkâr ilan etmek hiç doğru değildir.

Herkes kendi anne babasından öğrendiği gibi inanır, öyle ibadet eder.

Onun için günah nedir, sevap nedir, çok iyi anlamalıyız.

İnsanları inançlarına, ibadetlerine göre yargılamamak gerekir.

Gönülleri Allah bilir.

Ne makbuldür, ne değildir, Allah bilir.

64-

قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ فَارْتَدَّا عَلَىٰ آثَارِهِمَا قَصَصًا

Kâle zâlike mâ kunnâ nebgı ferteddâ alâ âsârihimâ kasasâ

Kâle zalike : Dedi, işte bu,

Ma kunnâ nebgı : Aradığımız şey, aradığımız hakikatler, talep, meyil,

Fe erdedda : Böylece, döndüler, bıraktı, terk ettiler,

Alâ âsâri hima : Üzerinde, karşı, tesir eden, eser, iz, kendileri,

Kasasan : Anlatmak, bildirilen, haber, takip etmek, nakletmek,

Meâli: “Dedi ki: İşte bizim aradığımız hakikatler buydu. Böylece onlar, nakledilen sözleri dinlediler, kendilerine tesir eden kendi bildiklerinden döndüler.”

Mûsâ'nın gönlüne uyan Hızır'ın anlattıkları idi.

Mûsâ aradığını bulmuştu, sorularının cevabının olduğu yere erişmişti.

Firavunun sarayında öğrendiklerini ve Hızır'dan duyduklarını kıyaslamış ve anlamıştı ki gönlüne uygun gelen yer Hızır'ın sofrasıydı.

O sofrâ Mâide sofrasıydı.

Mâide sofrası, Hakk'ın sofrasıdır.

O sofrada hakikatler sunulur, lütûflar sunulur.

Aklı ve gönlü temiz olanlar, o sofradan rızıklanırlar.

Nalınlarını ve asâsını terk edenler o sofraya buyur edilirler.

O sofrâ mânâ ilmidir, ilm-i ledün sırlarının olduğu yerdir.

Her kişi kendine ne uygun ise mutlak orası ile buluşur.

Kişinin mizacı neyse oraya karışır.

Kişinin gönlünde ne filizleniyorsa, kişi oraya doğru meyleder.

Mûsâ, Hızır'ı dinlediğinde gönlü bambaşka bir hâle dönüştü, âdeta coştı, ırmak oldu aktı, bir deryaya karıştı.

Heyecan tüm bedeni sardı, dünya denen boyutu unuttu, tarifsiz bir duyguya kapıldı.

Gönül bir kuş misali uçtu, renk renk açmış gül bahçesine kondu.

Sözler güllere dönüşmüştü, kokuları daha farklı idi.

Her yeri saran o koku neydi öyle, bu koku dünya kokusu değildi, tarifi de mümkün değildi.

Ulvî Âlem'in kokusu böyle bir şey miydi?

Bedeni unutturan, kaygıları bitiren, dünyaya gözleri kapattıran, bambaşka bir âlemin kapılarını açtıran o duygu neydi öyle?

İki deniz buluşmuştu.

Mûsâ'nın gönlü akan bir ırmak olmuş, denizini bulmuştu.

Mûsâ onun için "İşte bizim aradığımız hakikatler buydu" dedi.

"Bizi Allah hakikatine erdirecek olan ilmî bilgiler buydu" dedi.

Yol arkadaşı, Mûsâ'nın sarhoşluğunu görmüştü.

Hızır ile yol alacak gönül Mûsâ idi.

Çünkü Hızır'ı yargılamamıştı, onda eksik aramamıştı, kendi bildikleriyle onu tartmamıştı.

Mûsâ'nın gönlü anlatılanlara tastamam uymuş, Mûsâ teslim olmuştu.

Mûsâ cân kulağıyla dinlemişti.

Hızır'ı dinleyen elbette Hakk'ı dinleyendi.

Cân kulağıyla dinleyen elbet duyacaktı.

İnsan dinlemeli, cân kulağıyla dinlemeli.

Önyargısız dinlemeli, yargılamadan dinlemeli, eksik aramadan dinlemeli.

İlm-i ledün, dinleyene açılır.

İlm-i ledün, samimi olana nasip olur.

Dinle, dinle, dinle.

Sus ve dinle.

Duyduğun sesin içindeki sesi dinle.

Varlıktan gelen ilâhî sesi dinle.

Varlıktan seslenen Hakk'ın sesini dinle.

Varlık bir titreşimle açığa çıktı, o titreşim sese dönüştü, o ses varlığı şekillendirdi.

O ses, her an varlıktan akıp durmakta.

O ses, sahibini göstermekte.

O ses, sahibinin sesini duyurmakta.

O ses, nice sırrı sunmakta.

Dinle.

Varlıktan gelen ilâhî sesi dinle.

Her varlığın kendine göre ayrı bir sesi, ayrı bir frekansı var.

Her frekansın ayrı bir sayısı, ayrı dalgalanması var.

İşte o dalgalanmadan gelen sesi dinle.

Bil ki tüm sırlar o seste gizli.

Bil ki senin aslın o seste gizli.

Eğer dinlediğini işitirsen ne muhteşem mesajlara ulaşacaksın.
Senin vücûdundan sana bir sesleniş var, onu dinle.
Senin vücûdunda her an bir faaliyet var, onu dinle.
Senin vücûdunu tutan o ilâhî kudret, her an kendini göster-
mekte, onu dinle.

Nefes alıp verişini dinle.

Nefeste nüfus sahibinin sesi var, onu dinle.

Dinle ve işit.

Ses bir yerden gelmektedir, dinlemek seni o yere götürecektir.

Dinle.

Sesin içinde sesin sahibine ait nice sırlar vardır.

O sırlar seni hakikatlere götürecektir.

Sus ve dinle.

Dinlemek edep gerektirir.

Edebe ulaş ve dinle.

Sus ve dinle.

İçsel sesini sustur, dışsal sesini sustur ve dinle.

Dış sesini susturmak, dilini tutmakta gizlidir.

İç sesini susturmak, bildiğini unutmakta gizlidir.

İçten gelen şeytani dürtüleri dinleme.

Bâtil şeyleri dinleme.

Ayrımcılık getiren sözleri dinleme.

Varlığı dinle.

Kulağına gelen sesi dinle.

Aç gönlünü, varlıktan gelen sesi dinle.

Varlığı dinlersen, bil ki Din ile tanışacaksın.

Çünkü Din, varlığın oluşumunun, ortaya çıkışının ilâhî ya-
salarıdır.

Dinle ki, din ile tanış.

Dinle ki, sünnet ile yani sünnetullah ile tanış.

Dinle ki, şeriat ile yani varlığın oluş ve işleyişinin ilâhî nizâmı ile tanış.

Dinle ki, kendi asliyetin ile tanış.

Kendi sesinde kalma.

Başkasının sesinde kalma.

Cümle varlıktan gelen sesin kaynağı olan, Hakk'ın sesini dinle.

Birilerinin konuşmasıyla aktarılan bilgileri dinleme.

Varlıkta olan ilimden gelen sesi dinle.

İnanç gruplarındaki bilgilerin sesi; sınırları olan, her inanç grubunun kendine ait bilgilerdir.

Hakikate ulaşmak istersen; ayrımcılık içeren, yargılayan, kendilerini üstün gösteren, başkalarına hâkir bakan, gönlüne kibir düşürecek olan, aslı olmayan, ilmî delile dayanmayan, o alandan gelen sesi dinleme.

Şuarâ Sûresi 223:

يُلْقُونَ السَّمْعَ وَأَكْثُرُهُمْ كَاذِبُونَ

Yulkûnes sema ve ekserûhum kâzibûn

Yulkune el sema : Atma, fırlatmak, uydurma, kulak verirler, dinlerler, işitme,

Ve ekseru hum kazibun : Onların çoğu, yalan şeyler, yalanlarda kalan, yalancı, aslı olmayan şeyler,

Meâli: “Dinledikleri hep uydurmadır ve onların çoğu yalanlardadır.”

Yalanları, uydurmaları dinleme.

Asılsız şeylerle oyalanma.

Asılsız şeylere itibar etme.

Dinle.

Varlıktan her an akan o sesi dinle.

Varlığın ilâhî sesini dinle.

Bil ki o ses seni ilimle tanıştıracaktır.

Bil ki o ses seni varlığın sahibi ile tanıştıracaktır.

Dinlediğin bilgi seni ilimle tanıştıırıyorsa dinle.

Dinlediğin bilgiler asılsız şeylerse, seni şeytanlaştırıyorsa dinleme.

Hakikati bir aşkla ara, samimiyetle ara, hâlis bir kâlblle ara.

Sus ve dinle.

Varlıktan gelen ilâhî sesi dinle.

Tâ-Hâ Sûresi 13:

وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰ

Ve enahtertuke festemi li mâ yûhâ.

Ve ene ahtertu ke : Ben, seçmek, aramak, tercih, sen beni aradın,

Fe istemi : Öyleyse dinle, kulak ver, işit, anla,

Li ma yûhâ : Vahyolunan şey, sunulan, işaretler, hız,

Meâli: “Sen Beni bir arayışla aradın. Öyleyse tüm kâinattan vahyolunan şeyi dinle.”

Bil ki varlıktan gelen sesi dinlemek, her an vahyolunan vahyi dinlemek, seni hakikatlerle buluşturacaktır.

Vahy “Hayy” olana aittir.

Hayy olan Hakk olandır.

Hakk her varlıktan her an seslenir, kendine ait olan hakikatleri sunar.

O sunumu dinle, o Hayy’dan gelen sesi dinle.

İşte o ses “Vahiy” dir.

Temiz eyle gönlünü ve o vahyi dinle.

Aç gönlünü o vahyi dinle.

Bil ki tüm hakikatler, o vahiy’de gizlidir.

Sus, sükût et ve dinle.

Bil ki sükût; susmaktır, konuşmamaktır, dinlemektir.
Bil ki sükût; vahyi dinlemek için odaklanmaktır.
Bâtıl şeyleri, yalanları, hurâfeleri dinleme ve konuşma.
Hakk'kı dinle, hakikati konuş.
Sükût et ve dinle.
Bil ki sükût, içsel sesini susturmak ve varlığı dinlemeye ko-
yulmaktır.
Bil ki her varlıktan kelâm eden Hakk'tır.
Bil ki her varlıktan gelen kelâm, Hayy'dan gelir, vahiy'dir.
O kelâmı duymak, ancak susup dinlemeye geçmekle başarılabilir.
O kelâmı duyan, kemâlât yolunda yol alabilir.
Gönül dili, o kemâlât yolunda açılır.
Baş kulağıyla değil, gönül kulağıyla dinle.
Dinle ve anla.
Dinlediğini anlamak, işitmekte gizlidir.
İşitmek dinlediğini "Oku"makta gizlidir.
Dinle ve oku.
Sus ve dinle.
Varlıktan gelen ilâhî sesi dinle.
Duyduğun seste, Hakk'ın zikri gizlidir.
Hakikati duymak, Hakk'ın zikrini dinlemekte gizlidir.
Gönlünü aç.
Cân kulağıyla dinle.
Ses olarak dinleme.
Varlıktan gelen ilâhî sesi dinle.
Seslerin içinde nice mânâ gizlidir.
Hakikat, sesin içindeki mânâda gizlidir
Gönlünü temizle ve dinle.
Gönlünü asılsız şeylerden temizle.
Gönlünü öfkeden, hiddetten, kavgadan temizle.

Gönlünü hırstan, tamahtan, dünya esaretinden temizle.
Gönlünü karamsarlıktan, umutsuzluktan temizle.
Gönlünü dedikodudan, ayrımcılıktan, hor görmeden, üstün-
lük duygusundan temizle.

Gönlünü seni şeytanlaştıran tüm bilgilerden temizle.

Bil ki kirli bir gönül duymaz, sağırdır.

Bil ki sağırlık, baş kulağının değil, gönül kulağının duymamasıdır.

Dinle.

Gönlünü temizle ve dinle.

Bil ki dinlemek, temiz bir gönülle mümkündür.

Bil ki duymak, gönlü temiz olana mahsustur.

Dinle.

Varlığın ilâhî sesini dinle.

Bil ki Hakk, her an her varlıktan seslenmektedir.

O sese yakın gelinceye kadar,

O sesle bir oluncaya kadar dinle.

Bil ki o ses, varlığı açığa çıkaran sestir.

Bil ki o ses, seni yaratan sestir.

Bil ki o ses, varlığın oluşumuna ve her an işleyişine sebep
olan sestir.

İşte o sesi dinle.

Bil ki o ses, Hakk'ın kendi sesidir.

Kâf Sûresi:

41- "Seslenenin seslenmesine yakın gelinceye kadar her an
kulak ver, dinle."

42- "Her an her varlıktan Hakk'ın seslenişini işitin. İşte o za-
man, enfüsten âfaka olan çıkışı anlarsınız."

Kâf Sûresi 41:

وَاسْتَمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ

Vestemi yevme yunâdil munâdi min mekânin karfîb

- Ve estemi yevme : Kulak ver, dinle, gün, zaman, an, her an,
Yudani : Nida eden, seslenmek, seslenen, çağrı yapan,
El munâdi : Seslenmek, çağırarak,
Min mekânin karfîbin : Mekân, makam, yer, yakın gelinceye kadar,

Meâli: “Seslenenin seslenmesine yakın gelinceye kadar her an kulak ver, dinle.”

Kâf Sûresi 42:

يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ

Yevme yesmeûnes sayhate bil hakk zâlike yevmul hurûci

- Yevme yesmeûne : Gün, vakit, zaman, an, işitirler, işitin,
El sayhate : Kudretli ses, seslenme, ilâhî sesleniş,
Bi el hakkı : Hakk’a ait olan, Hakk olan, hakikatler,
Zâlike yevm : İşte o zaman,
El hurûci : Hariç, çıkış, dışarı, enfüsten âfaka çıkış,

Meâli: “Her an her varlıktan Hakk’ın seslenişini işitin. İşte o zaman enfüsten âfaka olan çıkışı anlarsınız.”

Hakk’ın sesini duymak istersen, varlığın özünden gelen sesi dinle.

Varlıktan gelen sese kulak ver.

Bir kuşun sesine, yağmurun sesine, rüzgârın sesine kulak ver ve dinle.

Varlıktan akan, duyduğun ve duymadığın tüm sesler Hakk’ın kendi sesidir.

O sesi dinle, o ses sana nice hikmetler sunacaktır

O ses seni hayırlı olanla buluşturacaktır.

Tevbe Sûresi 61: “De ki: Dinlemek sizin için hayırdır.”

Dinle.

Doğayı dinle.

Doğa senin toprak bedeninin kardeşidir.

Doğadan bedene, bedenden doğaya ne mesajlar akmakta.

Doğadaki sesin frekansı, senin bedeninde nice kapıların anahtarıdır.

Doğa sana bir amaç, bir gayret, keşif, üretim kapıları açacaktır.

Doğa sana bedeninin sırlarını keşfettirecektir.

Su sesini dinle.

Su sesi sana ilim kapısını açacaktır.

Nehirde akan suyu, yağmur sesini, çeşmede akan suyu, bardaktaki suyu dinle.

Su sesi senin vücûdunda olan suya ne mesajlar aktarmakta.

Su sesi senin tüm vücûdunda ne kapılar açmakta.

Su sesi seni sana döndürecek, seni seninle tanıştıracaktır.

Gönlüne nice lütûflar sunacaktır.

Kuş sesini dinle.

Kuş sesi, makamlar arası geçişin sırrıdır.

Kuş sesi, bekâ makamından akan kelâm sırrıdır.

Kuş sesi, sana rûhunun kapılarını açacaktır.

Sana uçmayı, makam geçmeyi, tenden câna miraç etmeyi sunacaktır.

Çocuk sesini dinle.

Çocuk sesi, seni gönül saflığına götürecektir.

Çocuk sesi, seni kendi çocuk saflığına ileticektir.

Rüzgârı dinle.

O ses sana neleri getirecektir.

O ses seni nerelere götürecektir.

O ses sana ne duygular sunacaktır.

Doğa sesi, rüzgârın sesi, su sesi, kuş sesi, çocuk sesi, senin mânevi alanında nice kapılar açacaktır.

Varlığın ilâhî mûsikisini dinle.
Her ses beyninde, nice yerleri hareketlendirecektir.
Dinle.
Bil ki tüm sesler bir olandan gelir.
Bir olana gider.
Bir olanı gösterir.
Bir olanın sırlarını sunar.
Dinle.
Cân kulağıyla dinle.
Dinle.
Toprak bedeninden gelen sesi dinle
Dinle.
Rûhtan gelen üflenişin sesini dinle.
Dinle “Nefaktu fîhi min rûhî” sırrına er.
Bir çiftçi, toprağı dinlemekle, tohumu dinlemekle, ağacı dinlemekle, dalı, yaprağı, çiçeğı, meyveyi dinlemekle çiftçi olur.
Çünkü toprak, tohum, ona her türlü bilgiyi sunuyordur.
Bir doktor vücûdu dinlemekle doktor olur.
Bir madenci madeni dinlemekle, ondan bir şeyler üretir, keşifler yapar.
İşte sen de varlığı dinle.
Varlıktan gelen ilâhî sesi dinle.
Bil ki ses, sesin titreşimi, titreşimin sesi “Zikrullah” sırrıdır.
Bil ki Allah’ın sesi, seste gizlidir.
Dinle.
Ses seni Allah’ın sesi ile tanıştıracaktır.
Bil ki Allah’a şahit olmak, varlığı dinlemekte gizlidir.
Bil ki, varlığı dinlemek, Allah’ı dinlemektir.
Bil ki nice sırlar seste gizlidir.
Bil ki her varlık, kendinden nice mesajlar aktarmaktadır.

Dinle dinle dinle.

Varlıktan her an akan ilâhî sesi dinle.

Kendi vücûdundan her an seslenenin sesini dinle.

Kendinden kendine olan seslenişi dinle.

Dinle dinle dinle.

Varlıktan seslenen Allah'ı dinle.

O'nunla O'nu dinle.

O'nunla O'na ait olanı dinle.

Mûsâ, Hızır ile buluşmuş, onu cân kulağıyla dinlemişti.

Mûsâ, Hızır'ı dinlemiş, ondan duyduğu bilgiler onun gönlüne uymuştu.

Gönlü heyecan içinde kalmış "Aradığım hakikatler buydu" demişti.

Artık Mûsâ ilmî akışla buluşacaktı.

Aradığı kişiyi bulmuştu.

İlim yolunda olan, Allah hakikatine eren, bir gönül insanını bulmuştu.

Allah hakikatine erebilmek için, Mûsâ gibi bir gönül insanını bulmak gerekli değil miydi?

Nice hakikatlere erebilmek için, İlm-i Ledün yolunda olmak gerekli değil miydi?

Gerekliydi elbette.

İşte Mûsâ gibi bir Hızır'ı bulmak isteyen elbette bulacaktı.

İlm-i ledün yolunda teslimiyet gerekti.

İlm-i ledün, deryasına kavuşan damlaya sunulur.

İlm-i ledün, Hakk aşkıyla yanan gönüllere akar.

İlm-i ledün kapısı, Hızır ile buluşana açılır.

65-

فَوَجَدَا عَبْدًا مِّنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِنَا
وَعَلَّمْنَاهُ مِمَّنْ لَّدُنَّا عِلْمًا

Fe vecedâ abden min ibâdinâ âteynâhu rahmeten min in-
dinâ ve allemnâhu min ledunnâ ilmâ

Fe vecedâ abd : Böylece, buldular, kul,
Min abid na : Kullarımızdan,
Âteynâ hu rahmet : Sunduk, verdik, o, rahmet, merhamet,
İlm-i Tevhîd,
Min indi nâ : Bizim katımızdan, bize ait olan,
Ve allem nâ hu : Bilen, ârif olan, öğrettik, biz, o
Min ledun nâ ilmen : Bize ait olan, katımızdaki, ilim,

Meâli 1: “Böylece, kullarımızdan bir kul buldular. O, Bizim ona verdiğimiz rahmetin Bize ait olduğunu bilenlerdendi ve Bize ait olan ilimle, o Bizi bilenlerdendi.”

Meâli 2: “Böylece katımızdan sunduğumuz rahmetle Tevhîd ilmini bilen, kullarımızdan bir kul buldular. O bize ait olan İlm-i Ledün’ü bilenlerdendi.”

Mûsâ, aradığı soruların cevaplarını bilen bir kişiyi bulmuştu.

O kişi Hızır’dı, bir gönül insanıydı, bir Mürşid-i Kâmil idi, İlm-i Ledün yolunu bilen biriydi.

Mûsâ, ilim ile tanışacaktı.

Firavunun sarayında din adına öğrendiği bilgiler bitecekti.

Artık ilim ile yol alınacaktı.

Allah’ı layıkıyla idrak edebilmek için, ilim şarttır.

Bilgi bizi ilimle buluşturmalıdır.

Bilgi asılsız olmamalıdır, bâtil şeyler taşımamalıdır.

Bu âyette geçen “Min ledun nâ ilmen” İlm-i Ledün boyu-
tuna işaret eder.

Allah hakikatine erebilmek için İlm-i Ledün boyutuyla bu-
luşmak gerekir.

İlm-i Ledün, İlm-i Tevhîd dersleri ile açılır.

Âyette geçen “Bize ait olan ilimle, o Bizi bilenlerdendi” me-
sajı çok önemlidir.

Allah hakikatine erebilmek için, Allah'a ait olan ilim ile buluşmak gerekir.

Allah hakikati, Allah'ın ilmiyle anlaşılır.

Nasıl ki bir doktor olabilmek için, Tıp ilmi gerekiyorsa, Allah hakikatine erişebilmek için, İlm-i ledün gerekir.

İşte İlm-i ledün yolu, Hızır ile buluşmakla başlar.

İlme dayalı bilgiler, hakikatlere kapılar açacaktır.

Bilgi asılsız şeylerden oluşuyorsa, ilim yolu açılmaz.

İlim; varlığın kendinde olan, varlığın varoluş sisteminin satır satır yazılı olduğu ilâhî yazılımın işaretleridir.

Fizik, Kimya, Biyoloji, Matematik, o ilmin boyutlarıdır.

Varoluşu anlamak için ilim şarttır.

İlim kişiyi şahit olmaya götürür.

Şahit olmak, varlığın özünde olan işaretlerle mümkündür.

Ezanda günde yirmi defa okunan "Eşhedü" şahit olmaya işaret eder.

İlim ifade etmeyen şeyler, hurâfeler boyutudur, aslı olmayan şeyler boyutudur.

İlim muhakkak ki, ispata götürür.

Onun için Kur'ân, ilim üzere olmayı, ilimden ayrılmamayı tavsiye eder.

İsrâ Sûresi 36: "Ve lâ takfu mâ leyse leke bihî ilm"

Meâli: "Bir ilim ifade etmeyen şeylerin ardına düşmeyin"

Bilgi ile ilim inceliği çok iyi bilinmelidir.

Bilgi, ilim demek değildir.

İlim varlığın özünde olan, varoluşun yazılımı olan varlığın gerçekleridir.

Bilgi ise, bir konu ile ilgili, ama kitaplardan ama dillerden akan sözlerdir.

Bilgiler, ama kitaplardan, ama dillerden sunulur.

Aslı var mıdır yok mudur bilmek gereklidir, düşünülmesi gereklidir.

Allah hakkında bilgiler sunanlar, kendi inançlarını doğru kabul ederek, kendi inançlarına çekmek isterler.

Emirler yasaklar sunarlar, kendi inançlarını üstün görürler, kendileri gibi inanmayanlara hor bakarlar.

İnanç boyutunda sadece aktarılan bilgilere inanmak vardır, emir ve yasaklara uymak vardır.

İlimde ise şahit olmak vardır.

Varlığın özünden, varoluşa ait, işleyişe ait, varlığın nice sıralarına ait olan bir ilim akar.

İşte ilm-i ledün boyutu buradadır.

İlim ifade etmeyen şeyleri konuşmak doğru değildir.

İlim olmadan konuşmak, kişiyi kibre düşürür, kişiyi şeytanlaştırır.

Bu duruma Kur'ân çok güzel işarete eder.

Hacc Sûresi 3:

وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّبِعُ
كُلَّ شَيْطَانٍ مَّرِيدٍ

Ve minen nâsi men yucâdilü fillâhi bi gayri ilmin ve yettebiu kulle şeytânin merîd

Ve min elnâsi	: İnsanlar,
Men yucadilu	: Kim, kimse, mücadele, tartışma, cedel,
fi Allâh bi gayrı ilmin	: Allah için, hakkında, bir ilim olmaksızın, bilgi,
Ve yettebiu kulle Şeytan	: Tâbi olur, uyarlar, bütün, hepsi,
	: Şeytani hâller, kötülük hâlleri, haktan uzaklaşan,
Merid	: Haddi aşan, yoğun, taraftar, destek,

Meâli: “İnsanlardan, Allah hakkında bir ilim olmaksızın mücadele eden bazı kimseler vardır. O hâlde olanların hepsi şeytani hâllere tâbi olurlar.”

Kendi bildiği bâtil bilgilerin doğruluğuna inanan ve tartışmalara girip, ısrarla kendi bildiğini savunan kişi, ilmî bir yola giremeyecektir.

İlme tâbi olmayan kişi, batıl bilgilerle hareket edecektir.

Kendi kibrine teslim olan kişi, şeytani hallere teslim olacaktır.

Mûsâ, ilim olmadan, ilme tâbi olmadan, hakikatleri anlayamayacağını anladı.

İşte Mûsâ, ilim yolculuğunun ne olduğunu hissetmeye başladı.

Mûsâ anladı ki görmek istediği Rabbini, ilmî olarak görebilecekti.

İlmî olarak onu gören Hızır'ı bulmuştu.

Hızır'dan dinlediklerini, ondan ayrıldığında çok düşünmüş, “Benim yolum onunla” diye karar vermişti.

Mûsâ “Seni görmek istiyorum ya Rabbim” hissiyle yanıp tutuşuyordu.

Artık anlamıştı ki Rabbini, ilmî bir yola tâbi olduğunda idrâk edebilecekti.

İlmel yakîn ile başlayan yolculuk, aynel yakîn, Hakkâl yakîn olarak olarak onu Rabbine erdirecekti.

66-

قَالَ لَهُ مُوسَىٰ هَلْ أَتَّبِعُكَ عَلَىٰ أَنْ تُعَلِّمَنِي مِمَّا عَلَّمْتَ رُشْدًا

Kâle lehu mûsâ hel ettebiuke alâ en tuallimene mimma ul-
limte ruşdâ

Kâle lehu Mûsâ : Dedi, ona, Mûsâ,

Hel ettebiu-ke : Tâbi olmak, uymak, takip, tâbi olabilir miyim? Sana,

Alâ en tuallime ni : Üzere, için, senin bana öğretmen,

Mimmâ ullahimte : Şeyden, sana öğretilen, senin bildiğin,
Ruşden : Mantıklı, tamlık, kemalât, olgunluk, irşad
olmak, doğru yolu bulmak,

Meâli: “Mûsâ ona dedi ki: Sana öğretilen şeylerden bana da öğretmen, benim de kemalât bulmam için sana tâbi olabilir miyim?”

Mûsâ bulunduğu yerden heyecan içinde Hızır’a gitmişti.

Onun kapısına varmış, heyecanla kapısını çalmıştı.

“Geldim” demişti, “benim yolum sensin” demişti.

Bir haftadan beri uyumadım, senin söylediklerini çok düşündüm.

“Her sözün gönlüme, toprağa düşen tohum gibi düştü” dedi.

“İçimde sanki güller açtı, sanki güneş içimde doğdu” dedi.

“Kâlbimin heyecanını durduramıyorum, kanım sanki daha farklı dolaşüyor, nefes alışım sanki değişti” dedi.

“Aradığım her sorunun cevabı anladım ki sende” dedi.

Artık ondan emindi, ona gönlü kaymıştı.

Gönlü onunla bağ kurmuştu, onunla yol alması gerekiyordu.

Mûsâ Hızır’a rica etti; “kemalât bulmam için sana tâbi olabilir miyim?”

Rabbini görme heyecanı ile yanan Mûsâ, bir Mürşid-i Kâmil’e teslim olmaya hazırды.

Doktor olmak için Tıp Fakültesine nasıl tâbi olmak gerekliyse, Hakk’a irfân ehli olmak için de bir Mürşid-i Kâmil’e tâbi olmak gerekliydi.

Bir meslekte ustaya teslim olmak, meslek öğrenmek içindi.

Tıp Fakültesinde hocalara tâbi olmaktan maksat, Tıp ilmine tâbi olmaktı, hocalar sadece vesile idi.

Bir Mürşid-i Kâmil’e tâbi olmaktan maksat, ondan gelen bilgiyle Allah’a tâbi olmaktı.

Mûsâ, Hızır ile yol almaya hazırды.

Mûsâ, nalinlerini çıkarmış, asâsını terk etmişti.

Hızır onun gönlünü biliyordu, o gönül pişmeye, olgunlaşmaya hazırdı.

O gönül öğrenmek için heyecan doluydu, Rabbini bilmek için aceleliydi.

Daha aşılabacak, öğrenilecek, ders alınacak çok şey vardı.

Zaten insan, son nefesine kadar hayat okulunda bir talebe değil miydi?

Öğrenme denen şey hiç biter miydi?

Allah'ın sonsuz ilmi hiç öğrenilebilir miydi?

Sadece tenezzül gösterilir, öğrenildiği kadar öğrenilebilirdi.

Hakikat yolunda öğrendim, bildim demek yoktu.

Hakikat yolunda, ben uyandım onlar uykuda, ben fark ettim onlar fark etmedi, onlar cahil demek yoktu.

Hakikat yolunda sadece Hakk'ı idrak etmenin heyecanı vardı.

Mûsâ da bu heyecanla Hızır'a koştu gitti.

67-

قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا

Kâle inneke len testetîa maiye sabrâ

Kâle inne ke : Dedi, doğrusu, muhakkak sen,

Len testetîa : Asla, dayanamazsın, güç yetiremezsin,

Maiye sabren : Benimle beraber, maiyetimde, arkadaş, akış, sabırlı olmak,

Meâli: “Dedi ki: Doğrusu sen, benimle beraber olduğunda sabırlı olmaya güç yetiremezsin.”

Mûsâ Hızır'a “senin gibi ben de Hakk'ı bilmek istiyorum, bana yardım et” dedi.

“Sana tâbi olmak istiyorum, hakikatleri öğrenmek istiyorum” dedi.

“Seni ilk dinlediğimden beri, gönlümde yıldırımlar çaktı, delillerle hakikatleri sunman beni çok etkiledi” dedi.

“Hep Hakk’tan bahsetmen, kimsenin inancına ibadetine söz etmemen, insanları yargılamaman, kimseyi hor görmemen, beni aldı senin gönlüne akıttı” dedi.

Mûsâ, Hızır ile yol almaya hazırdı.

Hızır ona ne derse, onu yapmaya hazırdı.

Hızır ona, “Hakikat yolunda sabır gerek, sen bu yolda sabırlı olmaya güç yetiremezsin” dedi.

Neler olacaktı, ne bilgiler gelecekti de sabır gerekti.

Neydi sabır?

Nasıl sabır edilirdi?

Allah’a teslim olamayan sabrın ne olduğunu nereden bilecekti?

Tevekkül içinde olmayan nasıl sabredecekti?

Hızır’ın dediği gibi sabırlı olmaya güç gerekti.

Bu güç neydi?

Ben güçlüyüm demekle güçlü olunur muydu?

Kâdir-i mutlak olana teslim olmadan güçlenmek mümkün müydü?

Sabrın gücü nasıl bir şeydi?

O güc sabretmeyi getiriyordu.

Sabır beklemektir.

Bir şeyin sonunu görebilmek için beklemektir.

Bir olayın hikmetine erebilmek için beklemektir.

Güçlü olmayan hiç sabredebilir miydi?

Güç, Allah’ın kudretiyle güçlenmek değil miydi?

Sabır, her şeyin başıydı.

Sabır, nice hikmetlere erişmenin duruşuydu.

Sabır; durmaktı, sebât etmektir, beklemektir, dayanmaktır, acele etmemektir, öfkesini yutmaktır, tahammül etmektir, bazı

duygularını hapsetmekti, emek vermekt, bir şeyin sonunu düşünmekti, hikmetine erebilmek için sükût etmekti.

Peki, bunları yapabilmek kolay mıydı?

Allah'a teslim olmadan, O'na tevekkül etmeden sabır tecelli eder miydi?

Allah ile her an râbîta hâlinde olmadan, yani aklını gönlünü Allah'a bağlamadan sabır olabilir miydi?

Kur'ân'da sabır, yüze yakın âyette geçer.

Âl-i İmrân Sûresi 200:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا
وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

Yâ eyyuhâllezîne âmenusbirû ve sâbirû ve râbitû vettekûl-
lâhe leallekum tuflihûn

Yâ eyyuhâ ellezine amenu	: Ey iman edenler,
Usbirû	: Dayanmak, sabretmek, sebât etmek,
Ve sabiru	: Sabır, direnmek, beklemek,
Ve râbitû	: Alâka, bağlantı, irtibat, varlıktaki Hakk bağlantısı,
Ve ittekû allâhe	: Fenalardan sakının Allaha ortak koşmayın,
Lealle kum tuhlifun	: Umulur ki, başarılırsınız, felâh, özü anlamak,

Meâli 1: "Ey iman edenler! Sabrın ne olduğunu anlayın ve sabredin ve tüm varlığı birbirine bağlayan Hakk sırrını anlayın ve fenalara düşmekten sakının, Allah'a ortak koşmayın. Umulur ki başarılırsınız."

Meâli 2: “Ey iman edenler! Sabrın ne olduğunu anlayın, râbîta ederek sabredin, Allah’a her an teslimiyet içinde olun, umulur ki siz başarılırsınız.”

Meâli 3: “Ey iman edenler! Bir şeyin hikmetine erebilmek için sebât edin, sebâtınız râbîta içinde olsun, Allah’a ortak koşmayın, umulur ki siz başarılırsınız.”

Âyeti incelediğimizde anlıyoruz ki sabır râbîta ile birlikte olmalıdır.

Peki, nedir râbîta?

Râbîta: Alâka, bağlantı, bağlayan, rabteden, varlıktaki hak bağlantısı, iki şeyi birbirine bağlayan, tüm varlığı birbirine bağlayan gibi anlamlara gelir.

Bazı müellifler râbîta kelimesini savaş olarak değerlendirmişlerdir.

Cemaat ve tarikatlarda râbîta; şeyhini düşünmek, şeyhini düşünürken kendinden geçmek, şeyhine bağlanmak, evliyalara bağlanmak, âlimlere bağlanmak diye söylenir.

Râbîta; tüm varlıkta niteliklerin birbiriyle kenetlendiği ilâhî sistemdir.

Râbîta tüm varlığın birbirine ortak özelliklerle bağlılığıdır.

Nasıl ki insan vücûdunda sonsuz hücre var ama hepsi birbirine bağlıdır, yani râbîta olmuştur. İşte bu tüm âlemde tüm varlık birbirine bağlıdır.

Râbîtayı anlamak, bu bağlılığı anlamaktır.

Tüm varlık âlemi, tecelliler ile birbirine bağlıdır.

Hakk yolunun yolcusu Hakk’ı anlamak için bir idrak içinde olup varlığın birbiriyle bağlılığını anladıkça râbîtayı anlar ve oradan da Tevhîd sırrına ulaşır.

Tüm kâinat râbîta hâlinededir yani birbirine bağlı bir hâlededir.

Tüm kâinatı birbirine bağlayan sır Hakk sırrıdır.

İşte tüm varlığı birbirine bağlayan Allah’ın tecellileridir.

Nasıl ki her varlıkta bir işleyiş vardır, bu işleyişe fiil denir, tüm fiiller fâile bağlıdır.

Yani tüm fiillerin fâili Allah'tır.

Nasıl ki her varlıkta sıfatlar vardır, tüm sıfatlar mevsûfa bağlıdır, mevsûf olan Allah'tır.

Allah tüm vücûdları zâtı ile tutar.

İşte tüm bu bağlılıklar râbîta boyutudur.

Allah, her bir varlığı ve tüm kâinatı, fiiliyle, sıfatıyla, zâtıyla rabteder.

İnsanın vücûdunun hangi organı hangi hücreyi birbirinden ayırır, elbette hiçbirini ayrı değildir, hepsi birlik içindedir.

Tüm hücreler birbiriyle irtibat hâlinindedir, yâni râbîta hâlinindedir.

Nasıl ki insan vücûdunda tüm hücreler bir bedene bağlıdır, işte bu kâinatta da tüm varlık tecellilerle birbirine bağlıdır.

İşte râbîta; tüm varlığın birbiriyle olan bağlılığıdır ve bu bağlılık Allah'ın tecellileriyle.

Râbîta sırtına vâkıf olan "tüm vücûdları tutan Allah'tır" hakikatine ermiştir.

İşte bu hakikati anlayan bilir ki tüm kâlbleri attıran Allah'tır, tüm vücûdları her an çalıştıran, her an tutan Allah'tır.

Bu şuurda hareket eden, hangi varlığa bakarsa baksın, o varlığı tutanın Allah olduğunun hakikatiyle bakar yani "Semme ve-chullâh" zevkiyle bakar.

Bu şuurla bakan, bilir ki tüm varlık kardeştir, bir beden hücreleri gibidir. Tüm bedenleri tutan da "zâtı mutlak olan Allah'tır.

Bu şuurla hareket eden, her an râbîta hâlinindedir, yani her an Allah'a bağlılık içindedir.

Râbîta tüm kâinatı tutanın, her varlığı bir arada tutanın Allah olduğu hakikatidir.

İşte sabır makamına erebilmek, râbîta boyutundan geçer.

Râbîta ve sabır iç içedir.

Râbîta makamına ermeyenin sabrı olamaz.

68-

وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَى مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا

Ve keyfe tesbiru alâ mâ lem tuhit bihî hubrâ

Ve keyfe tesbiru alâ : Nasıl, sabredersin, tahammül edersin,
Ma lem tuhit : Şey, ne, kavrayamadın, anlayış,
Bihî habir : Onu, haber, bilgi

Meâli: “İç yüzünü kavrayamadığın bilgilere nasıl sabredeceksin ki?”

Mûsâ henüz, râbîta boyutuna gelmemişti.

Bundan dolayı Hızır onun sabredemeyeceğini biliyordu.

İşte bunun için Hızır, Mûsâ’ya; “bir şeyin iç yüzünü göremeyenin sabrı olamaz” dedi.

Çünkü insan haksal bakışa erişmediğinde, bir olayı, bir bilgiyi hemen eski bakışlarıyla değerlendirir.

Eski bakışlarında isyan vardır, tahammülsüzlük vardır, öfke vardır.

Râbîtası olmayanın sabrı olamaz.

Kişi, eski bildiklerine bağlı olursa, yargılar, hor görür, isyan eder, öfkelenir.

Onun için Kur’ân birçok yerde “atalarınızdan öğrendiğiniz din anlayışını akledin, düşünün” öğüdünü sunar.

Mûsâ’ya Firavunun sarayında, din diye öğretilenlerle, Hızır’ın öğretecek oldukları aynı şey olmayacaktı.

Onun için Hızır, yolun başında Mûsâ’nın duyduklarına ya da yapılanlara sabredemeyeceğini biliyordu.

Onun için; “iç yüzünü kavrayamadığın şeylere nasıl sabredeceksin ki?” dedi.

Uyarı çok önemliydi; iblis iç yüzünü göremediğinden dolayı iblis olmuştu.

Toprak görmüştü, iç yüzünü görememişti.

“O topraktan yaratıldı” Ben ondan hayırlıyım” demişti. (A'râf Sûresi 12)

Başkasını toprak görmek, özünü görememek, kendini bir başkasından daha hayırlı görüp kibre düşmek, ne büyük bir gafletti.

İblis, kendini yaratılan diğer varlıklardan daha hayırlı görendir.

İblis dış elbisede, sûrette kalan demektir, yani varlığa baktığında dış yüzünde kalan, iç yüzünü göremeyen, mânâyâ ulaşamayan demektir.

Tüm sûret vücûdlarını tutan Allah'tır.

Eğer biz sûretleri görür sûretleri tutan sireti göremezsek, iblis oluruz.

Hızır onun için Mûsâ'ya seslendi: “iç yüzüne bak, yoksa sabrın olmaz, isyanın olur” dedi.

Kişinin, Allah hakikatine ermesine engel olan şey kendisidir. Allah ile arasına perde, varlığın sûret boyutunda kalmasıdır. Allah ile arasına perde, gördüğü varlığın iç yüzünü görememesidir.

Kişinin Allah ile arası yoktur, damla ile derya gibi birdir.

Ama bunu idrak edemeyen, Allah'ı ayrı kendini ayrı zanneder.

Hızır seslendi:

“Bil ki iblis, senin sûrette kalmandır, bil ki iblis sensin.”

“İblislikten kurtulmak istersen, her şeyin iç yüzünü görmelisin” dedi.

İblis, Âdeme secde etmedi.

Çünkü secde makamına ermemişti.

Bu, kişinin iblislik hâline bir uyarıydı.

Her kim, varlığın sûret boyutunu görür, sûret boyutunu göremezse, işte o kişi iblislik durumuna düşer.

İblis diye ayrı bir varlık yoktur.

İblis, varlığın beşer boyutunda yâni toprak boyutunda yâni varlığın sûret boyutunda kalmaktır.

İblis, varlığın dış elbisesinde, yâni libas boyutunda kalmaktır, yâni toprak boyutunda kalmaktır.

İblis, libas, elbise, dış elbise, sûret, varlığın toprak ciheti aynı anlamlara gelir.

İblis; dış elbisede, sûrette, toprak boyutunda kalan demektir.

“Melekler secde etti, iblis etmedi” (A'râf Sûresi 11) âyetinin bize verdiği mesaj; her kim varlığın dış yüzünü gördü, iç yüzünü göremedi, işte o iblis durumuna düştü, yâni varlığın toprak boyutunda kaldı, aslını göremedi, anlamındadır.

Âdem'den murad, rûh boyutu idi.

Secdeden murad, rûh boyutuna ermek idi.

Varlığın iç yüzünü göremeyen, hiç Âdem nedir bilebilir miydi?

Onun için Hızır Mûsâ'ya “sûrette kalma, iç yüzüne bak” dedi.

69-

قَالَ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا

Kâle se tecidunî inşâallahu sâbiren ve lâ asî leke emrâ

Kâle se tecidu nî : Dedi, beni bulacaksın,

İnşae Allah sâbiren : İnşallah, isterse, sabırlı olan,

Ve lâ asî leke : Asi olmayacağım, karşı çıkmak, sana,

Emr : Hükümlerine, iş, emr, hüküm, yaptıkların,

Meâli: “Mûsâ dedi ki: İnşallah beni sabreden bulacaksın ve yaptıklarında sana asi olmayacağım.”

Mûsâ “yaptıklarında sana asi olmayacağım” derken, isyan edeceğine de ortaya koymuştu.

Aklında isyan olanın hâlinde elbette isyan olacaktı.

Aklında isyan olmayanın, dilinde isyan sözü olur mu hiç? Elbette olmaz.

İblislik hâlinde olmak, isyan hâlinde olmak değil miydi?

Hızır'a gitmekten murad, iblislikten kurtulmak değil miydi?

İblis secde etmeyerek, isyan etmemiş miydi?
Secdeden murad, meleküt boyutu değil miydi?
Secde başını yere değdirmek miydi?
Yoksa secde gönlünü Hakk'a teslim etmek miydi?
Secdenin mânâsına ermeyen, gönlü dâim secde içinde olmayan, elbet kendine ters gelen bir şeyde isyan hâline düşecekti.
Mûsâ, "hem sabredeceğim, hem de isyan etmiyeceğim" dedi.
Mûsâ sabır edemeyecekti, isyan da edecekti.
Çünkü Mûsâ, henüz ilm-i ledün deryasına dalmamıştı.
Henüz İlm-i Tevhîd dersleri ile tanışmamıştı.
Hızır onu hazırlıyordu.
İlm-i Tevhîd yolculuğu için sabır gerekti, sükût gerekti, isyan etmemek gerekti.
Onun için hakikatler yolunda bazı şeyleri yapmamak için söz verilir.
Aklımız, gönlümüz; kavga, isyan, kibir içindeyse, hakikat kapıları açılmaz.
İlm-i Tevhîd yolculuğu, ancak ve ancak, samimi bir kâlble arayış içinde olanlara, atalarından gelen yargılayıcı inançlardan mutmain olmayanlara, yani yetim olanlara açılır.
İlm-i Tevhîd dersleri, edebe erişmiş olanlara tebliğ edilir.
Edebe erişmek, bazı şeyleri yapmamaya söz vermek ve o sözü tutmakla gerçekleşir.
Hakikati anlamaya talip olana talebe denir.
Mûsâ da Hızır'a talebe olmuş ve sabredeceğine ve isyan etmeyeceğine dair söz vermişti.
Hakikat yolunda tövbe etmenin maksadı, edeb makamına erebilmek içindir.
Talebeye, tövbesine uyması telkin edilir.
Ve şunlar tavsiye edilir.
Evvla dilini tutacaksın.

Sus orucuna gireceksin.

Din hakkında derslerin bitinceye kadar konuşmayacaksın, asla tartışmalara girmeyeceksin.

Dilini tutup sadece dinleyeceksin, analiz edeceksin.

Asla dedikodu yapıp, kimseyi çekiştirmeyeceksin.

Kötü düşüncelerde olmayacaksın.

Kötü sözler asla etmeyeceksin.

Kâlbinde dahi kimse için kötü düşünmeyeceksin.

Ayrımcılık içinde olmayacaksın, kimseyi yargılamayacaksın.

Kadın erkek ayrımcılığı yapmayacaksın, hepsini insan olarak göreceksin.

Gönlünü tüm bâtil şeylerden ve zarar verme hâllerinden temizleyeceksin.

Yani; hâdesten necâsetten kendini paklayacaksın.

Daima pak gezeceksin.

Daima Hak'ın huzurundaymış gibi hareket edeceksin.

Yalan söylemeyeceksin.

Haram yemeyeceksin.

Kimsenin hakkını yemeyeceksin.

Zem, haset, fesat, gurur, kibir, inat ve buna benzer fena hâlleri terk edeceksin.

Kimse hakkında fena söz söylemeyeceksin.

Kendi kulluğunla meşgul olacaksın, kimsenin ibadetine, inancına karışmayacaksın, kimsenin inancını hor görmeyeceksin.

Toplumda birilerini övüp, birlerini aşağılamayacaksın.

Kesinlikle tartışmalara girmeyeceksin.

Siyasi alan tartışmalarına girmeyeceksin.

Bir siyasiyi övüp, diğerine sövmeyeceksin.

Siyaseti siyasilere bırakacaksın.

Başına gelen şeylere sabredeceksin, asla isyan etmeyeceksin.

Başına gelen şeylerden dersler çıkaracaksın.

Kimseye ve hiçbir varlığa hor bakmayacaksın.

Kimsenin eksikliğini, hatasını aramayacaksın, kimseyle alay etmeyeceksin.

Biri sana bir soru sorarsa derslerin bitinceye kadar "bilmiyorum" diyeceksin.

Varlığı canlı kitâb bileceksin.

Kişilerin yazdığı kitapları kaynak almayacaksın, varlığı kaynak alacaksın.

Okuman, öğrenmen, eğitimin varlık kitâbından olacak.

Derslerin bitinceye, sana dil verinceye kadar susacaksın.

Sana konuşma izni verilince, hakikatleri bir tevâzu içinde, bildiğin kadar, yetim olana, yani hakikati bir saflık içinde arayan, onun aklî seviyesine göre anlatacaksın.

Kitaplardaki bilgilere ve duyduğun bilgilere göre değil, kendi varlığındaki ve her varlıktaki Hakk'ın ilmine göre kendini yetiştirmeye çalışacaksın.

İşte Hızır, Mûsâ'ya, bunlara uy, sabret demişti.

Bunlara uyan bir kimse, aklını ve gönlünü sadece Hakk'ı anlamak için hazırlar.

Akıl ve gönül bir şeye yoğunlaştığı zaman, kişi o konu hakkında daha da derinleşir ve Kâmil bir kimse olur.

Mûsâ da Hızır'a; "İnşallah beni sabreden bulacaksın ve yaptıklarında sana asi olmayacağım" dedi.

Sabredenler, dilini tutanlar, isyan etmeyenler, elbette nice hakikatlere erişecektir.

Elbette, İlm-i Tevhîd dersleri ile tefekkür içine giren, gönlünü Hakk'a bağlayan, İlm-i ledün sırlarına erişecektir.

70-

قَالَ فَإِنْ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ حَتَّى
أُحَدِّثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا

Kâle fe in ittebatenî fe lâ teselnî an şeyin hattâ uhdise leke
minhu zikrâ

Kâle fe in ittebate nî : Dedi, öyleyse, bana tâbi olduğunda,
Fe lâ tesel nî an şey : Bana soru sorma, bir şey,
Hattâ uhdise leke : Hattâ, oluncaya kadar, ben anlatmadıkça,
hadise, sana,
Min hu zikren : Ondan, zikir, öğüt, anlatmak,

Meâli: “Dedi ki: Öyleyse bana tâbi olduğunda bana bir şey
sorma, hatta ben söyleyinceye, onun hakikatini anlatıncaya kadar.”

Ve böylece Mûsâ'nın İlm-i Tevhîd, İlm-i Ledün yolculuğu
başlamıştı.

Mûsâ, Hızır'ın elini tutacak, Hızır da Mûsâ'yı Hakk'ın eli ile
tanıştıracaktı.

Mûsâ da ahdine uyacak ve ona nice hakikatler nasip olacaktı.

Mûsâ dilini tutacak, yapılanlara, anlatılanlara isyan etmeye-
cek ve sabır edecekti.

Mûsâ'nın seyr-i sülûk yolculuğu başlıyordu.

Seyr-i sülûk, bir tarikata, bir cemaate gidip tâbi olmak değildir.

Seyr-i sülûk; kişinin kendi vücûduna dönmesi, kendi vücûd
boyutunda hakikatlere şahit olması ve o şahit olduğu hakikat-
leri kendinde ve cümle varlıkta seyretmesidir.

Sülûk makamı nedir?

Seyr makamı nedir?

Seyr-i sülûk makamı nedir?

Seyr, sair, seyyar, seyreden, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Sülûk, sâlik, meslek, silk, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Seyr-i sülûk: Kişinin kendi vücûduna dönmesi, orada yolcu-
luk etmesi, kendi vücûdunu var edenin işaretlerini görmesi, an-
laması ve seyretmesi demektir.

Yani kişinin kendi enfüsî âlemine adım atması ve varoluşun ve var edenin hakikatlerine ulaşması ve o ulaştığı hakikatleri kendinden ve cümle varlıkta seyretmesi demektir.

Seyr-i sülûk, ilm-i ledün yolculuğudur.

Sülûk; gidilen yol demektir.

Sâlik de; yola giren, yolda giden, yolcu demektir.

Burada yol denilen kişinin kendi vücûdudur.

Sâlik de, kişinin kendi vücûdunda yolculuk etmesi demektir.

Yani, yol da yolcu da kişinin kendisidir.

Yoksa seyr-i sülûk; tarikatlaşmış, cemaatleşmiş ve böylece kendilerine ait bir yol oluşturmuş ve diğerlerini hor gören bir yola girmek demek değildir.

Seyr-i sülûk; kişinin kendi vücûdunun enfüsünde yolculuk etmesi ve kendi vücûdunda şahit olduğu hakikatleri seyretmesi demektir.

Kişi kendinde gördüğü hakikatleri cümle varlıkta da görür.

Kişi kendi enfüsüne döndüğünde, kendindeki varoluşun hikmetlerini anlamaya başlar.

Kişi, görür ki kendi vücûdunda, bir işleyiş olmakta, o işleyişle tüm atomlar çalışmakta, atomların birleşimiyle oluşan hücreler çalışmakta, hücrelerin birleşimiyle olan dokular çalışmakta, dokuların birleşimiyle olan organlar çalışmakta ve tüm organların birleşimiyle oluşan vücûd çalışmakta.

Ve anlar ki, bu çalışmaların hepsi sıfatlarla olmakta.

Ve anlar ki, kendi vücûdunda olmakta olan işleyiş aynısıyla cümle varlıkta olmaktadır.

Ve anlar ki, tüm varlıkta, tüm kâinatta olan bir işleyişi bir güç yapmakta ve o güç cümle kâinatı tutmaktadır.

Kişi, bu seyr-i sülûk yolunda kendini var edeni anlar ve damla misali deryasına karışır.

İşte seyr-i sülûk; sûretten sirete olan yolculuktur.

Ve siretten sûrete dalgalanan âlemi seyretmektir.

Seyr-i sülûk yolculuğu bir Hızır ile başlar.

Hızır kişiyi kendi enfüsüne döndürür, kişi kendi vücûd şehrinde nice sırlara makam makam erişir.

Hazreti Yûnus menkibesinde anlatılan, Yûnus'un balık tarafından yutulması; kişinin kendi enfüsüne dönmesidir ve kişinin kendi enfüsünde yolculuk etmesidir.

Yûnus Sûresi 10: "Davâhum fihâ subhânekellâhumme ve tehiyyetuhum fihâ selâm ve âhiru davâhum enil hamdulillâhi rab-bil âlemîn."

Meâli: "Onlar orada; Allah'ım sen noksan sıfatlardan münez-zehsin şuuru ile hareket ederler ve onlar Hakk zevkiyle Halk'ı seyrederek, orada selamete kavuşmuşlardır ve sonra da tüm sıfatların sahibi olan, tüm varlığı vücûdlandırıran Allah'tır şuuru ile hareket ederler."

Hicr Sûresi 16: "Ve le kad cealnâ fis semâi burûcen ve zey-yennâhâ lin nâzırîn."

Meâli: "Andolsun Ulvî Âlem'de yüksek makamlar oluşturduk ve seyredenler için onu sıfatlarla donattık."

İsrâ Sûresi 79: "Ve minel leyli fe tehecced bihî nâfileten leke asâ en yebaseke rabbuke makâmen mahmûdâ."

Meâli: "Sen varlığından geçerek Halk'ta Hakk'ı seyret. Umurlur ki sen, Rabbinden açığa çıkan tüm varlığın niteliklerinin kaynağına erersin."

İşte seyr makamı:

Makam ve meratiplerde nice hakikatlere şahit olmaktır.

Kişinin kendi vücûdunda enfüs yolculuğudur.

Vücûd şehrinde nice hakikate şahit olmaktır.

Halk'ta Hakk'ı seyretmektir.

Hakk'ın kendinde kendini seyretme makamıdır.

Nûrun, nûru seyretmesidir.

Hakk ve Halk makamlarının birliğidir.

Hakk'tan doğan Halk oluşun, yani Muhammed nûrunun seyr-i zevk-i keyfiyetidir.

Hakk ve Halk'ın cem olup, Allah zevki keyfiyetinin zevkidir.

Hızır Mûsâ'ya; "bana tâbi olduğunda bir şey sorma, hatta ben söyleyinceye, onun hakikatini anlatıncaya kadar" diye bildirdi.

Artık dilini tutma, sabretme, iç yüzünü görebilme yolculuğu olan seyr-i sülûk yolculuğu başlıyordu.

71-

فَانطَلَقَا حَتَّى إِذَا رَكَبَا فِي السَّفِينَةِ خَرَقَهَا قَالَ أَخْرَقْتَهُمَا
لِنُغْرَقَ أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا

Fentalakâ hattâ izâ rakibâ fîs seffineti harakahâ kâle e haraktehâ li tugrika ehlehâ lekad cite şeyen imrâ

Fe intalakâ	: Böylece, gittiler, yol aldılar,
Hattâ izâ rakib	: Hattâ, bininceye kadar, bağlanıncaya kadar,
Fî es seffineti	: Gemi, yük taşıyan, içinde bilgi barındıran,
Haraka hâ	: Deldi, yırttı, yakıcı, onu,
Kâle e harakte hâ	: Dedi, onu neden deldin, deldin mi?
Li tugrika ehle hâ	: Boğmak, battı, onun ehlini, ahâlisini, sahipleri,
Lekad cite şey emr	: Andolsun, yaptın, şey, iş, sen nasıl bir iş yaptın,

Meâli: "Böylece bir gemiye bininceye kadar yol aldılar. O onu deldi. Dedi ki: Sen onun sahiplerini boğmak için mi deldin? Andolsun ki sen, nasıl bir iş yaptın?"

Mûsâ, ilm-i ledün yolculuğuna başlamış, nice hakikatlere erişmeye kapılar açılmıştı.

Hızır, Mûsâ'ya, İlm-i Tevhîd tebliği yapmış, hakikatleri nasıl anlayacağını yolunu göstermişti.

Âyette geçen “Böylece bir gemiye bininceye kadar” boyutu zikrullah boyutudur.

Zâkir olan Allah’tır.

Allah her varlıkta her an zikriyle zâkirdir.

Kişi, kendi bedeninde ve her varlıkta zâkir olan Hakk’a eriştiğinde, teslimiyeti başlamıştır.

Zikrullah; her varlıktan Allah’ın seslenişidir, bilinmenin ilk kıvılcımıdır, varlığın açığa çıkma başlangıcıdır, görünen görünmeyen her şeyde olan ilâhî tını, ilâhî rezonans, ilâhî dalgalanmadır.

Hızır, zikir hakikatini hissettirinceye kadar, Mûsâ’yı kendi vücûd gemisine döndürmüştü.

Gemiden maksat, insanın bedenidir.

İnsan o beden gemisine hep “benim” demiştir.

İnsan bir gaflet içinde, benim vücûdum demiştir.

Oysa o vücûd onun mudur?

İnsan kendini bedenini var eden, şekillendiren ve işleten değildir.

İnsan bedenini, kendine nisbet etmemelidir.

Hızırın gemiyi delmesi, geminin suya gark olması; kişinin kendine nisbet ettiği işleyişi terk etmesidir.

Yani bedenindeki işleyişin sahibininin, Allah olduğunu idrak etmesidir.

Benim işim, benim gücüm deme gafletinden kurtulmasıdır.

Kendi vücûd gemisine dönen, orada olan bir işleyişi görür.

İşte bu Tevhîd-i efâl boyutudur.

Tevhîd-i Efâl; efâlin birliği demektir.

Bir işe fiil, birçok işe ise efâl denir.

Tevhîd-i Efâl bütün işlerin bir iş olduğunu bilmektir.

Enfüste ve afâkta, sükûn ve harekette görünen fiil âlel itlâk Hakk’ındır.

Enfûs; yani bizde, afâk; yani bizden gayri varlıkta ne varsa, hepsinde, gerek hareket, gerek sükûnat hâlinde olsun, görünen fiiller bir fiil olup işleyicisi Hakk'tır.

Herkes, "Allah her şeye kâdirdir dilediğini işler" der ama, Allah'ın işi ayrı kendi işi ayrı zanneder.

Oysa, Tevhîd-i efâl dersi, bizde ve bizden gayrı görünen âlemde ne varsa, tüm varlıkta her an işleyen Allah olduğunu belirtir.

Allah tüm bedenlerde her an işleyendir.

Bedenleri var eden ve bedenlerden işleyen Hakk'tır.

İnsanın bedeninde olan faaliyet; kâlbın atması, kanın dolaşımı, hücrelerin çalışması, nefes alıp vermek, fiildir, bunu yapan fâildir.

Fâil ise Allah'tır.

Hiç kimse kendi bedeninde olan işleyişin sahibi değildir.

Kişi, bedeninde olan Allah'ın işleyişi sayesinde, eylemler yapar buna amel denir.

Kişinin, bahçesine çapa yapması, gübre atması, meyve toplaması, araba sürmesi, mutfağında yemek yapması, evini temizlemesi, çamaşır yıkaması, elbisesini ütölemesi, hepsi onun yaptığı amelleridir.

Kişi amellerini, kendi bedeninde Allah'ın işleyişi sayesinde yapar.

Kişinin fiili olmaz, kişinin ameli olur.

Fiil amel inceliğini anlamak, Tevhîd yolunda ana derstir.

Yoksa kişi, kötülükler de Allah'tan deme gafletine düşer.

Enbiyâ Sûresi 23: "Lâ yuselu ammâ yefalu ve hum yuselûn."

Meâli: "Allah fiilinden sorumlu değildir. Ama insanlar amellerinden sorumludurlar."

Enbiyâ Sûresi 22-23: "Eğer Allah'tan başka güçler olsaydı, kargaşalık olurdu. Allah noksan sıfatlardan münezzehtir. Bütün kâinatı vücûdlandırandır. Onu tarif etmeye kelimeler yetmez.

Allah fiilinden sorumlu değildir. Ama insanlar amellerinden sorumludurlar.”

Fiil fâil hakikatini anlayan kimsenin amelleri, sâlih amel olacaktır.

Fiil fâil hakikatini anlayamayıp, kötülük de Allah'tandır, Allah her şeyi işler diyenler, zalim amel üzere olacaklardır.

İşte Hızır'ın gemiyi delmesi, Mûsâ'nın kendine nisbet ettiği bedeninin Allah'a ait olduğunu Mûsâ'ya açıklamasıdır.

Elbette buna hemen teslim olmak kolay değildir.

Doğduğundan beri “benim bedenim” diye inanılan bir inancı terk etmek kolay değildir.

Bedendeki işleyişi anlamak, fâil olana teslim olmak nasıl kolay olsun ki?

Bunun için Mûsâ “Sen onun sahiplerini boğmak için mi deldin? Andolsun ki sen, nasıl bir iş yaptın?” diye itiraz etti.

Bu itiraz, fiil fâil hakikatini anlamak için tefekkür etmenin zamanını gösteriyordu.

Kişi kendine nisbet ettiği işleyişi terk edecek, işleyişin Allah'a ait olduğunu anlayacak ve teslim olacaktı.

Elbette bunun için derin tefekkür gerekiyordu.

Bir bilgiye ulaşmak başka bir şeydir, o bilgiyi içselleştirmek, idrak etmek başka bir şeydir.

İdrak etmek elbette belli tefekkür içinde olacaktır.

İşi bırakma, işi terk etme boyutu, fiil fâil hakikatine ermekle mümkün olacaktı.

İşi bırakma, fâil olan Allah'ın işleyişine teslim olmak elbette zaman alacaktı.

Onun için Mûsâ hemen kabullenemedi.

Musevilikte sebt-şabat günü vardır.

Sebt-Şabat günü cumartesi yasağı olarak bilinir.

Sebt-Şabat günü, cumartesi iş bırakma günü diye işaret edilmiştir.

Cumartesi gününü, bir gün olarak değil “iş bırakma günü ne demektir?” diye düşünelim.

İş bırakmaktan maksat, işleyişin Allah’a ait olduğunu anlamak, kendine işleyiş nispet etmemek “ben işlerim, benim gücüm var” zannını terk etmektir.

“Fâil olan Allah’tır” hakikatine ermektir.

Sebt kelimesi; işi gücü terk etmek, tabaklanmış deri, sükûn bulmak, istirahat etmek, hafif uyku, kesmek, boynuna vurmak, saç kesilmiş, cumartesi anlamlarına gelir.

Kelimenin asli anlamı; “iş, gücü terk etmek” demektir.

Yani kişinin kendine nispet ettiği, “benim işim, benim gücüm” zannını terk etmesidir.

Bir daha da o gaflete geri dönmemesidir.

Kişinin çalışması, eylemleri, bedeninde olan Allah’ın işleyişi sayesinde, onun için kişi bedeninde olan işleyişi kendine nispet etmemelidir, o gaflete düşmemeye gayret göstermelidir.

Sebt günü Kur’ân’da bazı yerlerde geçer.

Bakara Sûresi 65. âyet

Nisâ Sûresi 47 ve 154. âyet

A’râf Sûresi 163. âyet

Nahl Sûresi 124. âyet

Nebe Sûresi 9. âyette subât kelimesi geçer, subât kelimesi de sebt kelimesinden gelir.

Furkan Sûresi 47.âyet subât

Subât; dinlenme, uykuya geçme, kendinden geçme, gücünden geçme anlamlarına gelir.

Sebt-şabat günü; incelediğimizde anlıyoruz ki kişinin kendine işleyiş, güç nispet etmemesidir.

“Fâil olan Allah’tır” hakikatine erebilmektir.

Her varlıkta her an fiiliyle fâil olan Allah'tır.

Kişi kendi bedeninde her an olmakta olan işleyişin sahibi değildir.

Yani kişi, kâlbini atmasında, kanının dolaşmasında, her an hücrelerinin çalışmasında asla muktedir olan değildir.

Hiçbir varlık kendi bedeninde her an olmakta olan işleyiş yapan değildir.

Tüm varlıkta olan işleyişin sahibi Allah'tır.

İnsan bunu bilmeli ve bu şuradan geri dönmemelidir.

Nisâ Sûresi 47: "Ev nelanehum kemâ leannâ ashâbes sebt ve kâne emrullâhi mefûlâ."

Meâli: "Yoksa o yasakları dinlemeyip rahmetten uzaklaşanlar gibi, siz de hakikatleri anlamayıp rahmetten uzaklaşırsınız. Tüm varlığın işleyişinde fâil olan Allah'ı anlayın."

Tevrat, çıkış, 20. bölüm 8-11: "Tanrın Rab'be Şabat Günü olarak adanmıştır. O gün sen, oğlun, kızın, erkek ve kadın kölen, hayvanların, aranızdaki yabancılar dâhil, hiçbir iş yapmayacaksınız."

(Not: Tevrat'ta bu âyette kadın kölen diye olan çevrim iyi araştırılmalıdır, Mûsâ köleliğe karşı en büyük mücadeleyi verenlerden biridir, bu çevrimin doğru olmadığını düşünüyoruz)

Kur'ân'da Nisâ Sûresi 47. âyette "kâne emr Allah mefûlâ." "Fâil olan Allah, işleyişin sahibidir" hakikati belirtilir.

Tevrat'ta "hiçbir iş yapmayacaksınız" âyeti sunulur, yani "kendinize asla işleyiş nispet etmeyeceksiniz" diye işaret edilir.

Yukarıda belirtildiği gibi, Tevrat'ta geçen; "O gün sen, oğlun, kızın, erkek ve kadın kölen, hayvanların, aranızdaki yabancılar dâhil, hiçbir iş yapmayacaksınız" bu âyeti çok iyi anlamalıyız.

Hayvanlar, yabancılar dahi iş yapmayacak ne demektir?

Hangi hayvana; sen bugün uçma, yem arama, yavrularını besleme denilebilir ki?

Burada işaret edilen; öyle bir idrake ulaş ki “her varlığın kendinde her an fâil olan Allah’tır” hakikatine er, bu hakikatten asla ayrılma mesajıdır.

Kişi, varlığın özünde her an işleyenin, yani fiiliyle fâil olanın Allah olduğunu anladığında, ne kendine ne de varlığa işleyiş nispet etmez.

İşte, iş bırakma gününden maksat, kişinin kendine “ben işlerim, benim gücüm var” deme gafletinden geçmesidir.

Ve bir daha o gaflete dönmemesidir.

Tevrat’ta on emir bahsinde sebt-şabat günü geçer.

Şabat günü; iş bırakma, çalışmama, işleyişi terk etme, sükûn durumuna geçme, işleyişin Allah’a ait olduğunu anlayıp teslim olma, günüdür.

Musevilikte şabat-sebt günü cuma günü gün batımıyla başlayıp, cumartesi günü gün batımı sonrasına kadar devam eder.

Günlerin son günü cumartesi günüdür, cumadan sonra gelen günlerin hepsi, cuma ertesidir, yâni cem şuurunu her güne yaymaktır.

Toplumda günlerin sonu pazar olarak bilinse de hakikatte, pazar günü, pazar eylemek, Mâide sofrasına oturmaktır.

Pazar eylemek, bir mürşidin sofrasında, İlm-i ledün ile tanışmaktır.

Pazarını eyleyen, yani ilmî derslerini alan, ertesi gününü pazar ertesi-pazartesi olarak geçirir.

Cumartesi, günlerin sonu anlamında değil, kişinin Hakk’ta cem olmasının zevki keyfiyetidir.

Cumartesi, kulun Hakk’ta yok olmasıdır.

Kur’ân ve Tervat’ı incelediğimizde anlıyoruz ki cumartesi ya-sağı; kendine işleyiş, kendine güç nispet etmemektir.

Bakara Sûresi 65: “Ve lekad alimtumullezînetedev minkum fîs sebti fe kulnâ lehum kûnû kıradeten hâsiîn.”

Ve lekad âlim tum	: Andolsun, bilerseniz, bilmek, ilmin sahibi, siz
Ellezine itedev minkum	: O kimseler, saldırgan, haddi aşan, sizden,
Fi el sebti	: Yasaklara uymayan, cumartesi yasağı, rahat etmek,
Fe kulnâ lehum kûnû	: Böylece, bildirdik, dedik, onlara, olun, oldunuz,
Kıradeten	: Maymun, hayvani hâl, taklitte kalma,
Hâsiîn	: Reddedilen, uzaklaşan, zelil olan, aşağılanan,

Meâli: “Sizler bilenlerden olun. Sizlerden haddi aşan o kimseler, yasaklara uymayanlar, böylece bildirdiğimiz hakikatlere uymayanlar, kendi hayvani hâllerinde kalıp, hakikatlerden uzaklaşanlardan olurlar, diye bildirdik.”

Her bedende işleyiş Allah’a aittir, o işleyişi kendine nisbet etmek yasak edilmiştir.

Bakara Sûresi 65. âyette belirttiğine göre; kim “ben işlerim, benim gücüm var” gafletine düşerse, hayvandan aşağı düşmüş olur.

Yani “benim işim, benim gücüm” demek yasaktır.

Yasağa uymayanlar, hayvani hâllerine geri dönmüş olanlardır.

Hatta hayvandan daha aşağı makama düşenlerdir, hakikatleri idrak etmekten uzaklaşandır.

Gücün sahibi, işleyişin sahibi Allah’tır.

Kişinin kendine ait olan bir gücü kudreti yoktur.

Kişi bunu idrak etmeli, kendine güç, kudret nispet etmemelidir.

Cuma’nın ertesi günü cumartesi günüdür.

Günlerin son günü cumartesi günüdür.

Cuma’dan maksat, Hakk ile Hakk olma makamıdır.

Cuma, cem demektir.

Yani, birlik, birleşmek, birlenmek, bütünleşmek demektir.

Makam-ı cem zevkine erenler, üflenen rûh sırrına vâkıf olurlar.
Üflenen rûhtan maksat, Hakk sırrıdır.

Makam-ı Cem'e erenler, Cuma makamına ererler.

Cuma makamına erenler, Hakk ile Hakk olduklarını anlarlar.
Ve asla kendilerine bir şey nispet etmezler.

Cuma makamına erenler; fâil Hakk'tır, mevsûf Hakk'tır, mevcûd Hakk'tır şuuruna erişirler.

Cuma makamının şuuruna erişenler, artık tüm günlerini cuma şuuruyla yaşarlar.

Onun için Cuma'nın ertesi gününe "Cuma ertesi-Cumartesi" denilmiştir.

Musevilikte, cumartesi günü balık tutma yasağı vardır.

Cumartesi yasağı da denilir.

Cumartesi iş bırakma gününde balıklar akın akın denizin kıyısına gelirler.

Balıklar o gün avlanmayacaklarını bilirler ve denizin kıyısına akarlar.

Bu balıkları yakalamak yasaktır.

Burada sunulan maksat, kişi kendi varlığından geçtiği, Allah'a teslim olduğu zaman, Allah'ın akın akın lütûfları akar.

Balıkların akın akın gelmesi, ilâhî lütûfların akın akın gelmesidir.

Bununla işaret edilen hakikat şudur: Cuma makamında Hakk ile Hakk olduğunu anlayanlar, tüm lütûfların Hakk'a ait olduğunu anlarlar.

Cumartesi günü, Hakk'a ait olan lütûfları yakalamak, yani kendine nispet etmek yasaktır.

Bu yasağı çiğneyenler Tevhîd şuurundan düşerler.

Cumartesi yasağı, cuma şuurundan ayrılmamaktır.

Yani kişinin kendine vücûd nispet etmemesidir.

"Hem ben varım hem Allah var" denilmesi yasaktır.

Çünkü kişinin kendine nispet ettiği vücûdunun sahibi Allah'tır.

Kişi bilmezlikle “benim vücûdum” deme gafletine düşer.

İşte cumartesi yasağı; kişinin kendine işleyiş nispet etme gafletini terk etmesidir.

Allah’a teslim olması, bir daha kendine varlık nispet etmesidir.

İşte şabat-sebt günü, beden gemisinin delinmesi, yani beden işleyişinin Allah’a ait olduğunun idrâk ve teslimiyetidir.

Hızır’ın gemiyi delmesi, Mûsâ’ya “bu beden sana ait değil sahibine ait” işaretidir.

Kişi, bedeninin Allah’a ait olduğunu idrak ettiğinde, o beden Allah deryasına dalar gider, kaybolur.

Nasıl ki Hızır gemiyi deldi, gemi deryaya daldı kayboldu.

Fâil hakikatine eren kişi de, Allah’ın deryasına teslim olacaktır.

Allah’ın sonsuz deryasında her kişinin bedeni bir gemidir.

O gemi deryada evvelden âhire akar gider.

O geminin üstadı Allah’tır.

Kişi, o gemiyi kendine nispet etmemelidir.

Hızır’ın gemiyi delmesi, deryaya batırması, bedeninin sahibine teslim edilmesi hakikatidir.

72-

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا

Kâle e lem ekul inneke len testetîa maiye sabrâ

Kâle e lem ekul : Dedi, demiştim,

İnne ke len testetîa : Muhakkak sen, güç yetiremezsin,
dayanamazsın,

Maiye sabren : Benimle beraber, birlikte, sabırlı olmak,

Meâli: “Dedi ki: Doğrusu sen, benimle birlikte olmaya güç yetiremezsin, diye sana demiştim.”

Mûsâ, geminin delinmesi, suya batması olayını kabul edememiş hemen içinde bir itiraz oluşmuştu.

O'na "Hikmetine eremediğin şey hakkında sabredemezsin" diye bildirilmişti.

Mûsâ; "Sen onun sahiplerini boğmak için mi deldin?" demişti. Elbette, bu vücûd benim zannı boğulmalıydı.

Boğulmalıydı ki vücûdun asıl sahibi anlaşılmalıydı.

Hızır Mûsâ'ya "söylediklerime, yaptıklarına sabretmeye güç yetiremezsin" demişti.

Hızır ile yolculuk yapmak kolay değildi.

Kendi bildiklerinden vazgeçmek kolay değildi.

Kişi kendini bilmiş sanırken, bambaşka bir alan açıldığında, elbette ilk anda kabullenmek kolay değildi.

Mûsâ, din diye bildiği şeylerin bir bir yıkıldığını anladığında sarsıldı, kabullenmek istemedi.

Firavunun sarayında, üstünlük içeren bir din anlayışı ile büyümüşü.

Kendini büyük gören, başkalarını hor gören bir anlayışla büyümüşü.

Kendini yüce görürken, birden Hızır "sen yüce değilsin, yüce olanı anlamalısın" diye uyarılmış, Mûsâ'nın inancını sarsmıştı.

Kur'ân'da ne güzel bildirilir.

Atalardan öğrendiğin, kendini yüce gösteren bir din anlayışını gözden geçir.

A'râf Sûresi 28: "Ve izâ faalû fâhişeten kâlû vecednâ aleyhâ âbâenâ vallâhu emerenâ bihâ kul innallâhe lâ yemuru bil fahşâ e tekûlûne alâllâhi mâ lâ talemûn"

Meâli:"Bir benlik içinde kendilerini büyük görenler derler ki: Biz atalarımızı da bu yolda bulduk ve bu bize Allah'ın hükümleridir. De ki: Benlik içinde olmak, haddi aşmak, kesinlikle Allah'ın hükümleri değildir. Sizler Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri söylüyorsunuz."

Mûsâ da kendini yüce gören, bilmiş gören bir firavun ailesinden geliyordu.

Elbette bu zamana kadar öğrendiği, bildiği şeyleri terk etmesi kolay değildi.

Hızır'a nasıl itiraz etmesin, Hızır ona "vücûd gemin senin değil, onu deldir ummana daldır" demişti.

Bunu hemen kabullenmek nasıl olabilirdi?

İlmî bir hakikate erişmek için tefekkür gerekti, sabır gerekti, tenezzül gerekti, irfân gerekti.

Mûsâ henüz bu güce erişmemişti.

Ama erişecekti, o artık ilm-i ledün yolu üzereydi.

O yola baş koymuştu, Hızır'ın elinden tutmuştu.

Hızır'a inanmıştı, görmek istediği Rabbini o gösterecekti.

Elbette bu yol kabullenmenin dalgalanması ile geçecekti.

İtirazlar olacak, sarsılmalar olacak, heyecanlar olacak ve gönül böyle oluşacaktı.

İlm-i Tevhîd yolculuğu başlayanın aklında, anne babadan öğrenilen bir din anlayışı vardır.

O din anlayışını analiz etmek, o yargısal alandan kurtulmak elbette kolay değildir.

Hakikatler elbette sabır edene, hikmete erişene açılacaktır.

73-

قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا

Kâle lâ tuâhıznî bimâ nesîtu ve lâ turhıkânî min emrî usrâ

Kâle la tuâhız nî : Dedi, eleştiri, kınama, paylama, beni,

Bimâ nesitu : Sebebiyle, unutmak,

Ve lâ turhık nî : Bana yükleme, sorumlu tutma,

Min emr asre : Hüküm, işleyiş, zorluk, güçlük, sıkıntı,

Meâli: "Dedi ki: Unutmam sebebiyle beni eleştirme ve hükümleri anlamamda bana zorluk yükleme."

Mûsâ sabretmeye, isyan etmemeye söz vermişti.

Unuttuğu sözünü hatırladı ve yeniden tövbe etti.

İlm-i ledün yolculuğuna başlayan her kişi, derin bir sarsılma içinde sarsılmış, itirazlar etmiş, sabır edememişti.

Mûsâ yaptığı itirazdan dolayı pişman olmuş ve özür dilemişti.

Pişmanlık elbette önemliydi.

Yola tekrar sarılmak için içsel bir muhasebeydi.

Zahirde din adına anlatılan bilgilerle, ilm-i ledün yolunda sunulan ilmî bilgileri kıyaslamak, derin sarsılmalar meydana getiriyordu.

Daha önce, göklerde bir yerlerde olduğuna inanılan ve böyle anlatılan bir Allah inancı içindeyken, şimdi “O sana şah damarından yakındır” diye bildirilen bir Allah inancıyla tanışıyor ve sarsılıyordu.

Kâf Sûresi 16: “Nahnu akrebu ileyhi min hablil verîd.”

Meâli: “Biz ona şah damarından daha yakınız.”

Elbette Allah hakikatine erişebilmek için sarsıntılar oluyordu.

Sartıntı olmadan, titremeden, hakikatlere erişilmiyordu.

Evet, neydi Allah?

Hiç görünmeyen miydi?

Yoksa! Her an görünen miydi?

Gökte bir yerde miydi?

Bize şah damarından yakın olan mıydı?

Varlığın dışında mıydı, içinde miydi?

Varlığın içini de dışını da saran mıydı?

Şekli, şemâli, gözü, kulağı, bir vücûdu var mıydı?

Görür, işitir mi?

Görür, işitirse, görmesi işitmesi nasıldı?

Kızması, öfkelenmesi olur mu?

Onun da bizim gibi ihtiyaçları olur mu?

Gökte miydi, yerde miydi?

Gökte ise, neredeydi, evrenin içinde miydi, dışında mıydı?
Yalnız başına mıydı?

Yanında yardımcıları var mıydı?

Evet, neydi Allah?

İlm-i ledün yolculuğu bu hakikate cevap bulma yolculuğu idi.

Elbette, aklımızda din diyerek anlatılan, o kadar asılsız bilginin yükü varken, korkular yasaklar varken, bu yükleri bırakmak nasıl kolay oldu.

İşte insan bundan dolayı itiraz ediveriyordu.

Kendi bildiğini doğru sanıyordu.

İnsanoğlu varlıktan gelen akışı okumayı öğrenmemişti.

İnsanoğlu kitaplarda yazılan bilgileri ve dillerden akan sözcükleri din sanıyordu, hakikat sanıyordu.

Yetiştigi ailenin inanç bilgilerinden farklı bilgilerle karşılaştığı zaman itiraz ediyordu, karşı çıkıyordu.

Mûsâ da itiraz etmiş, sabredememiş ve hatasını anlamıştı.

Mûsâ özür dilemiş ve yine yönünü Hızır'a döndürmüştü.

74-

فَانطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا لَقِيَا غُلَامًا فَقَتَلَهُ قَالَ أَقْتَلْتَنِي نَفْسًا زَكِيَّةً
بِغَيْرِ نَفْسٍ لَّقَدْ حِثَّتْ شَيْئًا نُكْرًا

Fentalekâ hattâ izâ lekiyâ gulâmen fe katelehu kâle e katelte
nefsen zekiyyeten bi gayri nefsi lekad cite şey'en nukrâ

Fe intalekâ : Böylece, devam ettiler, gittiler, ayrıldılar,

Hattâ izâ lekiyâ : Oluncaya kadar, olduğunda, rastlama,
karşılaşma,

Gulâmen : Çocuk, köle, genç, esir, hizmetçi,

Fe katele hu : Böylece, öldürdü, mahvetti, yazık etti, zarar
verdi, o

Kâle e katel te : Dedi, nasıl, sen öldürdün, yazık ettin, sen,

Nefsen	: Kişi, nefis, cân, öz varlık, zâtı,
Zekiyyeten	: Temiz, masum, hâli temiz olan, zekâ sahibi, anlayış, idrakli,
Bi gayri nefsin	: Olmaksızın, başka, değil, nefis, cân, kişi, öz varlık, zâtı,
Lekad cite	: Andolsun, doğrusu, sen yaptın, geldin,
Şey'e nukren	: Birşey, inkâr, ret, kötü, nekir, kirli,

Meâli: “Böylece devam ettiler, sonra da bir gençle karşılaştılar. Sonra da o ona yazık etti. Dedi ki: Sen, öz varlığından başka bir şeyi olmayan, hâli de temiz olan bir kişiye nasıl yazık edersin? Andolsun ki sen, ne kötü bir şey yaptın.”

İlm-i Tevhîd yolculuğu yeni bir makamda devam ediyordu.

Makam makam hakikatler açılıyor, her bir makamın nice sıraları yavaş yavaş açığa çıkıyordu.

Mûsâ yeni makamda, yine hayret veren şeylere şahit oluyordu.

Hızır bir çocukla karşılaşılıyor ve çocuğu etkisiz bir hâle getiriyordu.

Çocuğun hayatına son veriyor, yeni bir hayata kapı açıyordu.

Bu âyette geçen “gulâm” kelimesi, çocuk, genç anlamına geldiği gibi, esir, köle anlamına da gelir.

Şunu çok iyi düşünmeliyiz, aklımız ve gönlümüz neye esir oluyor.

Vücûdumuzdaki Allah’ın hakikatlerini görmezden gelerek, neleri hapsediyoruz.

Hızır’ın çocuğu öldürmesi diye anlatılan kıssadaki mesajı iyi anlamalıyız.

Bu çocuğu zahirde yaşayan bir çocuk olarak düşünmeyelim.

Hangi kâmil insan, bir çocuğu gelecekte kötü biri olacak diye öldürebilir.

Bu çocuğu, kendi içimizde doğan duygu ve düşünceler olarak düşünelim.

Hızır'ın hayatına son verdiği çocuğu, içimizde kötülüklerin kaynağı olan doğuşlar olarak düşünelim.

İnsanın içinde Hâbil boyutu ve Kâbil boyutu vardır.

Biri zulmani doğuşların yeridir.

Biri rahmânî doğuşların yeridir.

Hangisi doğar büyür, bedeni etkisi altına alırsa, kişinin hâli de öyle olur.

İçimizde doğan zulmani doğuşlar büyür gelişirse, zalim bir kimse oluruz.

İçimizde doğan rahmânî doğuşlar büyür gelişirse, Sâlih bir kimse oluruz.

Hızır'ın hayatına son verdiği çocuğu, Mûsâ'nın içindeki firavunluktan kalan duygu ve düşünceleri olarak düşünelim.

Mûsâ, Hızır ile yolculuğunda, firavunluktan kalan içindeki kötülüğe kapı açacak tüm duygu ve düşünceleri yok etmeliydi.

Kişi, kendine nispet ettiği Allah'a ait olan sıfatları "hayat benim, ilim benim, irade benim, ben görüyorum, ben işitiyorum, ben kudret sahibiyim, ben kelâm sahibiyim" diyerek nasıl bir gaflet içinde olduğunu anlamalıydı.

Hayatına son verilen çocuğun, "hayat benim" zannının yok edilmesi gerektiğinin işareti olduğuydu.

Hayy sahibi Allah'tı, kimsenin kendine ait diriliği yok idi.

Hızır'ın Mûsâ'ya açtığı yeni kapı, Mûsâ'yı derinden sarsmış, Mûsâ yine itiraz etmişti.

"Ne yaptın sen, niye masum bir çocuğa kıydın?" demişti.

Mûsâ'ya göre masum olan, Hızır'a göre değildi.

Mûsâ, görünüşe göre karar verdi, ama Hızır, gelecekte olanı görerek karar verdi.

Gelecekte olanı görmek, ilm-i ledün ehline nasip olurdu.

Hızır, sokakta oynayan bir çocuğa mı kıymıştı?

Yoksa içimizde olan zalimlik getirecek olan duygu ve düşüncelerin, ortadan kaldırılması gerektiğini mi bildirmişti?

Mûsâ'nın kıssasında firavun, kendi otoritesi bitecek korkusuyla, yeni doğan İbrâni erkek çocuklarını öldürtmemiş miydi?

Burada firavundan maksat; kişinin firavunlaşmış, yani kibre düşmüş duyguları, hisleri, bilişleridir.

Eğer kişi kibirli bir duyguda ise, bu kişinin gönlünde doğan hakikat ilminin düşünceleri, ilk anda yok olur gider.

Ta ki akıl, kibir duygusundan temizlensin, kurtulsun.

Nasıl ki Mûsâ kıssasında, firavun hâkimiyetinde ilk doğan İbrâni çocukları yok edilir.

Sonra, Mûsâ hâkimiyetinde de, firavunun ilk doğanı ölür.

Yani kişinin bedenine kibir hâli hâkimse, o gönülde irfâniyet doğuşu olmaz.

Kişinin bedenine ilm-i irfân hâkimse, o gönülde kibir hâli doğuşu, ilk anda yok edilir.

İşte Mûsâ kıssasında, Hızır dediğimiz Kâmil kişiden gelen Hakk'ın mesajı: Kişi kendi aklında, ilk anda doğan tüm kötülük düşüncelerini, duygularını, hislerini yok etmelidir.

Kişinin aklında, birine kızgınlık geçtiği ilk anda bunu yok edemezse; kızgınlık öfkeye, öfke hiddete, hiddet kine, kin nefrete, nefret intikama, intikam savaşa dönüşür.

Kişi içinde dedikodu yapma doğuşlarını yok edemezse; dedikodu çekiştirmeye, çekiştirme küçük görmeye, küçük görme de kişiyi kibre düşürür.

Hızır kıssasında bizlere; "içinizden geçen tüm kötülük doğuşlarını yok edin" mesajı vardır.

Eğer bunları yok edemezseniz, ilm-i irfân doğuşu sizlerde olmaz mesajı vardır.

Kişinin merhamet ehli olması, içinde doğan rahmânî duyguların gelişmesiyle mümkündür.

İşte, Hızır kıssasında sunulan muhteşem mesaj;

İçimizden geçen tüm kötülük doğuşlarını yok edelim.

Bizleri her türlü fitneliğe, fesathğa, gurura, kibire düşürecek olan ilk doğuşları yok edelim.

Bizleri her türlü ikilik hâllerine düşürecek tüm duyguları yok edelim.

Makam, mülk, şöret, gibi bizi esir alacak duyguları yok edelim.

Bizleri kul hakkı yemeye, çalıp çırpmaya, birine zarar vermeye yol açacak her türlü duyguyu yok edelim.

Mûsâ'ya bu makamda sunulan dersler, tüm sıfatların Allah'a ait olduğudur.

Kişi Allah'a ait olan sıfatları kendine nispet etmemelidir.

Kişi, Allah'a ait olan sıfatları kendine nispet ederse, firavunlaşır, zalimleşir.

Kişi, kendi vücûdundaki hayatın sahibi değildir.

Hiçbirimiz, kendi vücûdumuzdaki kudretin sahibi değiliz.

Gözümüzdeki görme niteliğini biz yapmadık, gözümüzü de biz şekillendirmedik.

İşitme tecellisi bize ait değildir, işitme organımızı biz şekillendirmedik.

Vücûdumuzda olan sıfatları iyi anlamalı ve tüm sıfatların Allah'a ait olduğunu idrak etmeliyiz.

Bu cümle âlemi ihâta eden sıfatlar Allah'ın sıfatlarıdır.

Cümle varlık Allah'ın sıfatları ile donatılmıştır.

Kişi gaflete düşerek, sıfatları kendine nispet eder.

İşte kişi, düştüğü bu gafletten kurtulmalıdır.

75-

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا

Kâle e lem ekul inneke len testetîa maiye sabrâ

Kâle e lem ekul : Dedi, demiştim,

İnne ke len testetîa : Muhakkak sen, güç yetiremezsin,
dayanamazsın,

Maiye sabren : Benimle beraber, birlikte, sabırlı olmak,

Meâli: “Dedi ki: Doğrusu sen, benimle birlikte olmaya güç yetiremezsin, diye sana demiştim.”

Evet, Mûsâ yine dayanamamış itiraz etmişti.

Elbette kolay değildi, bu zamana kadar öğrendiği şeyler bir bir yıkılıyordu.

Delinen geminin kendi vücûdu olduğunu idrak etmek kolay değildi.

Öldürülen çocuğun, zalimliğe yol açacak olan kendi duygu ve düşünceleri olduğunu anlamak, bunları yok etme elbette kolay değildi.

Kâbillikten vazgeçmek kolay değildi.

Mûsâ, derin derin düşündü; içimizde neleri öldürüyoruz, neleri yeşertiyoruz?

Duygularımız ve düşüncelerimizle, kendimizde neleri öldürüyoruz, neleri aktif ediyoruz?

Olumlu ya da olumsuz düşüncelerimiz, bizdeki hangi duyguları öldürmeye başlıyor, hangi duyguları hareketlendiriyor?

Mûsâ yavaş yavaş, Hâbil ve Kâbili kendinde buluyordu.

Kendine; “vücûduma hangi duygular hâkim?” diye soruyordu.

Rahmânî duygular mı, şeytani duygular mı?

Firavun mu, Hakk mı?

Şeytani duyguları görebilmek ve onları yok edebilmek kolay değildi.

Hakk'ı bilme yolunda nice makam geçilecektir.

Nice makamda kendine nispet ettiklerin bir bir terk edilecektir.

Gönül evi temizlenecektir.

Gönlümü kime ev ettim? Allah'a mı yoksa şeytani duyguları mı?

Hazreti İbrâhîm, Mina'da taşlanacak üç şeytan koymuş.

İnsanlara; “kendinizdeki üç şeytani bulun ve onları taşıyın yani uzaklaştırın” diye seslenmiş.

İnsanın gönlü bir evdir, o evde ya şeytani düşünceler vardır, ya da Allah sevgisi vardır.

İnsan gönlü temizlenmişse, orada şeytan olmaz.

Şeytan olan gönülde Allah olmaz.

Allah olan gönülde şeytan olmaz.

Şeytanlık, varlığın eşya boyutunda kalıp Hakk’tan kopmak, yani Hakk’tan uzaklaşmak ve her türlü kibrin içine düşmek demektir.

Her türlü kibrin içinde olan kişi, her türlü zulmü yapmaya meyillidir.

İşte kişide olan zulüm duyguları yok edilmelidir.

Hızır’ın Mûsâ’ya işaret ettiği hakikat budur.

Elbette kendinde şeytani bulmak, onu yok etmek gerekti.

Mina’da taşlanan üç şeytanın sırrı nedir?

O üç şeytani taşlamanın hikmeti nedir?

Mina’da taşa taş atmak mıdır şeytan taşlamak?

Yoksa, kendimizdeki şeytani yapıyı uzaklaştırmak mıdır şeytan taşlamak?

Kişideki üç şeytan boyutu nedir?

Kişi kendindeki bu üç şeytani nasıl tanır?

Kendimizdeki üç şeytani hâli görebildik mi?

Ve o üç hâli kendimizden uzaklaştırebildik mi?

Ve bunu yaşantımıza geçirebildik mi?

Kendimizdeki üç şeytani taşlamadan, yani kendimizden uzaklaştırmadan, Müslüman olamayacağımızı anlayabildik mi?

Nedir kendimizdeki üç şeytan?

Nedir o üç şeytanın tuzakları?

Şeytan kişiyi ne ile kandırır?

Kişideki hasetlik, fesatlık, kin, nefret, kavga, cimrilik gibi huylar şeytanın çocukları olabilir mi?

Ve bunlardan oluşan “kibir” baş şeytan olabilir mi?

Nisâ Sûresi 120: “şeytânu illâ gurûrâ.”

Meâli: “Şeytan gururdur, kibirdir.”

Şeytan denilen, gururdu, kibirdi, zalimlik yaptıran her türlü duygu ve düşünceydi.

İşte kişi şeytanını teslim alma konusunda zorlanır.

Hazreti Muhammed, “şeytanımı teslim aldım” derken, bizim de teslim almamız gerektiğini belirtiyordu.

İşte Mûsâ'nın Hızır'a ikide bir itiraz etmesi, sabır edememesi, kendi şeytanını teslim alabilme mücadelesi idi.

Şeytanı teslim alabilmek için, güç gerekiyordu.

Hızır bunu bildiğinden dolayı Mûsâ'ya “benimle birlikte olmaya güç yetiremezsin” diyordu.

Şeytanı teslim almanın tek yolu, Allah'ın gücüyle güçlenmekti.

Mûsâ, onun için sabretmeliydi.

76-

قَالَ إِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِي قَدْ
بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا

Kâle in seeltuke an şeyin badehâ fe lâ tusâhibnî kad belagte min ledunnî uzrâ

- Kâle in seeltuke : Dedi, eğer, sana sorarsam,
An şey bade hâ : Bir şey, bundan sonra,
Fe lâ tusâhib nî : Artık, yok, sahip, arkadaş, ben,
Kad belagte : Olmuştun, ulaştın, kabul, buluş,
Min ledun nî : Benim özürümü, kusurumu, hatamı,
uzrâ

Meâli: “Dedi ki: Eğer bundan sonra sana itiraz ederek bir şey sorarsam, artık benimle arkadaşlık etme. Umarım benim özrümü kabul edersin.”

Mûsâ, Hızır’dan yine özür dilemiş “özrümü kabul et” demişti. Tevhîd yolunda kusurunu görmek, onu tamir etmek âriflikti.

Mûsâ bu sefer daha iddialı konuşmuş “sana karşı çıkarsam artık benimle arkadaşlık etme” demişti.

Mûsâ’nın gönlü, Hızır’ın anlattıklarının ve yaptıklarının Hakk’tan olduğunu biliyordu.

Ama Mûsâ, daha aşması, öğrenmesi gereken çok şey olduğunu da biliyordu.

İçindeki rahmânî duygular ile şeytani duygular savaş ediyordu. Bakalım hangisi kazanacaktı.

Firavunun sarayında iken şeytani duygular kazanmıştı, rahmânî duyguları baskılanmıştı.

Şimdi Hızır ile arkadaşlık ediyordu.

Hızır ile yapılan yolculukta, rahmânî duygular kazanacak, şeytani duygular teslim alınacaktı.

Mûsâ bunu yavaş yavaş anlamaya başlamıştı.

Âyette geçen, “sâhib” kelimesi “arkadaş” demektir.

Sâhib, ashâb, sâhabe, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Aynı duyguda, aynı düşüncede, aynı amaç ve mücadelede buluşan demektir.

Arkadaşlık, dostluk makamı “ashâb” makamıdır.

Aynı duygu ve düşüncede yol almayanlar arkadaş, dost olamaz.

Onların birbirine yaklaşımı, kendi hevâsal istekleri içindir.

Ashâb makamı, Hakk yolunda buluşanlar içindir.

Dost, arkadaş; Hakk yolunda, Hakk’ı dost edinenler içindir.

Onun için Kur’ân’da “İnnemâ veliyyukum Allah” “Siz sadece Allah’ı dost edinin” âyeti vardır. (Mâide Sûresi 55)

Allah’ı dost edinenler birbirine dosttur, arkadaşdır.

Allah'ı dost edinenlerin duygusu, düşüncesi Allah'tır.
Hızır Mûsâ'yı artık bir arkadaş olarak kabul etmiştir.
Mûsâ'daki değişimi görmüş, arkadaş olarak yol almaya devam etmiştir.

Mûsâ da artık itiraz etmemeye, bir şey sormamaya sadece teslim olmaya karar vermiştir.

Çünkü neye itiraz etse, ne soru sorsa, cevabı mutlaka geliyordu.
Kişi, Kâmil bir insana gitse, aklından geçen sorular bir bir cevap bulmaya başlar.

Mûsâ da ashâb makamına adım adım ilerliyordu.

Mûsâ, anlamıştır ki Allah'ı dost edinme makamına erişmek kolay değildir.

Mûsâ, anlamıştır ki, Allah'ı dost edinmeyen şeytani dost edinir.
Mûsâ, firavunun sarayında kimi dost edindiğini gayet iyi anlamıştır.

İtirazların ve sabır edememelerinin yerini görmüştür.

Ve Mûsâ'nın özrü sonrası yola devam etmişlerdir.

77-

فَانطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطَعَمَا أَهْلَهَا فَأَبَوْا أَن
يُضَيِّقُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقُضَ فَأَقَامَهُ قَالَ
لَوْ شِئْتَ لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا

Fentalekâ hattâ izâ eteyâ ehle karyetin istatamâ ehlehâ fe
ebev en yudayyifûhumâ fe vecedâ fihâ cidâren yurîdu en yen-
kadda fe ekâmeh kâle lev şite lettehazte aleyhi ecrâ

Fe entalekâ : Böylece, devam ettiler, ilerlediler,

Hattâ eteyâ : Geldiler,

Ehle karyetin : Şehir Halkı, köy, belde, ülke,

İstatamâ ehle ha	: Yemek istediler, oranın Halkından, ahâli, sahipleri,
Fe ebev en yudayfu humâ	: Fakat, çekinme, misafir etmek, onları,
Fe vecedâ fihâ	: Sonra da, buldular, orada,
Cidâren	: Duvar, zar, perde,
Yurîdu en yenkadda	: İstemek, yıkılmak üzere,
Fe ekâme hu	: O zaman onu ikame etti, düzeltti, doğrultular,
Kâle lev şite	: Dedi, eğer, isteseydin,
Le ittehaze	: Elbette, edinmek, almak, sarılmak,
Aleyhi ecr	: Ona karşılık,

Meâli: “Böylece devam ettiler. Bir belde Halkına geldiler. Oranın ahâlisinden yemek istediler. Fakat onlar, onları konuk etmekten çekindiler. Sonra orada yıkılmak üzere olan bir duvar gördüler. Sonra da onu doğrultup düzelttiler. Dedi ki: Eğer isteseydin elbette bunun karşılığını alırdın.”

Hızır ile Mûsâ yola devam ettiler ve yeni bir makama eriştiler. O beldenin Halkı onları konuk etmedi.

Onlara yiyecek bir şey de vermediler.

Bu nasıl bir yerdi, artık rızık kesiliyor, hem de dünyalık konuk olma durumu kapanıyordu.

Hızır yıkılmaya meyleden bir duvar gördü, Mûsâ’ya “yardım et onu düzeltelim” dedi.

Mûsâ ve Hızır birlikte yıkılmakta olan duvarı düzelttiler.

Mûsâ’nın aklı iyice karışmıştı.

Mûsâ daha önceki gibi itiraz etmemiş, sükût etmiş, ama burada olanların da hikmetine ermeye çalışmıştı.

Kendi kendine içsel konuşmuştu.

“Bu belde neresi?”

“Buranın Halkı kim?”

“Bu duvar nedir böyle?”

“Hem konuk edilmedik, hem de yiyecek bir şey verilmedi.”

“Beldeden çıkarken yıkılmakta olan bir duvar gördük, bin-bir emekle onu düzelttik”

“Çalışmamızın karşılığını alsaydık, bu karşılıkla kendimize bir şey alırdık”

“Neden bir karşılık da almadık?”

Hakk yolunda karşılık olur muydu, ücret alınır mıydı, bir karşılık beklenir miydi?

Mûsâ, firavunun sarayında din adamları denilen kesimin hep ücret aldığını biliyordu.

Onlar karınlarını dinî alandan doyuruyorlardı.

Mûsâ, hep bunları düşünüyor, cevap bulmaya çalışıyordu.

Mûsâ, Hızır ile makamlar geçiyordu.

Her bir makamda nice hikmete eriyordu.

Vardır elbette bunların da hikmeti dedi.

Hızır demişti ya “hikmetine ermediğin şeylere sabredemezsin.”

Neydi bu üçüncü yerdeki hikmetler?

Yıkılmakta olan duvarı düşündü, onun doğrultulmasını düşündü ve anladı.

Mûsâ anlamıştı, o yıkılmakta olan duvar kendisiydi.

Hep dünyaya yıkılıp gitmişti.

Hep gaflet içinde yaşamış, dünyanın malına, mülküne, şöhretine yıkılıp gitmişti.

Hakk’tan uzaklaşmış, egosuna yıkılıp gitmişti.

Öfkesine, hiddetine esir olmuş, tevazudan, edepten uzaklaşmıştı.

Kibir içinde yaşamış, onu bunu küçük görmüş, ekber olanı anlamaktan yıkılıp gitmişti.

Bedenine “benim” diyerek, Hakk’tan uzaklaşıp, dünyasal heveslere kapılıp gitmişti.

Mûsâ, yıkılmaya yüz tutan duvarın kendisi olduğunu anlamış, içini bir ürperti sarmıştı.

Nasıl olurdu, kendi yaratmadığı bir bedene benim diyerek hep gaflet içinde yaşamıştı.

Bedenin işleyişinde fâil olan kendisi değildi.

Bedenini kuşatan sıfatların sahibi kendisi değildi.

Kendisinin sahibi de kendisi değildi.

Mûsâ bunları anladığında büyük bir heyecana kapıldı.

Evet, o yıkılmakta olan duvar kendisiydi.

O duvar doğrulmalıydı, Hakk'a doğru doğrulmalıydı.

Beden, sahibine dönmeli, dosdoğru Hakk yolunda olmalıydı.

Bu zamana kadar vücûduna "benim vücûdum" diyerek büyük bir gaflete düşmüştü.

Bu vücûdun ve cümle vücûdların sahibinin kim olduğunu anlamıştı.

Sûret vücûdlarını tutan vücûdun Hakk'ın vücûdu olduğunu anlamıştı.

"Tek olan, vücûdu mutlak olan Hakk'tır" hakikatine erişmişti.

Bu âlem bir ağacın gölgesine benzer.

Ağacın gölgesi inkâr olunmaz, yerde siyah bir şey görünür ama kendi vücûdu yoktur. O gölge ağacın vücûdu ile durur.

Ağacın gölgesi bir hareketlilik içinde yıkılıp gider.

Ağacın gölgesinin olmasına sebep olan Güneş'tir.

Ağaç olmasa gölgesi olur mu hiç.

Güneş olmasa, ağacın gölgesi olur mu hiç.

İşte bu âlemdeki varlıklar gözümüze görünüyor, ama kendi vücûdları yoktur.

Her varlık, Hakk'ın Zâtının gölgesidir. Hakk'ın Zâtı ile dururlar.

İşte her şey her an fânidir, Zâtı mutlak bâkidir.

Fâni olan yıkılır gider, yıkılmayan hayy ve kayyûm olan Allah'tır.

Mûsâ anlamış, yıkılıp gitmekte olan vücûduna benim demekle nasıl bir gaflete düştüğünü idrak etmişti.

İşte şimdi doğrulma, gafletten kurtulma zamanıydı.

Doğru olana, yıkılmayana teslim olma zamanıydı.

Hakk'ın Zâtından gayrı bir şey görmeme zamanıydı.

Mûsâ o beldenin, vücûd şehri olduğunu anlamıştı.

Vücûd şehrinin sahibi Allah'tı.

Oranın Halkı, Allah'ın kullarıydı.

Kulu Allah'tan ayrı görmemeliydi.

Allah'ı unutup insanlardan bir şey istememeliydi.

Hep Allah'a yönelmeli, O'na teslim olmalı, O'ndan bir şey istemeliydi.

Mûsâ bu makamda, neden yiyecek ve içecek verilmediğini çözmüştü.

Yiyecek ve içecek zahirî beden ile ilgiliydi.

Ama bu makam zahirî bedenden geçme zamanıydı, dünyalık bir şeylere yıkılıp gitmeyi terk etme zamanıydı.

Zât makamı, bedeni tutan vücûd boyutu idi.

Bu makam bedenden geçme zamanı, fenafillâh olma makamıydı.

Fenafillâh olan, bedenden geçen, artık bedeninin derdine düşer miydi?

Hikmetler bir bir açılmıştı.

Hızır Mûsâ'ya makamları bir bir göstermiş, Mûsâ'nın teslim olma zamanı gelmişti.

Âyette geçen "eğer isteseydin elbette bunun karşılığını alırdın" mesajı çok önemlidir.

Hızır, Mûsâ ile duvarı doğrultmuş, bir karşılık istememişti.

Mûsâ, "neden bir karşılık istemedik?" diye düşünmüştü.

Mânevi alandan karşılık beklemek olur muydu hiç?

Mûsâ anlaması gereken son dersi de alıyordu.

Mânevi alanda hiç karşılık beklememek.

Mûsâ, içinden geçen “neden bir ücret almadık” sorusunun cevabını buluyordu.

Hızır ona, hakikati anlamasında o kadar yardım etmiş, bir karşılık mı beklemişti?

Elbette hayır, zerre kadar da olsa bir karşılık beklememişti. Mânevi alanda elbette karşılık olmazdı.

Dinî alanda ücret, karşılık bekleme olmazdı elbette.

Dini anlatmak, Allah Aşkını tüm hücrelerinde taşıyanların işidir. Hakikatleri anlamak ve anladığınca anlatmak aşk işidir.

Ücret bekleyenlerin, zerre kadar da olsa karşılık bekleyenlerin, Allah’ın hakikatlerini anlamaya kâlbleri kapalıdır.

Allah’ın şaşmaz adaleti, karşılık bekleyenler zerre kadar da olsa Allah’a ait olan hakikatlere ulaşamazlar.

Onun için Kur’ân’da birçok âyette “karşılık beklemeyin” uyarısı vardır.

Yâ-Sîn Sûresi 21:

اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ

İttebiû men lâ yeselukum ecren ve hum muhtedûn

İttebiû : Tâbi olun, uyun, takip edin, ardında durun,

Men la yesele kum : Kim, kimse, istemeyen, almayan, siz,

Ecir : Ücret, karşılık, menfaat,

Ve hum muhtedûn : Onlar, sizi hakikatlere yönlendiriyorlar,

Maâli: “Sizden hiçbir ücret istemeyenlere uyun ve onlar sizi hakikatlere yönlendiriyor.”

Kalem Sûresi 46: “Em teseluhum ecren fe hum min magremin muskalûn.”

Meâli: “Anlattığın hakikatlere karşılık onlardan bir karşılık beklemiyorsun ki, bir yükün altında ezilir gibi oluyorlar.”

Sebe Sûresi 47: “Kul mâ seeltukum min ecrin fe huve lekum in ecriye illâ ala allâh ve huve alâ kulli şeyin şehîd.”

Meâli: “De ki: Ben sizden bir ücret de istemiyorum. O karşılık sizin olsun. Bana karşılık ancak her an her yerde hazır olan Allah’tandır.”

Sâd Süresi 86: “Kul mâ eselukum aleyhi min ecrin ve mâ ene minel mutekellifin.”

Meâli: “De ki: Ben sizden hiçbir ücret istemiyorum ve bir şey iddia edip karşılık da bekleyecek değilim.”

Kur’ân bizlere birçok yerde defalarca: “Asla ücret istemeyin, karşılık beklemeyin, ücret isteyenlere de uymayın” der.

Peki, nasıl oluyor da birçok inanç grubu para topluyor?

Kur’ân’ın emri; ücret istemeyin, karşılık beklemeyin derken, nasıl olur da din adına Allah adına para toplanır.

Mekkeli müşrikler de Allah adına, din adına ecir toplarlardı.

Hatta onlar Hacc ibadetlerini kendi ticaretleri için çok önemserlerdi.

Birine yardım için birinden para istenir mi? Asla istenmez. Kur’ân’ın emridir.

Peki, o zaman ihtiyacı olan için ne yapmalıyız.

Yapacağımız tek şey var; yardım edecek kişiye, yardım edilecek kişiyi göstermek.

Allah’ın hakikatlerini anlatan kişi; asla ve asla bir karşılık bekleyemez, hatta ve hatta hakikatleri sundu diye kendine yapılan ikramı bile yiyemez.

Hakikatleri anlatan, yalnızca Allah aşkıyla hakikatleri sunar ve asla bir karşılık beklemes.

Hakikatleri anlatan kişi, yaptığı oturumlardan asla ve asla bir kuruş bile olsa karşılık alamaz.

Aşk ile anlatan zaten almayı bile aklından geçirmez.

Hızır’ın aklından geçmeyen şey, Mûsâ’nın aklından geçmişti.

İşte Mûsâ, bu son dersi çok iyi almıştı.

Mûsâ, firavunun sarayında, firavuna bağlı din adamları denilen kesimin hep karşılık beklediğini görmüştü.

İşte onun için Hızır'ın aklına gelmeyen şey, Mûsâ'nın aklına gelmişti.

Demek ki aklından bunlar da silinmeliydi, geçmişten gelen bâtil olan her şey yok olmalıydı.

Mûsâ, firavunun sarayında din adamları denilen kesimin, Allah'a değil de firavuna bağlı olduğunu anlamıştı.

Onların hep karşılık beklediğine şahit olmuştu.

Mûsâ idrak etmişti, hakikat yolunda karşılık olmamalıydı.

Hızır hiçbir şey beklemeden ona yardım etmişti.

Hakikat yolunda karşılık beklenmezdi.

Zaten bekleniyorsa, gönül hakikatleri anlatmaya kapalıdır.

Allah; "bir bedende iki kâlb yaratmadım" diye bildirir.

Yani bir bedende iki kâlb yoksa bir kâlbde de iki şey olmaz.

Hem maddiyat, hem ulvîyet bir kâlbde olamaz.

Eğer bir kişinin kâlbinde; çıkar, para, saltanat, makam, şan, şöhrat gibi şeyler varsa, o kişinin kâlbî Allah'ın hakikatlerini anlamaya kapalıdır; o kişinin dilinden Allah'ın hakikatleri dökülmez.

O kişinin dilinden hep; ayrımcılık içeren, ikilik içeren, senlik benlik kavgası, dünya çıkarı, kendini üstün görme, başkalarını hor görme sözleri dökülür.

Hazreti Muhammed, hayatı boyunca hiçbir karşılık beklemeden hakikatleri sundu.

Hatta ona; "seni Mekke'nin sahibi yapalım, ne istiyorsan verelim yeter ki bunları anlatma" dediler.

Fakat o güzel insan gece gündüz hakikatleri anlattı, karşılık beklemedi, hasta oldu, yorgun düştü, ama hakikatleri hep anlattı.

"Mânevî alandan karşılık beklemeysin, kimseden karşılık istemeyin" dedi.

Karşılık Allah'tandır.

Allah'tan gelen karşılık; O'na ait olan hakikatlere şahit olmak, O'na ârif olmak,

O'na ait olan nice mucizelere kavuşmak, huzurlu olmak, sevgi içinde olmak, paylaşma dayanışma içinde olmak, tenezzüllü olmak, sabırlı olmak, tüm varlığa kardeş gözüyle bakmaktır.

Bunlardan daha güzel karşılık var mıdır?

Hayatta önemli olan huzur ve huşu içinde olmak değil midir?

Kâlbinde Allah aşkı olan, Allah'ın hakikatlerine yol göstermede, hakikatlerin bilgilerini anlatmada, hiçbir karşılık beklemez.

Kur'ân bizi defalarca uyarır; "karşılık beklemeyin, ücret istemeyin, karşılık Allah'tandır" der.

İşte Mûsâ son dersin ne olduğunu çok iyi anlamıştı.

Mûsâ Hızır'a niçin gönderildiğini anlamıştı. Hızır onun Mürşid'iydi, ona yol gösterici idi, elinden tutan Hakk'a ileten idi.

Mûsâ anlamıştı ki Hızır'ı bulmadan olmaz, bir Mürşid-i Kâmil'e varmadan olmaz.

Mûsâ, Hızır'dan makamlar görmüş, her makamda nice hakikatlere erişmişti.

Sabır, her şeyin iç yüzünü anlamada ilk adımdı, en önemli duruştu.

Tefekkür, hikmetlere ermenin anahtarıydı.

Hakikat yolunda, kişiye yardımcı olan Kâmil biri gerekti.

Bir Mürşid-i Kâmil gerekti.

Hızır da Mûsâ'nın Mürşid-i Kâmil'i olmuş, ona yol göstermişti.

Yunus Emre'miz ne güzel dile getirmiş.

Gel ey kardeş, Hakk'ı bulayım dersen

Bir kâmil mürşide varmasan olmaz

Resul'ün cemalini göreyim dersen

Bir kâmil mürşide varmasan olmaz

Niceler gittiler mürşid arayı

Arayanlar buldu derde devayı

Bin kez okur isen aktan karayı

Bir kâmil mürşide varmasan olmaz

Gel şimdi kardeşler gidelim bile
Nice âşıkların bağırını dele
Cebrail delildir, Ahmed'e bile
Bir kâmil mürşide varmazsan olmaz

Kadılar, mollalar cümle geldiler
Kitapların hep bir yere koydular
Sen bu ilmi kimden aldın dediler
Bir kâmil mürşide varmazsan olmaz

Yunus Emre bunda mânâ var dedi
Bir kâmil mürşide sen de var şimdi
Hazret Mûsâ'ya, Hızır'a var dedi
Bir kâmil mürşide varmazsan olmaz
78-

قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ
تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا

Kâle hâzâ firâku beynî ve beynik se unebbiuke bi tevîli mâ
lem testetü aleyhi sabrâ

- Kâle hâzâ firâku : Dedi, bu, ayrılık, ayrılma,
Beyni ve beyni ke : Benimle senin aranda, aramızda,
Se unebbiu ke : Sana haber vereyim, bildireyim,
Bi tevîl : Yorum, açıklama, iç yüzünü anlatma, aslını
anlama,
Mâ lem testetü : Güç yetiremediğin şey,
Aleyhi sabr : Ona, o şeylere, sabır,

Meâli: “Dedi ki: Seninle benim aramda yolculuk buraya ka-
dar. Artık ayrılma vakti. Sabretmeye güç yetiremediğin şeylerin
iç yüzünü sana bildireyim.”

Mûsâ ile Hızır'ın birlikte olan yolculuğu bitiyordu.

Artık Hakk yolunda Mûsâ'nın kendisi gitmesi gerekiyordu.

Bir baba çocuğunun elinden tutarak ona yürümeyi öğretir, ama çocuk büyüyüp olgunlaşınca kendi yürümeyi öğrenir ve yürüyüp gider.

İşte Mûsâ'nın kendi yürüme zamanı gelmişti.

Onun için Hızır ona "artık ayrılma vakti" demişti.

Hızır Mûsâ'ya fenâ makamlarını sunmuş.

Zâkir olanın, fâil olanın, mevsuf olanın, mevcûd olanın Allah olduğunu ona açıklamıştı.

Mûsâ her varlıkta zikriyle zâkir olanın, her an işleyenin, tüm niteliklerin sahibinin, bedenleri tutan zâtın Allah olduğu hakikatine erişmişti.

Artık Hızır ile olan yolculuk fenafillâh makamıyla sona ermişti.

Mûsâ, sabretmek gerektiğini anlamış.

Sabırsızlığın güçsüzlük olduğunu idrak etmişti.

Allah'a teslim olmanın da güce erişmek olduğuna şahit olmuştu.

Dünyaya bağlanan zayıftı, her an yıkılıp gidiyordu.

Bir olay karşısında sabredemiyor, öfkeleniyordu.

Dünyaya bağlı olmak; karamsarlık, umutsuzluk, öfke, hiddet, kibir, zenginlik derdi, makam derdi getiriyordu.

Allah'a teslim olanlarda ise bunlar olmuyordu.

Mûsâ, Allah'a teslim olmanın bir Hızır ile mümkün olduğunu çok iyi anlamıştı.

Artık Mûsâ'nın gönlünde de Hızır olmanın filizleri yeşeriyordu.

Hızır ile yol alan, elbette Hızır olacaktı.

Bir meslekte, üstatlardan ders alan elbette gün gelecek üstat olacaktı.

Ama bu üstatlık bir makama erişmek değil, hizmete erişmekti.

Hızır, Mûsâ'ya gece gündüz hizmet etmiş, hem de hiçbir karşılık beklememişti.

Hızır, Mûsâ'ya "seninle benim aramda yolculuk buraya kadar, artık senin kendi yolculuğun başlıyor, Hakk yolunda kendi öğrendiklerinle gideceksin" demişti.

Hızır, Mûsâ'ya "her şeyin iç yüzüne bak."

"Hemen bu böyle, şu şöyle deme."

"Hemen itiraz etme, sabret, hikmetini anlayıncaya kadar tevekkül içinde ol" diye muhteşem öğütler sunmuştu.

İlm-i ledün yolculuğu, her şeyin iç yüzünü görebilmektir.

Akışın nereden geldiğini nereye gittiğini görebilmektir.

Hızır Mûsâ'ya son öğütlerini veriyordu.

Ve artık Mûsâ'nın Hızır'ı içinde bulma zamanı gelmişti.

Hızır Hakk'ın kendisiydi.

79-

أَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرَدْتُ
أَنْ أَعِيبَهَا وَكَانَ وَرَاءَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا

Emmes seffinetu fe kânet li mesâkîne yamelûne fil bahri fe eradtu en eîbehâ ve kâne verâehum melikun ye'huzu kulle seffinetin gasbâ

Emme el seffinet : Amma, gemi, eskimiş gemi, kayak, denizcilik,

Fe kânet li mesâkîn yamelû : İdi, oldu, miskin, fakir kimse, çalışma, amel,

Fi el bahri : Denizde, deryada, bilge kimsede,

Fe eradtu : Böylece, bu sebeple, istedim,

En eîbe hâ : Kusurlu yapmak, zarar vermek, onu,

Ve kâne verâe hum melik : Oldu, idi, ardında, arkasında, onlar, Kral,

Ye'huzu : Alıyor, ele geçiriyor,

Kulle seffinet gasben : Bütün gemiler, gasp, zorla,

Meâli: “O gemi denizde çalışan fakir kimselerindi. Onların ardında ise bütün gemileri gasp eden bir kral vardı. Bu sebeple onu kusurlu kılmak istedim.”

Hızır Mûsâ’ya dersleri tekrar hatırlatıyor, unutmamasını sağlıyordu.

Bir ders ne kadar çok tekrarlanırsa, o kadar içselleştirilir ve unutulmazdı.

Yeter ki derse aşk ile teslim olunsundu.

Hızır Mûsâ’ya ince ince hakikatleri açıklıyordu.

Denizden maksat Allah’tır, Allah sonsuz denizin sahibidir.

Gemi senin bedenindir.

Sen o bedene benim demekle gafil duruma düşersin, ganî olan Allah’ın zenginliğinden uzaklaşırsın.

Senin beden gemin, gurur kibirle firavunlaşır.

Firavuni duygular bedenine hâkim olursa, Allah’ın hakikatlerinden uzaklaşırsın, kusurlu duruma düşersin.

İnsan zaten kusurludur, noksandır.

Kusursuz olan, tam olan Allah’tır.

İnsan her daim kusurlu, eksik olduğunu unutmamalıdır.

Bütün gemilerden maksat, bütün bedenlerdir.

Sen firavun gözünle bakarsan, bedenlerin ardında bedeninin sahibini göremezsin.

Tüm bedenlerin Allah’ın denizinde yüzdüğünü göremezsin.

Hakk yoluna kusurlu olduğunu, fakir olduğunu bilen kimseler erecektir.

Fakirlikten maksat, hiçbir şeyi olmadığını, her şeyin Allah’a ait olduğunu hisseden kimsedir.

Firavun hâlinde olanlar, Hakk yoluna adım atamazlar.

Hızır Mûsâ’ya hatırlatmaya devam ediyordu.

Ey Mûsâ! Artık sen anladın, senin bedenine firavun hâkim değil, Allah hâkimdir.

İşte geminin delinmesi ve denize gark olması, bedenın sahibine teslim edilmesiydi.

Geminin fakir insanlara ait olması, fakrını bilen kimselere işaretti.

Fakrını bilmek; acziyetini, kusurlu olduğunu, muhtaç olduğunu, kendine ait bir şeyin olmadığını, kuvvet ve kudret sahibinin Allah olduğunu bilmektir.

Artık sen sen ol, "fâil olan Allah'tır" hakikatini unutma.

Her varlığın bedeninde her an işleyenin Allah olduğunu unutma.

Cümle kâinat bir işleyişle hareket etmektedir.

İşte bu işleyişi unutma ve asla kendine işleyiş nisbet etme.

Kişi Allah hakikatini anlamak isterse, varlıktaki fiil fâil hakikatini anlamalıdır.

Kişinin vücûdundaki işleyişin adı, fiil'dir.

Kişi kendi vücûdundaki işleyişte zerre kadar etken değildir, etken olan fâil'dir.

Yani kişi kendi kâlbini attıramaz, kendi hücrelerini çalıştırmaz, kendi sinir sisteminin işleyişinde etken değildir, nefes alıp vermesi bile kişinin istemi dışındadır.

Yani kişi kendi vücûdunun işleyişinde asla tasarruf sahibi değildir.

Kişinin ve cümle varlığın vücûdlarında fiil'in yani işleyişin sahibi fâil'dir.

Fâil fiil birbirinden ayrı değildir.

İpek böceği; kendinden çıkardığı ipek liflerle koza örür, ördüğü kozanın içinde kendini gizler.

İpek lifler böcekten ayrı değildir, böcek liflerden ayrı değildir.

Enfüsünden afâka çıkardığı ipek liflerle, kendini enfüste gizler.

İşte fâil'in kendini fiil'inde gizlediği gibi.

Fâil kendini fiil'inde gizler.

Fâil kendini fiil'iyile aşikâr eyles.

Fâil nerede fiil oradadır.

Fâil'de fiil, fiil'de fâil, iki damla suyun bir damla olma durumudur.

Fiil fâil'den ayrı değildir, fâil fiil'den ayrı değildir.

Fiil fâil aynı anda aynı mekânda aynılığı gösterir.

Fâil fiil'iyile cümle varlıkta her dâim sürer gider.

Her varlıkta her an olmakta olan fiil, fâil'in fiil'idir.

Hiçbir varlık kendi fiil'ini yapan değildir.

Her varlık bir fiil'dir, cümle varlık fâil'in fiil'idir.

Kişinin vücûdundaki işleyiş olmasa, kişi hareket edemez, çalışamaz, yürüyemez, tutamaz.

İşte kişinin fakrını anlaması bu hakikati anlamasıdır.

Yûnus Sûresi 36: "İnnallâhe alîmun bimâ yefalûn."

Meâli: "Muhakkak ki Allah ilmin sahibidir, her varlıkta fâil olandır."

Enfâl Sûresi 44: "Allah emr kâne mefûlen."

Meâli: "İşleyişte fâil olan Allah'tır."

Ahzâb Sûresi 37: "Ve kane emr Allah mefûlen."

Meâli: "İşleyişinde fâil olan Allah'tır."

80-

وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِينَا أَنْ
يُرْهَقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا

Ve emmel gulâmu fe kâne ebevâhu mu'mineyni fe haşînâ en yurhikahumâ tugyânen ve küfrâ

Ve emmâ el gulâmu : Fakat, olduğunda, çocuk, genç, köle,

Fe kâne ebevâ hu : Böylece, oldu, idi, anne babası, o,

Mü'mineyn : Mü'minlerden, emin olanlar,

Fe hâşî nâ	: Böylece, sonra, korkmak, çekinmek, saygı, biz,
En yurhika humâ	: Sürükler, yorar, çektirir, zarar verme, zulüm, onlar, ikisi,
Tugyânen	: Azgın, öfkeli, asi, kızgın,
Ve kufren	: Küfür, inanmayan, hakikatleri görmeyen,

Meâli: “O gence gelince; onun anne babası mü’minlerdendi. Onun öfkeli ve hakikatleri örtme hâllerinden dolayı, onlara zulüm etmesinden çekindik.”

Hızır Mûsâ’ya olayların iç yüzünü açıklamaya devam ediyordu.

Mü’minlik makamına erebilmek için, kendi içinde doğan her türlü zalimliğe yol açacak duygu ve düşünceyi yok etmelisin.

Allah’a ait olan nitelikleri asla kendine nispet etmemelisin.

Şunu hiç unutma, seni Hakk’tan uzaklaştıran her duygu ve düşünce senin firavunundur.

Kendi firavununa esir olan, zalim olur.

Kendi içinde kötülüğe yol açacak duygu ve düşünceyi yok edebilirsen, başkalarının aklındaki zalimliğe yol açacak her türlü duygu ve düşünceyi de değiştirebilirsin.

Kendin başarabiliyorsan, başkasının başarmasına da kapı açabilirsin.

Hızır olmak böyle bir şeydi.

Geleceği görebilmek, değiştirebilmek, yeni bir oluşuma kapı açabilmektir.

Zalimlik duygusunda olanlar da çevresini etkiler, rahmânî duygularda olanlar da çevresini etkiler.

Hızır olan, kötülük kapısını kapatır, iyilik kapısını açar.

Mûsâ bunları öğreniyordu, o firavunun sarayına gidecek, kötülüğe karşı mücadele edecekti.

Kötülüğe karşı mücadele etmeyi, ilmî olarak en ince ayrıntısına kadar öğrenmeli, ilimle donanmalıydı ki belirli bir güce erişsin.

فَأَرَدْنَا أَنْ يُبَدِّلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِّنْهُ زَكَاةً وَأَقْرَبَ رُحْمًا

Fe erednâ en yubdilehumâ rabbuhumâ hayren minhu zekâten
ve akrebe rûhmâ

- Fe ered nâ : Böylece, irade, dilemek, istemek, biz,
En yubdile humâ : Değiştirme, tebdil etme, yerine verme,
onlara,
Rabbu humâ : Rabbi, vücûdlandırıran, onlar,
Hayren : Hayırlı, iyi, güzel,
Minhu zekâten : Ondan, o hâllerinden, temizlenmek, akıllı,
zekâ,
Ve akrebe rûhmen : Daha yakın, merhamet, sevgi dolu,

Meâli: “Böylece istedik ki; o hâllerini değiştiresin, hayırlı, temiz ve ailesine yakın olsun, merhametli olsun, onların Rabbini bildiği gibi bilsin.”

Hızır, Mûsâ'ya ne güzel işaretler veriyordu.

Hikmetine eremediği şeylerin hikmetini sunuyordu.

Sabrın ve olayların iç yüzüne bakmanın, ne hikmetler sunacağını anlatıyordu.

Gelecekte kötülük edecek bir çocuğun, etkisiz hâle getirilmesinin sırrına vardiyyordu.

Mûsâ, etkisiz hâle getirilmenin ne olduğunu anlamıştı.

Hangi duygular etkisiz hâle getirilmeliydi ki rahmet tecelli etsindi.

Mûsâ etkisiz hâle getirilecek çocuğun; kendi içindeki zalim düşünce ve duygulardan gelen doğuşlar olduğunu anlamıştı.

Mûsâ, kendi kendine “hâllerimi değiştirecek olan benim” dedi.

“İçimdeki zarar verici her türlü duygu düşünce yok olmalı” dedi.

Hızır ile yol alan temizlenirdi, ailesine ve topluma faydalı biri olurdu.

Mûsâ merhametin ne olduğunu anlamıştı.

Mûsâ hâllerin nasıl değişeceğini anlamıştı.

Mûsâ temizlenmenin ne olduğunu anlamıştı.

Allah'a olan teslimiyet ve tevekkül, kişinin aklını, gönlünü, davranışlarını değiştirecekti.

Hızır ile yolculuk, kişinin aklını gönlünü değiştiriyordu.

Âyette belirtildiği gibi, kişi hayırlı, merhametli olmalıydı.

Âyette geçen "zekât" kelimesini iyi anlamalıyız.

Zekât, yüzekki, tezekkâ, zekâ, zeki aynı kökten gelen kelimelerdir.

Zekât kelimesi; Ârâmice, Süryânice "zky" kökünden gelen "zəkūt- זכור" kelimesinden gelir.

"Zky- zəkūt- זכור"; aklanmak, temizlenmek, arınmak, beraat etmek, hayrı paylaşmak demektir.

Anlıyoruz ki zekât; din adına, Allah adına, ibadet adına öğrendiğimiz aslı olmayan, ayrımcılık içeren, üstünlük içeren, zulüm getiren tüm cehâlet, tüm bâtil olan bilgilerden aklımızı temizlemektir ve tüm kötülük düşüncelerinden arınmaktır.

Zekâ, zeki, zekât birbirine bağlı kelimelerdir.

Kişinin zeki olması, aklını işletmesiyle mümkündür.

Aklını işletmek de, aklını temizlemekle mümkündür.

Aklın zekâtı onun temizlenmesidir.

Aklın zekiliğe dönmesi de Allah'ın hikmetlerini anlamaya kapı açar.

Kişinin, aklını, hâlini temizlemesi, hayra dönüştürmesi, aynı zamanda zekâtını vermesidir.

Toplumda öğrendiğimiz zekât ise; dinen zenginlik ölçüsü kabul edilen miktarda (nisap) mala sahip olan kimselerin, ihtiyaç sahibi kişilere vermesi gereken belli miktar, diye bilinir.

Oysa zekât; zengin fakir ayrımı yapmadan, her kim olursa olsun, bâtil bilgilerden, cehâlet hâlinden temizlenmektir.

Zekât'ın mal ile mülk ile zenginlik ile alâkası yoktur.

Tezkiye kelimesi de zekât kelimesinden gelir; temizlenmek, temize çıkarmak, aklamak, aklanmak demektir.

Yani tezkiye; tüm bâtil bilgilerden, günahlardan temizlenmektir.

Kur'ân bize bunu çok güzel izah eder.

A'lâ Sûresi 14: "Kad efleha men tezekkâ."

Meâli: "Cehâlet hâllerinden temizlenen kimse ise kurtuluşu erer."

Nûr Sûresi 21: "Ve lâkin Allah yuzekki men yeşâu."

Meâli: "İsteyen kimse Allah'ın hakikatleriyle temizlenir."

İşte zekât; temizlenmek, arınmak, zekâ sahibi olmak, düşünmek, zekânı işletmek, zeki olmak ve sonuçta aslı olmayan zulüm getiren tüm bilgilerden temizlenmektir.

Zeki olan kişi; aklını bâtil bilgidен, zulüm getiren bilgidен temizleyen, ilim üzere hareket eden, ilimden değerler üreten kişidir.

Zekât boyutuna gelmeyen, Allah nedir hakikatine ulaşamaz.

Kişinin din adına öğrendiği tüm bâtil bilgileri temizlemesi zekâttır.

Zekâsını işleterek ulaştığı hakikatleri, gönlü uygun kişilere açıklaması da zekâttır.

Hızır zekiydi, akli temizdi, feraseti güçlüydü, olayların iç yüzünü görebiliyordu.

Mûsâ zekilik yolunda yol alıyordu, akli firavunun sarayından öğrendiği bilgilerden temizleniyordu.

Mûsâ Hızır ile tanıştığında, zekilik boyutuna da kapılar açtı.

Aklı temizlenmeye başladı, zekât ile tanıştı.

Feraset sahibi olmak, yani geleceği görebilmek ve olayların iç yüzünü görebilmek için zeki olmak gerekiyordu.

Zeki olan, Allah'ın hakikatlerini görendi.

Zeki olan, Allah hakikatine erendi.

Zeki olan, her şeyiyle Allah'a teslim olandı, kendine asla bir şey nispet etmeyendi.

Âyette "hayren minhu zekâten ve akrebe rûhmâ" işaret edildiği gibi, zeki olmak hayra ve rahmete yakın olmaya kapılar açıyordu.

Mûsâ, Allah'a ait olan nitelikleri kendine nispet etmeyi terk ediyordu.

Mûsâ, zekât boyutu ile tanışmıştı.

Mûsâ, zeki olmak nedir boyutu ile tanışmıştı.

Temizlenmenin ne olduğunu anlamıştı.

Abdestin mânâsına ermişti.

Akılın ve gönlün zekâtının verilmesinin ne olduğunu anlamıştı.

Akılda ve gönülde firavuni duygular olan; gurur, kibir, benlik, inat, hasetlik, fesatlık, fâsıklık, dedikodu, çekiştirme, iftira, yalan, hor bakmak, aldatmak, hak yemek, çalıp çırpmak, zarar vermek, kötülük yapmak gibi zulme kapı açan tüm duygular ve düşünceler temizlenmeliydi.

Temizlenmeliydi ki hâller, huylar tertemiz olsun.

Hâlleri, huyları tertemiz olanlar, Allah'ın hakikatlerini anlayacaklardır.

Hâlleri, huyları zararlı olanlar, Allah'ın hakikatlerini anlamayacaklardır.

Onlar çevrelerine kötülük ekeceklerdir, insanları kötü huylu olmaya sevk edeceklerdir.

Enfâl Sûresi 37: "Li yemîzallâhul habîse minet tayyibi ve yecalel habîse badahu alâ badın fe yerkumehu cemîan fe yecalehu fî cehennem ulâike humul hâsirûn."

Meâli: "Temiz huylu olanla, kötü huylu olan; Allah'ın hakikatlerini anlayıp anlamadığına göre ayırt edilir. Onların bazısı bazısını kötü huylu yapar. Böylece o hâlde olanlar bir arada bulunur. İşte o kötü şeyler yapanlar, yakıp yıkıcı haller içindedirler. İşte hüsrana uğrayanlar onlardır."

İşte Mûsâ anlamıştı ki hakikatleri anlayanlar, hâllerini değiştireceklerdir, ailesine çevresine hayırlı, merhametli olacaklardır.

82-

وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنْزَهُمَا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ وَمَا فَعَلْتُهُ عَنْ أَمْرِي ذَلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا

Ve emmel cidâru fe kâne li gulâmeyni yetîmeyni fil medîneti ve kâne tahtehu kenzun lehumâ ve kâne ebûhumâ sâlihâ fe erâde rabbuke en yeblugâ eşuddehumâ ve yestahricâ kenzehumâ rahmeten min rabbik ve mâ fealtuhu an emrî zâlike tevîlu mâ lem testi aleyhi sabrâ

Ve emmâ el cidâru	: Olduğunda, gelince, duvar, zar, perde,
Fe kâne li gulameyn yetimeyn	: Böylece, idi, oldu, çocuklar, genç, iki yetim,
fî el medîneti	: Şehirde, belde, açığa çıkan,
Ve kane tahtehu	: Oldu, vardı, altında, tahtında, makamında, onun,
Kenzun lehumâ	: Hazine, define, gizli, onlara ait,
Ve kâne ebû humâ	: İdi, oldu, onların babası, anne babası, atası,
Sâlihân	: İdi, oldu, onların babası, doğru, iyilerdendi,
Fe erade rabb ke	: Böylece, diledi, istedi, irade, Rabbin,
En yeblugâ	: Ulaşma, erişme, olgunlaşmak,
Eşudde humâ	: Güçlü olmak, daha fazla, onlar,

Ve yestahricâ	: Çıkarısın, ortaya koysun, açığa çıkarmak,
Kenze humâ	: Gizli, hazine, değer, onların
Rahmeten min rabbi ke	: Rahmet, Rabbinden,
Ve mâ feal tu hu	: Yapmadım, uymadım, o, fâil,
An emr	: Hüküm, işleyiş,
Zâlike tevil	: İşte bu, aslı olan, iç yüzü, yorum,
Mâ lem testî	: Güç yetiremediğin, göremediğin,
Aleyhi sabr	: Ona, sabırlı olmak, sebât etmek,

82- “Duvar ise o beldedeki iki yetim çocuğa ait idi. Onun altında onlara ait hazine vardı ve onların babası iyilerdendi. Böylece Rabbin; onlar olgunlaşsın güçlensin ve Rabbinin rahmetiyle onlar hazineyi çıkarsınlar istedi. İşte O’nun hükümlerinin dışında bir şeye uymadım. İşte sabretmeye güç yetiremediğin şeylerin iç yüzü budur.”

Mûsâ doğrultulan duvarın ne olduğunu çok iyi anlamıştı.

Her insanın bedeni Allah’tan gelir, Allah’a aittir.

Kişi o bedene benim demekle, o bedeni dünyaya esir etmekle büyük bir gaflete düşer.

Kişi bedenini kendi hevâlarına doğru eğdirir, yönlendirir.

İşte o beden Allah’a doğru dirilmeli, doğru yönlendirilmeli, dosdoğru olmalıdır.

Âyette ne güzel belirtilmiş.

Hûd Sûresi 112: “Festekim kemâ umirte.”

Meâli: “Emrolunduğun gibi dosdoğru ol.”

Ne yaparsan yap, dosdoğru, dürüstçe yap.

Allah’a dosdoğru yönel.

Dürüst ol, samimi ol, tevazulu ol, saygılı ol.

Mûsâ, eğri duvarın neden doğrultulması gerektiğini anlamıştı.

Mûsâ, insanın bedeninin ölümlü olduğunu, yaşlanıp gittiğini, ama o bedeni tutan Zâtın idrâk edilmesi gerektiğini anlamıştı.

Mûsâ'nın dünyaya eğrilen vücûdu Hakk'a doğru doğrultmuş ve Mûsâ Hakk'a tevekkülün ne olduğunu anlamıştı.

Mûsâ "Duvar iki yetime aitti" konusunu çözmüştü.

Yetim, "yütm" kelime kökünden gelir.

Yütm, tek kalmak, yalnız kalmak demektir.

Duvarın iki yetime ait olması, birçok kâmil insan tarafından farklı farklı tevil edilmiştir.

Kimi, Âdem ve Muhammed boyutu olarak değerlendirmiştir.

Kimi, rûh boyutu ve nûr boyutu olarak değerlendirmiştir.

Kimi, İsâ ve Muhammed olarak değerlendirmiştir.

Duvar insanın bedeni ise, o duvarın altındaki hazine Allah'a ait olan değerlerdir, kişiye şah damarından yakın olan Allah'ın kendi zâtıdır.

Her bedeninin özü Allah'ın zâtıdır.

Her insan bedeninde hazineler taşır.

Âyette geçen "Kenz"; hazine, değer, toprağın altında saklı olan hazine demektir.

İnsanın beden toprağının ardında, Allah'ın zikrine, fiiline, sıfatlarına, zâtına mahsus değerler vardır.

İnsan, bu değerleri anlaması için, dünyaya eğrilen bedenini, Allah'a doğru doğrultmalıdır.

İşte o zaman kişi, kendi bedeninde nasıl bir hazine taşıdığına şahit olacaktır.

Mûsâ o hazinenin farkına varmıştır.

Hazine sandığı Mûsâ'nın vücûdudur.

Mûsâ kendi vücûdunun özünde, Allah'ın değerlerini taşıdığına anladı.

O değerleri kendine nispet etmekle, nasıl bir gaflet içinde olduğunu anlamış, Hızır sayesinde o gafletten dönmüştü.

Hızır ile Mûsâ'nın ayrılma vakti gelmişti.

Hızır, Mûsâ'ya sunulacak olanı sunmuş, açılması gerekeni açmıştı.

Mûsâ'nın Hızır ile yolculuğu son bulmuştu.

Mûsâ, Allah'ın ilmiyle donanmış, artık kendi yolculuğu başlamıştı.

Firavunun sarayına gidecek, esir olan halkını kurtaracaktı.

Hızır ile başlayan yolculuk, Hakk'ta fâni olmakla sona ermişti.

Bu yolculuk, İlm-i Tevhîd yolunda olmanın yolculuğu idi.

İlm-i Tevhîd yolunda olan, adım adım ilmî olarak Hakk'a teslim olur.

Hakk'a teslim olan, tevekkül ehli olur.

TEVEKKÜL

Tevekkül ve teslimiyet İlm-i ledün ehillerinin duruşudur.

Mûsâ, Hızır ile olan yolculuğunda mirâcını tamamlamış, tevekkül sahibi olmuş, feraset sahibi olmuş, olayların ardını görebilme yeteneğine kavuşmuştu.

Mûsâ, beden varlığından geçmiş, Allah'a teslim olmuştu.

Allah'ı vekîl edinmiş, artık firavunluğa değil, O'na dayanmıştı.

Tevekkül sahibi olmak, Allah'ı vekîl edinmek, O'na dayanmaktı.

Tevekkül makamı, varlığından geçme makamı idi.

Allah'tan emin olma, her şeyiyle O'na teslim olma makamı idi.

Abzâb Sûresi 3:

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا

Ve tevekkel alâllâh ve kefâ billâhi vekîlâ

Ve tevekkel alâ Allah : Tevekkül et, Allah, varlığın sahibini bilip teslim olma

Ve kefâ bi Allah : Kâfidir, yeterli, güven, Allah'a,

Vekîl : Vekîl, yetkili olan,

Meâli: "Varlığının sahibinin Allah olduğunu bilip, tüm varlığınla teslim ol ve her şeyde yetkili olan Allah'a güven."

Tegâbun Sûresi 13:

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

Allâhu lâ ilâhe illâ huve ve alâllâhi fel yetevekkelil mûminûn

Allâh la ilahe illa huve : Allah, ilah yoktur, sadece o,

Ve alâ allâhi	: Üzerinde, için, yüce, tüm varlığın üzerinde, Allah,
Fe li yetevekkel	: Artık, tüm varlığıyla teslimiyet içinde olan,
El mü'minûn	: Mü'minler, inanan, emin olan,

Meâli: "Allah; O'ndan gayrı güç yoktur, sadece O vardır ve Allah tüm varlıktan yüceliği ile kendini gösterendir. İşte bu hakikati anlayıp tüm varlığıyla teslimiyet içinde olanlar mü'minlerdir."

Mûsâ, Hızır ile yaptığı miraç yolculuğunda tevekkül sahibi olmuştu.

Üç makamı da anlamış ve her şeyiyle Allah'a teslim olmuştu.

Mûsâ, firavunun sarayındaki duygu ve düşünceleri ile Hızır sonrası duygu ve düşüncelerine baktı, her ikisini de kıyasladı.

Ve düşündü, içsel olarak konuştu.

Tevekkül sahibi olan, artık isyan içine olur mu, hiç karamsarlığa düşer mi?

Tevekkül sahibi olan, kibir içinde olur mu, dünya menfaati peşinde koşar mı?

Tevekkül sahibi olan, hiç birine zarar verebilir mi, birinin hakkını yiyebilir mi?

Tevekkül; vekîl kelimesinden gelir.

Tevekkül; vekîl edinmek, güvenmek, dayanmak demektir.

Tüm varlığıyla yaratıcısına teslim olmak, her şeyin sahibi olan Allah'tan beklemek, başına ne gelirse gelsin bundan ders çıkarıp, hikmetini aramak, Allah'a bağlanıp O'na güvenmek, sonucu Allah'tan beklemek anlamına gelen bir kelimedir.

Kur'ân'da görüyoruz ki; tevekkül sahipleri mü'minlerdir.

Tevekkül makamı da, mü'minlik makamıdır.

Mü'min olan;

Kendi varlığının ve tüm varlığın sahibini bilip, tüm varlığını sahibine teslim edendir.

Hakk'tan emin olandır.

Her an Hakk'a dayanandır.

Başına gelen her şeye sabredendir.

Karamsarlığa düşmeyendir, bir an düşse bile bu hâlden hemen dönendir.

Tüm varlıkta her an tecelli edenin Allah olduğunu bilendir.

Tüm varlığı sonsuz nitelikleriyle saranın Allah olduğunu bilendir.

Tüm varlıktan her an "semme vechullâh" olanın Allah olduğunu bilendir.

Her an gönlünde Allah sevgisiyle yaşayandır.

Her an, her şeyiyle Hakk'a bağlılık üzere hareket edendir, her an şuurlu olarak yaşayandır.

İşte onlar Tevhîd ilminin vârisleridir.

Asla ikiliğe düşmeyendir.

Asla ağızından ikilik ifade eden kelimeler çıkmayandır.

Emanete sahip çıkandır.

Hakk nedir, bâtil nedir bilendir.

Bâtılın tehlikelerini en iyi gören, ona göre davranandır.

Hakikatleri anlatmak için gece gündüz mücadele ederler.

Kâinatı bir kitâb bilirler, tüm ilimlerin Allah'a ait olduğunu bilirler ve gece gündüz o ilmi anlamak için, aşk ile tefekkür içinde mücadele ederler.

Her an hakk üzere adalet üzere hareket ederler.

Toplumda zalimliği bitirmek için hayatları pahasına mücadele ederler.

Allah'a öylesine teslim olmuşlardır ki hiç korkuları yoktur.

Halk'ta Hakk zevki o kimseleri teslim almıştır. Onlar devamlı o hâldedirler.

İşte, tevekkül sahibi olanlar, mü'min olanlardır.

Tevekkül sahibi olan; karamsarlığa düşmez, karamsarlığa düşeni de o hâlden kurtarır.

Allah'ı vekîl edinmeyi yani Allah'a güvenmeyi, dayanmayı öyle güzel anlatır ki anlattığı kişinin içinden karamsarlık dağılır gider.

Allah; her an kâlbimizi attırıyor, her an kanımızı dolaştırıyor, her an bize nefes aldırıp verdiriyor.

Gözümüzden, kulağımızdan her organımızdan her an âdeta bize hizmet edip duruyor.

Bizi bir an bile terk etmiyor.

Bunu bilen tekevvül içinde olmaz mı?

Mü'mine karamsarlığa düşmek, isyan etmek yakışmaz.

Tevekkül sahibi olan; her an tevekkül makamında yani mü'min makamında durur.

Mü'min:

Gönlünde her an Allah'ın "El Vekîl" esmasının mânâsını hissederek yaşar.

Her nereye nazar ederse etsin "Semme vechullâh" nazarı ile nazar eder.

Her an Allah'a dayanır.

Her an Allah'a güvenir.

Her şeyi Allah'tan bekler.

Allah'ı bırakıp bir kuluna sarılmaz.

Mal-mülk, şan-şöhret, isim-nam derdine düşmez.

Bilir ki mâlikül mülk olan Allah'tır, bilir ki tüm varlıktaki niteliklerin sahibi Allah'tır.

Mü'min kişi, başına ne gelirse gelsin sabreder.

Olayların iç yüzünü görür.

O ilm-i ledün ehlidir.

Ona kötülük yapanı, onun hakkını yiyeni, Allah'a havale eder.

Her an çevresinde olanlara yardım için koşar.

Yüzünden tebessümü bir an bile eksik etmez.

Onu kötöleseler bile kimseye darılmaz, “vardır bir hikmeti” der, kendini sigaya çeker.

Kimseye zerre kadar zarar veremez.

Tüm varlığa saygılı davranır, bilir ki tüm varlık Allah’a dayanmaktadır, Allah varlığa dayanmaktadır.

Evet, mü’min olan tevekkül sahibi olandır.

Tevekkül sahibi ise Halk’ta Hakk’a nazar edebilendir.

Halk’tan maksat, deryanın damlalarıdır.

Derya damladan ayrı değildir.

Kesrette vahdeti görebilmek, Hızır ile başlayan yolculuğun sonucu Tevhîd hakikatine erebilmektir.

İşte tevekkül sahibi;

Tüm varlığından geçip Hakk’a ârif olur, teslim olur, her dâim secdede olur.

Rûh makamının, nûr makamının zevkine erer, Kâmil makamına erişir.

Kâmil kişi, mü’min kişidir, Müslüman kişidir.

Evet, mü’minlik makamı tevekkül makamıdır.

İşte mü’min, emin olan, yani Allah’tan emin olan demektir.

Her varlıkta Allah’ın tecellilerini gören, Allah’tan emin olandır.

Tevekkül sahibi olan, bir olay gördüğünde, olayın iç yüzünü görür, olayın neden olduğunu bilir, olaydan gelen hikmetleri çözer.

Tevekkül sahibi sabırlıdır, hikmetleri bekler, bir olayın nereden geldiğini nereye gittiğini görür.

Tevekkül sahibi, Allah’ı kendine vekîl eder ve hep o şuurda yaşar.

İşte tevekkül; mü’min olanın yaşantısıdır, hâlidir, teslimiyetidir.

İLM-İ LEDÜN

İlm-i ledün varlığın ten boyutuna, rûh ve cân boyutuna ait olan tüm ilimlerdir.

İlm-i ledün varlığın özünden gelen her türlü bilginin okunuşudur.

İlm-i ledün, kitaplardan ya da kişilerden öğrenilemez.

Bir kişinin içinde mânevi alan filizleniyorsa, bir Mürşid-i Kâmil onun mânevi alanının güçlenmesine, Kemâl bulmasına yardımcı olur.

Mânevi alan açılan kişilere, ilm-i ledün kapıları açılır, nice sırlar kâlbine ihsan edilir.

İlm-i ledün resûl ve nebi boyutlarının ilmidir.

Kâlbinde, resûl ve nebi boyutlarından gelen ilmî doğuşlar olan kişilerde ilm-i ledün açılıyor demektir.

Süleyman Çelebi'nin (1351-1422 Bursa) gönlünden doğan mısralarda, ilm-i ledün boyutunun Muhammed boyutu, nûr boyutu olduğu zevk edilmiştir.

“Bu gelen ilm-i ledün sultanıdır

Bu gelen tevhid-i irfan kânıdır

Bir adı Mahmud, bir adı Ahmed'dir

Varlığı cümle âleme rahmettir”

Hazreti Muhammed ilm-i ledün sultanıdır, ilm-i ledün boyutunda Allah'ın ubûdiyetine bakan adı Ahmed'dir, Allah'ın ulûhiyetine bakan adı Mahmud'dur.

Hazreti Muhammed, nûr boyutunun, hamd boyutunun habercisidir.

Allah nûruyla, her şeyi kuşatmıştır.

Her şey O'nun nûrundan halk olmuş, O'nun nûruyla sarılıdır.
İlm-i ledün, O'nun nûrunun ilmidir.

Cümle âlem o ilimle kuşatılmıştır.

Hadîd Sûresi 3. âyette belirtildiği gibi, evveli, âhiri, zâhiri ve bâtını ilimler vardır.

Zâhirî ilimler beşerî ilimlerdir.

Evveli, âhiri, bâtını ilimler ise mânevi ilimlerdir.

Beşerî ilimler ve mânevi ilimler birbirini tamamlar.

Bir tohumu düşünelim; ağacın evveli tohumda gizlidir, ağacın zâhiri açığa çıkan boyuttur, ağacın bâtını görünen ağacın iç yüzüdür, ağacın âhiri yeni oluşan tohumda gizlidir.

İnsanı düşünelim; insanın evveli geldiği kaynaktır.

İnsanın zâhiri; insanın görünen beden yönüdür.

İnsanın bâtını; bedeninin ilâhî işleyişinin sırlarıdır.

İnsanın âhiri; yaşamında bir sonraki akıştır, bu akışların sonrası ölüm denilen olayla başka bir âleme akışıdır.

Zâhir boyut, beşerî ilimler boyutudur.

Beşerî ilimler bir eğitimle öğrenilebilir, lâkin beşerî ilimlerin de rûh boyutu ile ilgili bölümü vardır, bunun için ilm-i ledün boyutunun mâneviyatı gereklidir.

Gönlünde mânevi bir filizlenme başlayan kişinin, Hızır ile yolu buluşur.

Hızır ile başlayan yolculuk, ilm-i ledün yolculuğudur.

İlm-i ledün, levh-i mahfûz sayfalarının bir bir açılımıdır.

Levh-i mahfûz sayfalarından akan sonsuz ilim, ilm-i ledün boyutudur.

Gönlünde mânevi alan filizlenen kişiler; inançların kavgasından kurtulursa, dilini tutup sabrederse, dünya hırısından sıyrılırsa, her türlü öfke, hiddet, dedikodu, kavgadan uzaklaşırsa, ilm-i ledün yolunun nice sırları onlara nasip olacaktır.

Varlığın varoluşunda, şekillenmesinde ve yaşam sürecinde bir ilim vardır.

Her varlığın kendine ait özelliklerinin, o varlığın özünden akışı vardır, o akışta bir ilim vardır.

Varoluşu anlamak için ilim gerek.

Dinin hakikatının anlaşılması için ilim gerek.

Allah hakikatının idrak edilebilmesi için, ilm-i ledün kapısının açılması gerek.

Nice akışları okuyabilmek için, ilm-i ledün gerek.

İnsanın nice hakikatlere erişebilmesi için, kendi vücûd meclisine dönmesi gerekir.

Kâinatın yaratılışında, varlığın şekillenmesinde, olayların akışında hep bir ilim vardır.

Bedenlerden; duyguların, düşüncelerin, yaşanan olumlu ya da olumsuz olayların etkilerinin akışı vardır.

Her varlığın bir mânâ boyutu ve o mânâ boyutunun manyetik alanı vardır, buna enerji alanı da denir.

O manyetik alan, o varlığın tüm özelliklerini yansıtan alandır.

O alan ilm-i ledün ile bağlantılıdır.

Bedenlerden akan enerji dalgalarının içinde, nice bilgiler vardır.

O bilgilerin okunuşu ilm-i ledün boyutudur.

Varlığın oluşu ve işleyişi ilmî bir nizama göredir.

İlim, varlığın varoluşunun ve varlığın işleyişinin temel değerlerinden biridir.

Fizik, Kimya, Biyoloji, Matematik, o ilmin beşerî boyutlarıdır.

Allah hakikatine erebilmek için ilim şarttır.

Varlığın varoluşunda bir ilim vardır, varlığın kendine ait özelliklerini gösteren bir ilim vardır.

İlim, soruların cevaplarını getiren bir nûrdur.

İlim, içinde nice sınırları barındırır.

İlim, nice kapıları açar.

İlmin içinde nice ilimler vardır.

İlmin sahibi Allah'tır, âlim olan Allah'tır, âlim "İlmin sahibi" demektir.

İnsan ilim sahibi olamaz, insan Allah'ın ilmini okumakla, bilgi sahibi olur, ârif olur, Kâmil olur.

İnsan yaratıcı değildir, ne kendini ne de bir atomu yaratan değildir.

İnsan ilim nedir çok iyi anlamalı ve ilimden ayrılmadan hareket etmelidir.

Kur'ân'da İsrâ Sûresi 36. âyette "İlimden ayrılmayın" öğüdü vardır.

İsrâ Sûresi 36: "Ve lâ takfu mâ leyse leke bihî ilm."

Meâli: "Bir ilim ifade etmeyen şeylerin ardına düşmeyin."

İlimden ayrılmayan, nice hakikatlere erişecektir.

İlimden ayrılmayan geçmişten geleceğe nice mesajlara erişecektir.

İlim üzere hareket etmeyen ise, gaflete düşecektir, zalimliğe kayacaktır.

Bâtıl bilgilerle hareket eden, benliğe düşecektir, kibre kayacaktır.

İlme sarılmayan, yargılayacaktır, hor bakacaktır, küçük görecektir.

İblisi iblis yapan şey, ilmî bakmaması değil miydi?

İblisi iblis yapan şey; libasta kalmak, toprak görmek, dışı görüp içi görememek değil miydi?

İblis sûret gördü, o toprak dedi.

Oysa o toprak, özünde toprağın sahibini taşıyordu, O'nun sonsuz ilminin tecellilerini taşıyordu.

Bir rûhun üflenmesiyle tecelli eden bir ilmin akışını taşıyordu.

O toprak, bir rûhun üflenmişti, o rûh ile işlemekteydi.

İlim gemisine binen, yaratılışı ve yaratıcıyı tanıyacaktı.

Varoluşun nice ince sırlarına şahit olacaktı.

Mûsâ'nın bindiği gemi, onun vücûd gemisiydi, o gemide nice sırlara şahit oldu.

Yeter ki insan, ilimle tanışıp onunla hareket etsin.

İlim gemisine binmenin yolu edeb ve tenezzül idi.

O gemiye, bilmişlik içinde olanlar binemezdi.

O gemiye, gurur, kibir içinde olanlar binemezdi.

O gemiye, zalimlik içinde olanlar binemezdi.

O gemiye binmenin yolu, bilmediğini bilmekten geçiyordu.

O gemiye, Hızır'a teslim olanlar, sabredenler, ben bilmem diyenler binebilirdi.

Hızır ile buluşanlar, ilm-i ledün yolunun kapısına ereceklerdi.

İlm-i ledün yolculuğu, İlm-i Tevhîd derslerinin tebliği ile başlar.

İlm-i ledün yolculuğu kişinin mirâcıdır.

Kişi mirâcında, imnel yakîn, aynel yakîn, Hakkâl yakîn olarak nice sırlara şahit olur.

Kişi mirâcında, varlığın ardını görebilme ve olayların iç yüzünü çözebilme yeteneğine erişir.

İlmel yakîn ile başlayan yolculuk, aynel yakîn, Hakkâl yakîn olarak kişiyi Allah hakikatine erdirecektir, kişiyi teslimiyete, dâim secdeye erdirecektir.

İlmel yakîn, aynel yakîn, Hakkâl yakîn, ilm-i ledün boyutuna eriştirir.

Varoluşu ve var edeni anlamının yolu, hissiyatı, ilm-i ledün'dür.

Görünen bu âlem nasıl var olmuştur ve nereden var olmuştur ve işleyişi nasıldır, nereye akmaktadır? Hep böyle soruların cevabının yeri ilm-i ledündür.

İlm el yakîn-İlmel yakîn.

Tekasür Sûresi 5-6: "Kellâ lev talemûne imnel yakîn, le te-revunnel cahîm."

Meâli: "Eğer hakikatleri kesin delilleriyle bilirseniz, elbette cehâletin o benlik hâllerini anlayıp tanırırsınız."

Ayn el yakîn- Aynel yakîn.

Tekasür Sûresi 7: "Summe le terevunnehâ aynel yakîn."

Meâli: "Ardından O'nu aynel yakîn görüp anlayacaksınız."

Hakk el yakîn- Hakkâl yakîn.

Vâkıa Sûresi 95: "İnne hâzâ le huve hakkul yakîn."

Meâli: "Muhakkak ki kesin olan o gerçek elbette budur."

İlmel yakîn:

Tüm kâinat kitâbı Allah'ın ilminin yazılı olduğu sayfalardır.

Hakikatler kâinat kitâbında satır satır yazılıdır.

Her varlık ilmin sonsuz sayfalarıdır.

Varoluşu ve var edeni anlamak, ancak ve ancak varlık kitâbındaki ilmi okumakla, anlamakla mümkündür.

İlim Allah'ın âlim sıfatının tecellileridir ve tüm varlık bu ilimle açığa çıkar, varlık sayfalarında hep o ilim yazılıdır.

Kişinin Hakk'ı kesin delilleriyle bilmesi, kâinattaki matematiksel sistemi, fiziksel, kimyasal, biyolojik işleyişi idrak etmesiyle mümkündür.

Varoluşu ve her an devam etmekte olan varoluşu anlamak varlıktaki ilmî işaretleri okumaktan geçer.

İşte, İlmel yakîn; kâinatta her an olmakta olan tecellileri idrak etme boyutudur.

Varlığın beşerî sistemi olan, fiziksel, kimyasal, biyolojik işleyişi okumak, anlamak İlmel yakîn boyutudur.

Varlıktaki fiziksel işleyişi, fizikten çıkan kimyasal işleyişi, kimyadan çıkan biyolojik işleyişi, biyolojiden çıkan bedenleri ilimsel boyutta incelemek ilmel yakîn boyuttur.

Her varlıktaki işleyişin ilimsel boyutu o varlığın varoluşunu bizlere gösterir.

Misal; gözün varoluşu ve gözün görmesi ilmsel bir işleyiş iledir.

Aynel yakîn:

Ayn kelimesi; bakış, göz, zât, benzer, seyretmek, tıpkısı, kendisi, aynısı demek gibi birçok anlamlara gelir.

Kişi, her varlıkta Hakk'a ait olan aynılıkları müşahede ettiğinde yani şahit olduğunda yani gördüğünde bu makamı anlar.

Varlık farklı farklı görünse de, her varlığı tutan aynılık boyutu vardır.

Yani şöyle örnek verirsek, elektrik lambada da, fırında da, buzdolabında da aynıdır.

İşte her varlıkta olan rûh aynıyla Hakk'a aittir.

Rûh'dan açığa çıkan fiil ve sıfatlar tüm varlıkta aynıyla Hakk'a aittir.

Tüm bedenleri tutan Hakk aynıyla Hakk'tır.

Hangi varlığa bakarsak bakalım, her varlıkta aynılık dereceleri vardır, her varlığın içindeki işleyiş, sıfatlar birbirinin aynısıdır tüm varlığı tutan Zât aynıdır.

Hallacı Mansur bu zevkle "Enel Hakk" dedi.

Aynîyle bu kâinat "Zâtı Mutlak" olanı gösterir.

Ayn makamında talebe rûh sırrına vâkıf olur, bilir ki kendindeki ve varlıktaki rûh aynıyla Hakk'tır

Hakkâl Yakîn:

Hakkâl yakîn nûr boyutudur.

Yani damlanın deryadan, deryanın damladan ayrı olmadığı boyuttur.

Muhammed makamıdır.

Halk makamıdır.

"Allah ile Muhammedi gördüm bir vücûd" sırrı buna işaretir.

Talebe bu makamda, Hakk ve Halk sırrına vâkıf olur.

İşte bu kâinat Halkiyet sırrıdır ve Hakk ile kâimdir.

Hakkâl yakîn, Halk ve Hakk birbirinden ayrı değildir.

Halkiyette Hakk vardır.

İşte kesin olan gerçek Halk Hakk yakınlığıdır, aynılığıdır.

Gözleri düşünelim.

Gözleri anlamak için, gözün hücre hücre incelenmesi “İlmel yakîn” boyutudur.

Gözlerin görmesi ve tüm gözlerin aynıyla birbirine benze-
mesi, görme niteliklerinin aynı olması “Aynel yakîn” boyutudur.

Tüm gözleri şekillendiren, gözlerden görme tecellisini var
eden, gözlerin ustasına şahit olma boyutu “Hakkâl yakîn” bo-
yutudur.

İşte bedenin işleyişinin ilmî olarak incelenmesi; bedendeki
işleyişe ve sıfatlar boyutuna ve bedeni tutan kuvveye, ilmî ola-
rak şahit olunması, “İlmel yakîn” boyutudur.

Tüm bedenlerin geldiği ve tüm bedenleri ayakta tutan rûh
boyutu “Aynel yakîn” boyutudur.

Âyette “Nefahtu fîhi min rûhî” “Rûhumdan üfledim” diye
bildirilir.

Tüm varlıktaki rûh aynısıyla Allah’ın rûhudur, onun için
âyette “rûhumdan” diye bildirilir.

Görünen bu âlemi anlamanın yolu “İlmel yakîn” yoludur.

Varlığın birbiriyle aynılık derecesinde yakınlığı ve aynı kay-
naktan gelişini hissetmenin yolu da “Aynel yakîn” hissidir.

Tüm varlığı tutan Hakk boyutu da “Hakkâl yakîn” zevkidir.

İşte, İlmel yakîn; tecelliler boyutu olup, bu boyut, varlığın
varoluşunun ve işleyişinin boyutudur.

Varlığın varoluşu ve işleyişi fiziksel, kimyasal, biyolojik iş-
leyişle mümkündür.

İşte bunları anlamak “İlmel yakîn” boyutudur.

Aynel yakîn ise, rûh boyutudur.

Tüm varlığın geldiği kaynak, rûh boyutu olup, tüm varlık-
taki rûh Hakk’ın rûhudur.

Rûhun üflenmesiyle başlayan bir canlanma vardır.

İşte tüm varlıkta olan cân aynıyla aynı cânıdır.

“Hakkâl yakîn” boyutu ise; nûr boyutudur.

Rûh boyutunun geldiği âlem, nûr boyutudur.

Nûr Sûresi 35. âyette:

“Nûrun alâ nûr” “Nûr üzere nûr.”

“Allâhu nûrus semâvâti vel ard” “Allah yerlerin ve göklerin nûrudur” âyeti bu hakikate işaret eder.

Her varlıktaki nûr Hakk’tır.

Cümle varlıktaki nûr Hakk’tır.

Her varlıktaki nûr ile cümle varlıktaki nûr tek nûrdur ve Hakk’tır.

Her varlıktaki damla nûra Muhammed boyutu denir.

Cümle varlığı tutan tek nûra Allah denir.

“Kendi nûrumdan seni, senin nûrundan âlemi yarattım” hakikati bu boyutu işaret eder.

Her varlıktaki nûr, Muhammed nûrudur, Muhammed makamıdır.

“Allah ile Muhammed’i gördüm bir vücûd” sırrı buna işaret eder.

Kim ki bu makamın zevkine ulaşırsa o kişi Muhammedî suur üzere yaşar.

İlmel yakîn, Aynel yakîn, Hakkâl yakîn sırlarına erişmek kişinin mirâcıdır.

Miraç, göğe yükselmek değil, kendi cân semâna yükselmektir.

Miraç, tenden cânâ olan irfân yolculuğudur.

Beden şehrinde Ulvî makamlara şahit olma yolculuğudur.

Miraç, bir makamdan diğer makama yükselme yolculuğudur.

Miraç, kendi vücûdunda, vücûdun Zâtına şahit olma yolculuğudur.

İnsan vücûdu Allah’ın şehridir.

İnsan vücûdu, tüm hakikatlerin bulunduğu şehirdir.

O şehirde Allah, kendine ait olan tüm hakikatleri teşhir etmiştir.

İnsan vücûdu, varlığın cem olduğu boyuttur.

İnsan vücûdu, Ulvî makamların cem olduğu boyuttur.

Miraç, insanın kendi bedenine ârif olma yolculuğudur.

Miraç, insanın kendini keşfetme yolculuğudur.

Miraç, insanın kendi vücûdunda, ona şah damarından yakın olan Allah'a şahit olma yolculuğudur.

Meâric Sûresi 3: "Minallâhi zîl meâric."

Meâli: "Ulvî makamların sahibi Allah'tır."

Meâric, "miraç" kelimesinin çoğuludur.

Miraç, uruç aynı kökten gelir.

"Uruç" Ulvî makamlara bir bir erişmek anlamına gelir.

Uruç eylemek, bir makamdan diğer bir makama erişme yolculuğudur.

Bir makamın hakikatine erme yolculuğu, miraçtır.

Birçok makamın hakikatine erme yolculuğu, meâric'tir.

Halk arasında miraç; merdivenle semâya yükselmek, diye bilinir.

Merdivenden maksat; makam makam yükselmektir.

Semâdan maksat; insanın vücûd semâsıdır, yani Ulvî boyutudur, yani cân boyutudur.

İşte miraç; tenden cânâ olan makam makam ilerleyiştir.

Miraç, kişinin gönlünde, kendini bilme isteğinin oluşmasıyla başlar.

Kişi, kendinin ve varlığın nasıl var olduğunu anlamak için bir merakın içine düşer.

Bu merak kişiyi, bir arayışa düşürür.

Bu arayış:

Bu görünen âlem nedir?

Bu âlem nereden gelir, nereye gider?

Ben kimin, ben nasıl var oldum?

Bu görünen varlığın aslı nedir?

Doğum nedir, yaşam nedir, ölüm nedir?

Doğmadan önce neredeydim?
Öldükten sonra ne olacağım, nereye gideceğim?
Allah nedir?
Sorularının cevabını bulmanın arayışıdır.
Bir kişinin gönlüne aramanın ateşi düştüğünde, kendini bir yolda bulur.
Bu yol onu, kâmil kişilerle buluşturur.
Kâmil kişiler de, zamanında böyle soruların cevabını arayan kişilerdir.
Mûsâ bu arayışla Hızır'ı buldu.
Yûsuf bu arayışla Kenan diyarından Mısır diyarına yol aldı.
Yûnus bu arayışla, Taptuk Emre'nin kapısına vardı.
Taptuk Emre'nin kapısına varıldığında,
Ne ararsın diye sorulduğunda,
Gönlüne aşk düşmüş mü diye bakıldığında,
Önce edep bulmak için yoğrulduğunda,
Edep bulduğuna kanaat edildiğinde,
Mürşidine el verip teslim olduğunda,
Mürşidin elinden, Hakk'ın eli tutulduğunda,
İlm-i Tevhîd dersleri tebliğ edildiğinde,
Miraç'ın başlamıştır.
Miraç seni sana döndürür.
Benlik ateşini söndürür.
Sendeki Hakk'ı sana bildirir.
Nice makam gördürür.
Hakk ile Hakk'a erdirir.
Miraç yolculuğu, kendi vücûd Kur'ân'ını okuma yolculuğudur.
Miraç yolculuğu, kendinde Hakk'a şahit olma yolculuğudur.
Miraç yolculuğu, nice Ulvî makamı kendinde bulma yolculuğudur.

Miraç, Âdem'den Muhammed'e nice makamı kendi vücûd şehrinde görme yolculuğudur.

Miraç; insanın kendinden kendine olan yolculuktur.

Miraç; insanın kendi vücûdunda nice hakikate erişmesidir.

Miraç; beden şehrini keşfetme yolculuğudur.

Miraç; kendini bilme yolculuğudur.

Miraç; varoluşu ve var edeni idrak etme yolculuğudur.

Miraç; kişinin kendi beden yolunda, nice makama şahit olma yolculuğudur.

Miraç; Allah hakikatine erme yolculuğudur.

Miraç; kişinin kendindeki Muhammed nûruna erme yolculuğudur.

Miraç; Tevhîd'e erişme yolculuğudur.

Bil ki miraç; senin vücûd şehriden, cân şehrine; aşk, ilim, tevekkül, tefekkür, teslimiyet, secde içinde olan yolculuğundur.

Bil ki miraç; Ulvî bir hissiyat içinde gönül geminde irfân yolculuğundur.

Bil ki miraç; senin aslına olan yolculuğundur.

Senin aslına olan yolculukta; İlmel yakîn, Aynel yakîn, Hak-kâl yakîn boyutlarda, kendi aslın olan Hakk'a şahit olmandır.

Miraç; ten şehriden cân şehrine olan gönül yolculuğudur.

Yani miraç; Mescid-i Harâm'dan, Mescid-i Aksa'ya olan Ulvî bir yolculuktur.

Mescid-i Harâm; kişinin vücûd şehridir.

Mescid-i Aksa; kişinin cân şehridir.

İşte miraç; vücûd şehriden cân şehrine, yani Mescid-i Harâm'dan, Mescid-i Aksa'ya olan gönül yolculuğudur.

Gönlüne aşk ateşi düşenler mirâca erecektir.

Miraç, ilm-i ledün boyutudur, ilm-i ledünün nice sırlarına erişme yolculuğudur.

İlm-i ledün ehilleri, görünenin görünmeyen boyutunu görürler, bilinenin bilinmeyen boyutunu bilirler.

Onlar Kur'ân'ın işaret ettiği mânâlara ererler.

Çoğu kişi Kur'ân'ı Arapça okur, ama onlar mânâca okurlar.

Kıssaların ardındaki hisseler ererler.

Her varlığın özünde arşın sahibini görürler.

Süleyman ve Belkıs hikâyesi ne mesajlar verir?

Süleyman kimdir, Sebe ülkesi nedir, Belkıs kimdir, Belkıs'ın tahtı nedir, Süleyman'ın onu istemesi nedir, tahtın Belkıs'tan önce gelmesi nedir?

Tahtın, göz kapağının açılıp kapanmasından hızlı gelmesi nedir?

Neml Sûresi 40: "Kâlellezî indehu ilmün minel kitâbi ene âtîke bihî kable en yertedde ileyke tarfuk fe lemmâ reâhu mustekırran indehu kâle hâzâ min fadlı rabbî li yebluvenî e eşkur em ekfur ve men şekere fe innemâ yeşkuru li nefsih ve men kefere fe inne rabbî ganiyyun kerîm."

Kâle ellezi inde hu	: Dedi, ki o, onun katında, ona ait,
İlmin min el kitâbi	: Bilgi, ilim, kitâbtan, canlı kitâb, hakikatlerin sözleri,
Ene atike bihî kabl	: Ben, sana getiririm, onu, önce,
En yertedde ileyke tarfuke	: Gözün açılıp kapanması,
Fe lemmâ reâ hu mustekır	: Sonra, olduğu zaman, onu gören, dururken,
İnde hu	: Onun önünde, yanında, katında,
Kâle hâzâ min fadl Rabbi	: Dedi, bu, rabbimin, yaratılış incelikleri, fazilet, erdem
Li yebluv nî	: Deneme, sınama, anlama, çeşitlilik, renk, beni,
E eşkur	: Şükür, teslim etme,

Em ekfur	: Görmemezlikten gelen, hakikati örten,
Ve men şekere	: Kim, şükretti, teslim etti,
Fe innemâ yeşkur	: Böylece, muhakkak, şükür, teslim etme,
Li nefsi hi	: Kendisi için,
Ve men kefere	: Kim, hakikatleri örterse
Fe inne Rabb	: Muhakkak ki rabbim,
Ganiy kerîm	: Ganiy olan, tüm varlığın sahibi, asil, yüce,

Meâli: “Canlı kitâbın ilmine erişen bir kimse dedi ki: Ben onu sana, senin göz kapağının açılıp kapanmasından önce getiririm. Böylece onu önünde duruyor görürken dedi ki: Bu Rabbimin, yaratılış inceliklerinin sırlarıdır. Benim hakikatleri anlamam içindir. Ya şükredenlerden olurum ya da hakikatleri görmemezlikten gelip örtenlerden olurum ve kim ona verilen nimetlerin sahibini bilir teslim ederse, muhakkak ki o teslimiyet kendisi içindir ve kim hakikatleri görmemezlikten gelip örterse, böylece bilsin ki Rabbim muhakkak ki tüm varlığın yüce sahibidir.”

Her beden Allah’ın tahtı değil midir?

O tahtta, zâtıyla oturan Allah değil midir?

Allah’ın tecellileri ışıktan bile hızlı değil midir?

Allah’ın nûru, göz kapağının açılıp kapanmasından daha hızlı tecelli etmez mi?

İlm-i ledün ehilleri, nice sırlara ışıktan daha hızlı ermez mi?

Süleyman’ın sarayı Allah’ın zâtı ilâhîsi değil midir?

Süleyman’ın kuş dili bilmesi, zâkir olan Allah’ın zikrini gönülünde duyması değil midir?

Süleyman, Allah’ın selametine erişen değil midir?

Süleyman’ın Belkıs’ın tahtını istemesi, her varlığın ardında tahtın sahibini görebilmek değil midir?

Sebe şehri, bedenler boyutu, dünya boyutu değil midir?

Sebe Hükümdarı Belkıs, dünya boyutunun güzelliğine, şöhretine kapılan değil midir?

Dünyanın Hükümdarlığına kapılıp giden değil midir?

İlm-i ledün boyutu tüm bunların cevaplarının olduğu yerdir.

“İlmin min el kitâb” canlı kitâb olan bedenler boyutunun ilm-i mine erişen ilm-i ledün ehilleri değil midir?

İlm-i ledün nice sırların açılımıdır.

İlm-i ledün ehilleri varlığın sırlarına erişirler, bedenlerden akan mesajları okurlar ve rahmet için koşarlar.

İlm-i ledün canlı Kur’ân ile tanışmaktır.

Vücûdlardan akan ilimle buluşmaktır.

O ilimden feyz bulmaktır.

O ilimle nice kapılar açmaktır, nice rahmete vesile olmaktır.

Canlı Kur’ân, insanın kendi vücûdu ve her bir varlığın vücûdudur.

Canlı Kur’ân ile tanışmak, İlm-i Kur’ân ile tanışmaktır.

İLM-İ KUR'ÂN

İlm-i Kur'ân, Kur'ân'ı taşıdığı mânâyâ göre okuyabilme boyutudur.

İlim, Allah'ın sıfatlarından biridir ve Allah'a aittir.

Allah'a ait olan ilim, varlığın oluşumu, şekillenmesi ve faaliyetinde tecelli eder.

Tüm varlık Allah'ın ilmi ile kuşatılmıştır.

Varlığın özündeki ilim, ilm-i Kur'ân'dır.

İlm-i Kur'ân, ledün ilmidir.

İlm-i ledün boyutundan okumak Kur'ân ilmine erişmektir.

İlm-i Kur'ân'a erişmek, varlığın özüne dönmekle mümkündür.

Varlığın özünden okumak, Kur'ân'ın mânâsına erişmeye kapı açar.

Tabiat, tabii bilimler boyutudur.

Tabiat ve fen bilimleri, ilm-i Kur'ân'ın beşerî bilimler boyutudur.

İlm-i Kur'ân'ın bir de rûh ve nûr boyutu vardır.

Aklı ve gönlü çocuk saflığına erişmiş olanlar, ilm-i Kur'ân ile tanışırlar.

İlm-i Kur'ân boyutundan okuyabilmek için, ilm-i Tevhîd'in yedi makamı ile tanışmak gerekir.

Kur'ân'da bu "Seb'ül-mesânî" olarak geçer.

"Seb'ül-mesânî" ilm-i Kur'ân'a kapı açar.

Hicr Sûresi 87:

وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِّنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ

Ve le kad âteynâke seban minel mesânî vel kurânel azîm

Ve lekad âteynâ ke : Andolsun, gerçek olan, verdik, sunduk,
sen, sana,

Seba minel mesânî : Yedi makam, ikinci, hikmetli, öğütler,
sağlamlaştırılan,

Ve el kurâne el azîm : Kur'ân, okunan şey, kâinat kitâbı, yüce,

Meâli: “Andolsun ki, içinde hikmetler olan yedi makamı ve tüm kâinatı yüce bir Kur'ân olarak sana sunduk.”

Tüm kâinat Kur'ân'ı Kerim'dir.

İnsan vücûdu toplanmış bir Kur'ân'dır.

Cümle âlem yayılmış bir Kur'ân'dır.

Mushâf-i Şerif, yayılmış ve toplanmış Kur'ân'dan Hazreti Muhammed'in gönlüne gelen vahiylerdir.

Kur'ân, ümmü'l kitâb'dan süzülüp gelen bir Kur'ân'dır.

Yayılmış, toplanmış, süzölmüş Kur'ân, ümmü'l Kur'ân'dan açığa çıkmıştır.

Ra'd Sûresi 39: “Ve inde hu ummu'l kitâb.”

Meâli: “Ana kitâb O'nun katındadır.”

Bu âlem, her varlık bir kitâbtır, bu kitâbların ana kitâbı ise “ümmü'l kitâb”tır.

Ümmü'l kitâb, bu âlem açığa çıkmadan önce, bir özde, yani bir levh-i mahfuzda satır satır yazılı olan kitâbdır.

Ümmü'l kitâb, kitâbların kaynağı, aslı, anası demektir.

Ümmü'l kitâb'dan Kur'ân okumayan, Kur'ân'ı lâyıkıyla okumuş sayılmaz.

İşte, ümmü'l kitâb, bu âlem kitâbı açığa çıkmadan önce, Allah'ın kendinde olan kitâbdır.

Her varlık, ümmü'l kitâb'ın açığa çıkmış boyutudur.

Okunası kitâb, hakikatlerin satır satır yazılı olduğu kitâb, varlığın özüdür.

Ümmü'l kitâb'dan okuma sanatı ilm-i ledün boyutudur.

Mânâya erişmek için Kur'ân ilmi gereklidir.

İnsanların derlediği kitaplardan, hakikatlere şahit olunamaz.

İnsanların derlediği kitaplar bilgiler sunar.

İlim ise varlığın kendinden sunulur.

Varlığın kendinden okuyanlar, Allah'a şahit olurlar.

Her ezanda iki defa okunan; "Eşhedü en lâ ilâhe İllAllah, Eşhedü en lâ ilâhe İllAllah" bunun işaretidir.

İnsan kendinde de ve varlıkta da Allah'a şahit olmalıdır.

Şahitlik makamı, canlı kitâb olan varlığı okumak, varlıktaki değerleri görmekle mümkündür.

Varlığın özü canlı kitâbtır, o özden okumak şahitlik makamına eriştirir.

Canlı kitâbtan okumak, ilim üzere olmaktır.

Mushâf-ı Şerif okuyanın, onu layıkıyla anlayabilmesi için, öncelikle canlı kitâb olan varlık kitâbının ilm-i Kur'ân'ına erişebilmesi gerekir.

Kişi sadece Mushâf-ı Şerif'te yazılı olanları değil, varlıkta olan tüm nitelikleri âyet bilmelidir.

Âyetlerde bu çok güzel belirtilmiştir.

Yûsuf Sûresi 105: "Ve keeyyin min âyetin fîs semâvâti vel ardı yemurrûne aleyhâ ve hum anhâ muridûn."

Meâli: "Göklerde ve yerde nice âyetler vardır ki yanından gelip geçerler ve onlar onun farkına varmazlar."

Bakara Sûresi 164: "Vel ardı le âyâtin li kavmin yakılûn."

Meâli: "Ve yeryüzünde olan her şeyde, elbette akledip düşünen insanlar için âyetler vardır"

Câsiye Sûresi 3: "İnne fîs semâvâti vel ardı le âyâtin lil mü'minîn."

Meâli: "Muhakkak ki göklerde ve yerde ne varsa elbette mü'minler için âyettir."

Gökler ve yerler Allah'ın âyetleri ile sarılıdır.

Her şey bir âyettir.

Âyet; iz, işaret, alâmet, delil, sinyal, demektir.

Evet, tüm kâinatta her şey bir âyettir.

Varlığın kendisi de, varlıktaki nitelikler de hep bir âyettir.

Her bir âyet; bir işarettir, bir delildir, bir sinyaldir, bir izdir.

Bu iz bizi varlığın sahibine götürür.

Her âyet, varlığın sahibini gösterir.

Varlıktaki âyetler boyutu, Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji boyutudur.

Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji biliminden okumak, varlıktaki âyetlerden okumaktır.

İlm-i Kur'ân, varlıktaki âyetlerden okumaktır.

Âyet: İz, işaret, alâmet, delil, sinyal demektir.

Evet, tüm kâinatta her şey bir âyettir.

Varlığın kendisi de, varlıktaki nitelikler de hep bir âyettir.

Her bir âyet; bir işarettir, bir delildir, bir sinyaldir, bir izdir.

Bu iz bizi varlığın sahibine götürür.

Her âyet, varlığın sahibini gösterir.

Varlıkta bulunan, varlıktan akan her şey âyettir.

Allah dediğimiz, inanıp da şâhit olmadığımız o gizemi, ancak ve ancak âyetlerle, yani varlıktaki işaretlerle anlayabiliriz.

İşte ilm-i Kur'ân varlıktan okuyabilmektir.

Allah'a şâhit olabilmenin yolu ilm-i Kur'ân'dır

Yeter ki görünen varlığı inceleyelim, anlamaya çalışalım.

Ve buna kendi vücûdumuzdan başlayalım.

Nefesimizden başlayıp, hücrelerimizin, dokularımızın, bedenimizin işlevini düşünelim, bedeninin niteliklerini anlamaya çalışalım, "İkrâ-Oku"yalım, nefsimize ârif olalım.

Nereden geldik, nasıl oluştuk, bedenimiz nasıl işliyor ve nereye gidiyoruz, sorularının cevaplarını, kendi vücûdumuzu ve varlığı inceleyerek anlamaya çalışalım.

Allah, tüm varlıkta işaretleriyle kendini her an gösterir.

Görünen de görünmeyen de, evvel olan da âhir olan da O'ndan başkası değildir.

“Evvel ve sonsuz olan, zâhir olan ve bâtın O'dur.”

“Huvel evvelu vel âhiru vez zâhiru vel bâtın” (Hadîd Sûresi 3)

Allah, tüm varlıktan kendine ait olan delilleriyle kendini gösterir.

Bunu anlamak için, varlığı okumak gerekir, tefekkür etmek gerekir.

Hazreti Muhammed onun için “Ya Rabbi! Bana eşyanın hakikatini göster” diye dua etmiştir.

Allah, ancak ve ancak varlığın varoluşunu anladığımızda idrak edilir.

İşte insan, varlığı okumalı, incelemeli, düşünmeli, idrak etmelidir.

Eğer insan, canlı âyetlerden okumaya, yani varlıktaki işaretlerden okumaya başlayamazsa, kendi yaratılışının hakikatine ulaşamaz ve sonuçta Allah nedir, hakikatine ulaşamaz.

Eğer insan, Kur'ân kelimelerine âyet der ve bu kâinattaki her şeyin bir âyet olduğunu anlayamazsa, Allah'ı idrak etmekten uzaklaşır.

İnsan, âyet denildiğinde, hemen varlığın kendinde olan nitelikleri anlamalıdır.

İnsan, varlıktaki âyetleri yani sonsuz işaretleri inceleyerek, varoluşun hakikatlerine erişebilir.

Her nesneyi iyi okursak, şüphesiz oradaki işaretler bize varlığın sahibini gösterir.

Yeryüzünde ve kâinattaki her şeyin bir âyet olduğu bize bildirilmiştir.

Yeter ki insan, Kur'ân dediğimiz, insanların matbaada oluşturduğu kitaptan başını kaldırsın, yönünü varlığa döndürsün,

canlı âyetler olan varlık kitâbıyla tanışsın, her varlığın bir âyet olduğunu anlasın, canlı Kur'ân'dan okusun.

Ve öncelikle onu okumaya, onu incelemeye, onu anlamaya çalışsın.

İşte o zaman aradığı tüm soruların cevapları ile bir bir buluşacaktır.

İşte o zaman Mushâf-i Şerif'i doğru anlayacaktır.

Mushâf-i Şerif'te, âlemin yayılmış bir Kur'ân olduğunu belirtilir.

Oradan okuyanlar ilm-i Kur'ân ile tanışırlar.

Göklerde ve yerde bulunan her şeyin bir âyet olduğu Kur'ân'da defalarca bildirilir.

İnsanın kendisi, yani tüm beden varlığı ile canlı bir âyettir.

Tüm organları, hücreleri bir âyettir.

Varlığındaki molekülleri, atomları bir âyettir.

Allah kendini cümle kâinattan âyetleriyle gösterir.

Bize verilen akıl, bunları anlamak içindir.

Hazreti Muhammed onun için "düşünmeyen kimsenin imanı olmaz" demiştir.

İman, emin olmaktan gelir.

Emin olmak ancak ve ancak şahitlikle oluşur.

Varlığı inceleyen oradaki işaretlerle, varlığın hakikatine şahit olan, emin olmuştur yani iman sahibi olmuştur.

Düşünmeyen insanın imanı olmaz, inancı olur.

O kişi, atalarından öğrendiği şahit olmadığı bilgilere inanır ve hiç düşünmeden ibadet diye bildiği şeyleri uygular. İşte buna inanç boyutu denir.

Atalardan gelen bilgilere inanmak, inanç boyutudur.

Düşünmeyen kimse, iman boyutuna ulaşamaz, mü'min olamaz.

Mü'minlik emin olmakla oluşur.

Varlık bir kitâbtır ve varlığın içinde tüm hakikatler satır satır yazılıdır.

İsrâ Sûresi 58: “Kane zalike fi el kitâbe mesturen.”

Meâli: “İşte bu varlık kitâbının içinde, tüm hakikatler satır satır yazılıdır.”

Kişi, tüm kâinatı bir kitâb bilir, her şeyi bir âyet kabul ederse, Kur’ân’ın gerçeği olan, canlı kitâb ile de tanışır.

Ve kâinat kitâbından Allah hakikatine ulaşır.

Varlıktaki tüm işaretleriyle, yani tüm âyetleriyle, O’nun kendini gösterdiğini idrak eder.

Hakikatler ancak ve ancak, varlıktaki işaretlerle, yani delillerle, yani âyetlerle anlaşılabilir.

Varlıktaki âyetlerden okumak, kişiyi mü’minlik makamına erdştirir.

Mü’min olan kişi için yerde gökte olan her şey bir âyettir.

Mü’min canlı kitâbdan okur.

Canlı kitâbtan okuyan, konuşan kitâb olur.

Konuşan kitâb, ilm-i ledün ehlidir.

İlm-i ledün ehli olan mü’min, hem beşerî akıştan okur, hem de rûh ve nûrdan gelen akışı okur.

Ve çevresinde olan kimselere okuduklarını aktarır.

Cumâ Sûresi 2. âyette buna işaret edilmiştir.

Cumâ Sûresi 2: “Huvellezî bease fil ummiyyîne resûlen minhum yetlû aleyhim âyâtihî ve yuzekkîhim ve yuallimuhumul kitâbe vel hikmeh ve in kânû min kablu le fî dalâlin mubîn.”

Meâli: “Onların içinden hakikatleri gösteren biri, anasından doğduğu saflığın hâlinde hakikatleri anlatmak için ortaya çıktı. O, hakikatleri delilleriyle açıklayıp anlattı. Onlara arınıp temizlenmeyi ve onlara her varlığın bir kitâb olduğunu ve her varlıkta ince hikmetler olduğunu öğretti. Onlar daha önceden apaçık bir dalalet içinde idiler.”

İşte mü’min olan canlı kitâbdan okur ve o konuşan bir kitâbtır.

Kur’ân’da geçen “kitâbun yantıku” ile buna işaret edilir.

Kitâbun yantıku kimlerdir?

Kimler konuşan kitâbtır, kimler canlı kitâb olmuştur?

Mü'minûn Sûresi 62:

وَلَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَأَدِينَا كِتَابٌ يَنْطِقُ بِالْحَقِّ
وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

Ve lâ nukellifu nefsen illâ vusahâ ve ledeynâ kitâbun yantıku bil hakkı ve hum lâ yuzlemûn

Ve lâ nukellifu	: Yok, biz, yükümlü, mükellef, sorumlu, vazifeli, eksiksiz,
Nefsen	: Nefs, kişi, kişinin öz varlığı, kendi bedeni, kendisi,
İlla vusa-hâ	: Başka, ancak, sadece, var, onun gücü, kapasitesi,
Ve ledeynâ	: Katımızda, bize ait,
Kitâbun yantıku	: Kitâb, konuşan kitâb, söyleyen, nâtık,
Bi el hakkı	: Hakkı, hak ile, doğru, hakikat,
Ve hum la yuzlemun	: Onlar, yok, zulümde olmaz, kötülük, haksızlık,

Meâli: “Ve onlar, kendi bedenlerini eksiksiz bir şekilde tutanın Bizden başkası olmadığını bilirler. Ancak kapasitelerince hareket ederler. Bize ait olan hakikatleri konuşan bir kitâbtırlar. Onlar hiç kimseye kötülük etmezler.”

Bu âyette işaret edilen, mü'min olan Allah'ın hakikatlerini konuşan kitâbtır.

Ayrıca âyette belirtilen “hum lâ yuzlemûn” onlar kimseye asla kötülük etmezler.

Mü'min olanın; duygularında, düşüncelerinde, ettiği sözlerde, hâllerinde, kötülüğe yol açacak hiçbir şey yoktur.

Mü'min, kendinde ve varlıkta Allah'a şahit olandır, O'ndan emin olandır.

Câsiye Sûresi 29:

هَذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنَّا كُنَّا
نَسْتَنْسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

Hâzâ kitâbunâ yentiku aleykum bil hakk innâ kunnâ nesten-
sihu mâ kuntum tamelûn

Hâzâ kitâbu na	: Bu, işte bu, kitâbımız,
Yentiku	: Söyleyen, konuşan, nutuk,
Aleykum bi el hakkı	: Size, sizde, üzerinizde, hak ile, gerçek, hakikat,
İnna kunnâ	: Muhakkak biz,
Nestensihu	: Kaydetme, yazdırıyorduk, klonlama, kopyalama,
Mâ kuntum tamelune	: Yaptığımız şeyler,

Meâli: “İşte, Bizim konuşan kitâbımız sizin üzerinizdeki ha-
kikatlerdir. Muhakkak ki Biz yaptığımız şeyleri sizde kaydederiz.”

Bu âyette işaret edilen, insan vücûdu ve her varlık Allah'ın
konuşan kitâbıdır.

Allah, hakikatlerini, canlı kitâb olan insandan ve varlıktan
sunmaktadır.

Ayrıca insan iyi ya da kötü ne yaparsa yapsın, kendi vücû-
duna yazılır ve yaptığı şeyler onun vücûdundan her an bir re-
zonansın içinden bilgilerle çevresine aktarılır.

Bu gelen bilgileri okuyabilmek ilm-i ledün boyutudur.

Bu konuyu “İlm-i Havâss” içinde açacağız.

Kitâbı yantıku: Konuşan kitâb, canlı kitâb, söyleyen kitâb
demektir.

Nâtık: Konuşan, söyleyen demektir.

Mü'minûn Sûresi 62. âyette “mü'minlik makamına gelen gönül, artık konuşan bir kitâb olmuştur” diye bildirilir.

Câsiye Sûresi 28. âyette ise; “her varlıkta ve insanın kendinde olan hakikatler konuşan bir kitâbtır” diye bildirilir.

Evet, mü'min konuşan bir kitâbtır, onun dilinden Allah'ın hakikatlerinin bilgileri akar.

Mü'min olan kişinin konuştuıkları hiçbir kitapta yazılmış değildir, hiç kimse söylemiş değildir.

Her varlık konuşan bir kitâbtır.

Varlığı; aşkla, samimiyetle, bir tevazû içinde inceleyen kişi, varlıktaki sesi dinler ve o kitâbtan duyar ve söylediği şeyler o kitâbtandır.

Varlık ve onun her zerresi konuşan bir kitâbtır.

Varlığın sistemindeki hakikatler, kâinatın varoluşunun sırlarıdır.

Varlık, kendindeki sırları her an konuşur, her an söyler.

Onu duymak için temiz olmak gerekir, gönül kulağı açık olmak gerekir.

Ayrıca, her kişinin vücûdu da konuşan kitâbtır.

Kişi ne yaparsa yapsın, onun yaptığını onun vücûdu her an konuşur, onun yüzü, onun vücûd dili, onun vücûd frekansı, onun yaptığını her an söyler.

Mü'min olan, kişinin yaptıklarını da okuyan kimsedir.

Mü'min olan, gönlünü tertemiz yapmış olup, hakikatin sırlarına temas edendir.

Vâkıa Sûresi:

77- Muhakkak ki tüm varlık elbette Kur'ân'ı Kerîm'dir.

78- O varlık kitâbının içinde gizli bir âlem vardır.

79- Ancak tertemiz olanlardan başkası ona temas edemez, onu anlayamaz.

Akıl ve gönül temizlenmeden, konuşan kitâbı duymak mümkün değildir.

Akıl ve gönül temizlenmeden, kişi konuşan kitâbı duyamaz. Konuşan kitâbı duymayan konuşan kitâb olamaz.

Kişi, tüm fenalıklardan temizlenmeli, hasetlik, fesatlık, gurur, kibir, kavga, dedikodu çekiştirme, hor görme, bâtil olan şeylerle meşgul olma, kul hakkı yeme, dünya peşinde koşma, gibi tüm hâllerden uzaklaşmalıdır.

Kişi şahitlik makamına erdiğinde, Allah'ın hakikatlerini konuşan kitâb olan kendi vücûdundan ve varlığın özünden duymaya, okumaya başlar.

Kişi, mü'min makamına gelmedikçe, konuşan kitâb olamaz.

Mü'min, tüm her şeyiyle Hakk'a teslim olmuş, Hakk ile Hakk olmuştur.

Mü'min, Hakk ve Halk sırrına vâkıf olmuştur.

Mü'min, tüm varlığın sahibinden emin olmuştur.

Mü'min, her varlığın ardında varlığın sahibini görendir.

Mü'min, kendi vücûdunun Hakk'ın vücûdundan ayrı olmadığını bilir.

Mü'min, her an Hakk'a bağlı olduğunun şuuruyla hareket eder.

Mü'min, kendine şah damarından yakın olan Allah'ı her an kendinde ve cümle varlıkta hissedendir.

Mü'min, aldığı her nefeste, şükür içinde, aşk içinde, huzur içinde olandır.

Mü'min, tenleri tutan cânın bir cân olduğunu bilendir.

İşte o mü'min, "kitâbu yantıku-konuşan kitâbtır."

Mü'min, canlı Kur'ân'dır.

Mü'minin dili, gönlüne bağlıdır.

Mü'minin gönlü, Allah'ın evidir, o evden dile gelen kelimeler, Allah'ın kelâmıdır.

Mü'minin gönlü, kâinatın enfûsî sistemine bağlıdır, konuşacağı zaman oradan konuşur.

O, hevâsından, duyduklarından, okuduklarından konuşmaz.

O, başkalarının anlattığını konuşmaz.

O, konuşan kitâb olan varlık kitâbından duymadığını konuşmaz.

Necm Sûresi 3: “Ve mâ yentıku anil hevâ.”

Meâli: “O hevasından konuşmaz.”

Hazreti Muhammed konuşan bir kitâb idi.

O, ilâhî sisteme gönlünü açmıştı, vahiy boyutuyla bağ kurmuştu, ilâhî sistemden gelen kelâmı dinledi ve onu konuştu.

Necm Sûresi:

7- 8- 9- Ve o, bütün her yerdeki Ulvîliğe yöneldi, sonra yaklaştı, daha da yakınlaştı, öyle ki aynılık derecesinde, hatta daha yakın.

10- Böylece o, ilâhî düşüncenin ne olduğunu anladı, kulluğun ilâhî düşüncesine ulaştı.

11- Gördüğü şeyi kâlbî yalanlamadı.

12- O, gördüğü şeyler için tereddüde düşmedi.

13- Doğrusu o, bir tenezzül içinde, bütün her yerde hakikatleri gördü.

14- Sidretü'l-Müntehâ'da.

15- Varılacak yer olan huzur O'nun katında.

16- 17- Bütün her şeyi nûruyla kaplayana, tüm tecellilerin geldiği o yeri anladığında, basireti kaymadı ve ikiliğe düşmedi.

18- Doğrusu o, Rabbinin yüceliğini delilleriyle gördü.

Evet, her varlık konuşan bir kitâbtır ve konuşan kitâbtan duyan da yani mü'min olan da konuşan kitâbtır.

Evet, mü'min; “kitâbun yantıku-konuşan kitâbtır”

Mü'min olan, varlığın ardından konuşan Hakk'ı dinler ve oradan duyduğunu konuşur.

Hakk'ı dinler, Hakk'tan konuşur.

Konuşacağı zaman, ehl-i gönül olana konuşur.

Gönlü, aşk içinde olana konuşur.
Kelâmı ehline aktarır.
Ehli olmayana kelâm aktarılmaz.
Ehli gelinceye kadar örtüsüne bürünür, ehli geldiğinde örtüsünü kaldırır.

SÖYLEME

Her bir kelimenin rûhu vardır
Mânâyâ ulaşmadan söyleme
Deryadan gelen bir sırrı vardır
Sırrına ulaşmadan söyleme

Kelimede Hakk'ın sesi vardır
Gönlünle işitmeden söyleme
Her kelimenin mânâsı vardır
Mânâsına ermeden söyleme

Varlıktan kelimeye yol vardır
O yolu anlamadan söyleme
Kelimededen varlığa yol vardır
Etkisini bilmeden söyleme

Kelâmı hak eden ehli vardır
Ehl-i kelâm olmadan söyleme
Kelâmı duyacak gönül vardır
Sakın ehli gelmeden söyleme

Kelimeler kelâmdan süzülür
Hissine ulaşmadan söyleme
Kelimeler Hakk'ın kelâmıdır
Hakk'tan duymadan sakın söyleme

Varlıktaki kelâm boyutundan okumak Kur'ân ilmidir.

Kelâm Allah'ın sıfatlarındandır.

Varlığın özü Allah'ın sonsuz kelâmı ile sarılıdır.

İşte ilm-i Kur'ân, varlığın özündeki ilimden, oradaki kelâm-
dan okuyabilmektir.

Varlığın özündeki âyetlerden okuyan, hakikatlere erişecektir.

O zaman o kişi, Mushâf'ı doğru bir şekilde okuyabilecektir,
mânâsını hissedebilecektir.

O zaman kişi, ilâhî akışla buluşacak nice hikmetlere erebi-
lecektir.

İLM-İ HAVÂS- İLM-İ HAVÂSS

İlm-i havâss, ledün ilminin boyutlarından biridir.

İlm-i havâs tek “s” ile yazılır.

İlm-i havâss iki “ss” ile yazılır.

İlm-i havâs, varlığın beşerî boyutunun sırlarıdır.

İlm-i havâss, rûh boyutunun ve oradan gelen akışın sırlarıdır.

Havâs ilmi, bedenler boyutunun hakikatlerini okuyabilme ilmidir.

Kişinin organları, dokuları, hücreleri, kişinin duygularının etkisi altındadır.

Öfke, hiddet, karamsarlık, kaygılar, korkular, pasiflik, aşırı sevinçler, çekingenlik, bunlara benzer duygu ve düşünceler, bedendeki organları, dokuları etkiler.

İlm-i havâs, bu etkileri okuyabilme ilmidir.

İlm-i havâss, varlığın geldiği yer olan rûh ve nûr boyutunun sırlarıdır.

“Rûhumdan üfledim” âyetindeki üflenişle, neyin açığa çıkacağına görebilme ilmi, ilm-i havâss’dır.

İlm-i havâss ehli, kişiden şeytani haller mi, rahmâni haller mi açığa çıkacak görür.

İlm-i havâss daha derin bir ilimdir.

Şöyle düşünelim, tohum ağacın rûhunu taşır, o tohumdan açığa çıkacak olan ağacın, açığa çıkmadan önce her şeyi ince-likleriyle görebilme boyutu, ilm-i havâss’tır.

Havâs boyutu, bedenin işleyişini, sürecini okumakla ilgili bir boyuttur.

Havâs boyutu, olmuş olan ve olacak olanı okuyabilme boyutudur.

Havâss boyutu ise nûrani bir boyuttur.

Nûrdan rûha, rûhdan bedene, bedenden bedeninin hâl ve davranışlarına olan akışın sırrıdır.

Varlığın geldiği yer üflenen rûh boyutudur.

Bu boyut görünmeyen kuvveler boyutu olan melekût boyutudur.

Bu kuvvelerden fiile olan yürüyüş, varlığın açığa çıkma boyutudur.

Rûhun kuvvelerini görebilmek, ilm-i havâss'tır.

Her varlık, kendine has bir şekilde şekillenir.

Rûh boyutunda nasıl bir yazılım varsa, o yazılıma göre açığa çıkış olur.

Levh-i mahfûzda olan yazılım ne ise, açığa çıkacak olan da odur.

İşte bu açığa çıkışı okumak, "Havâs" boyutudur.

Akışın nereye gideceğini hissetmek de "Havâss" boyutudur.

Havâss; rûha ait sırlara erişebilme ilmidir, doğacak çocuğun huyunu, karakterini, gelecekte olan eylemlerini, kendine, ailesine ve topluma eylemleriyle etkilerini görebilme boyutudur.

Havâs; bedene ait, organlara ait, dokulara ait, hücrelere ait sırlara erişebilme ilmidir. Duyguların, düşüncelerin, huyların, mizacların organlarla olan ilişkisini çözebilme ilmidir.

İlm-i ledün bu derinliklere erişmektir.

İlm-i ledün ehli, ilm-i havâss ehlidir.

Havâss boyutu olacak olanı hissedebilme boyutudur.

Havâs-Havâss: Hâss, hiss, hususi, hâlis, ihlâs, mahsus, özü, duygu, duyan, gibi anlamlar içerir.

Kendine has, ona mahsus, duyuları ile kendini belli eden gibi anlamlar taşır.

Her varlığın kendine has özellikleri vardır, akışı vardır, süreci vardır.

Kişinin havâss ilmi ehli olabilmesi için, Hakk yolunda içten, samimi, sadık olması gerekir.

Ahzâb Sûresi 50: “حَالِصَ” “Hâlis”

Saffat Sûresi 40: “مُخْلِصَ” “Muhlis”

Saffat sûresi 105- 110: “مُحْسِنَ” “Muhsin”

Allah’a sadakatle bağlananlara nice lütûflar açılır.

Hâlis kullara, onlara özel sırlar açılır.

Saffat Sûresi 105: “Kad saddakter ruyâ innâ kezâlike neczîl muhsinîn.”

Meâli 1: “Gördüğü hakikatlere sadakatle bağlandı. Muhakkak ki Bize tüm özüyle bağlı olanlara nice lütûflar vardır.”

Meâli 2: “Sadakat içinde oldu, geleceği gördü, Bize sadakatle bağlananlara nice lütûflar vardır.”

Saffat Sûresi 110: “Kezâlike neczîl muhsinîn.”

Meâli: “Tüm özüyle bağlı olana işte böyledir karşılık.”

Havâss ilmi; mânevi boyutlara ulaşan kişilerin, akışın ne-reye gideceğini görebilmeleridir.

Havâss boyutu; kesinlikle kibirsel hâlleri olan, zerre kadar zulüm yapan kişilere açılmaz.

Bu boyut, mutlak akıl temizliği, hâl temizliği olan kişilerde açılır.

Kâlb sahibi olan kişilerde açılır.

Varlığından geçmiş, Hakk’la Hakk olmuş kişilerde açılır.

Nûr boyutunun zevkinde olan gönüllere açılır.

Bu boyutunun açılabilmesi için, talebenin İlm-i Tevhîd derslerini bitirmiş olması gerekir.

Bir Müşid-i Kâmil’den alınan Tevhîd dersleri, talebeyi varlığın varoluşunun hakikatlerine erdirir.

Talebe, sadakatini ve teslimiyetini gösterdiği müddetçe nice lütûflar ona bahşedilir.

Hakikat yolunda samimi olanlar nice hakikatlere, keşiflere, hizmetlere erişecektir.

İnsan vücûdu, hem Allah'a ait sırları taşır, hem de atalardan gelen kayıtları taşır.

İnsan vücûdu, kayıtların tutulduğu bir kitâbtır.

İnsan iyi ya da kötü ne yaparsa yapsın, kendi vücûduna yazılır ve yaptığı şeyler onun vücûdundan her an bir rezonansın içinden bilgilerle çevresine aktarılır.

Rezosans, varlığın bedeninden çevresine yayılan dalgalardır.

O dalgaların içinde o varlığa has özellikleri vardır.

Varlığın özünde bir titreşim vardır, bu titreşim dalgalara dönüşür, dalgalar akar gider.

İşte bu akışa rezonans denir.

Her varlık kendine has özellikleri yansıtır.

Havâss ehli, rûhun üflenışıyle başlayan yaratılıştta, varlığa ait has özellikleri okuyabilir, o özelliklerin neler meydana getireceğini görebilir.

Duygularımız, düşüncelerimiz rezonansımızı değiştirir.

Olumlu bir düşünce ve duygunun rezonansından akan bilgiler rahmete kapılar açar.

Olumsuz düşünce ve duygunun rezonansından akan bilgiler zalimliğe kapılar açar.

Gönül ehilleri olumlu düşünceler içindedir ve onların kullandığı kelimeler hep olumludur.

Kur'ân'da bu çok güzel belirtilmiştir.

İbrâhîm Sûresi 24: "Kelimeten tayyibeten" "Güzel kelimeler."

İbrâhîm Sûresi 26: "Kelimetin habîsetin" "Zararlı kelimeler."

İbrâhîm Sûresi 24: "E lem tere keyfe daraballâhu meselen kelimeten tayyibeten ke şeceretin tayyibetin asluhâ sâbitun ve ferûhâ fis semâ."

Meâli: “Görmez misin? Allah, temizlenmiş olanların kullandığı kelimeleri, misal olarak nasıl vurgular. Güzel sözler; köküyle sapasağlam duran ve gökyüzüne dallarını uzatan ağaçlar gibidir.”

İbrâhîm Sûresi 26: “Ve meselu kelimetin habîsetin ke şeceretin habîsetini ectusset min fevkıl ardı mâ lehâ min karâr.”

Meâli: “Kötü niyetli olanların kullandığı kelimelerle durumları da; yeryüzünde kökünden sökülüp gitmiş, bir dengede duramayan hastalıklı ağaçlar gibidir.”

Kullandığımız kelimeler bizim gönlümüzün dışı yansımasıdır.

Gönlümüz neyle yoğrulmuşsa ağızımızdan o kelimeler çıkar.

Kullandığımız olumsuz kelimeler, yani zulme kapı açacak kelimeler, buna negatif kelimeler de diyebiliriz, çevremizdeki kişilerin beyinlerine bir tohum gibi ekilir.

Söylenen her olumsuz ya da olumlu kelime beynimize bir tohum olarak ekilir.

Zamanı gelince ekilen bu tohumlar filiz verir ve o bedeni yönlendirir.

Hep güzel kelimeler kullanan kişilerde olumsuz hâller açığa çıkmaz.

Çünkü o kişi beyinlere hep güzel kelimeleri ekiyordu.

Güzel kelimeler ekilen beyinlerde, olumsuz duygu ve düşünceler filiz veremez.

Kullandığımız kelimeler beynimizdeki akıl defterimizden gelir.

Aklımız neyle meşgul olursa ağızımızdan o kelimeler çıkar.

Onun için çocukların beyinlerine hep olumlu kelimeleri ekmeye gayret etmeliyiz.

Bir kelimenin her iki cihette söyleniş biçimi vardır.

Biz iyi niyetli söylediğimizi sanırız ama ortaya çıkan durum çok farklıdır.

Mesela: Çocuğumuza “yalan söyleme” dediğimizde, çocuğumuzun beynine yalan kelimesini ekeriz.

Ve çocuğumuzu yalan kelimesine endeksleriz.

Artık beynimize yalan kelimesini tohum olarak eklemiştir.
O beyin yalana kanal açar ve gerektiğinde yalan söylenebilir duygusunu geliştirir.

Eğer çocuğumuza “doğru söyle” dersek, çocuğumuzun beyine doğru kelimesinin tohumunu ekmişizdir.

O beyin artık, doğru söylemeliyim, doğru davranmalıyım duygusuna yönelir.

Bu örnekleri çoğaltabiliriz.

Kötü yerine, iyi değil.

Kötü yapıyorsun yerine, iyi yapmıyorsun.

Pis yerine, temiz değil.

Çirkin yerine, güzel değil.

Yalan yerine, doğru değil.

Yalan söylüyorsun yerine, doğru söylemiyorsun.

Geri zekâlı yerine, aklını çalıştırmıyorsun.

Havâss ehli, hep olumlu kelimeler ederler, olumlu düşünürler.

Çevresindeki insanlara umut olurlar, karamsarlığı yok ederler.

Bir çiftçinin, ektiği tohumun meyve verinceye kadar sürecini bildiği gibi, Havâss ehli de, çevresindeki kimselerin gelecekte olumlu ya da olumsuz ne yapabileceklerini görür.

Hızır da bir çocuğun ileride ne yapacağını görmüş ve onun kaderine etki etmiştir.

Havâss sırrı; vehbiyetten kesbiyete akışın seyridir.

Yani rûhun beden elbisesi giyme ve bedenın akışının seyridir.

Havâss sırrı: Risâlet boyutunun sırrıdır.

Havâss sırrı: Ferâset sırrıdır.

Havâss sırrı: Yeni bir kaderin yazılımının sırrıdır.

Havâss ehli, ilm-i ledün eridir.

Hızır'ın Mûsâ'ya öğretisi Havâss ilmüne adım atabilme öğretisidir.

Havâss ilmi; İlm-i Ledün ve Levh-i Mâhfûz boyutlarını gören gönül erlerinde tecelli eder.

Onlar; oluşu, olacak olanı, gidişin nereye olduğunu görürler.

Aynı, çiftçinin ektiği tohumdan ne çıkacağını, ne zaman çıkacağını, yaprağın, dalın, çiçeğin şeklinin nasıl olacağını, meyvenin ne zaman olacağını sürecini bildiği gibi.

Bu durum, toplumun söylediği kerâmet, mucizeyle alâkası yoktur.

Kerâmet ve mucize Allah'a ait boyutlardır.

Kerâmet; Allah'ın varlıktaki ikramlar, lütûflar boyutudur.

Mucize; o ikramlar sonucu her varlığın işleyiş boyutudur.

Örnek vermek gerekirse:

Gözün görmesi mucize boyutudur.

Gözün görmesine sebep olan gözün oluşumun nitelikleri ikramlar boyutudur.

Varlığın varoluşunu okuyan kimse, varlığın sürecini bilir.

Gönlünü tertemiz eden, Allah'a aşkla teslim olan, tevekkül sahibi olan, İlm-i ledün ve Levh-i mâhfûz boyutlarında eğitim görene, kerâmet ve mucizeler boyutu açılır.

Kerâmet ve mucizeler boyutuna ulaşan gönüle, Havâss boyutu açılır.

Havâss ehlinin bir davranışından örnek vermek gerekirse:

Bir gönül eri; çevresinde olan bir gencin, başka birine kötülük yapmak için gittiğini görür.

Ve onun gözü önünde "Allah" diyerek yere düşer.

O genç hemen gelir, o gönül erini yerden kaldırır.

O gönül eri, o gencin elinden tutar ve yavaş yavaş yerden el ele kalkarken, kâlbem sessizce "Yapma, yapma, yapma" der.

Daha sonra her ikisi bir kenara oturur.

Genç sorar: "Bey amca bir şey ister misin?"

Gönül eri: "Evlâd, bir bardak su getirirsen sevinirim" der.

Su getirilir ve yaşlı kişi suyu içerken kısacık bir sohbet ederler.
Gönül eri, sevgi içinde, içten samimi bir davranış sergiler.
Gönül erinin tebessümü, içtenliği, elinin sıcaklığı, yüzünün nûranî yapısı, o gence içten teşekkürü, o genci çok etkiler.

Ve genç: “Bey amca ben gideyim artık” der.

Gönül eri: “Tamam evlat, Hakk yolunu rahmete, huzura erdirdin, içindeki öfkeyi temizlesin” der.

Genç arkasını dönüp giderken, yaşadığı şu kısacık şeyi düşünür.

Tam o sıra o yaşlı kimsenin sesini duyar.

Gönül eri “Evlat” diye seslenir.

Ve genç geri döner: “Buyur amca” der.

Gönül eri yüksek bir kodlama ile vücûdundan gencin vücûduna, bir frekans akışı ile bir his geçirir. “Yapma” der, diliyle de “Evlat iyilik yolun olsun” der

Ve o genç yapacağı kötülüğü yapmaktan vazgeçer.

İşte bir akışı okumak ve onu rahmete dönüştürmek Havâss sırrıdır.

Havâss ehli, ilm-i ledün ehlidir.

Havâss sırrı, şeytani hâlleri bitirme boyutudur.

Havâss ehilleri ilâhî akışın içindedirler.

O akışa teslim olmuşlardır, o akışı okuyabilirler ve ne yapmaları gerektiğini bilirler.

Havâss ehli ne yaparsa yapsın, onun sonu rahmet olacaktır.

Onlar olacak çocuğun aileden gelen akışını görürler.

Onlar bir çocuğa hangi isim uygundur onu bilirler.

Onlar bir çocuğa konulması gereken ismi; çocuğun anne baba isminin, anneanne annesaba, babaanne, babababa, nineanne, ninebaba, dedeanne, dedebaba isminin esmâ frekanslarından bulabilirler.

Havâss ehli bunu “İlm-i burûc” ehli olduğundan dolayı bulur.

Çocuğun fitratına uygun isim konulmadığında, çocukta kimlik bunalımı oluşabilir.

Onun için eskiden Türklerde çocuğa isim konulmaz “Adsız” denilmiştir.

Tâki çocuk adını kazanıncaya kadar, yani çocuk yaratılış fitratını ortaya koyuncaya kadar.

Çocuk nereye yönelir, neyle ilgilenir, neye karşı heyecan duyarsa, çocuğun adı da ona göre konulmuş.

İşte Havâss ehli, fitratları okuyan gönül erleridir.

Cafer-i Sâdık'ın (699-765) “Havâssu'l-Kur'ân” adlı bir eseri vardır.

Cafer-i Sâdık'ın eserlerinden bazıları “Kitâbu't-Tevhîd” “Tefsiru'l-Kurân”dır.

Cafer-i Sâdık, Zeynel Abidin'in torunudur.

Zeynel Abidin'in babası Hazreti Hüseyin, dedesi Hazreti Ali'dir.

Cafer-i Sâdık'ın babası İmam-ı Bakır'dır.

Cafer-i Sâdık da Havâss ehlidir.

Cafer-i Sâdık'ın, fizik, kimya, matematik, cebir, madde ve ötesi, azaların ihtiyacı, kâlb ilmi gibi eserleri olduğu bildirilir.

Ebu Hanife ve Süfyan-ı Servi, Câbir bin Hayyan gibi birçok öğrencisi olduğu söylenir.

Câbir bin Hayyân'ın birçok ilmi ve bilhassa Kimya ilmini, Cafer-i Sâdık'tan öğrendiği rivâyet edilir.

Havâss ehilleri çok özel eğitimlerden geçmişlerdir.

Onların vebhîyet kanalları açıktır.

Onlar yönlerini varlığın yaratılışı özelliklerine döndürmüşlerdir.

Varlığın özelliklerini anlamının heyecanı onların yaşam amaçları olmuştur.

Onların gönülleri tertemiz olup, dünya kaygıları yoktur.

Zerre kadar kibir içinde olan Havâss boyutuna eremez.

Havâss boyutu; nûr boyutunun “nûrun alâ nûr” sırrıdır.

Havâss boyutunun gönül erleri; bedenlerden akan enerji alanın içindeki bilgilerden, çevresindeki kişilerin; huylarını, düşüncelerini, niyetlerini, amaçlarını, başından geçenleri, geçmişte ona yapılanları ve onun yaptıklarını, planlarını, samimi olup olmadığını, ne yapıp yapmayacağını görür.

Havâss boyutunun gönül erleri; zamanın nereye aktığını, mekânlarda ne olacağını ve ne olduğunu görür.

Toplumun ve devletin nereye aktığını ve başa geleceklere görür.

Toplumun medeniyete kapı açtığını ya da yozlaştığını görür.

Hızır'ın Mûsâ'ya açtığı yol Havâss yoludur.

Geçmişte olmuş olanı, hâli hazırda olanı ve olacak olanı görmek.

Havâss ehli;

Eşyanın hakikatini görür.

Varlığın özünde olan Hakk'sal boyutları görür.

Kendindeki, Zebûr, Tevrat, İncil ve Kur'ân boyutlarına ulaşmıştır.

İşaretleri okur, işaretlerin nereye aktığını görür.

Rakamdan doğan rakamların, harften doğan harflerin nasıl şekiller meydana getireceğini görür.

“1” birden çıkan rakamların ve “ | “ Eliften çıkan harflerin akışını ve birleşimini görür.

Havâss ehli sadece rahmet üzere hareket eder.

Yeri gelir bekler, yeri gelir müdahâle eder.

Beklemesi de, müdahâle etmesi de rahmet içindir.

Şeytani hâlde olan kesinlikle bu boyuta adım atamaz.

Bir cemaat, tarikat, mezhep, din ayrımcılığında olan kesinlikle bu boyuta adım atamaz.

Aile inancında, ibadetinde, ibadethanesinde kalan, kesinlikle bu boyuta adım atamaz.

Beden, cinsiyet, millet, meslek, ayrımcılığında kalan, kesinlikle bu boyuta adım atamaz.

Derviş makamına gelen kişi Havâss ehlidir.

Bu yolun ehli, kodlama üstadıdır; zulmü, sıkıntıyı bitirme üstadıdır.

Bu yolun ehli, rahmeti kodlar; yeteneğin açığa çıkmasını kodlar. Havâss ilmi, ilim içre bir ilmin akışının sırrıdır.

Havâss boyutu; tohumdan ne çıkacağını, ne zaman çıkacağını nasıl şekilleneceğini, meyvesinin nasıl olacağını bilen çiftçinin misali gibi, olanları, olacakları görmenin boyutudur.

Havâss, Havâs ehli; gönül ehlidir, ferâset ehlidir.

Varlığın akışlarını, geleceğin ne getireceğini görür.

İnsanların duygu ve düşüncelerinin nereye aktığını ve nasıl ameller meydana getireceğini sezer.

Çevresindeki bir çocuğun taşıdığı yeteneği görür ve o yeteneğin açığa çıkmasına yardımcı olur.

Yabani bir atın terbiye edilmesi, bir kurdun ıslah edilmesi, bir çocuğun ahlaklı erdemli olmasının yolunun açılması, havâs ehlinin alanıdır.

Havâs ehli mânevi bir rehberdir, rahmetin tecelli etmesine kapılar açar.

Havâss ehli ise rûhsal boyutun akışını görür, o mânevi alanların akışları içindedir.

Duyguları, düşünceleri değiştirerek, eylemlerin değişmesine kapı açar.

Beynlere rahmete dayalı duygular gönderebilir.

Havâss ehli, Kur'ân'daki her bir kelimenin taşıdığı sırları görebilendir.

Gelecek ile ilgili Kur'ân'da işaret edilen olayları çözebilendir, keşifler yapabildir.

İLM-İ NÜCÛM

İlm-i nücûm, ilm-i ledün boyutunun bölümlerinden biridir.

İlm-i nücûm, semâ boyutunun sırlarına erişme bilimidir

Semâ hem gökyüzüdür, hem de insanın vücûdunun iç âleimidir.

İlm-i nücûm, hem gökyüzünü hem de varlığın ve insanların iç âlemini okuyabilme bilimidir.

İlm-i nücûm, Güneş'in, Ay'ın, yıldızların, gezegenlerin yö-rünge akışlarının durumunu inceleyen bilimdir.

Babilliler zamanında, yıldızlar çok dikkatli incelenmiş, bazı yıldızlara isim konulmuş, bu konuda birçok eser yazılmıştır.

İlm-i nücûm ile uğraşanlara "müneccim" denilmiştir.

Müneccim; Güneş'in, Ay'ın, gezegenlerin, yıldızların duru-munu inceleyerek gelecekle ilgili, ilmî değerlendirmeler yapan demektir.

Nücûm, necm kelimesinden gelir.

Necm kelimesi; yıldız, yıldızlardan yansıyan ışık, her bir şe-yin parçası, zamanın bir vakti, her bir makam, yeni çıkan filiz, yeni çıkan boynuz, anlamlarına gelir.

İlm-i nücûm "Yıldız ilmi" diye de bilinir.

Yıldız ilminden maksat, yıldızlardan yansıyan ışığın içindeki bilgilere ulaşmaktır.

Yıldız dediğimiz şeyler, gökyüzünde parıldayan, orada ne ol-duğunu tam olarak bilemediğimiz yapılarıdır.

Necm, Süreyya yıldızı ya da Ülker yıldız kümesi diye de bilinir.

Bu yıldız kümesinden yansıyan ışıklar mavi renkte görünür.

İlm-i nücûm, her bir varlığın özünden yansıyan nûrun getirdiği sırları okuyabilme yetisidir.

İlm-i nücûm, her bir varlığın nûrani yapısıyla bağ kurabilme boyutudur.

İlm-i nücûm, Astronomi ilminin diğer adıdır.

Astronomi; semâ ilmi, gök ilmidir.

Çocukken gözlerini semâya çeviren, gökyüzünü yüksek bir heyecanla seyreden çocuklar ilm-i nücûm boyutu ile bağ kurarlar.

Astronomi; gökyüzünü inceleme bilimidir.

Gökyüzünde olan öncelikle Güneş'i, Ay'ı, gezegenleri, yıldızları, sonra da kuyruklu yıldızları, galaksileri, parlayan her ışığı anlama, tanımlamaya çalışma ilmidir.

Meraklı olan insan, kendi yaşadığı Dünya'yı, gökyüzünde olan Güneş'i, Ay'ı, gezegenleri ve onların hareketlerini anlamaya çalışır.

Güneş'in, Ay'ın, gezegenlerin, yıldızların Dünya üzerinde ve insan üzerinde etkileri vardır.

Bu etkileri okuyabilmek, ilm-i nücûm'dur.

İlm-i nücûm, İbrâhîm boyutunun ilmidir.

İbrâhîm, "Eb ve rahîm" kelimelerinin birleşimiyle oluşur.

Eb; aslı, kaynağı, babası, özü, anlamındadır.

Rahîm; geldiği kaynak, bağlı olduğu yer, özü anlamındadır.

İbrâhîm, rahîmden gelen, aslını arayan demektir.

İlm-i nücûm; nûrdan gelen ilim, özüyle bağ kurduran ilim, kaynağına götüren ilim, semâ boyutuna bakış, varlıktan yansıyan nûr ile nûrlanmak anlamlarına gelir.

Hazreti İbrâhîm, göklere ve yerlere baktı, yaratılışı anlamaya çalıştı.

Hazreti İbrâhîm gökyüzünde Güneş'i, Ay'ı, yıldızları incelemiş, bunları tanımlamaya çalışmıştır.

En'âm Sûresi 76: "Reâ kevkebâ kâle hâzâ rabbî."

Meâli: "Yıldızla baktı, Rabbim bu mudur?" dedi.

En'âm Sûresi 77: "Reâ el kamere bâzigân kâle hâzâ rabbî."

Meâli: "Ortaya çıkan Ay'ı gördü, Rabbim bu mudur?" dedi.

En'âm Sûresi 78: "Reâ el şemse bâzigâten kâle hâzâ rabbî hâzâ ekber."

Meâli: "Ortaya çıkan Güneş'i gördü, bu büyük olan mı Rabbim?" dedi.

Hazreti İbrâhîm, gök ilmiyle uğraşmış, gökyüzünde olanları anlamaya çalışmıştır.

İbrâhîm'in yaratıcısını araması, tüm insanlara bir örnektir.

İnsan, varlığa yüzünü döndürerek yaratılışı anlamaya çalışmalıdır.

İlm-i nücûm, yıldız dediğimiz gök cisimlerinden gelen ışıkların taşıdığı bilgilere erişebilme ilmidir.

Yıldızlardan ışığın yansımaları gibi, her bir varlığın kendinden, o varlığa ait manyetik yansımaları vardır.

O manyetik yansımaları, o varlık ile ilgili bilgileri çevresine yansıtır.

Her bir insanın bedeninden de, manyetik dalgalanmalar yansır.

O dalgalanmada kişiye ait olan tüm bilgiler vardır.

İlm-i nücûm, ışığın içinden gelen bilgileri çözebilme bilimidir.

İlm-i nücûm ehli, kişilerin bedenlerinden yansıyan enerjinin içindeki bilgileri hissedebilir.

İnsanların duyguları, düşünceleri, istekleri, amaçları, maksatları, niyetleri, geçmişten gelen kaygıları, korkuları, arayışları, bedenlerinden çevresine bir enerji içinde yansır.

İnsanın vücûd sıcaklığı sağlıklı olduğu zaman, içsel ve dışsal olarak 36 ile 37 dereceler arasındadır.

İnsandan çevresine yayılan o sıcaklığın içinde, insanın kişiliği vardır.

İnsan vücûdundan yayılan enerjinin içinde, vücûda ait tüm bilgiler vardır.

Bu bilgileri hissedebilme müneccim dediğimiz insanlara mahsustur.

Müneccim; ilm-i nücûm ehlidir, bedenlerden gelen ışığın akışını okuyabildir.

İlm-i nücûm, Kur'ân'da bazı sûrelerde geçer.

Necm Sûresi 1:

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ

Ven necm izâ hevâ.

Ve el necm : Yıldız, var olanın her bir parçası, yansıyan nûr, ışık,

İzâ havîy : Düşen, kaydı, inen, hüviyet, yer ile gök arası, boşluk, aslı,

Meâli 1: "Var olan her şeyden yansıyan nûr O'nu gösterir."

Meâli 2: " Her varlık Allah'ın hüviyetiyle sarılıdır."

Târık Sûresi 3:

النَّجْمِ النَّاقِبِ

En necmus sâkıb

El necmu : Yıldız, zulmeti delen ışık, aydınlık veren, ışık, nûr, yansıyan ışık,

El sâkıbu : Delip geçen ışık, sonsuzluğa akıp giden, hayat taşıyan, parlayan, ışıldayan, kendini belli eden,

Meâli 1: "Sonsuzluğa akıp giden içinde hayat taşıyan o ışığı."

Meâli 2: "Nûruyla kendini belli eden."

Nahl Sûresi 16:

وَعَلَامَاتٍ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ

Ve alâmât ve bin necmi hum yehtedûn

Ve alâmâtin : Alâmetler, işaretler, iz, gösterge,
Ve bi en necmi : Yıldız, ışık veren, kısım kısım, parça, varlığın
her bir parçası, yansıyan ışık, nûrun yansımaları
Hum yehtedûn : Onlar, insanlar, yol bulma, hakikate ulaşma

Meâli 1: “Bütün her şeyde işaretler vardır ve varlığın her parçası insanları hakikate ulaştırır.”

Meâli 2: “Her varlık O’nun alâmetidir, nûruyla yol gösterir.”

Saffat Sûresi 88:

فَنَظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ

Fe nazara nazraten fin nucûm

Fe nazara nazreten : Sonra, baktı, idrâki bir bakışla, düşünmek,
Fî en nucûmi : Yıldızlar, parça parça, her bir parçası, sapı
olmayan ot, filiz,

Meâli: “İbrâhîm baktı; varlığın her parçasını anlamak için, idrâki bir bakışla baktı.”

Dünya’nın, Güneş’in, Ay’ın ve yıldızların insanlara sunduğu mesajlar ne olabilir?

Kâmil insanlar; Güneş’i Allah’ın zâtına, Dünya boyutunu Kâmil insana, Ay’ı sâlik’e, yıldızları Halk’a benzetmişlerdir.

İnsanlık tarihi Güneş’i, Ay’ı hep incelemiş, hatta bir dönem Güneş’i Tanrı olarak görmüşlerdir.

Bir dönem, Güneş tutulmasına, Ay tutulmasına anlamlar yüklemişler, kötü olaylar olacak diye inanmışlardır.

Astronomi ilmi, Güneş ve Ay tutulmasını ilmî olarak açıklamıştır.

İrfân ehilleri ise, doğa olaylarından kendilerine dersler çıkarmışlar, farklı değerlendirmeler yapmışlardır.

Güneş tutulması; Ay’ın Dünya ile Güneş arasına girmesiyle oluşur.

Yılda, 2, 3, 4, 5 defa oluşur.

Ay tutulması ise, Ay'ın dolunay zamanında tamamen Dünya'nın gölgesi altına girmesidir.

Dünya ile Güneş arasına giren Ay, Güneş'i kısmen ya da tümüyle örter.

Ay, her dâim Dünya etrafında döner.

Bu dönüş zaman diliminde Ay, Güneş ile Dünya arasına girer.

Yılda iki kez tam Güneş tutulması olur.

Buradan nasıl bir işaret çıkarabiliriz?

Güneş, Allah'ın zâtına işarettir.

Dünya, Mürşid-i Kâmile işarettir.

Ay ise, sâlik'e yani hakikat yolunda talebeye işarettir.

Mürşid her an Allah'a bağlılık içinde yaşar.

Mürşid, fenâ boyutuyla da Bekâ boyutuyla da tam olarak Allah'a tutulmuştur.

Ay'ın her dâim Dünya'nın etrafında dönmesi, talebenin öğretmenine bağlılığı olarak düşünebiliriz.

Hilal ile başlayan yolculuk, dolunayda biter.

Hilal, talebenin hakikat arayışında içinde yanan ışığa işarettir.

Hilal durumunda görünen ışığı, talebenin içindeki arayış ışığı olarak düşünebiliriz.

Hilal'de karanlık gölge, Ay'daki Dünya'nın gölgesidir.

Mürşide teslim olan talebe, hakikati anlayıncaya kadar, mürşidine bağlı hareket eder.

Ay, yavaş yavaş dolunay durumuna döner.

Talebe yavaş yavaş Allah idrâkine ulaşır ve O'nun zâtına teslim olur.

Dolunayda Ay'ın tam ışık hâlinde görünmesi, ondaki Güneş ışığının yansımasıdır.

Talebe, içinde yanan hakikat arayışının ışığıyla başlayan yolculuğuna, Mürşide tâbi olmasıyla devam eder.

Ta ki onda, kendi vücûdunda tecelli eden Allah'ın zâtına teslim oluncaya kadar.

Ay her daim Dünya'nın etrafında belirli bir yörüngede döner.

Dünya ise Güneş'in etrafında belirli bir yörüngede döner.

Dünya ve Ay her ikisi birlikte Güneş'in etrafında belirli bir yörüngede döner.

Ay asla yüzünü Dünya'dan döndürmez, asla arkasını Dünya'ya dönmez.

Yani talebe, asla geçmişine dönmez, arkasına dönmez, yönünü hep mürşidine döndürür.

Mürşidinden aldığı eğitimle, Allah'a teslim olur.

Talebe, İlm-i Tevhîd eğitiminde, her makamda Allah'a teslimiyet içinde olur.

Ay yavaş yavaş dolunay durumuna akar.

Ay'ın yavaş yavaş dolunay durumuna dönmesi, talebenin mürşidinden aldığı derslerle, yavaş yavaş hakikatlere erişmesine işarettir.

Ay, dolunay durumuna geldiğinde, artık onda Dünya'nın gölgesi kalmaz.

Dolunayda, Ay'dan yansıyan ışık tamamen Güneş'in ışığıdır.

Dolunay durumu, talebenin ulaştığı idrâkle Allah'a teslimiyete işaret eder.

Artık talebe, mürşidinden aldığı dersleri tamamlamış, yönünü tamamen Allah'a döndürmüştür.

Ay'ın dolunay durumunda, Ay'ın her yerinden yansıyan ışığın Güneş'in ışığı olduğu gibi, artık talebede yansıyan nûr Allah'ın nûrudur.

İşte ilm-i nücûm, gökyüzünde ve yeryüzünde olan her şeyden ders çıkarabilme durumudur.

İlm-i nücûm ehilleri bedenlerden gelen akışları okuyabilirler ve gerekli dersi çıkarabilirler.

İlm-i nücûm ehilleri, insanların auralarından:

Onların geçmişte başlarından geçen olumlu ya da olumsuz olayları okuyabilirler.

Onların duygularını, düşüncelerini, korkularını, kaygılarını, niyetlerini, amaçlarını okuyabilirler.

Onlara ait olan bilgileri okuyabilirler, kişinin adını, annesinin babasının adını, nerede yaşadığını, kaç kardeşi olduğunu, hangi mesleği yaptığını, neler yaptığını, evli ya da bekâr olup olmadığını, çocuğu olup olmadığını görebilirler.

Bir çocuk gördüğünde, o çocuğun gelecekte ne yapacağını, huyunun nasıl olacağını, neye karşı kabiliyeti olduğunu okuyabilirler.

İlm-i nücûm ehilleri şaşmaz bir şekilde rahmete kapı açarlar, onlar rahmet ehlidirler.

Kişileri okuduklarında, onları rahmete sevk ederler, asla olumsuz konuşmazlar, umutsuzluğa kapı açmazlar.

Onlar, Allah'ın beşir esmasına mazhar olmuş olanlardır, çevresini sevindiren kişilerdir.

Kişilere Allah'ı hissettirerek, onların mânevi olarak güçlenmesine yardımcı olurlar.

İLM-İ BURÛC

Burûc, burç aynı kökten gelen kelimelerdir.

Burûc, burcun çoğuludur.

Burç; yüksek köşk, kalenin yüksek yerleri, kendini belli eden, kendini gösteren, belirleyici özellik, anlamlarına gelir.

İlm-i burûc, varlığın ve insanların kendilerine has belirleyici özelliklerini inceler.

İlm-i burûc, gökyüzünde olan Güneş'in Ay'ın ve takımyıldızlarının insan ve varlığın üzerindeki etkisini inceler.

İlm-i burûc, varlığın ve insanların; huylarını, karakterlerini, mizaçlarını, fitratlarını inceler.

Kişinin karakteri mizacından ileri gelir.

Mizac, bir şeyin diğer bir şeyle karışması sonucu oluşan yeni bir şeye denir.

Mesela çay bitkisi, sıcak suyla karışır, çayın içindeki kimyasal sıcak suya geçer ve çay dediğimiz içeceği oluşturur.

Yoğurt suyla karışır, ayranı oluşturur.

Gül şerbeti, reyhan şerbeti, o bitkinin suya karışan kimyasalı ile yeni bir içecek oluşur.

Aynı içeceğe gül suyu koysak, yeni bir mizaç oluşur.

İşte insanların mizaçları da atalarından gelen onlarca karakterin yani hâllerin, davranışların, duygu ve düşüncenin karışımından oluşan bir durumdur.

İnsanlarda, atalardan gelen hangi karakterlerin açığa çıkacağını okuyabilmek ilmî bir derinlik ister.

Anne karnındaki bebekte, atalardan gelen karakterlerden hangisinin aktif hangisinin pasif olabileceğini okuyabilmek ilm-i ledünün içindeki ilm-i burûc bölümüne aittir.

Anne rahmine düşen bir bebeğin doğumu, 9 ay 10 gün yani 40 hafta yani 280 gün sonradır.

Rahime düşen bebek hücre hücre, doku doku, organ organ gelişerek bedenleşir.

Gökyüzünde ve yeryüzünde olan cisimlerin, anne rahminde olan bebeğin üzerinde etkileri vardır.

Bu etkiler doğum sonrasında da devam eder.

Bu etkiler insanın tüm ömründe görülür.

Güneş'in, Ay'ın ve takımyıldızların kozmik olayları insanın üzerinde etkilidir.

Ay'ın hilalden dolunaya dönüşünceye kadar, her an insanın ve varlığın üzerinde etkileri vardır.

Ay'ın etkisini incelediğimizde, Ay'ın, Dünya etrafında dönüşünde, Ay'a yakın yerlerde yeryüzündeki suların Ay tarafından çekimi vardır.

Buna gelgit hareketleri denir.

Gelgit hareketlerinde, bazı yerlerde sular yükselirken, bazı yerlerde alçalır.

Ay'ın çekim gücü, insan vücûdundaki suların dalgalanmasına da etki yapar.

İnsan vücûdunun dörtte üçü sudur.

Güneş'in olsun, Ay'ın olsun, takımyıldızların olsun, her birinde olan manyetik alan ve çekim gücü, insan vücûdunda kimyasal dalgalanmalara sebep olur.

Bu dalgalanmalar duygu ve düşünceleri de etkiler.

İşte ilm-i burûc bu etkileri ince ince okuyan bilimdir.

İlm-i burûc, gökyüzündeki Güneş, Ay, takımyıldızlarını ve bunların insanlar ve varlığın üzerindeki etkilerini inceler.

Güneş olmasaydı yeryüzünde yaşam olmazdı.

Yeryüzünde her canlı Güneş'e muhtaçtır.
Yeryüzü sadece Güneş'e değil, Ay'a da, gezegenlere de, ta-
kımıyıldızlarına da muhtaçtır.

Her şey birbirini tamamlar ve birbirine ihtiyaç duyar.
İlm-i burûc Kur'ân'da bazı âyetlerde geçer.

Burûc Sûresi 1:

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ

Ves semâi zâtil burûc

Ve el semâi : Ulvî Âlem, gökyüzü, Semâ, Ulvîyet,
Zâti el burûci : Sahip, takımıyıldızları, burçlar, özellikler, yüce
nitelikler

Meâli: "Yüce niteliklere sahip Ulvî Âleme."

Meâli 2: Etkilere sahip Semâ Âlemine."

Âyette belirtildiği gibi, gökyüzünde olan Güneş, Ay ve yıldız-
ların manyetik alanlarından gelen etkileri vardır.

Gökyüzünde olan her yıldızın manyetik alanı vardır.

Bir yıldızın manyetik alanı, diğer yıldızın manyetik alanını
etkiler.

Güneş'in Ay'ın ve takımıyıldızların manyetik alanı, yeryüzünü
ve orada olan her bir canlıyı etkiler.

Her varlık birbirine bağlıdır ve birbirinin etkisi altındadır.

Hicr Sûresi 16:

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ

Ve le kad cealnâ fis semâi burûcen ve zeyyennâhâ lin nâzırîn

Ve lekad cealnâ : Andolsun, yaptık, kıldık, düzenledik,
oluşturduk,

Fî es semâi : Semâ'dan, Ulvî Âlem,

- Burûcen : Yıldız kümeleri, burçlar, yüksek makam, aşikâr olan,
 Ve zey nâ hâ : Onu süsledik, ziynet, sıfatlandırdık, değerler,
 Li en nâzirîn : Seyredenler için, derin bakanlar için,

Meâli: “Andolsun Ulvî Âlem’de yüksek makamlar oluşturduk ve seyredenler için onu sıfatlarla donattık.”

Bekâ meratiplerinin yüce makamları vardır.

Fenâ makamları beşerî âlem ile ilgilidir, o beşerî âlem özüyle bekâdan ayrı değildir.

Buzu beşerî âlem olarak düşünelim, buz eridiğinde oluşan su onun özüdür.

Bekâ meratipleri, rûh, nûr, Hû, ehâdiyet ve âmâ boyutlarından oluşur.

Bekâ’nın açılımı, fenâ âlemini açığa çıkarır.

Yani tohumun açılımıyla, ağaç açığa çıktığı gibi, bu âlem de bâki olanın fenâ âleminde kendini göstermesidir.

Furkân Sûresi 61:

تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا
 سِرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا

Tebârekellezî ceale fis semâi burûcen ve ceale fihâ sirâcen ve kameren munîrâ

- Tebâreke : Mübarek, yüce olan, kutsal, zâtıyla yüce olan,
 Ellezi ceale : Ki o, yaptı, kıldı, eyledi, düzenledi,
 Fî es semâi burûcen : Semâ’da, gökte, burçlar, yüce olan makam, nitelik,
 Ve ceale fiha : Kıldı, düzenledi,
 Sirâcen : Aydınlık, ışılan, ışık veren, nûr,
 Ve kameren munîrâ : Ay, aydınlığı yansıtan,

Meâli: “O, tüm varlığı zâtıyla tutandır. Semâ’da burçları düzenleyendir ve oradan ışık veren ve Ay’dan ışığı yansıtır.”

Güneşten, yıldızlardan ve takımyıldızlarından yansıyan ışık yeryüzünde nice etkiler meydana getirir.

İnsan, gökyüzünde olan burçların etkisi altında olsa da, insanın mânevi alanda güçlü olması, olaylar karşısında onu güçlü, sabırlı, tevekküllü kılar.

İnsan, varlıktaki âyetleri iyi okuyabilirse, varlığın tecellilerini iyi idrak edebilirse, Allah’a teslimiyeti daha güçlü olur.

Âyette belirtildiği gibi; “O, tüm varlığı zâtıyla tutandır.”

Allah, her varlığı zâtıyla tutandır, her varlıktan nûrunu yansıtır, her varlığa ait belirleyici özellikler verendir.

İlm-i burûc ehilleri, varlığı etkileyen unsurları incelemişler, bu etkilerin oluşturduğu karakterleri anlamaya çalışmışlardır.

İlm-i burûc; gökyüzünde olan Güneş’in, Ay’ın, yıldızların insanın üzerindeki etkilerini inceler.

Sümerler ve Babiller zamanında Gökyüzü çok merak edilmiş ve incelenmiştir.

Sümerliler zamanında gökyüzünde 18 takımyıldızı tespit edilmiş, fakat bu daha sonra 12’ye indirilmiştir.

İbn-i Kesir, Taberi, Kurtubi, Zemahşeri, Razi, Beydavî, eserlerinde burç kelimesini; büyük yıldızlar, yıldız kümeleri, köşkler, ayın menzilleri, göğün kapıları olarak açıklamışlardır.

Ve Burçlar “Koç, Öküz (Boğa), İkizler, Yengeç, Aslan, Başak, Terazî, Akrep, Yay, Oğlak, Kova, Balık” olarak 12 adettir.

Gökte bu 12 burcun bulunduğu bölgeye “Mıtıkatu’l-burûc-burçlar mıntıkası” adı verilir, diye izah etmişlerdir.

Gökte olan 12 burcun bulunduğu bölge, ne sırlar sunmaktadır.

Yâkûb’un 12 oğlu bu 12 burçla alâkalı mıdır?

12 oğuldan maksat, kişideki 12 şuhûdî boyut olabilir mi?

12 şuhûdda nasıl idrâki doğuşlar olmaktadır?

12 oğul; kişinin 12 şuhûdla Hakk’a ârif olmasıdır.

Oğul; doğuş anlamındadır.
Yâkûb'un 12 oğul sırrı.
Mûsâ'nın taşa vurmaőıyla 12 pınarın akması.
Mûsâ'nın Nil'e asâsını dokundurmasıyla açılan 12 yol.
Yunan Mitolojisinde 12 tanrı.
İsrailoğulları'nın 12 kabilesi.
Mısır Şehrinin 12 kapısı.
İsâ'nın 12 havarisi.
12 imam sırrı.
“Lâ İlähe İllâ El Hû” Arapça 12 harf.
12 burç, hep ilm-i burûc'un hakikatlerine işaret ediyor olabilir mi?

İLM-İ SİMÂ- SİMÂLOJİ

İlm-i ledün'ün bölümlerinden biri de "İlm-i sîmâ-Sîmâloji" dir.

İlm-i sîmâ, sîmâ ilmi demektir.

İlm-i sîmâ, "Sîmâloji" diye de adlandırılır.

Sîmâ: Yüz, çehre, yüzdeki alâmetler demektir.

Loji: Bilim demektir.

Sîmâloji: "Yüz Bilimi- Sîmâ Bilimi" demektir.

Yüz bilimi konusu, Kur'ân'da birçok âyette geçmektedir.

Yüz bilimi ne demektir?

Sîmâloji: Duygu ve düşüncelerin, yüzdeki alâmetlerini inceleyen bilim dalıdır.

Olumlu ya da olumsuz tüm duygu ve düşünceler, insanın yüzüne yansır.

Yüz, insanın duygu ve düşüncelerinin aynasıdır.

Duygu ve düşünceler, insanın öğrendiği bilgiler, yaşadığı ve şahit olduğu olaylarla oluşur.

Bir insanı, yüzünden tanımak mümkündür.

İnsanın duygu ve düşünceleri, yüzündeki mimiklere dönüşür.

Bu mimikler; gözlerde, kaşlarda, alında, yanaklarda, burun deliklerinde, dudaklarda, farklı farklı değişiklikler olarak görünür.

İnsanın duygu ve düşünce merkezi beyindir.

Beyin, tüm duygu ve düşünceleri, insanın yüz kaslarına yansıtır.

Gözler, kaşlar, dudaklar, burun, yüzün kendisi, kasların farklı hareketleriyle farklı şekillere girer.

İşte bu farklılıklar, olumlu ya da olumsuz duygu ve düşüncelerin, insanın yüzünde kendini göstermesidir.

İçinde öfke, hiddet, kin, nefret, intikam, sinsilik, gibi duygular taşıyan kişinin bu duyguları mutlaka yüzüne yansır.

İçinde şefkat, merhamet, sevgi, aşk, gibi duygular taşıyan kişi, bunları yüzünden belli eder.

İçinde korku, tedirginlik, taşıyan kişiler bu duyguları yüzlerine yansıtırlar.

Mala mülke tamah eden, makama, şana şöhrete düşkün olan bir insan yüzünden belli olur.

Zalim bir kişi yüzünden belli olur.

Rahmet ehli bir kişi yüzünden belli olur.

Geçmişte, derin sıkıntılar yaşayan kişinin duyguları, yüzüne akseder.

Geçmişte ya da yakın zamanda yaşanan sıkıntıların şiddetine göre, yüzde belirtiler farklı farklı olur.

İçinde fitnelik, fesatlık, dedikodu, çekiştirme gibi duygular taşıyan kişinin bu duyguları yüzüne yansır.

Karamsarlık, umutsuzluk, yıkılmışlık, tükenmişlik gibi duygular mutlaka insanın yüzüne yansır.

İnsanın kendini yüce görmesi, başkalarını hor görmesi, yüzünden ve sözlerinden belli olur.

Ve bunlara bedeninin diğer organlarını da eklemek gerekir.

Baş, eller, ayaklar, göğüs kafesi, nefes, hep farklı duygularda farklı şekillere girer.

Farklı duygu ve düşüncelerin, ana göstergesi yüzdür.

Yüzdeki değişiklikler, duygular göstergesidir.

Bunlar nedir dersek?

Gözleri açılması, hafif kısılması, başka yere kaydırılması...

Kaşların büzülmesi, yukarı kalkması ya da aşağı inmesi, ya da değişmemesi...

Burun deliklerinin açılıp kapanması, nefes alımındaki değişiklikler...

Dudakların büzülmesi, değişmemesi, dişlerin sıkılması, dişlerin fazlaca gösterilmesi, biriyle konuşurken bir şey yenilmesi...

Yüzün farklı farklı mimikleri; gülümsemesi, somurtması, sevgi içinde olması ya da kızgınlık belirtisi, yüzün sağa ya da sola döndürülmesi, ya da ikide bir arkaya bakılması...

Bu ve bunun benzeri olan davranışlar, duygu ve düşüncelerin yüzlere aksetmesi sonucudur.

“Sîmâloji” yüzün ardındaki yüzdenden, duyguları en ince ayrıntısına kadar, duyguların başladığı yere kadar okuyabilme ilmidir.

“Sîmâloji” bilimine vâkıf olan kimseler, çevresindeki insanları yüzlerinden tanırlar.

İnsanın, sağlıklı olup olmadığı ve duygularının ve düşüncelerinin ne olup olmadığı yüzünden okunabilir.

Ricâl kişiler, yani Kâmil kişiler, Allah'ın varlıktaki tecellilerine ârif olanlardır.

İşte bu kimseler, kişilerin duygu ve düşüncelerinin ne olduğunu, yüzlerinin enerjilerinden bilirler.

Ricâl kelimesi, rücû kelimesinden gelir.

Rücû; aslına dönmüş, aslıyla buluşmuş anlamındadır.

Ricâl kişiler, yani Kâmil kişiler, her an asliyetlerini unutmaktan yaşarlar.

Simâ ilmi Kur'ân'da birçok âyette geçer.

Rahmân Sûresi 41:

يُعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ

Yureful mucrimûne bi sîmâhum fe yuhazu bin nevâsî vel akdâm

Yurefu	: Bilinir, tanınır,
El mucrimûne	: Suçlular, fenalarda kalanlar, günahkârlar,
Bi sîmâ hum	: Simâ, yüz, hâlleri, alâmet, çehre, onlar,
Fe yuhazu	: Böylece yakalanır, sarılır, edinir,
Bi en nevâsî	: Alın, düşünce, nâsiye, beyin,

Ve el akdâm : Ayaklar, yönelmek, gittiği yer, yöneldiği hâller,

Meâli: “Günah işleyenler sîmâlarından bilinir, öyle ki onlar düşünceleriyle ve yöneldiği hâlleriyle fenalara sarılmışlardır.”

İnsan ne yaparsa yapsın, iyi bir şey de yapsa, kötü bir şey de yapsa, yaptıkları mutlaka yüzüne yansır.

İşte o yüzüne yansıyan duyguları okumak simâ ilmidir.

Simâ ilmine vâkıf olanlar Kâmil kimselerdir.

A'râf Sûresi 48:

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رَجَالًا يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيمَاهُمْ

Ve nâdâ ashâbul arâfi ricâlen yarifunehum bi sîmâhum

Ve nâdâ : Nida etme, seslenme, bildirmek, seslenişi duymak,

Ashâbu el arâfi : Sahip, ehli, ârif, bilmek, yükseltilmiş, sırt, tepe,

Ricâlen : İleri gelen, kişiler, adamlar, kâmil kişiler,

Yarifunehum : Yüksek makam, ileri gelen, âriflik, tanıma, onlar

Bi sîmâ hum : Özellik, sîmâ, yüz, eser, alamet, özellik, dinlemek, onlar,

Meâli: Kâmil kişiler, irfâniyet ehlidirler, seslenişi duyarlar, onlar kişileri sîmâlarından tanırlar.

Kâmil kişi, bedenden gelen seslenişi duyar.

Kâmil kişi, bir kişinin niyetini, sinsiliğini, amacını, planlarını, onun yüzüne baktığı an anlar.

Kişi güler yüzlüdür, ama içi başka dışı başka olabilir.

Kişinin güler yüzlü görünmesi, şefkat içinde görünmesi, onun kendi planlarını gerçekleştirmek için bir oyun olabilir.

Kişi dürüst gibi görünür ama olmayabilir, samimi gibi görünür ama olmayabilir.

Ya da içtendir, samimidir, dürüsttür.

İşte tüm bunları, Kâmil kişi anlayabilir.

Kişi, kibir içindeyse, bilmişlik içindeyse yüzünden belli olur.

Kişi yargılayıcı bir hâlde ise, bu sözlerinden ve yüzünden belli olur.

Bunlara örnek vermek gerekirse:

Bir kişinin yanında bir konu anlatılsa, bu kişi bu konuya ilgi duymasa, gözlerini başka yere döner, dudaklarını büzer, elini başına götürür başını kaşır.

Bir kişiye anlatılan bilgiler, kendi inancına, kendi bildiğine ters gelse, uymasa, anında bedenini yaklaşık 5,6 cm hafifçe geri çeker, kaşlarını çatar, dudaklarını büzer, gözlerinden öfke yansır.

Bir kişi öfke, nefret dolu olsa, burun delikleri belirgin şekilde açılır, nefes alıp veriş sesi sesli bir şekilde olur, yüz kasları gerilir, kaşları büzülür.

Bir kişi sevgi merhamet dolu olsa, dudakları yanaklarına doğru açılır, yüzünde tebessüm hâli oluşur, gözler ıslık ıslık olur, gözler hafif açılır, gözünden mutluluk belli olur.

Bir kişi, geçmişte yaşadığı sevgisizlikleri, ihanetleri, kırgınlıkları, acıları, kayıpları, yüzünden belli eder.

Yüzünün derinliklerinde yaşadığı olumsuz durumlar kendini belli eder.

Her zaman o kişinin yüzünde, bir umutsuzluk, bir karamsarlık hâli vardır, o kişinin yüzü hafif solgundur, gözleri mahzundur, yanakları sabittir.

Merhamet ehli, sevgi dolu insanlarda, mutluluk hormonları fazla salgılanır.

Öfke, kin, nefret dolu olan, karamsar, umutsuz, moralsiz insanlarda, mutluluk hormonu düşük olur.

Şimdi de Kur'ân'dan bazı örnekler verelim:

İsrâ Sûresi 107: "Sunulan ilmi anlayan o kimselerin yüzlerinde, tüm varlığından geçerek teslim olmanın huzuru vardır. "

İsrâ Sûresi 109: “Onların yüzlerinde teslim olmanın duygusu vardır ve onların tevazularında artış vardır. “

Fetih Sûresi 29: “Onların teslimiyet işaretleri yüzlerindeki huzurun alametleridir.”

Rahmân Sûresi 41: “Günah işleyenler sîmâlarından belli olur.”

İbrâhîm Sûresi 50: “Onların hâlleri, cehâletin kirlenmişliğinin hâlidir ve onların yüzlerini öfkeli hâller sarmıştır. “

Hacc Sûresi 72: “Hakikatleri görmemezlikten gelip örtenlerin inkârlarını yüzlerinden anlarsın.”

Mü'minûn Sûresi 104: “Sıkıntılı hâlleri yüzlerinden belli olur”

Zümer Sûresi 60: “Onların yüzleri bir karamsarlık içindedir.”

Yûnus Sûresi 26-27

26- Güzel hâller içinde olmak, hep yararlı işler yapmak ve daha fazlası o kimseler içindir ve onların yüzlerinde karamsarlık yoktur ve onlarda hor görme hâli yoktur. İşte onlar huzur sahibidirler, onlar devamlı o hâllerle hareket ederler.

27- Fenalarda çalışan kimselerin karşılığı ise misli ile o fenalardır. Onlar cehâletin karanlığında kalmışlardır ve onlar, Allah'ın günahlardan koruyuculuğunu da anlayamamışlardır. Onların yüzleri sanki gece karanlığından bir parça gibidir. İşte onlar yakıp yıkıcı hâllere sahiptirler, devamlı o hâllerle hareket ederler.

Abese Sûresi: 38-39-40-41-42

38- O vakit, yüzler vardır hakikatleri anlamının aydınlığını taşırlar.

39- Huzurludur, mutludur.

40- Ve o vakit, yüzler vardır bitkin tükenmiş.

41- Cehâletin karanlığıyla sarılmış.

42- İşte onlar, hakikatleri görmemezlikten gelip, fena hâllerde kalanlardır.

Kiyâme Sûresi 22-23

22- Her an her yerde yetkili olanı anlayan yüzler ışıltılıdır.

23- Rabbini idrak etmiştir.

Mülk Sûresi 27: “Onlara, Hakk’ı anlamak için yakın olun denildiği zaman, hakikati görmemezlikten gelenlerin yüzleri değişti.”

Kamer Sûresi 48: “Onların yüzlerinde şaşırılmışlık hâlleri vardır.”
Kur’ân’ı incelediğimiz zaman anlıyoruz ki, kişilerin yüzlerinden kişilerin karakterleri yansımaktadır.

Bir bebeğin simâsını düşünelim.

Bebeğin simâsında sadece saflık vardır.

Duyguları tertemizdir, bakışı tertemizdir.

Ama bebek büyüdükçe, anne baba tarafından bebeğin beynine hangi bilgiler ekiliyorsa, çocuğun duygu ve düşünceleri de ona göre geliyor.

Ve bu duygu ve düşünceler bebeğin simâsını da değiştiriyor.

Çocuklar çok iyi yetiştirilmelidir.

Çocukların beyinlerine korkular, umutsuzluklar, tedirginlikler ekilmemelidir.

Çocuklara, yapamazsın yerine yaparsın başarısın kodlaması yapmalıyız.

Çocukların yanında başkalarını yücelterek, çocuğu önemsiz hissettirmemeliyiz.

Başkalarını yücelterek, çocuğu beceriksiz göstermek, çocuğun psikolojisini derinden etkileyecektir.

Bu etki bir ömür çocuğun yüzünden okunacaktır.

Kişinin yaşamında başından geçen, olumlu ya da olumsuz her olay kişiyi etkileyecektir.

Tüm etkiler kişinin yüzüne yansır.

Bu etkiler, kişinin yüz kaslarının çalışmasını bile değiştirir.

Her insanın, yaşamındaki her döneminde, duygu ve düşünceleri, kaygıları, korkuları, amaçları, hırsları, yüzünden okunabilir.

Bir bebeğin simâsı, bir gencin simâsı, olgun bir insanın simâsı hep farklılıklar gösterir.

Hata yapan birinin pişmanlık simâsı, yalancının simâsı, mahcup birinin simâsı, zalim bir kişinin simâsı hep farklıdır.

Duygu yüklü, merhamet yüklü kişinin simâsından huzur yansır, sevgi yansır.

Zalim bir kişinin simâsından huzursuzluk, tedirginlik, kaygı yansır.

Kâmil kimselerin sîmâlarından hep huzur vardır.

Onlar her an Allah'ı hatırlatırlar.

İşte simâ ilmi, kişilerin duygu ve düşüncelerinin, geçmişte yaşadıkları olumlu ya da olumsuz olayların, yüzlerine yansıyan etkilerini okuma ilmidir.

Bir kişinin suratı asıksa, onun canının sıkın olduğunu belli eder.

Bir kişinin yüzü gülüyorsa, onun mutlu olduğunu delilidir.

Lâkin yüzleri derinlemesine okumak Kâmil insanların işidir.

Bir kişinin sinsiliğini, gizli amaçlarını okuyabilmek derinlik gerektirir.

Kâmil kişiler, çocukların yüzlerinden, onların gelecekte ne yapıp yapmayacağını, hâl ve davranışlarının nasıl olup olamayacağını görebilirler.

Kâmil kişi bir kişinin geçmişte ne yaptığını bilir.

Simâ ilmine erişmek için, ilmî bir derinlik, ilmî bir gönül, temiz akıl ve gönül gerektirir.

İlm-i ledün ehilleri, ilm-i simâ ehilleridir.

İLM-İ FERASET

İlm-i ledün ehilleri feraset ehilleridir.

Feraset, ya da firaset; ileri görüş, geleceği görme, olayların nereye varacağını sezme, derinliğine bakma, ardını görme, keşfetmek, sezgisi güçlü olmak anlamlarına gelir.

Feraset ehli olmak; ilmel yakîn, aynel yakîn, Hakkâl yakîn makamlarını gören kimselerde tecelli eder.

Basiret sahipleri feraset sahibi olurlar.

Basiret derinlemesine bakmaktır, derinlemesine bakan akışın da nereye olacağını görür.

Feraset ise, ileri görüş, geleceği görebilmedir.

Basiret sahibi olmadan feraset sahibi olunamaz.

Şöyle bir örnek verelim; Doktor olmak için Tıp ilmini derinlemesine öğrenmek gerekir, Tıp ilmini öğrenen hastayı tedavi edebilir.

Doktor, hastalığın nereden geldiğini nereye seyrettiğini görür.

İşte basiret, doktorluğu öğrenmek, teşhis koymak, feraset ise hastayı tedavi etmektir.

Feraset makamı, mü'minlik makamıdır.

Mü'min olanın gönlü tertemizdir.

Mü'min olanın akli kâlb olmuştur, zekâsı nûr olmuştur.

Mü'min olan, evvelden âhire olan akışı görür.

Nasıl ki bir çiftçi, elindeki tohumun ne tohumu olduğunu ve ondan ne çıkacağını biliyorsa, mü'min olan da gördüğü şeylerin iç yüzünü görür, olayların ne getireceğini sezer.

İşte mü'minin sezgisi onun ferasetidir.

Mü'min gönül ehlidir, gönül ehli her an Hakk nazarıyla bakar.
Gönül ehlinin feraseti açıktır.

Feraset ehli geçmişi geleceğe bağlayıp bakar.

Feraset ehli olayların nereden gelip nereye akacağını bilir,
öyle bakar.

Onlar bilir ki zihniyet yozlaşırsa, ameller zulümleşir.

Onlar bilir ki zihniyet ilim ve rahmet üzere ise, ameller sa-
lihleşir.

Feraset ehli, bir çiftçinin ektiği bir tohumdan ne zaman
meyve alacağını bildiği gibi, o da olayların nereye aktığını bilir.

Toplumda “gönül gözü açık” diye bir deyim vardır.

Bu deyim feraset ehilleri içindir.

Çünkü onların gönülleri Hakk'ın evidir.

Onların gönlü her an Hakk ile birliktedir.

Onların dünyalık kaygıları, kavgaları, öfkeleri, hırsları yoktur.

Onların gönül gözü açıktır, ilmi görüşü sağlamdır.

Hazreti Muhammed'in: “Mü'minin feraseti takvasıdır. O, Allah'ın
nûru ile görür” sözü buna işarettir. (Tirmizî, Tefsiru'l-Kur'an 16.)

Mü'min takva ehlidir, her şeyiyle Allah'a teslim olmuştur.

Feraset ehli olmak, takva ile mümkündür.

Takva, Allah'a tam bir teslimiyettir.

Feraset ehli olan kişi, olayların ardını görür, olayların ne-
reye aktığını görür.

Bardakta olan su berrak ise, bardağın ardını görebiliriz.

Bardakta olan su bulanık ise, bardağın ardını göremeyiz.

İşte aklımız ve gönlümüz kirli olursa, olayları analiz edeme-
yiz, ardını net göremeyiz.

Kur'ân'da mü'minlerin feraset ehli olduğu bildirilir.

Hicr Sûresi 75:

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّمِينَ

İnne fi zâlike le âyâtin lil mutevessimîn

İnne fi zâlike : Muhakkak ki, bunların içinde,

Le âyetin : Elbette, âyet, delil, işaret,

Li el mutevessimîne : İbret alanlar için, feraset sahipleri için,

Meâli: “Elbette bunların içinde feraset sahipleri için işaretler vardır.”

Hicr Sûresi 76:

وَإِنَّهَا لِبِسْبِيلٍ مُّقِيمٍ

Ve innehâ le bi sebîlin mukîm

Ve innehâ le bi sebîl : Muhakkak ki o, Hakk'ın yolu, o işaretler,

Mukîm : Orada olan, hep o hâlde hareket eden, durmakta olan,

Meâli: “Muhakkak ki Hakk'ın yolunda olanlar hep o işaretler üzeredirler.”

Hicr Sûresi 77:

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ

İnne fi zâlike le âyeten lil mu'minîn

İnne fi zâlike : Muhakkak ki, işte bunlarda, içinde

Le âyetin li el mu'minîne : Elbette, âyet, işaret, mü'minler için,

Meâli: “Muhakkak ki bunların içinde mü'minler için âyetler vardır.”

Âyette belirtildiği gibi, mü'min olan varlıktaki âyetleri okumayı öğrenmiştir.

Mü'min olan işaretleri takip eder.

Mü'min “Emn” kelimesinden gelir.

Emin olmak kelimesi de buradan gelir.

Emniyet, emanet, iman, âmin kelimelerinin kaynağı da “Emn”dir.

İbrânice, Ârâmice, Süryânice’de “Amn” “Emn” kelimesi birbirine bağlantılıdır.

Mü’min, varlığın varoluşundan ve varlığı var edenden emin olandır.

Kendine ve varlığa baktığında, tüm bedenleri tutan ilâhî kudretten emin olandır.

Mü’min Halk’ın sahibini Halk’ta görendir.

Mü’min olmak Hakk’tan emin olmaktır.

Her varlığın ardında Hakk’ı görmektir.

Mü’min dünyanın çıkarına esir olmaz, dünyaya kul olmaz, her an Allah’a bağlılık içinde hareket eder.

En’âm Sûresi 82: “Ellezîne âmenû ve lem yelbisû îmanehumbi zulmin ulâike lehumul emnu ve hum muhtedûn.”

Meâli: İman edenler, inançlarını zulüm ile karıştırmazlar. İşte onlar güvenilir olanlardır ve onlar doğru yolu bulanlardır.

Mü’min iman ehlidir.

Mü’min olan; her nereye bakarsa baksın, varlıkta Hakk’ın cemâlini seyreder.

Her nereye bakarsa baksın, varlığın ardında varlığı tutan Hakk’tır şuurunda yaşar.

Bir taşa baksa, bir kuşa baksa, bir ağaca baksa, cümle varlıkta Hakk’ın sonsuz tecellilerini seyreder.

İşte mü’min olan, her şeyin içi yüzünü görür, âyette belirtilmiş gibi feraset ehlidir.

Kişinin dili tatlı olabilir ama gerçek niyeti bambaşkadır.

Feraset ehli olmayan tatlı dile kanabilir, kişinin iç yüzünü göremeyebilir ve kişiye kanar, zarar görür.

Kişinin dili sert olabilir, ama iç yüzü merttir, namusludur, ahlaklıdır.

Bunu ancak feraset ehli görür.

Kur'ân'da Hazreti Süleyman'ın feraseti ile ilgili âyetler vardır.

Enbiyâ Suresi 78: "Ve dâvude ve suleymâne iz yahkumâni fil harsi iz nefeset fihi ganemul kavm ve kunnâ li hukmihim şâhidîn.

Meâli: "Davut ve Süleyman, ekinlerin içine giren koyunlarla ilgili tartışan kimseler hakkında hüküm veriyorlardı ve onlar karar verebilmeleri için Bizi bilenlerden olmuşlardı."

Âyette bahsedilen olay, ekinlerin içinde giren ve ekinlere zarar veren koyunlar meselesidir.

Ekin sahibi ve koyunların sahibi davalık olmuşlardır.

Bu âyette yer alan hakemlik ile ilgili olarak, tefsirlerde şu hususlara yer verilmiştir: Ekin sahibi ile koyun sürüsü sahipleri arasındaki davada hâkimlik yapan Hazreti Davut ve Hazreti Süleyman, farklı hükümler vermiştir.

Bu konuda Hazreti Davut, tahrip edilen ekinin kıymetinin koyunların kıymetine denk olduğunu göz önünde tutarak, koyunların ekin sahibine tazminat olarak verilmesine hükmetmişti.

Oğlu Hazreti Süleyman ise, ekin tarlasının eski hâline gelinceye kadar bakımını üstlenmeleri için koyun sahiplerine ve koyunların da tarlası eski bakımlı hâline gelinceye kadar sütünden, yününden ve kuzularından yararlanmak üzere tarla sahibine verilmesine karar vermişti.

Bunun üzerine Hazreti Davut, oğlunun bu içtihadını beğenip, kendi görüşünden vazgeçmişti. (Taberî, Ebu Cafer Muhammed b. Cerîr, Câmiu'l-Beyân an Tevîli Âyi'l-Kur'an)

Hazreti Süleyman'ın, Kitâb-ı Mukaddes'te feraseti ile ilgili geçen olay da şöyledir.

Ve iki kadın krala geldi ve önünde durdular.

Ve kadınlardan biri dedi: Aman efendim, ben ve bu kadın bir evde otururuz ve evde onunla beraberken bir çocuk doğurdum. Ve vaki oldu ki, ben doğurduktan sonra üçüncü gün bu kadın da doğurdu ve biz beraberdik; evde yanımızda yabancı

yoktu, ancak evde ikimiz vardık. Ve bu kadının çocuğu geceleyin ölmüş, çünkü üstüne yatmış.

Ve gece yarısı kalkmış ve cariyem uyurken oğlumu yanımdan almış ve onu kendi koynuna koymuş ve kendi ölmüş çocuğunu benim koynuma koymuş.

Ve çocuğumu emzirmek için sabahleyin kalktığım zaman, işte ölmüştü; fakat sabahleyin ona bakınca, işte o benim doğduğum oğlum değildi.

Ve öteki kadın dedi: Hayır; fakat sağ olan benim oğlum ve ölen senin oğlun.

Ve berikisi dedi: Hayır; fakat ölen senin oğlun ve sağ olan benim oğlum.

Kralın önünde böyle diyorlardı.

Ve kral dedi: Biri, bu sağ olan benim oğlum, ölen senin oğlun diyor. Öteki, hayır ölen senin oğlun ve sağ olan benim oğlum diyor.

Ve kral dedi: Bana bir kılıç getirin.

Ve kralın önüne bir kılıç getirdiler.

Ve kral dedi: Sağ olan çocuğu ikiye bölün ve yarısını birine, yarısını ötekine verin.

Ve çocuğu sağ olan kadın oğlu için yüreği yanarak krala şöyle dedi: Aman efendim sağ olan çocuğu ona verin, aman onu öldürmeyin.

Fakat öteki dedi: Ne benim ne de senin olsun, ikiye bölün.

O zaman kral cevap verip dedi: Sağ olan çocuğu buna verin ve onu sakın öldürmeyin. Anası budur ve kralın verdiği hükmü, bütün İsrail işitti ve kraldan korktular. Çünkü gördüler ki, hükmetmek için kendisinde Allah hikmeti vardı."

(1 Krallar, Bab: 3/16-28.)

İşte Hazreti Süleyman'ın gerçek anneyi tespit etme zekâsı, onun feraseti idi.

İşte feraset olayların iç yüzünü görebilme ve geleceği okuyabilme kâbiliyetidir.

Mü'min hikmet sahibidir, Allah'ın hikmetlerine erişmiş kişidir.

Mü'min basiret ehli olmuştur, yani varlığın iç yüzüne nazar etmiş, Allah hakikatine erişmiş olandır.

Ve mü'min her şeyin iç yüzünü görebildiğinden dolayı, olayın akışının da nereye gittiğini sezebilmiştir.

Onun için Hazreti Muhammed, "mü'min feraset ehlidir" demiştir.

Eskiden kralların, padişahların yanında feraset ehilleri olurmuş.

Onlar, hükümdar ile görüşmeye gelenlerin ne niyetle geldiklerini çözerler, hükümdara bildirirlermiş.

Feraset ehilleri, insanların iç niyetlerini okurlar ve gelecekte ne yapacaklarını bilirler.

Eğer kişinin gelecekte zalimlik yapma istidadı varsa, feraset ehli rahmet enerjisini aktive eder, kişinin zulmüne engel olmaya çalışır.

Beşerî varlığın akışını okuyan feraset ehilleri vardır.

Feraset ehilleri, olayların nereden geldiğini nereye gittiğini sezerler.

Onlar kişilerin akıllarındaki; fitnelik, hasetlik, dedikodu, alay etme, hor görme gibi her türlü zarar verici duygu ve düşünceyi sezerler.

Onlar bilirler ki, fitnelik en büyük hastalıktır, en tehlikeli duygudur.

Onun için Kur'ân'da bu çok çarpıcı bir şekilde belirtilmiştir.

Bakara Sûresi 191: "Vel fitnetu eşeddu minel katli."

Meâli: "Fitne öldürmekten daha tehlikelidir."

Fitne kelimesi; "f-t-n, fetn, fütûn" kelime kökünden geldiği bildirilir.

Altının hakiki mi sahte mi olduğunu anlamak için ateşle denemeye "fitne" denir.

Yani, ikilik, sahtelik, gerçek yüzünü saklama, aldatmak, saptırmak, ara bozmak, musibet, gibi olan tüm hâllere fitnelik denir.

Yani karışıklık, kargaşalık çıkarma durumu, gerçekten uzaklaşma, aslını görmeme, aslını örtme, fitne durumudur.

Fitne, aynı zamanda imtihan, deneme olarak da kullanılmıştır.

Buradaki imtihan durumu; gerçeğe ulaşma durumu, gerçek sahibini anlama durumu, ikilikte kalmama durumudur.

Kişi, kendi vücûd varlığını kendine nispet ederse, kendi gerçeğinden uzaklaşırsa, kendinin ve varlığın sahibini görmekten koparsa bu durum fitne durumudur.

Enfâl Sûresi 28. âyette: “Ve evlâdukum fitnetun” “Evlâtlarınız sizin için fitnedir” diye meâl edilse de, “Evlâtlarınızın gerçek sahibinin muhakkak ki Allah olduğunu bilip anlayın” diye anlaşılması gerekir ve böyle meâl edilmesi daha doğrudur.

Yani burada; evlatlarınızın sahibi siz değilsiniz, onların da sizin de sahibi Allah’tır, hakikati belirtilmek istenmiştir.

Yani kişi, evlatlarının sahibinin, kendisi olduğunu zannederse, gerçeği örtmüştür olur, fitnelik durumu ortaya çıkar.

Kişi kendinin de, evlatlarının da asıl sahibinin Allah olduğunu bilirse, fitnelikten kurtulmuş olur.

İncelediğimizde anlıyoruz ki fitne: Karışıklık, kargaşalık, ikilik, sahtekârlık, durumudur.

Kadını fitne olarak görenler, yani kadını baştan çıkaran olarak görenler, kadını insan yerine koymayan zihniyetlerdir.

Yani kendileri fitnelik çıkaranlardır.

Yani kendi içlerindeki fitnelik ateşini söndüremeyenlerdir.

Hazreti Muhammed “Kadın erkek eşittir, cennet kadınların ayağı altındadır” derken, inanç dünyasında çoğu kesim, kadını, erkeği yoldan saptıran bir fitne aracı olarak görmüşlerdir.

Her kim sözlerinde, eylemlerinde, düşüncelerinde; ikilik, kargaşalık, karışıklık, sahtelik, aslından saptırmak, çıkar için

aldatmak, istismar, isyan, gibi hâller içinde ise, bu durum fitnelik durumudur.

Fitne, bir toplumun:

İlimden, irfândan uzaklaşmasına,

Hakk'tan, hukuktan, adaletten uzaklaşmasına,

Yozlaşmasına, sahtekârlıklara, açgözlü olmasına, bölünmesine,

Ahlâkî bozulmasına, birbirini istismar etmesine, kargaşalık,

kavga içinde olmasına,

Aldatmak, aldanmak durumuna düşmesine, şahsi çıkarlar içinde olmasına,

Haksız kazanç içinde olmasına,

Kendini ya da çevresini isyana, karamsarlığa sürüklemesine,

Para, mal, mülk, şan, şöhret derdine düşmesine,

Kendi vücûdunun ve varlığın vücûdunun sahibinin Allah olduğu hakikatinden uzaklaşmasına,

İnanç boyutunda bölünmeye, yani cemaat, tarikat, mezheplere bölünmesine, her kesimin kendini üstün görmesine yol açar.

İşte feraset ehilleri, kişilerin içindeki fitnelik, hasetlik gibi zarar verici duyguları görürler ve bunların ortadan kalkmasına gayret ederler.

Feraset ehilleri, olumsuz düşünce ve duyguları, rahmânî duygulara değiştirmek için, Allah'ın rahmet esmasını aktive ederler.

İLM-İ KİYASET

İlm-i kiyaset, akıllıca, zekice, mantıklıca davranmak demektir. Akıllı, zeki, mantıklı davranmak için ilim gerekir.

Akıllı, zeki, mantıklı olan kişi; varlığın hakikatlerine erişebilir, varlığın işleyişini çözebilir, akışın nereye gittiğini anlayabilir.

İlm-i kiyas, bir varlığı diğer varlıkla kıyaslayıp ortak değerleri görebilmektir.

Kiyas; ölçmek, karşılaştırmak, birbirinin uyumunu görmek demektir.

Tüm varlığın ortak değerleri, Allah'a ait olan niteliklerdir.

Bir kişi kendi bedenine baktığında, orada olan işleyişin ve niteliklerin aynıyla diğer insanlarda da olduğunu görür.

Her bir varlıkta ortak nitelikler vardır.

Bu ortak nitelikler, varlığın benzer özellikler taşıdığını gösterir.

Mesela, kişide hayy sıfatı vardır, her varlıkta da vardır.

Kişi bu kıyaslamayı yaparak, hayy sıfatının bir olduğunu ve o sıfatın Allah'a ait olduğunu anlayabilir.

Varlıktaki değerleri kıyaslayıp, oradaki ortak işaretleri görerek, "Allah nedir?" sorusunun cevabına erişebiliriz.

Varlığın kendisi de, varlığın nitelikleri de bir âyettir, âyetlerin birbiriyle olan bağı Tevhîd şuuruna eriştirecektir.

Varlığın birbiriyle olan ortak bağı gören kişinin davranışları da daha hakkani olacaktır.

Kiyaset ehli, kişilerle olan diyaloglarında da akıllıca davranır. İzah ettiği şeyin bütünlüğünden kopmadan izah eder.

Konusuna odaklanır, konudan dışarı çıkmaz.

Başlıksal konuşmaz, konuyu derinlemesine açar.

İlmî olarak tane tane izah eder, bir cümleyi diğer cümleye bağlayıp konuşur, ana konudan asla uzaklaşmaz.

Kıyas ehli, kelimeleri çok dikkati kullanır, kelimelerin gücünü hissettirir.

Kiyaset ehli, mânâyı hissettiren kişidir.

Asla kendi egosuna göre konuşmaz, hakikatleri ince ince anlatarak, karşısındaki kişinin mânâyı hissetmesine yardımcı olur.

Bir konu hakkında konuşurken, o konuyu en ince detayına kadar açar, asla konuyu dağıtmaz, örnek verirken o konunun beyinlere daha güçlü yazılmasını sağlar.

Masallar ya da hikâyelerin içinde derin dersler vardır, çocukların gelişimi açısından çok önemlidir.

Çocukların düşünmelerine, kıyaslamalarına, ders çıkarmasına, hayal dünyasının gelişimine büyük katkı yapar.

Hayal dünyası geniş olan çocuk, masallardan aldığı derslerle hayallerini daha da geliştirir ve büyüdüğünde keşifler yapabilir.

Masal, misallerle anlatım demektir.

Hikâye, “anlatı” demektir, yaşanmış ya da yaşanmış gibi gösterilen bir olayın anlatımı demektir.

Menkibe, kâmil insanların hayatlarını anlatan hikâyelerdir.

Masalları, hikâyeleri, menkibeleri düzenleyenler, ilm-i kıyaset ehilleridir.

Onlar, masallarla, hikâyelerle, menkibelerle hakikatlerin anlaşılmasının önünü açar.

Onlar, toplumun ilimde, irfânda ileri gitmesini arzular.

Onlar, toplumun erdemli, ahlaklı, birbirine yardım etmesi için mücadele eder.

İnsanlar olayların etkilerini unutmaz, masallar, hikâyeler, menkibeler etkili olaylar üzerine düzenlenmiştir.

Bir insana “dürüst ol” demek elbette önemlidir.

Ama dürüst bir insanla zalim bir insanın mücadelesini hikâye hâline getirip anlatmak, olayların etkisini hissettirmek beyinde daha kalıcı bir etki bırakır.

Bir çocuğa “ilim öğren, ilimden ayrılma” diye öğüt veririz.

Ama ilim üzere hareket eden biri ile bâtil bilgiler üzere hareket eden birinin hikâyesini vurgulu bir şekilde anlatmak, beyinlerde daha kalıcı etki bırakır.

Bir anne babaya “çocuklarınızı iyi yetiştirin” demek elbette çok önemlidir.

Ama çocuklarını iyi yetiştiren bir anne baba ile çocuklarını iyi yetiştirmeyen bir anne babanın ve sonuçta çocukların başına gelenleri, bir masal ya da bir hikâye hâlinde anlatmak, o masalın ya da hikâyenin içinde olayları çarpıcı sunmak, beyinlerde büyük etki bırakır.

İlm-i kıyasat'deki “kıyas” kelimesi, “kıyas” kelimesi ile bağlantılıdır.

Kıyas, bir şeyi diğer bir şeyle karşılaştırarak, hakikate kapı açılması demektir.

Mukayese oradan gelir.

Mukayese; hissettirilmek istenen hakikatin, örneklerle sunulmasıdır.

Mukayese, bir şeyi bir şeyle karşılaştırarak, ilmî delillerle hakikate ulaşma yoludur.

Mukayesede ilim şarttır.

İlmi deliller, hakikatlerin ortaya çıkması için şarttır.

Mesela biri sorsa; “Haram olan şeyler nedir, helal olan şeyler nedir, Kur'ân bunu nasıl izah ediyor?” diye.

Soran kişi Kur'ân üzere sorduğu için, Kur'ân'dan izah edilmelidir.

Âyetlerden örnekler verilip, birbiriyle kıyaslayıp, ilmî bir açıklama yapılabilir.

Yûnus Sûresi 59:

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا
وَحَلَالًا قُلْ اللَّهُ أَدِينَ لَكُمْ أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ

Kul e reeytum mâ enzelâllâhu lekum min rızkın fe cealtum minhu harâmen ve hâlâl kul allâhu ezine lekum em alallâhi tefterûn

Kul e reeytum	: De ki, bakıp da gördünüz mü? İncelediniz mi?
Mâ enzele Allah	: Şey, ne, sunduğu, verdiği, Allah,
Lekum min rızkın	: Size, bir rızık, nimet,
Fe cealtum minhu	: Fakat, yaptınız, kıldınız, eylediniz,
Harâmen	: Haram, yasak, zararlı, kutsal olan,
Ve hâlâlen	: Helal, uygun, faydalı,
Kul Allah ezine	: Söyle, de ki, Allah, yetkili olan, izin,
Lekum em ala Allah	: Siz, yoksa, Allah'a, Allah hakkında,
Tefterûn	: İftira, uydurma, yalan uydurmak, aslı olmayan, ilme dayalı olmayan,

Meâli: “De ki: Allah’ın size sunduğu rızıkları inceleyip de bak-tınız mı? Fakat siz onları haram ve helal diye ayırdınız. De ki: Yetkili olan Allah’tır. Yoksa sizler Allah’ın hakikatleri hakkında yalan mı uyduruyorsunuz?”

Âyeti incelediğimizde, gıdaların ilmî olarak incelenmesi, in-san sağlığına zararlı olan nedir, faydalı olan nedir, tespit edil-mesi gerektiğini anlarız.

Kur’ân “temiz zararsız olan şeyler size helaldir, yani bede-ninize uygundur” diye bildirir.

Mâide Sûresi 4: “Yeselûneke mâ zâ uhille lehum kul uhille lekumut tayyibâtu.”

Meâli: “Kendilerine neyin helal olduğunu sana sorarlar. De ki: Temiz, zararsız olan şeyler sizlere helaldir.”

Nahl Sûresi 116: “Ve lâ tekûlû limâ tesifu elsinetukumul kezibe hâzâ hâlâlun ve hâzâ harâmun li tefterû alâllâhil kezib innellezîne yefterûne alâllâhil kezibe lâ yuflihûn.”

Meâli: “Niteliklerini bilmediğiniz şeyler için, bu helaldir, bu haramdır deyip yalanları dilinize dolayıp söylemeyin. Allah için yalanlarda, uydurmalarda olmayın. Muhakkak ki Allah için yalan söyleyen, uydurmalarda olan kimselere kurtuluş yoktur.”

İşte, kişilerin anlattığı aslı olmayan şeylere göre değil, ilmî delillere göre konuşmak, hareket etmek doğru olandır.

Toplumda inanç gruplarında “bu haram, bu helal” diye devamlı konuşulur.

Kur’ân’da, “bir şeyin niteliklerini yani faydasını ya da zararını ilmî olarak tespit etmediğiniz müddetçe açıklama yapmayın” diye bildirir.

Kur’ân’ın âyetlerini kıyasladığımız zaman birbirine tutarlıdır.

Lâkin meâllerde tutarsızlık görüldüğünde, bu Kur’an ile alâkalı değil, müelliflerin çevrimleriyle alâkalıdır.

Kur’ân’ın karşılığı yeryüzdür, gökyüzdür ve insanın kendisidir.

Kur’ân’da olan her âyetin, yerlerde ve göklerde ve insanda karşılığı vardır.

Onun için ilmî mukayese çok önemlidir.

Kıyas ehli, birilerinin anlattığı şeylere, hemen doğru ya da yanlış diye hüküm vermez, anlatılanları ilimle kıyaslar, delillere bakar.

Söylenen her sözün ilmî karşılığı, delili olmalıdır.

İspatı, delili olmayan şeyler, sadece zandan ibarettir.

Kıyas, hakikate erişmenin en önemli yoludur.

İlm-i kıyas ehli, mukayese etmeden, ilmî delillere erişmeden hareket etmez.

İLM-İ SİYASET

İlm-i ledün ehli, ilm-i siyaset ehlidir.

İlm-i ledün bilmeyen, ilm-i siyaseti bilemez.

İlm-i siyaseti, Devlet yönetimindeki siyaset olarak düşünmemek gerekir.

Siyaset, seyis kelimesinden gelir.

Seyis, at terbiyecisine denir.

Seyis; terbiye eden, eğiten, güden, yön belirleyen, yol belirleyen demektir.

Eskiden Türk kültüründe, yabancı bir atı terbiye edip, bini-
lecek bir duruma getirine “Seyis” denilirdi.

Bir genç, atı evcilleştirip, kendine alıştırdığında o atın sa-
hibi olurdu.

Türk kültüründe “Atı yönetemeyen, aileyi ve devleti yöne-
temez” deyiimi vardır.

Eski Türk dilinde, At kelimesinden gelen “Atkarma”; siyaset,
idare etmek demektir.

“Atkarmak” ise; siyaset yapmak, idare etmek, başarılı ol-
mak demektir.

İlm-i siyasette, öncelikle insanın kendi duygu ve düşünceler-
ini ıslah etmesi ve yönetmesi gerekir.

İnsanın içinde de vahşi duygular vardır, bir atın ıslah edil-
mesi gibi, bu duyguların da ıslah edilmesi gerekir.

İnsanın gurur, kibir, kin, nefret, fitnelik, kıskançlık, bilmiş-
lik, hor bakmak, gaddarlık, gibi zulme kapı açan duygularını ıslah etmesi gerekir.

İnsan, aklındaki ve gönlündeki vahşi duyguları ıslah etmesi gerekir.

Böyle duygu ve düşüncelerini ıslah eden bir kimse, karşı-sındaki kişinin de kendini ıslah etmesinde ona yol gösterebilir.

Kendi duygu ve düşüncelerini ıslah edemeyen kimse, öncelikle kendi evlatlarının yetişmesinde onlara yardımcı olamaz.

Kendini ıslah edemeyen bir kimse, sosyal alanda egosal davranışlar gösterir.

Mûsâ'nın nalınlarını ve asâsını terk etmesi, ıslah olma yolculuğunun başlaması idi.

Kendini ıslah eden, ilm-i siyaset ehli olur.

Siyaset ehli olabilmek, bir Mürşid-i Kâmil'den yetişmekle mümkün olur.

İnsan kendini bilmek yolunda, kendi vücûdunun Rabbi ile buluşmalıdır.

Mürebbi, Rab kelimesinden gelir, terbiye eden, eğiten, ıslah eden demektir.

Rabbinden terbiye bulmayan, ilm-i siyasete erişemez.

Rab; efendi, terbiye eden, vücûdlandırın, vücûdun sahibi, anlamlarına gelir.

Yûsuf Sûresi 23. âyette bunu görürüz.

Hazreti Yûsuf, onu satın alan Mısırlı vezir için, "İnne hu rabbî ahsene mesvây" "Efendim bana barınacak yer edindirdi, güzelce baktı" dedi. (Yûsuf Sûresi 23)

Nasıl ki insan vücûdunu ve cümle varlığın vücûdunu terbiye eden, şekillendiren Allah'ın Rab esması ise, insanın gönlünün terbiye olmasına, ilimle şekillenmesine vesile olan da Kâmil bir insandır.

Âyette bu çok güzel vurgulanmıştır.

Mâide Sûresi 35: "Vebtegû ileyhil vesîlete."

Meâli 1: "O'nu anlamak için vesile arayın."

Meâli 2: "Allah'ı idrak edebilmek için birinden yardım isteyin."

Kâmil bir kişi, hakikatleri arayan kişilere yardımcı olur.
Onların ilmî yolda ne yapması gerektiğini, nasıl davranması gerektiğini, nereye nasıl bakması gerektiğini öğretir.

Allah'ın Rab esması, bir cihetiyle Kâmil insandan tecelli eder.
İşte siyaset ehli, bir Kâmil insandan terbiye görmekte mümkün olur.

Siyaset ehli, basiret ehli ve feraset ehlidir.

Siyaset ehli, erdemli, dürüst, ahlaklı kimsedir.

Siyaseti sadece Devlet yönetiminde bulunmak olarak düşünmemeliyiz.

Siyaset ehli olmadan, Devlet yönetiminde başarılı olmak mümkün değildir.

İnsan öncelikle ilmî terbiyeden geçmesi gerekir.

Kendi bâtil bilgilerini, ilmî bilgilerle yer değiştirmeyen kimse, kendini terbiye edemez.

Kendini terbiye edemeyen kimse, kendinin seyisi olamaz.

Kişi öncelikle kendinin seyisi olabilmelidir, kendini terbiye edebilmelidir.

Kendini terbiye edemeyen kimse, ilm-i siyaset bilmez.

İlm-i siyaset, sosyal alanda kişilerle olan diyalogların nasıl olması gerektiğinin ilmidir.

Hangi sözü nerede, kime, nasıl söylenip söylenmemesi gerektiğinin ilmidir.

Kur'ân'ı layıkıyla bilen, orada her bir hitabın muhataplarını bilir.

Kur'ân ehli, kime ne söyleyeceğini, ne söylemeyeceğini bilir.

İlm-i siyasette konuşma üslubu, karşıdaki kişinin akıl seviyesine ve huylarına göre değışir.

Konuşma üslubu bazen yumuşak bazen sert olabilir.

Yumuşak lisanın etkili olduğu yerde, lisan yumuşak olur.

Sert lisan ile edep bulacak kişiye de, lisan sert olur.

Buradaki sert lisanda, asla kırmak, rencide etmek, hor görmek, aşağılamak yoktur, sadece ilmî ve edebî olarak kelimelerin güçlü vurgularla sunulması vardır.

Konuşma uslûbunda, kelimeler nasıl seçilecek, anlatım vurguları nasıl olacak, göz teması nasıl kurulacak, vücûd dili nasıl olacak, sesin frekansı nasıl olacak, az ve öz nasıl konuşulacak, bunlar ilm-i siyasetin alanıdır.

Kişi konusuyla bağ kurmalı ki gönlü samimi olsun.

Samimi olmayan insanın enerji frekansı, karşısındaki insanda etkili değildir.

İlm-i siyasette diğer bir amaç, karşısındaki kişinin ıslah olmasında ona yardımcı olmaktır.

İslah olmak öncelikle dilini tutmakla başlar, sonra da aklındaki ve gönlündeki olumlu ya da olumsuz duyguları analiz etmekle devam eder.

Sonra da İlm-i Tevhîd dersleri görerek, fenâfillah makamına ererek, kendi varlığından geçmekle, Allah’a teslim olmakla ıslah olunur.

Ezanda her gün 10 defa okunan “Hayye ale’s-salâh” ıslah olmaya yapılan bir çağrıdır.

“Hayye ale’s-salâh” namaza çağrı diye çevrilir.

Oysa orada “salâh” vardır, salât da salâh da aynı kökten gelen kelimelerdir.

Ve birbirini tamamlar.

Salâh olmadan “dâimi Salât” olamaz.

Salâh: Sulh, ıslâh olmak, rahatlık, yenilenmek, temizlenmek, iyi olmak, iyi hâl üzere bulunmak, durumu düzeltmek, uygun olmak, anlamında kullanılır.

İslâhat kelimesi de buradan gelir.

Kendi varlığından soyunmak, Hakk’ın nûr elbisesini giyinmek.

“Hayye ale’s-salâh”; ıslâh olun, yenilenin, varlık elbisenizi terk edin, nûr elbisenizin farkına varın, olarak çevirebiliriz.

Yâni; varlığın zâhiri ve bâtni yönünü bir bilmek, şekilde kalmamak, sûret görmemek.

Varlık; sûret ve sîret boyutuyla, her iki cihetiyle de, bizzat Hakk'ın nûru ile sarılıdır.

İşte İlm-i Tevhîd dersleri ıslah olma dersleridir ve bu dersler kişiyi ilm-i siyasete eriştirir.

İlmi siyaset ehli, İlm-i Tevhîd ehlidir.

İlm-i Tevhîd dersleri ile yetişen bir kimse, nefesine ârif olmuştur, kibirden kurtulmuştur, Allah'a teslim olmuştur.

İşte o kimse ilm-i siyaset makamına da ermiştir.

Artık o yaratılan varlığın fitratını, mizacını görebilir ve ona göre davranır.

O kimse, konuştuğu kimselerin duygu ve düşüncelerini görebilir ve ona göre davranır.

İlm-i siyaset ile yetişen kimse nerede olursa olsun, ilmî bakıştan, saygılı davranıştan ve hakikatleri hissettirme duygusundan ayrılmaz.

Siyaset ilmine erişen, Devletin yönetiminde görev alsa, Halk için koşar, asla kendi çıkarı için değil.

İlm-i siyasetle yetişmeyen bir kimse, Devlet yönetiminde görev alsa, kendi çıkarı için koşar, bulunduğu makamın yozlaşmasına sebep olur.

İlm-i siyaset, ehil kişilerin yapabileceği bir durumdur.

Ehil olan emanetin ne olduğunu, kime ait olduğunu bilir ve ona göre davranır.

Kur'ân'da "Emanetleri sadece ehline verin" âyeti buna işaret eder.

Ehil olan kimse, konusuna vâkıf olandır.

Konusuna vâkıf olmak, ilmî ve edebî bir terbiye ile mümkündür.

İlmî ve edebî terbiye ile yetişen kişi, konusuna vâkıf olarak yetişir.

İlmî ve edebî terbiye ile yetişen ehil kişi olur.

Ehil kişi, ilm-i siyaseti hakkıyla yerine getirir.

Siyaset ehli; dürüsttür, hak yemez, rüşvet yemez, insan kayırmaz, insanların kuyusunu kazmaz, insanların malına ırzına göz dikmez, çalmaz, çırpamaz, yakınlarını zengin etme derdine düşmez, insanları inançlarına göre ayırmaz, cinsiyet ayrımı yapmaz.

Onun tek derdi vardır, o da bulunduğu makamda dürüstçe çalışmak, üretken olmak, adaletli olmak, Halk'a hizmet etmek.

İşte ilm-i siyaset, öncelikle kendini ıslah etmek, sonra da sosyal alanda birilerinin ıslah olmasına yardımcı olabilmektir.

Birine hangi sözü etmemiz gerektiğini bilmek, ilm-i siyaset ehli olmakla mümkündür.

Hazreti Muhammed'in; "İnsanlara akıl seviyelerine, istidat ve durumlarına göre hitap edin" sözü, ilm-i siyasete işarettir.

Her insanın aklî bir seviyesi vardır, anlama kabiliyeti vardır.

Yeri gelir direkt insanın kendine hitap edilir, yeri gelir birinin başına gelen bir şeyi anlatarak, dinleyene dolaylı hitap edilir.

Olgunlaşmamış insanların; kırılma, alınma, kızma, öfkelenme, aşırı tepki verme duyguları yüksektir.

Böyle insanlarla konuşurken, başkalarının başına gelen şeyleri örnek göstererek konuşmak gerekir.

Her insanın akıl seviyesine göre konuşmak, ilm-i siyasettir.

Her insanın anlayabileceği kelimelerle, örneklerle, yavaş yavaş, içten, samimi, ilme dayalı delillerle konuşmak ilm-i siyasettir.

Birine bir şey sorarken ortaya sormak ya da "Bana şöyle bir soru sordular bilemedim, bunun açıklaması ne olabilir ki?" inceliğini göstermek, ilm-i siyasettir.

Bir insanın şeytani duygularını bitirmek, rahmânî duygularını açığa çıkarmak için yapılan ince taktikler ilm-i siyasettir.

Toplumda "Sana söylüyorum kızım sen anla gelinim" sözü ilm-i siyasettir.

İlm-i siyaset ehli; tartışmalara girmez, insanların eksiğini aramaz, insanlarla alay etmez, kimseyi küçük görmez.

Onlar, asla bilmişlik içinde olmazlar, hep öğrenme duygularını hissettirirler, öğrenmeye açtırlar, herkesi tevazu içinde dinlerler, kişilerin bir konu hakkındaki bakış açılarını anlamaya çalışırlar.

Onların amacı ve maksadı, insanları düşündürmek, ilimle ve edeple irtibat kurdurtmaktır.

İLM-İ RİYÂZET

İlm-i riyâzet; nefisini tanıma yolunda, irfâna engel olan akıldaki ve gönüldeki bâtil olan ve zulme yol açan her bilgiyi, duygu ve düşünceyi temizlemek demektir.

Toplumda bilindiği gibi, nefisini terbiye etmek için yemekten içmekten kesilmek, az gıda ile yaşamak demek değildir.

İlm-i riyâzet, ilme dayalı hareket etmek, ilim ile meşgul olmaktır.

İlm-i riyâzetten maksat, Allah hakikatine erişmektir.

Allah hakikatine erişmenin yolu, kişinin kendini terbiye etmesinden geçer.

Edebe erişmeden ilmi yol açılmaz.

İlm-i riyâzet; kişinin kendini terbiye etmesi, şehvî arzularını dengede tutması, kötülüğe yol açacak her türlü duygu ve düşüncesini kontrol etmesi diye de tarif edilebilir.

İlm-i riyâzet, toplumda nefsi terbiye etmek diye bilinir.

Oysa nefis insanın öz varlığıdır.

İnsan nefisine iyi bakmalı, nefse bağlı isteklerini iyi anlamaya çalışmalı ve o istekleri gidermek için, ilmî, edebî ve âdil olarak hareket etmelidir.

İnsanın gıda olarak beslenmesi, yemesi içmesi beden sağlığı için şarttır.

İnsan beslenmede beden ölçüsüne göre hareket etmelidir.

Bedenin ihtiyacı ne kadar ise o kadar yiyip içmelidir.

Sağlıklı beslenme ve dengeli beslenme çok önemlidir.

Asla fazla yememeli, asla fazla içmemelidir.

Tok iken asla bir şey yememelidir.
İnsan aç kalarak kendini terbiye edebilir mi?
İnsanda terbiye edilecek olan; duyguları, düşünceleri, hâlleri, bildikleridir.
İnsanın Allah’a şahit olması, nefesine ârif olması gerekir.
Toplumda riyâzeti, nefsi terbiye etmek diye öğretiler.
Toplumda hep, nefsi kötölemek, nefsi aşağılamak şart diye öğretiler.
Nefsi her zaman aşağılamak gerekir diye öğretiler.
Nefs nedir?
Nefs toplumda ne anlamda anlaşılır?
Nefs niye bir düşman olarak gösterilir?
“Tek nefisten yarattım” âyetinden işaret edilen incelik nedir?
Nefsi idrak etmek mi, nefse düşman olmak mı gerekir?
Yazıları incelediğimizde hep şunlarla karşılaşırız:
Nefsi her zaman aşağılamak gerekir.
Nefsi her zaman kötölemek gerekir.
Nefse zulmetmek gerekir.
Nefsi terbiye etmek gerekir.
Nefis firavundur.
Nefis şeytandır.
Nefis Allah’ın düşmanıdır.
Nefis kötülüğün kaynağıdır.
Yine bazı yazılarda da şu bilgiler vardır:
“Nefsinize zulmetmeyin”
“Nefsini bilen kendini bilir”
“Her nefis ölümü tadacaktır”
Bu tutarsızlıklar nereden geliyor olabilir?
Peki, nedir nefis?
Gerçekten bize anlatıldığı gibi, nefis bizim düşmanımız mıdır?

Nefs denilince neyi anlamamız gerekiyor?

Nefsi hep düşman olarak öğrettiler.

Nefsi hep kötülüğün kaynağı, hep kötülüğü emreder diye öğrettiler.

Gittiğimiz inanç toplulukları, nefsi Allah'ın düşmanı olarak öğrettiler.

Gerçekte nefis nedir, hiç ince ince açıklamadılar.

Kur'ân'ın nefis tarifi hakkında hiç açıklama yapmadılar.

Kur'ân'da nefis, bize anlatıldığı gibi tarif edilmiyor.

Hepimizin tek nefisten yaratıldığı bildiriliyor.

Nisâ Sûresi 1: "Hâlakakum min nefsin vâhidetin."

Meâli: "Sizi tek nefisten Halk ettim."

Kur'ân'ı incelediğimizde nefis, kişinin öz varlığı olarak karşımıza çıkıyor.

Nefs; maya, cevher, asıl, hayat, kişi, kişinin bedeni, kişinin öz varlığı, bir şeyin ta kendisi gibi anlamlara geliyor.

Nefs, enfüs, nüfûs, nefes, nefâis, enfes, aynı kökten gelen kelimelerdir.

Nefs; rûhun ten elbisesi giymiş boyuttur.

Nefs; kişinin öz varlığıdır.

Nefs; tüm tecellilerin kaynağıdır.

Nefs; üflenen rûh sırrıdır.

Nefs; bizzat Hakk'ın kendisidir.

Nefs, rûhun canlanması sonucu sûrete dönüşen boyuttur.

Nefs, cümle varlığın, taşıdığı vücûd boyuttur.

Âyette "sizi tek nefisten yarattım" açıklaması, bir ağaçta olan her şey, tüm yapraklar, tüm dallar, tüm çiçekler, tüm meyveler, tohumdan çıkan ilk filizde gizlidir.

İşte o açığa çıkan ilk filiz ve tüm ağaç nefistir.

Rûh câna dönüşür, cân nefse dönüşür, nefis beden olarak görünür.

Nefiste, cân da vardır, rûh da vardır.

İşte beden nefsin kendisidir.

Nefis, kişinin öz varlığıdır, öz bedenidir.

Bazı düşünürler, nefis beden ayrıdır diye düşünmüşlerdir.

Oysa, nefis beden ayrı olarak düşünülemez.

Nefis, özün şekillenmiş boyutudur.

“Her nefis ölümü tadacaktır” âyeti, “her kişi ölecektir” demektir.

“Nefsini bilen Rabbini bilir” hadisi “kendini bilen, kendi vücudunun sahibini bilir” demektir.

Amaç nefsi aşağılamak, kötölemek değil, amaç nefsi bilmektir, nefsin sahibine ârif olmaktır.

Nefis insanın ten ve cân boyutudur.

İnsan tendeki işleyişi ve cân boyutunu anlarsa, nefisine ârif olacaktır.

Yoksa nefsimize zulmetmek değildir ilm-i riyâzet.

Kur’ân nefsinize yani kendinize zulmetmeyin der.

Bakara Sûresi 54: “İnne kum zalemtem enfusekum.”

Meâli 1: “Muhakkak ki siz, nefsinize zulmettiniz.”

Meâli 2: “Muhakkak ki siz, kendinize zulmettiniz.”

Âyet çok nettir; “siz nefsinize zulmettiniz.”

Topluma nefsi düşman olarak öğretiler.

Nefis kötülüğün kaynağıdır diyenler, Yûsuf Sûresi 53. âyeti delil gösterdiler.

Yûsuf Sûresi 53: “ Ve mâ uberriü nefsi innen nefse le em-mâretun bis sûi illâ mâ rahîme rabbî inne rabbî gafûrun rahîm.”

Bazı meâller: “Nefsimi temize çıkarmıyorum. Çünkü nefis aşırı şekilde kötülüğü emreder; Rabbim acıyıp korumuş başka. Şüphesiz Rabbim çok bağışlayan, pek esirgeyendir.”

Tevhîd-i Kur’ân meâli: “Ben kendimi temize çıkaramam. Doğrusu bir kişi, elbette kendi isteklerinin zorbalığında olduğunda

bir kötülük içinde olur. Ancak Rabbinin merhametini anlayanlar başka. Muhakkak ki Rabbim mağfiret edendir, tüm varlığı özünden var edendir.”

Nefsine hâkim olmak diye bizlere öğretilen; hiddet öfke, şehvet, hırs gibi duyguların kontrol edilmesiydi.

İşte ilm-i riyâzet bu duyguların kontrol edilmesiydi.

Kur’ân ve Hazreti Muhammed’in öğretilerinde; “Men ârafe nefsehu” yani nefesine ârif olmak, yani kendini bilmek gerekir.

Kişinin kendini bilme yolunda, öncelikle kontrol edilmesi gereken duygularının, nasıl kontrol edileceğini bilmesi gerekir.

İlm-i riyâzet konusunu çok iyi bilmemiz gerekir.

Şakîk-i Belhî (ö.194/809) riyâzet konusunda, kırk gün boyunca aç durmanın, kâlbın karanlığını aydınlığa çevireceğini ileri sürmüştür. (Yaşar Nuri Öztürk, Kur’an ve Sünnete Göre Tasavvuf)

Bu ne kadar doğru olabilir ki?

Kırk gün boyunca aç kalan bedende akıl işlemez, mantık kapanır, tefekkür tecelli etmez.

Kırk gün aç kalan beden, hâlsizleşir, güçsüzleşir, çalışmaz olur, üretmez olur, hizmet etmez olur.

Hazreti Muhammed “çalışmak, üretmek ibadettir” derken, bunun tam tersini öğretmek hiç hakkani değildir.

Şakîk-i Belhî’nin sözü dilimize ne kadar doğru çevrildi bilemeyiz.

Belki de Şakîk-i Belhî, kırk makamdan bahsetmiş olabilir, kırk makamda kendinize bir şey nisbet etmekten uzak durun demiş” olabilir.

Tasavvuf cenahında açlık; Allah katındaki hazinelerdendir ve Allah aşkına mazhar olanlara verilen ilâhî bir lütûftur. Açlık, Allah’ın özel bir ikramıdır. Allah dürüstlerin bedenlerini onunla diriltir. Zira Allah, oruç tutana daha güzelini, yani rûhsal besini verir. Çünkü sûfîler açlığı zahitlerin, zikri de âriflerin

gıdası olarak görmektedirler. (Yaşar Nuri Öztürk, Kur'an ve Sünnete Göre Tasavvuf)

Buradan bahsedilen açlık bedeninin rızıkı değildir.

Açlıktan maksat yemekten içmekten kesilmek değildir.

Açlıktan, oruçtan maksat; Allah'ın ulvîyetinin yanında kendine bir şey nispet etmemektir.

“Fiil benim, sıfat benim, vücûd benim” diyen insan tok insandır.

Açlık ise böyle demeyi terk etmektir.

Yoksa riyâzet diyerek bedeni kırk gün aç bırakmak demek değildir.

Riyâzet öncelikle helal lokma yemek, haramdan uzak durmak, dilini tutmakla başlar.

Efendimiz Hazreti Muhammed'in “İbadet on kısımdır. Bunun dokuzu susmak, biri helal lokma talebidir” sözü buna işaret eder.

İlm-i riyâzette ilk adım susmak ve dilini tutmaktır.

Sus, konuşma.

Gönül diline ulaşınca kadar konuşma.

Kâlb makamına gelinceye kadar konuşma.

Sana dil verilinceye kadar konuşma.

Sus ve dilini tut.

Her şeyi konuşma.

Ya konuştuğunuzun doğru değilse.

Aklına gelen her şeyi hemen söyleme.

Duyduğunuz şeyleri aktarma.

Aslı olmayan şeyleri söyleyip, gönülleri kirletme.

Şahit olmadığınız şeyi dile getirme.

Hakikati anlamak istersen, sus ve dinle.

Sus, konuşma.

Biri sana bir şey sorduğunda: “ben cahilim, o konu hakkında bir bilgim, bir şahitliğim yok” de.

Bir ilmî eğitim görmediğin müddetçe, o ilim hakkında konuşma.

Bir tarikatın, bir cemaatin, bir mezhebin bilgilerini aktarı-
ken birini övüp, diğeri küçük görme.

İnsanların inançları hakkında konuşma.

İnsanlar hakkında ayrımcılık yapan sözler söyleme.

Dilinden kimseyi hor görececek sözler etme.

Sus, dilini tut.

Biri sana hakaret etse de sus, hemen kendini savunma der-
dine, hemen bir şey söyleme derdine düşme.

Seninle alay etseler de sus, sen kimseyle alay etme.

Seni kötüleler de sus, sen kimseyi kötüleme.

İnsanların dedikodusunu yapma, kimsenin ardından ko-
nuşma, onları çekiştirme.

Kimseyi kıracak bir söz etme.

Bil ki birini kıracak söz, ömür boyu onda kalır, sen de dilini
tutmamanın acısını bir ömür boyu çekersin.

Sus.

Dış sesini susturmak, dilini tutmakta gizlidir.

İç sesini susturmak, bildiğini unutmakta gizlidir.

Hakk yolunda olmak istersen, içsel sesini de dışsal sesini
de sustur.

Dışsal sesini susturmayı; dilini tutarak, susarak, ben bilmem
diyerek başarabilirsin.

İçsel sesini susturmayı; inat etmeyi, bildim demeyi bıraka-
rak, bildiklerini unutarak başarabilirsin.

İçsel sesini susturmayı; içindeki kötü, zararlı, olumsuz duygu
ve düşünceleri silerek başarabilirsin.

İçsel sesini susturmayı; din hakkında olan bâtil bilgileri si-
lerek başarabilirsin.

İçsel sesini susturmayı; seni zalimliğe sürükleyen dürtüleri
silerek başarabilirsin.

Sus, sükût et ve dinle.

Bil ki sükût; susmaktır, konuşmamaktır, dinlemektir.
Bâtıl şeyleri, yalanları, hurâfeleri dinleme ve konuşma.
Hakk'kı dinle, hakikati konuş.
Bil ki ilm-i riyâzet, sükût etmektir, susmaktır, ben bilmem demektir
Sükût et ve dinle.
Bil ki sükût, içsel sesini susturmak ve varlığı dinlemeye konyulmaktır.
Bil ki her varlıktan kelâm eden Hakk'tır.
Bil ki her varlıktan gelen kelâm, hayy'dan gelir, vahiy'dir.
O kelâmı duymak, ancak susup dinlemeye geçmekle başarılabılır.
O kelâmı duyan, kemâlât yolunda yol alabilir.
Gönül dili, o kemâlât yolunda açılır.
Sus,
Çok konuşan, her şeyi konuşan susuz kalır.
Susup dinleyen, suya kavuşur.
Çok konuşan, çok şey kaybedebilir.
Ama susan, çok şey kazanabilir.
Hakikati anlamak istersen,
Sus ve dinle
Varlıktan gelen ilâhî sesi dinle.
Sus, susmadan duyulmaz.
Duymak, susmakta gizlidir.
İç sesini de, dış sesini de sustur.
Hakk'ı duymak susmakta gizlidir.
Baş kulağıyla değil, gönül kulağıyla dinle.
Dinlediğini anlamak, işitmekte gizlidir.
Sus ve Dinle
Varlıktan gelen ilâhî sesi dinle.
Duyduğun seste,

Hakk'ın zikri gizlidir.
Hakikati duymak,
Hakk'ın zikrini dinlemekte gizlidir.
Gönlünü aç da, cân kulağıyla dinle.
Ses olarak dinleme.
Varlıktan gelen ilâhî sesi dinle.
Seslerin içinde nice mânâ gizlidir.
Hakikat, sesin içindeki mânâda gizlidir
Sus,
İnsan olmak susmakta gizlidir.
Sus, susmadan duyulmaz.
Duymak susmakta gizlidir
Bil ki susmak, dilini tutmakta gizlidir.
Bil ki dinlemek, susmakta gizlidir.
Bil ki anlamak, dinlemekte gizlidir.
Bil ki uygulamak, anlamakta gizlidir.
Bil ki insan olmak, hepsinde gizlidir.
Bin söz söyleyip, bir titreteceğin yerde, bir söz söyle, bin titret.
Bil ki erdem; dilini tutmakta ve sözü, kime, ne zaman, hangi ortamda, nasıl bir açılımda söyleyeceğini bilmekte gizlidir.
İşte ilm-i riyâzet, öncelikle dilini tutmakla, öfkeni yutmakla başlar.
Kul hakkı yememekle, haram şeylerden uzak durmakla, "ben bilmem" demekle devam eder.
Sonra da İlm-i Tevhîd dersleri ile birleşir.
Her bir makamda Allah'ın nice hakikatlerini görmekte şahitlik oluşur.
Şahitlik ise, Allah'ın ulvîyetinin yanında, kendi varlığından geçmekle fenâfillah makamına erdirdir.
İlm-i riyâzet; kendine vücûd nispet etmeyi terk etmek, Hakk'ta fâni olma makamıdır.

İlm-i riyâzet, aynı zamanda kişinin terbiye bulması için kendini sigaya çekmesidir.

Kişi, birine kötü bir söz ettiğinde, biri hakkında dedikodu ettiğinde, kendini sigaya çekmelidir.

Kişi kendini cezalandırmalı, iki gün, üç gün kimseyle konuşmamalı, sadece dinlemelidir.

Dilini tutmayı hiç unutmamalı, beynine düştüğü hatayı derin bir şekilde kodlamalıdır.

Kişi birine kötülük ettiğinde, yirmidört saat hiçbir şey yememeli, kendini cezalandırmalı, bir daha kimseye kötülük etmemek için aç kaldığı saatler boyunca Allah'a söz vermelidir.

Kişi gaflete, kibre, öfkeye düştüğünde, birine kötülük ettiğinde, kendinin terbiye bulması için, farklı metodlarla kendini cezalandırabilir.

İşte hep bunlar, kişinin terbiye bulmasının farklı yollarıdır.

İlm-i riyâzet; kendi vücûd varlığından geçmek, her an Hakk aşkıyla yaşamak, toplumda erdemli davranışlar içinde olabilmektir.

İLM-İ REMİL

İlm- Remil, kaybolan bir şeyi bulma ilmi diye bilinir.

Öncelikle insanın kendi kayıptır, kendini bulabilmelidir.

Allah'ı bilmeyen kimseler kayıp kimselerdir.

Allah'ta olduğunu bilmeyen insan kaybolmuştur.

Dünya hırsına kapılıp giden, dünyaya dalıp Allah'ı unutan insan, ölü insandır, kayıp insandır.

Nereden geldiğini, nereye gittiğini bilmeyen insan, kaybolmuş insandır.

Kendini bilmeyen, kendine yabancı olan insan, kayıp insandır.

Aslını bilen, Allah'tan geldiğini, Allah'a döneceğini bilen insan, kendini kaybetmez.

Allah'ta olduğunu bilen insan, kendini bulmuştur.

İşte ilm-i remil, kayıp olanı bulma ilmi demektir.

İnsan öncelikle kendini bulmalıdır.

Bazı insanların ilm-i remil frekansları açıktır.

Onlar kayıp kimseleri de, kayıp eşyaları da bulabilirler.

Bulmak için, "bulurum ben" diye yola çıkanlar bulamazlar, çünkü ego frekansı, kayıp şeyden gelen frekansı baskılar, bulmayı kapatır.

İnsanoğlu bir nûr bebek olarak dünyaya gelir.

Ailenin inançlarına ve geleneklerine göre büyür.

Egosal bir alana girerek Hakk kimliğini unuttur.

Ve "ben benim" diyerek, kaybolur.

Dünyaya esir olur, çıkarlarına esir olur, kendini yüce görür, kendi gibi olmayı küçük görür ve aslını bilmekten uzaklaşır.

Aslında ölümlüdür, genç iken her şey kolaydır, kendini güçlü görür, kudretli görür.

Yaratıcısını unuttur, geldiği kaynağı unuttur ve beşer denen dünya boyutunda, hırslarına esir olur ve kaybolur gider.

Luka incili 15: 11-32 âyetlerde “Kaybolmuş oğul” hikâyesi vardır.

İsa; “Bir adamın iki oğlu vardı” dedi.

“Bunlardan küçüğü babasına; “Baba” dedi, “Malından payıma düşeni ver bana.”

Baba da servetini iki oğlu arasında paylaştırdı.

Bundan birkaç gün sonra küçük oğul her şeyini toplayıp uzak bir ülkeye gitti.

Orada sefahat içinde bir yaşam sürerek varını yoğunu çarçur etti.

Delikanlı her şeyini harcadıktan sonra, o ülkede şiddetli bir kıtlık baş gösterdi, o da yokluk çekmeye başladı.

Bunun üzerine gidip o ülkenin vatandaşlarından birinin hizmetine girdi.

Adam onu, domuz gütmek üzere otlaklarına yolladı.

Delikanlı, domuzların yediği keçi-boynuzlarıyla karnını doyurmaya can atıyordu.

Ama hiç kimse ona bir şey vermedi.

“Aklı başına gelince şöyle dedi: ‘Babamın nice işçisinin fazlasıyla yiyeceği var, bense burada açlıktan ölüyorum. Kalkıp babamın yanına döneceğim, ona, Baba diyeceğim, Tanrı’ya ve sana karşı günah işledim. Ben artık senin oğlun olarak anılmaya layık değilim. Beni işçilerinden biri gibi kabul et.’”

Böylece kalkıp babasının yanına döndü.

Kendisi daha uzaktayken babası onu gördü, ona acıdı, koşup boynuna sarıldı ve onu öptü.

Oğlu ona; “Baba dedi, Tanrı’ya ve sana karşı günah işledim. Ben artık senin oğlun olarak anılmaya layık değilim.”

“Babası ise kölelerine; çabuk, en iyi kaftanı getirip ona giydirin! dedi. Parmağına yüzük takın, ayaklarına çarık giydirin! Besili danayı getirip kesin, yiyelim, eğlenelim. Çünkü benim bu oğlum ölmüştü, yaşama döndü; kaybolmuştu, bulundu.”

Böylece eğlenmeye başladılar.

Babanın büyük oğlu ise tarladaydı.

Gelip eve yaklaştığında çalgı ve oyun seslerini duydu.

Uşaklardan birini yanına çağırıp; “Ne oluyor?” diye sordu.

O da; “Kardeşin geldi, baban da ona sağ salim kavuştuğu için besili danayı kesti” dedi.

Büyük oğul öfkelenmiş, içeri girmek istemedi.

Babası dışarı çıkıp ona yalvardı.

Ama o, babasına şöyle yanıt verdi: “Bak, bunca yıl senin için köle gibi çalıştım, hiçbir zaman buyruğundan çıkmadım. Ne var ki sen bana, arkadaşlarımla eğlenmem için hiçbir zaman bir öğlak bile vermedin. Oysa senin malını fahişelerle yiyen şu oğlun eve dönünce, onun için besili danayı kestirin.”

Babası ona; “Oğlum, sen her zaman yanımdasın, neyim varsa senindir” dedi. “Ama sevinip eğlenmek gerekiyordu. Çünkü bu kardeşin ölmüştü, yaşama döndü; kaybolmuştu, bulundu!”

İncil’deki bu hikâye çok çarpıcıdır.

Gönlümüze göre bunun tevili şöyledir.

Kaybolmuş oğul, Allah idrâkından uzak olandır; Allah’ı unutmamış olan, Allah’ı bilmeyendir.

Hikâyede Baba, aslımız olan Allah boyutudur.

İki kardeş, kişinin ten boyutu ve cân boyutudur.

Babanın kendine ait olan serveti, yani değerleri iki kardeşe pay eder.

Yâni ten boyutu ve cân boyutu Allah’a ait olan hazinedir.

Ten boyutunda Allah’a ait olan tecelliler, cân boyutunda üflenen rûh sırası vardır.

Âyette geçen; “Bundan birkaç gün sonra küçük oğul her şeyini toplayıp uzak bir ülkeye gitti. Orada sefahat içinde bir yaşam sürerek varını yoğunu çarçur etti” uzak ülke, dünya boyutudur.

İnsan dünya boyutunda yaşasa bile, onun bedeni Allah'ın hazinesidir.

Sefahat içinde yaşamak, dünyanın hırslarına, eğlencelerine kapılıp gitmektir.

Dünyanın hırsına kapılan, egolar içinde yaşayan, bedenindeki hazineleri göremez, egosundan dolayı varını yoğunu çarçur eder.

“Delikanlı her şeyini harcadıktan sonra, o ülkede şiddetli bir kıtlık baş gösterdi, o da yokluk çekmeye başladı.”

Bir gün gelir insan kayıpta olduğunu, kaybolduğunu anladığında, Allah'ı bilmediğini anladığında, gönlünün nasıl kıtlık içinde kaldığını anlar ve arayışa düşer.

Allah'ı bilmeyen kişi, yokluk içindedir.

Allah'ın ulvîyetine eren kişi, zengin kişidir.

Yoklukta olduğunu, fakir olduğunu bilen kişi, Allah arayışına düşer.

O arayış onu Allah'ın kullarından bir kul olan Hızır'a götürür.

O Hızır, Mürşid-i Kâmil'dir.

“Bunun üzerine gidip o ülkenin vatandaşlarından birinin hizmetine girdi. Adam onu, domuz gütmek üzere otlaklarına yolladı. Delikanlı, domuzların yediği keçiboynuzlarıyla karnını doyurmaya can atıyordu. Ama hiç kimse ona bir şey vermedi.”

Bir mürşidin hizmetine giren, kendi hayvaniyet bedenini anlama yoluna girer.

Çünkü Allah kişiye şah damarından yakındır. (Kaf Sûresi 16)

Allah hakikatine kişi kendi bedeninde erişecektir.

Nefsine ârif olan, bedeninin sahibi olan Rab hakikatine erecektir.

Genç artık dünyadan bir şey beklememektedir.

“Kimse ona bir şey vermedi” demek, genç artık insanlardan dünyalık bir şey beklemiyordu, tek derdi vardı Babasına geri dönmek.

Ve kaybolmuş oğul, çalıştı çabaladı büyük bir tefekkür içinde Babasına geri döndü, ondan af diledi.

İnsanın en büyük günahı:

Allah’ı unutmak değil miydi?

Kibre düşmek değil miydi?

Ben benim demek değil miydi?

Böyle büyük bir günah karşısında, elbette tövbe edilirdi, af dilenilirdi.

Babanın mağfireti genişti.

Kaybolan oğul dönmüştü.

Günahını anlamış, tövbe etmişti.

Artık sofralar kurulmuştu, nice lütûflar yağıyordu.

Babanın hazineleri açığa çıkıyordu.

Besili dana kesildi.

Besili dana neydi?

Besili dana, vücûddu.

Kaybolan oğul, vücûdun sahibini anladı ve kendi vücûd nisbetinden geçti.

Baba “oğlum ölmüştü, yaşama döndü; kaybolmuştu, bulundu” dedi.

Allah’ı bilmeyen kişi ölü değil miydi?

Ölü gönül kaybolmuş olan değil miydi?

Yaşama dönmek, Allah’ın hayy sıfatına ermek değil miydi?

Allah’ta dirilmek yaşama dönmek değil miydi?

Hayy olan ve Kayyûm olan Allah’a teslim olmak, dirilmek değil miydi?

Babaya gece gündüz ibadet eden diğer oğul, kaybolan oğulun geri gelmesine sinirlenmişti.

“Ben sana her gün ibadet ediyorum, hiçbir zaman buyruğundan çıkmadım” dedi.

Bu, Kabil’in Habil’e olan fesatlığı değil miydi?

Allah’a her gün ibadet etmek, Allah’a şahit olmaya iletmiyorsa, Allah’a teslimiyet ve tevekkülü getirmiyorsa, Allah’ın ulvîyetinin yanında kendi varlığından geçirmiyorsa, içteki hasetlik fesatlık biter miydi hiç?

Her gün Allah’a yöneldik, namaz kıldık, ibadet ettiğimizi düşündük.

Ama Allah’a şahit olabildik mi?

Her varlıkta O’nun tecellilerini görebildik mi?

İçimizdeki hasetliği fesatlığı bitirebildik mi?

Kibirten egodan geçebildik mi?

Namaz ile Allah’a yönelmek, O’nu yanımızda hissetmek elbette güzel.

Ama bir başkasına karşı hasette olmak fesatta olmak, kibirde olmak nedir o zaman?

Haset içinde fesat içinde olan namaz kılsa bile Allah’a teslim olmuş sayılır mı?

Baktığı her yerde Allah’a nazar edemeyen, namaz kılmış sayılır mı?

Mâun Sûresinde ne güzel işaret edilmiş: “Fe veylun lil Mûsallîn, ellezîne hum an salâtihim sâhûn.”

Meâli: Vay o teslim olduğunu sananlara, onlar Allah’a yönelirler ama bir gaflet içindedirler.”

Ne kadar çarpıcı bir uyarı!

Gaflet, Allah’a şahit olamamaktı.

Gaflet, Allah’ı bilememekti, Allah’tan gafil olmaktı.

Namaz kılmak, ibadette bulunmak; Allah’a şahit eylemiyorsa, O’na teslim etmiyorsa, dünyalık hırsları bitirmiyorsa, bu gaflet değil midir?

Bu “salâtı sâhûn” değil midir?

Gencin kardeşi de öyle dedi; ben her gün sana ibadet ediyorum, her gün sana yöneliyorum, ama sen fahişelerle vakit geçiren oğlun döndü diye rıza gösteriyorsun.”

“Babası ona; Oğlum, sen her zaman yanımdasın, neyim varsa senindir, dedi. Ama sevinip eğlenmek gerekiyordu. Çünkü bu kardeşin ölmüştü, yaşama döndü; kaybolmuştu, bulundu!” dedi.

Bir gaflet içinde olan kaybolmuş olandı.

Allah’ı bilmeyen ölmüş olandı.

Her varlıkta Allah’ın vechîni göremeyen, kaybolmuş olandı.

Allah’a dönen ise, bulunmuş olandı.

Kaybolmuş olan bulunmuştu.

Ölü olan dirilmişti.

Artık, Hakk ile Hakk olma zamanıydı.

Damlanın deryaya karışma zamanıydı.

Zamandan zamansızlığa geçme zamanıydı.

Bedenden bedensizliğe geçme zamanıydı.

Üflenen rûha erme zamanıydı.

Varlığından geçip aslına teslim olma zamanıydı.

Semme vechullâh makamına erme zamanıydı.

Bakara Sûresi 115: “Ve lillâhil meşriku vel magribu fe ey-nemâ tuvellû fe semme vechullâh innallâhe vâsiun alîm.”

Meâli: Doğu da ve batı da Allah’ındır. Nereye dönerseniz dönün Allah’ın yüzü oradadır. Muhakkak Allah ki bütün her şeyi ilmiyle kuşatandır.”

İşte ilm-i remil kaybolmuş olan kendini bulabilme ilmidir.

Bir Mürşid-i Kâmil’den alınan İlm-i Tevhîd eğitimi, kişinin kendini bilmesine, ölü olan gönlünün dirilmesine kapı açacaktır.

İlm-i remil ehilleri dünya hırsında kaybolup gitmezler.

Dünyaya kapılırsalar bile hızla Hakk şuuruna geri dönerler.

İlm-i remil ehilleri, dünya boyutunda kaybolan kendilerini buldukları, Allah'a teslim oldukları gibi, kendilerini bulmak isteyenlere de yardımcı olurlar.

Her Mürşid-i Kâmil, ilm-i remil ehlidir.

Onlar kaybolanları bulurlar, ölüleri diriltirler.

Ayrıca kayıp olan eşyaları bulanlar vardır, bunlarda da remil boyutu açıktır.

Bir baba, yeni aldığı saatini Gediz nehrine düşürmüştü, saat suyun içinde kaybolmuştu.

Çok aramış ama bulamamıştı.

Aklına birden daha önce Kâmil bir kimseden duyduğu bir söz geldi.

“Saf ve temiz olanlar kayıp olanları bulurlar.”

Babanın dört yaşında bir çocuğu vardı; çocuktan daha saf kim olabilirdi, “Allah’a en yakın olanlar çocuklardır” denildiği aklına geldi.

Atına atladı, hemen köye gitti ve çocuğunu aldı yine atla Gediz nehrine geldi.

Oğluna dedi: “Canım oğlum, bir tanem şuraya saatimi düşürdüm, hadi birlikte arayalım.”

Çocuk, elini nehrin içine götürdü ve biraz eliyle aradı ve saati buldu.

Babanın içine doğan olmuştu.

Çocukların bedenlerindeki enerji kanalları, saf ve tertemiz olduklarından dolayı açıktır.

Hayvanların içsel sezgileri çok yüksektir.

Onların bedenleri doğayla bir bütünlük içindedir.

Tüm varlığın birbiriyle ortak rezonansı vardır.

Bedenlerde atomların ve moleküllerin birbiriyle iletişimi vardır.

Çünkü her bedende ortak atomlar, moleküller vardır, atomlardan ve moleküllerden gelen enerji yayılımı vardır.

Güneş'in enerji alanı olduğu gibi, varlığın da kendine mahsus enerji alanı vardır.

Güneş'ten gelen ışınlar gibi, her varlıktan da etrafına enerji yayılır.

İşte, varlıktan gelen enerjinin frekanslarını kendi bedenlerinde hissedenler, ilm-i remil ehilleridir.

Ve kayıp bir şeyi böyle bulurlar.

Bir beden diğer bir bedenle de iletişimi vardır.

Kayıp bir eşyanın rezonansını, bedeninde hisseden kişi kayıp eşyayı bulabilir.

Kayıp bir şeyi bulmak isteyen kişi, kayıp eşyadan gelen enerjiyi bedeninde hissedebilmelidir. Eşyadan gelen enerjinin rezonansı ile buluşan beden oraya doğru gidecektir.

Bunu herkes yapamaz, sadece beden duyguları yüksek olanlar yapabilir.

Enerji kanalları açık olanlar, diğer bedenlerden gelen enerjiyle bir iletişim içinde olurlar.

Bir kişi, uzakta olan bir kişiye, duygu ve düşüncelerini bedenindeki enerji akışıyla gönderebilir.

Nasıl ki radyo, tv, ses ya da görüntüleri, elektromanyetik dalgaların frekansları ile gönderilebiliyorsa, bir kişinin duygu ve düşünceleri de başka bir bedene gönderilebilir.

Allah'a teslimiyeti tam olup, gönlü açık olan kimselerin hisleri çok güçlüdür.

Onlar çevresinde olanları hissederler, insanların acılarını, kaygılarını hissederler.

Allah'ın nûruyla nûrlananlar, güçlü hislere erişirler.

Tüm varlık, Allah'ın nûruyla birbirine bağlıdır.

Tüm varlık nûrdan akan enerjiyle, birbiriyle iletişimindedir.

Nasıl ki insanın bedeninde tüm hücreler birbirleriyle bir iletişim içindeyse, varlık boyutunda da bu böyledir.

Dünya boyutu da insanın vücûdu gibidir, her varlık vücûd içindeki hücreler gibi birbirine bağlıdır.

Bu bağlılık, Allah'ın rabita boyutudur.

Kişi, şuur olarak bu rabitadan kopmamalıdır.

Nasıl ki âlem bir Tevhîd içindeyse, insan da Tevhîd şuuruna erişmeli ve Tevhîd şuuruyla yaşamalıdır.

İLM-İ TEVHÎD

İlm-i Tevhîd, birliğe götüren ilim demektir.

Tevhîd; tek olmak, bir olmak, biri bir bilmek, ehâdiyete erişmek, birlik boyutuna ermek demektir.

Tevhîd ilmi; damlanın deryadan ayrı olmadığını, yani kişinin Allah'tan ayrı olmadığını idrak ettirir.

İlm-i Tevhîd, Allah hakikatine erİştiren ilimdir.

Gönlüne, Allah'ı bilme arayışı düşen kişiler, bir heyecan içinde oraya buraya koşarlar.

Gönlüne gelen; “ben kimin nereden geldim, nereye gidiyorum, Allah nedir, Allah var mıdır?”

“Bu âlem nasıl var oldu, bu eşyanın hakikati nedir?”

“Ölüm nedir, ölüm sonrası nedir, yeniden doğuş var mıdır?”

Sorularının cevaplarını arayanlar ve bu arayışta samimi olanlar, muhakkak ki kendi gibi arayışta olanlarla tanışacaklardır.

İlm-i Tevhîd eğitimi, bir Mürşid-i Kâmil'den alınır.

O eğitime tâbi olanlar bir arayış içinde olanlardır.

İlm-i Tevhîd dersleri almaya müsait olanlara dersler tebliğ edilir.

Hakikati arayan kişi öncelikle aklını ve gönlünü temizlemelidir.

Hakikat yoluna, akli ve gönlü temiz olanlar dâhil olacaktır.

Mûsâ, Hızır ile buluşmadan önce, Kutsal Tuva vadisinde namlılarını ve asâsını terk etmişti.

Bu terk ediş, dünya hırsından kurtulmak, aklındaki dayandığı bâtil bilgileri terk etmesiydi.

İlm-i Tevhîd, belirli bir edebe erişenlere nasip olacaktır.

Edeb ile gelen Allah'ın lütûflarına erecektir.
Allah hakikatine takva ile varılır.
Hakikatlerin yolu takva ile açılır.
Takva seni sana bildirir.
Nice lütûflar, nice sırlar muttaki olanlara sunulur.
Takva nedir çok iyi anlamalıyız.
Bilmeliyiz ki takva olmadan mânâ yolu açılmayacaktır.
Varoluşu ve var edeni idrak etmek için, takva sahibi olmak gerekir.

Gönlü, takva ehli olmaya münasib olan kişiye, İlm-i Tevhîd yolu açılacaktır.

O kişi, bir Yûnus Emre gibi, Taptuk Emre'nin kapısını bulacaktır.

Taptuk ile bir eğitime tâbi olacaktır.

Hakk'a tâbi olmak nedir, Hakk yolu nedir, yavaş yavaş öğrenmeye başlayacaktır.

Bir Kâmil insana varmaktan maksat, aradığı soruların cevabını bulabilmektir.

Kâmil insan takva ehli olmamıza vesile olur.

Kâmil insan, insanı kendine döndürür, yolun da yolcunun da kişinin kendisi olduğunu öğretir.

Her varlık bir yoldur, Hakk'a götürür.

Bil ki bu yolda olmak için takva sahibi olmak gerekir.

Her varlık bir kitâbtır, içinde hakikatler vardır.

O kitâbın sayfalarını aralamak için, takva sahibi olmak gerekir.

Varlığın özündeki mânâyı erebilmek için, akıl ve gönül tertemiz olmalıdır.

Allah sırrına ermek için, takva ehli olmak gerekir.

Peki, nedir takva?

Takva Allah korkusu mudur?

Takva bizlere anlatıldığı gibi, Allah'tan korkmak değildir.

Korku kelimesi "havf"dır.

Kur'ân'da havf kelimesiyle kullanılan Allah'tan korkun diye bir âyet yoktur.

Tam tersi havf kelimesi şeytan kelimesi ile yan yana kullanılmıştır:

"Şeytânü yuhavvifu- korkutan şeytandır" (Âl-i İmrân Sûresî 175)

Korkuyu veren şeytandır. Şeytani hâllerde olan korkutur.

Takva sahiplerine "lâ havfun-korku yoktur." (Zuhruf Sûresi 68)

Zuhruf Sûresi 68: "Yâ ibâdi lâ havfun aleykumul yevme ve lâ entum tahzenûn."

Meâli: "Ey kulluğunu anlayanlar! Sizin için hiçbir zaman korku yoktur ve mahzun olmak da yoktur."

Âyette işaret edildiği gibi, kulluk mertebesine gelene korku yoktur, mahzun olmak yoktur.

Korku, kulluk mertebesine gelmeyene, şeytana kulluk edenedir.

Onun için Kur'ân'da takva kelimesini Allah'tan korkun diye çevirmek doğru değildir.

Evet, takva Allah'tan korkmak değildir.

Takva; fenalardan sakınmaktır, kötülüklerden sakınmaktır, benlikten gururdan sakınmaktır, Allah'a ortak koşmamaktır, zerre kadar zarar vermekten sakınmaktır.

Takva kelimesi, kötü şeyden sakınmak mânâsına gelen ittikâ kelimesinden alınmıştır.

İttikâ kelimesinin kökeni "vikaye- وى-ق-و" kökünden gelir diye bilinir.

Vikaye; zarar verecek olan her şeyden sakınmak, korunmak demektir.

Takvaya uyana "muttaki" denir.

"Takva-ittika-muttaki" aynı kökten gelen kelimelerdir.

Her varlık bir kitâbtır.

Bu kitâbın içinde yaratılış hakikatleri vardır.

Her varlık, Allah'ın "Hûdâ" esmasının, yani yol gösterenin gösterdiği yoldur.

Bu yol kişiyi hakikatlere götürür.

Yeter ki kişi, takva üzere olsun, yani fenalardan sakınsın, Allah'a ortak koşmasın.

İşte takva: Fenalardan sakınmak, Allah'a ortak koşmamaktır.

Bakara Sûresi 2: "Zâlikel kitâbu lâ reybe fîhi huden lil muttekîn."

Meâli: "İşte bu kâinat bir kitâbtır. Onun içindeki hakikatlerde şüphe yoktur. Fenalardan sakınıp hakikatleri arayanlar için hakikatlere yol göstericidir."

Takva sahiplerine, nice mağfiretler vardır, nice yüce hakikatlerin karşılığı vardır.

Hucurat Sûresi 3: "Li el takvâ lehum mağfiret ve ecrun azîm."

Meâli: "Takva sahipleri için, mağfiret ve yüce karşılıklar vardır."

Yeter ki biz, gönlümüzü ve aklımızı temizleyelim.

Anlıyoruz ki takva:

Aklımızdaki bâtil bilgilerden sakınmak, temizlenmektir.

Kötülük içeren hislerden, düşüncelerden sakınmaktır.

Tüm fena hâllerden sakınmaktır.

Fitnelikten, fesatlıktan, gybetten, gururdan, kibirden sakınmaktır.

Birileri hakkında dedikodu yapıp çekiştirmekten sakınmaktır.

Zarar vermekten, yakıp yıkmaktan sakınmaktır.

Kötü düşünmekten, kötü söylemekten sakınmaktır.

Yalan söylemekten, iftira atmaktan sakınmaktır.

İnsanların eksiğini aramaktan, alay etmekten, kötülemeden sakınmaktır.

İnsanları inançlarına göre yargılamamaktır, örtülü örtüsüz, namazlı namazsız diye ayırmaktan sakınmaktır.

Birilerini küçük görmekten, kendini büyük görmekten, yaratılan bir varlığa kerih bakmaktan sakınmaktır.

İnsanların mallarına, ırzlarına göz dikmekten sakınmaktır.

Çalmaktan, çırpılmaktan, kendine ait olmayana gasp etmekten, kul hakkına girmekten sakınmaktır.

Emanete ihanet etmekten sakınmaktır.

Kısacası her türlü zarar içinde olma hâllerinden sakınmaktır.

Dünya perestlikten, eşya perestlikten, makam, şan, şöhret perestlikten sakınmaktır.

Allah'ın ülviyetinin yanında ben de varım demekten sakınmaktır.

Kendine varlık isnat etmekten sakınmaktır.

Allah'a ortak koşmaktan sakınmaktır.

İşte takva, bütün günahlardan uzak durmaktır, sakınmaktır.

Takva ehli olana yâni zulüm açığa çıkaracak olan her bilgi, düşünce, eylemden uzak duranlara, hakikatler açılır.

Gönlü, akli temiz olanlara, yâni takva sahiplerine nice lütûflar sunulur.

Onlar varlığın varoluş sırlarına kavuşurlar.

A'râf Sûresi 96: "Ve ittekav le fetahnâ aleyhim berekâtin min el semâi ve el ardı."

Meâli: "Takva ehli, yerlerin ve göklerin hakikatlerinden feyiz alırlar, her şeyin ortaya çıkışının Bize ait olduğunu anlarlar."

Evet, takva: Mûsâ'nın nâlinleri çıkarması, değneğini bırakması sırrıdır.

Takva, gönlünü ve aklını temizleyenlerin ulaştığı bir makamdır.

Bu makama ulaşmadan sırlar kapısı açılmaz.

Allah hakikatine, ancak ve ancak muttaki olanlar erebilir.

Mânâ ilmüne tertemiz olanlar erecektir.

Vâkıa Sûresi 79. âyette bu çok güzel bir şekilde belirtilmiştir.

Vâkıa Sûresi 79: “Lâ yemessuhû illel mutahherûn” “Ancak tertemiz olanlardan başkası ona temas edemez, onu anlayamaz.”

İnsanın kendi aslını arama yolculuğu, öncelikle aklını ve gön-lünü temizlemekle başlar.

İlm-i Tevhîd yolculuğu, edebe erişenlere açılacaktır.

Edep takva dairesine girmekle mümkün olacaktır.

İlm-i Tevhîd dersleri, bir Mürşid-i Kâmil’den alınır.

İlm-i Tevhîd dersleri; Hazreti İbrâhîm’im oluşturduğu fenâ makamları ve Hazreti Muhammed’in oluşturduğu Bekâ meratiplerinden oluşur.

Kur’ân’da “Millet-i İbrâhîm” âyeti buna işaret eder.

Nahl Sûresi 123: “Summe evhaynâ ileyke enittebi millete ibrâhîme hanîfâ ve mâ kâne minel müşrikîn.”

Meâli: “Sonra sana vahyettik: İbrâhîm’in düzenlediği ilkelere tâbi olmanı, Tevhîd üzere olmanı ve ortak koşanlardan olmamanı.”

Millet kelimesini müellifler din olarak çevirmektedir.

Oysa din kelimesinin anlamı ile millet kelimesinin anlamı farklıdır.

Millet: İmla, düzenlenen ilkeler, belge, düzenleyip yazdırılan, söyleyip yazdırmak, ezbere yazmak, belli ilkeler üzerine oluşturulan birlik, anlamlarına gelir.

Millet; “imlal” masdarıyla, yani, “imla” manası ile ilişkili bir isimdir.

İmla; oluşturulan düzen, takip edilen düzenleme demektir.

Kur’ân’da yedi yerde “Millet-i İbrâhîm” kelimesi geçer.

Meâl yapanlar, millet kelimesini “Din” diye çevirmişler, “Millet-i İbrâhîm” kelimesini “İbrâhîm’in dini” olarak meâl etmişlerdir.

Böyle yapılan meâl ne kadar doğru olabilir, çok iyi düşünmek gerekir.

Din Allah’a aittir, İbrâhîm’in dini olmaz.

Şayet İbrâhîm'in dini dersek, Allah'a ait olanı, İbrâhîm'e nisbet etmiş oluruz.

Din Allah'a aittir, Kur'ân'da birçok âyette bu belirtilir.

Mü'min Sûresi 14, 65, Zümer Sûresi 11; "Lehu el din" " Din O'nundur"

Kur'ân'a göre din; varlığın yaratılış yasalarıdır, o yasalar Allah'a aittir, Allah o yasalarla varlığı yaratır.

Kişi yaratıcı, halk edici değildir, bir atomu bile yaratamaz, onun için kişinin dini olmaz, Allah'a ait olan dini anlamakla iman olur.

Onun için "Millet-i İbrâhîm" kelimesini, İbrâhîm'in dini diye çeviremeyiz.

"Millet-i İbrâhîm"; İbrâhîm'in oluşturduğu düzen demektir.

İşte Hazreti İbrâhîm'in düzenlediği fenâ makamları, kişinin kendinde ve varlıkta Allah'ın hakikatlerine ârif olma yolculuğudur.

Hazreti İbrâhîm, Kâbe'yi oluşturmuş ve insanları İlm-i Tevhîd yoluna davet etmiştir.

Hacc Sûresi 27. âyette "Yetu ke- sana gelsinler" mesajı buna işaretler.

Hacc Sûresi 27:

وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ
يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ

Ve ezzin fîn nâsi bil hacci yetûke ricâlen ve alâ kulli dâmirin yetîne min kulli feccin amîk

Ve ezin fi el nas : Yetki, ilan et, müsaade et, insanlara,

Bi el hacc : Özel maksat, mutlak yönelmek, Allah'a tanımak için arayış, bilgeye gitmek,

Yetû-ke : Gelsin, sana gelsinler,

Ricalen : İleri gelenler, kişiler, makam sahibi, yaya, devlet adamı,

Ve alâ kulli	: Üzerinde, hepsi, bütün,
Damir yetine	: Zayıflık içinde olan, niyet, deve, gelirler,
Min kulli	: Hepsi,
Fecin amik	: Tasalı, dağ yolu, olgun olmayan, derin, incelikle araştıran

Meâli: “Allah’ı tanımak için arayışta olan insanlara ilan et. Toplumda ileri gelenler ya da bir zayıflık içinde olanların hepsi, bir tasa içinde inceden inceye araştıranların hepsi sana gelsinler.”

Âyette belirtildiği gibi, Hazreti İbrâhîm, yaşadığı dönemde hakikatleri tebliğ eden idi.

İbrâhîm, dönemin Mürşid-i Kâmil’i idi.

Kendi aslını anlama heyecanı içinde olanlar, Mürşid-i Kâmil’e gelirler, ona tâbi olurlar.

Hakk yoluna tâbi olana sâlik denir.

Sâlik, Hakk yoluna sülûk eden demektir.

Yani sâlik, hakikatler yoluna giren demektir.

Hazreti İbrâhîm’in düzenlediği İlm-i Tevhîd derslerinden fenâ makamları kısaca şöyledir.

Zikrullah:

Sâlik, Zikrullah dersinde, Zâkir ve zikir hakikatine erer.

Zâkir olan Allah’tır, Allah her varlıktan her an zikredendir.

Zikir, varlıktaki hiç bitmeyen ilâhî rezonans, ilâhî tınıdır.

Zâkir ve zikir birbirinden ayrı değildir.

Zikir, varoluşun ilk ve her an devam eden ilâhî terennümüdür.

Cümle varlık zikirle var olur, zikirle sarılıdır, zikirle korunur, zikirle sürüp gider.

Hicr Sûresi 9: “İnnâ nahnu nezzelnez zikre ve innâ lehu le hâfizûn.”

Meâli 1: “Muhakkak ki bütün her şey zikrimizle açığa çıkar ve muhakkak ki her şey zikrimizle muhafaza edilir.

Meâli 2: “Şüphesiz Biz her yerden zikrimizi sunarız ve her şeyi onunla koruruz.”

Zikir, Zâkir hissine eren talebeye Tevhîd-i Efâl tebliğ edilir.

Tevhîd-i Efâl:

Tevhîd-i Efâl, efâlin birliği demektir.

Bir işe fiil, birçok işe ise efâl denir.

Tevhîd-i Efâl bütün işlerin bir iş olduğunu bilmektir.

Sâlik bu derste, kendinde ve her varlıkta her an işleyenin Allah olduğunu idrak eder.

Varlığın varoluşundaki işleyiş ve varlığın sürüp gitmesindeki işleyiş Allah'ın işleyişidir.

Hiçbir kimse fiilinin hâlikı değildir, yani hiç kimse kendi varlığını var edemez ve kendi vücûdundaki işleyişin fâili olamaz.

Hâlik ve fâili muhtar Hakk teâla hazretleridir.

Hiç kimse kâlbini attıramaz, nefes alıp verişini yapamaz, karnını dolaştıramaz, hücrelerinin işleyişini yapamaz.

Kişinin bedeninde her an devam eden faaliyetin, yani işleyişin sahibi Allah'tır.

Sâlik, bu derste kendine nisbet ettiği işleyişin Allah'a ait olduğunu anlar ve “ben işlerim” gâfletinden kurtulur.

Sâlik bu derste, fiil, efâl, mefûl, amel inceliğini tefekkür ederek, bu dersi anlamaya çalışır.

Fiil, fâil, mefûl, amel inceliği çok önemlidir.

Yûnus Sûresi 36:”İnnallâhe alîmun bimâ yefalûn.”

Meâli: “Muhakkak ki Allah ilmin sahibidir, her varlıkta fâil olandır.”

Fiil, fâil konusu, bir ilmî tefekkür üzere öğrenilecektir.

Fiil, fâil, amel konusu Tevhîd derslerinin temelidir.

Bunu anlayan talebe, bedende olan işleyişin Allah'a ait olduğunu, o işleyişi alet ederek yapılan eylemlere “amel” dendiğini idrak eder.

Bunu anlayamayan talebe, kötülükleri de Allah'tan bilir.

İnanç topluluklarında; “ben atmadım Allah attı, ben yapmadım Allah yaptı, o öldürmedi Allah öldürdü, şer de Allah'tandır” diye anlatılan bilgiler, fiil, fâil, âmel konusunu idrak edememekten kaynaklanır.

İnanç toplulukları, Kur'ân'da bazı âyetleri örnek gösterirler.

Enfâl Sûresi 17: “Fe lem taktulûhum ve lâkinnallâhe katelehum ve mâ rameyte iz rameyte ve lâkinnallâhe ramâ ve li yubliye mu'minîne minhu belâen hasenâ innallâhe semîun alîm.”

Bazı Meâller: “Onları siz öldürmediniz fakat Allah öldürdü. Attığın zaman da sen atmamıştın, fakat Allah atmıştı. Allah bunu, inananları güzel bir imtihana tabi tutmak için yapmıştı. Doğrusu O işitir ve bilir.”

Tevhîd-i Kur'ân Meâli: Sen bir güçle bir şey yaptığında o güç senin değildir, fakat o güç Allah'ındır. Gücü kendine nispet edip, gücün Allah'a ait olduğunu anlayamayanlar kendilerine yazık ettiler, işte o hâlde olanlara siz yazık etmediniz. Mü'minler başlarına gelen sıkıntıları dikkatlice düşünürler, ondan güzel bir ders çıkarırlar. Muhakkak ki Allah işittirendir, ilmin sahibidir.”

Âyeti incelediğimizde, insan bir şey yaptığı zaman, vücûdunda olan bir güçle yapar, o güç Allah'a aittir.

İnsan, bedenindeki gücü kullanarak yani onu alet ederek bir şey yapar.

Kişinin bir şey atması, o güç iledir.

İşte bedendeki kudret sahibi Allah'tır, beden her an o kudret ile işlemektedir.

Fiil ile yapılan eylem arasındaki bağ, fiil fâile aittir, eylem kişinin tercihiyle kişiye aittir.

Kişinin bedenindeki işleyişin fâili Allah'tır, fiil fâilden ayrı değildir, beden fâilin fiiliyle işlemektedir, bedendeki fâil bedenin Zâtıdır.

Kişinin yaptıklarına, eylemlerine amel denilir.

Kişi iyi bir şey de yapsa, kötü bir şey de yapsa, bedeninde Allah'ın fiili olmadan yapamaz, kişi yapacağı eylemi, fiili alet ederek yapar.

Kişinin ne yapıp yapmayacağı, onun tercihlerine, kararlarına bırakılmıştır.

İyi bir eğitimden geçen, edep ve ilim üzere yetiştirilen kişinin tercihleri, kararları, hayr üzere olacaktır.

Ama iyi bir eğitimden geçmeyen, bâtil ve zararlı bilgilerle yetiştirilen kişinin tercihleri, şer üzere olacaktır.

Böyle kişiler kötülüğü de Allah'tan bilecektir.

Oysa Kur'ân'da "Allah kötülük veren değildir" diye bildirilir.

Nisâ Sûresi 40: "İnnallâhe lâ yazlimu miskâle zerreh."

Meâli: "Şüphesiz Allah zerre kadar kötülük vermez."

Talebe bu derste bedenindeki işleyişi ve o işleyişle yapılan amellerini çok iyi tefekkür etmelidir.

Kişi, kendi tercihlerinden, kararlarından ve bunların sonucu yapmış olduğu amellerinden sorumludur.

Enbiyâ Sûresi 23: "Lâ yuselu ammâ yefalu ve hum yuselûn."

Meâli: "Allah fiilinden sorumlu değildir. Ama insanlar amellerinden sorumludurlar."

Kendindeki ve her varlıktaki fiil, fâil hakikatini anlayan kişi salih amel üzere olur.

Bunu anlayamayan kişi ise zalim amel üzere olur.

Kur'ân'da birçok âyette salih amelden ve zalim amelden bahsedilir.

Talebe bu derste, daha önce iyi ve kötü diye adlandırdığı kişilerin, bedenlerinde olan işleyişi yapanın Allah olduğunu anlayacak ve eski bakışını değiştirecektir.

İyi ve kötü denilen şey, kişilerin amellerine, hâllerine nispet edilir.

Kişilerinin bedenine iyi ya da kötü bedenli denilemez.

Bedenler Allah'ın tecelli tezâhürüdür.

Bu makamda sâlik, iyi, kötü diye eski bakışına takılmadan yalnızca kendindeki ve her varlıktaki işleyişi anlamaya çalışacak.

İyi ya da kötü hâller kişinin Hakk'ı idrak edip etmemesiyle ilgilidir. Bunu dersleri ilerledikçe anlayacak.

Tevhîd-i efâl' in râbitası: "Lâ fâile illAllah"tır. Yani "Allah'tan başka işleyen yoktur."

Gerek enfûsümüzde, gerek afâkımızda tüm varlıktan her an işleyen Allah'tır.

Bütün varlıktan her an işleyen Allah'tır.

Allah'ın işleyişi ile bu varlık var olur.

Hiçbir varlığın kendi işleyişi yoktur ve kendini var etmemiştir.

Özetle, bizim kendimize nispet ettiğimiz fiilimiz fâni, Hakk'ın fiili bâkidir.

Bizim fiilimiz zaten fâni idi ve elân da öyledir ve yoktur.

Biz bilmezlikle Hakk'ın fiilini bizim zannederdik.

Şimdi bütün fiillerin Hakk'ın olduğunu anladık.

Bizim kendi varlığımızdaki işleyişte, iktidarımız ve ihtiyarımız yoktur.

Kâlb sahibi olan kişi hayr üzere olur.

Kendi hevâsı üzere olan kişi şer üzere olur.

Yani hayrın mecrası kâlbdir.

Şerrin mecrası kişinin kendisidir, hevâ boyutudur, aileden gelen toplumdan gelen ayrımcılık içeren bilgisel kodlamalardır.

Yani hayr Allah'tan, şer kişinin kendindedir.

"Hayrı Allah'tan şerri kendinizden bilin" âyeti buna işaret eder.

Tevhîd-i efâl dersini anlayan talebeye, Tevhîd-i Sıfat tebliğ edilir.

Tevhîd-i Sıfat:

Tevhîd-i Sıfat demek, sıfatın birliği demektir.

Bu cümle âlemde görünen sistemin hepsi bir sıfattır.

Bir Zâtın sıfatlarıdır.

O da kendi Zâtı ile kâim olan Allah'ü teâlanın sıfatlarıdır.

Enfüste ve afakta, sükûn ve harekette görünen sıfatlar Hakk'ın sıfatlarıdır.

Yani kendimizdeki ve gördüğümüz her varlıktaki sabit olan sıfatlar, Hakk'ın sıfatlarıdır.

Cümle varlık Hakk'ın sıfatları ile donatılmıştır.

Her varlıkta, her ne kadar Hakk'ın sıfatlarının mazharı tam değilse de mazharı nakısıdır, mazharı tam ancak insandır.

Hakk'ın mâhlukata tâalluk eden sıfatları sekizdir.

Bunlar şunlardır: Hayat, İlim, İrade, Semi, Basar, Kudret, Kelam ve Tekvin.

Bu sıfatlara "Sıfat'ı Subutiye" denir.

Subutiye demek; Hakk'ın Zâtına sabittirler demektir. Değişmeyen demektir.

Hakk'ın Zâtı bâki olduğu gibi, sıfatları dahi Zâtı ile bâkidir.

Kıyamları Zâtullah ile kâimdir, kendilerine ait vücûdları yoktur.

Hakk'a mahsus olan bu sıfatların cümlesi, insanda mevcut olup, tecelli etmiş ve bütün sıfatları ile âlemi ihâta etmiştir.

Zaten ucu bucağı olmayan bu âlem, işte bu sekiz sıfattan ibarettir.

Bu sıfatlar kalkmış olsa âlem yok olur.

Demek oluyor ki bizim âlem dediğimiz Hakk'ın kendi sıfatlarından ibarettir.

Talebe bu derste her bir sıfatı ince ince tefekkür eder.

Kendine nisbet ettiği sıfatların, Allah'a ait olduğunu idrak eder.

Mürşid-i Kâmil'in sofrasında her bir sıfatın kendindeki ve varlıktaki karşılığını anlamının sohbetine katılır ve tefekkürünü daha da güçlendirir.

Tevhîd-i Sıfat makamının râbıtası:

"Lâ mevsûfe illaAllah" yâni "Allah'tan başka mevsûf yok"

Mevsûf: Vasıflanan, sıfatlanan, sıfatların sahibi demektir.

Yani bu âlemdeki sıfatlar Allah'ın sıfatlarıdır.

Hiç kimsenin kendine ait sıfatları yoktur.

Bizim sıfatlarımız var ise de, fâni ve topraktandır.

Hakk'ın sıfatları bâki ve nûrdandır.

Bir adam öldüğünde, onu teneshire uzattıklarında; onun gözü, kulağı ve dili vardır, ama görmez, işitmez, söylemez.

İşte bizim kul sıfatları denilen onlardır.

Hakk'a nisbet edilen nûr sıfatlar ondan çekilince, onlar kuru bir alet gibi kalır, toprağa gider.

İşte sâlik, Tevhîd-i Sıfat makamında: "La mevsûfe illAllah" şahitliğine erişecek ve Hakk'ın sıfatlarından başka bir şey görmeyecek.

Sâlik, derslerin keyfiyetini tam anlayabilmek için, kendi gibi İlm-i Tevhîd yolunda olan dostları ile konuşup sohbet etmeli ve idrak edemediğini konuları sorup öğrenmeye çalışmalıdır.

Sohbetlerde dostlar, Tevhîd derslerini iyi anlayabilmek için, birbirlerine yardımcı olurlar.

Sohbetlerde her soru, tefekkürlere kapılar açar, herkes nasisibi kadar lütûflanır.

Tevhîd-i Sıfat makamını idrak eden talebeye, Tevhîd-i Zât makamı tebliğ edilir.

Tevhîd-i Zât:

Tevhîd-i Zât; Zâtın birliği, tek Zât demektir.

Rabb makamıdır, Rububiyet makamıdır.

Rabb, Allah'ın vücûddaki karşılığıdır.

Enfüste ve afakta, sükûn ve harekette görünen vücûd Hakk'ındır.

Hakk'ın vücûdundan gayrı vücûd yoktur.

Fakat bu görünen sûretlere Hakk'ın vücûdu denmez.

Sûret vücûdlarına beden denir, sûret bedenlerini tutan vücûda, "vücûd" denir

Hakk'ın vücûdunda değişme yoktur.

Bu gördüğümüz sûretlerde ise değişme ve kaybolma vardır.

Bugün var görünen bedenler yarın yok olup gider.

Fakat bu sûret vücûdlarını tutan vücûd Hakk'ındır. İşte vücûdu mutlak odur.

İşte bu âlem bir ağacın gölgesine benzer.

Ağacın gölgesi inkâr olunmaz, yerde bir karaltı görünür, ama kendi vücûdu yoktur. O gölge ağacın vücûdu ile durur.

İşte bu âlemdeki varlıklar gözümüze görünüyor, ama kendi vücûdları yoktur.

Hakk'ın Zâtının gölgesidir. Hakk'ın Zâtı ile dururlar.

İşte bu makamda her şey her an fânidir. Zâtı mutlak bâkidir.

Talebe, bu makamın zevk ve şuhudunda, Hakk'ın Zâtından gayrı bir şey görmez.

Bu makamın zevkinde, ne yer, ne gök, ne dağlar, ne denizler, ne bilinen, ne bilinmeyen, hiçbir şey yoktur.

Çünkü kendi Zâtından başka bir şey yok ki O'na var densen, O'nu bilsin.

Bu makamda cenabı Hakk kendi Zâtında kendi Zâtını kendi Zâtı ile şuhut eder.

Misal: Nasıl ki bir gemi ile engin denize açılınca hiç kara görünmez, her taraf sudur ve denizden başka bir şey göremediğimiz gibi.

Talebe, Tevhîd-i Zât makamında, bu âlemi bir gölge mesabesinde görüp, Zâtullahtan başka bir şey olmadığını, her şeyin kendiyile beraber hiç olduğunu, gölge gibi görünen bu âlemin hakikatleri bir vücûd olup, bir Zât olduğunu şuhut eder.

Sâlik şuhut edecek dediğimiz zaman, bu bile anlatmak için bir tâbirdir.

Yoksa bu makamda hiç kimsenin ve sâliğin varlığı yok ki şuhut etsin.

Sâlikteki şuhut da, tefekkür de, idrak da Hakk'ındır.

Bu makamda akıl, tefekkür her şey teslim olur.
Bunun için Hakk kendi Zâtını, kendi Zâtı ile şuhut eder.
Bu makam fenâfillâhın nihâyetidir.
Bu yerde sâlik, ölmezden evvel ölmenin sırrına erişir.
“Mutu kable ente mutu” “ölmezden evvel ölünüz” hakikati budur.

İşte sâlik kendi varlığının, Hakk’ın varlığı olduğunu, kendinin bir gölgeden ibaret olduğuna ârif olunca, yok oldu, öldü demektir.

Yani kendi ihtiyari ile yokluğu kabul etti.

Bu makam İsâ’nın bedeninin çarmıha gerildiği boyuttur.

Çarmıh, dört mih demektir.

Çar, Farsçada dört demektir.

Mih, mihlanmak, tam teslim olmak, hareket edemez hâle gelmek demektir.

Dört makamda teslim olan talebe, bedeninden geçer, Hakk’a mihlanır, yani tam teslimiyetle bağlanır.

Dört makamda teslim olmak, Zâkir olan, Fâil olan, Mevsuf, Mevcûd olan Hakk’ta fâni olmak demektir.

İşte talebe, Tevhîd-i Efâl de fiilini, Hakk’ın fiilinde...

Tevhîd-i Sıfatta, sıfatlarını Hakk’ın sıfatlarında...

Tevhîd-i Zâtta, vücûdunu Hakk’ın vücûdunda fâni eder, yâni yok eder, zâten yok idi.

Fakat biz Hakk’ın fiilini, sıfatını, vücûdunu bizim zannederdik.

Şimdi bunların Hakk’ın olduğunu anlayınca bizim varlığımız kalmadı.

Zevk ve şuhut itibariyle öldük demektir.

Tevhîd-i Zât makamının râbitası: “Lâ mevcûde İllâ Hû” dur

Yani: “O’ndan, Allah’tan gayrı mevcûd yoktur.”

Mevcûddan maksat; tüm bedenleri tutan ilâhî vücûd, ilâhî kudrettir.

İşte Tevhîd-i Zât sâliği, ârifi, fânisi, her an bu şuhutta bulunacak.

Bu makam teslimiyet makamıdır, secde makamıdır, İbrâhîm makamıdır.

Hazreti İsa'nın çarpmıha gerilme sırrı budur, yâni bedenden geçme sırrı bu makamdır.

Rahmân Sûresi 26-27: "Kullu men aleyhâ fân ve yebkâ ve-chu rabbike zûl celâli vel ikrâm."

Meâli "Bütün sûretler gelir geçer. Sıfatlarının sahibi olan ve tüm varlığı Zâtıyla tutan Rabbinin yüzü bâki kalır."

Kasas suresi 88: "Kullu şey'in hâlikun illâ veche."

Meâli: "Bütün her şey helâktir. Yalnız Allah'ın vechî zâtı vardır."

Fenâ makamlarında fenâfillah boyutuna eren talebeye, Bekâ Ulvîyeti açılır.

Bekâ meratibleri Hazreti Muhammed tarafından düzenlenmiştir.

Tarife sığmaz, kelimelerle anlatılamaz.

Bekâ meratibleri; Makam-ı Cem, Hazretül Cem, Cemül Cem, Ehadiyet ve Âmâ olarak sunulmuştur.

Bedeninden geçen fenâfillah olan talebeye; Rûh boyutu, Nûr boyutu, Hû boyutu, Ehâdiyet ve Âmâ boyutları zevk ettirilir.

Bu meratibler bedensiz Ulvî boyutlardır.

Tarife gelmese de talebeye tebliğ-i zevk ettirilir.

Makam-ı Cem'de sâlik, Hakk zahir, Halk bâtın zevkine erer, üflenen rûh sırrına erer.

Bu meratib, sonsuz olan âlem Hakk'tan başka bir şey değildir zevkinin olduğu yerdir.

Bu meratibde sâlik, cümle âlemi beyaz bir bulut gibi ya da sonsuz bir deniz gibi zevk eder, tüm varlık o beyaz bulutun içinde ya da denizin içinde kaybolmuştur, görünmez olmuştur.

Hazretül Cem'de sâlik, Halk zâhir Hakk bâtın zevkine erer, nûr alâ nûr sırrına erer.

Bu meratibde sâlik, her varlığı denizin damlaları gibi görür, bedensiz görür, bir nûr olarak görür.

Mutlak nûr Hakk'tır, damlalar boyutu nûr Halk'tır.

Halk, Hakk birbirinden ayrı değildir.

Bedenin hücrelerden ayrı olmadığı gibi, damlalar deryadan ayrı değildir.

Makam-ı Cem, mutlak nûrdur. Vahdet makamıdır.

Hazretül Cem, damlalar boyutu nûrdur. Kesret makamıdır, bu makamdaki kesret damlalar boyutudur, her varlık tek olan nûrun damlalarıdır.

“Nûr alâ nûr” âyeti buna işaret eder. (Nûr Sûresi 35)

Bu makamdaki damla nûrun adı “Muhammed” dir.

Bu âlem Muhammed boyutunun şahıs ve sûretidir.

Hakikat boyutu ise nûrdur.

Bu makamın zevkiyle Niyazi Mısri şu mısraları yazmıştır.

“Beşer denen bu Âlem ki senin sûretle şahsındır

Hakikatte hüviyette değilsin ya Resulallah”

Her varlığın hüviyeti Hakk'tır yani nûrdur.

Cemül Cem meratibi ise, iki cem'in cem'idir.

Bu makam “Hû” makamıdır.

Bu makamın zevki keyfiyeti şöyledir: “Huvel evvelu vel âhiru vez zâhiru vel bâtın.”

Yani: “Evveli Hakk, âhiri Hakk, zâhiri Hakk, bâtını Hakk.”

Hazreti Muhammed'in “üç cumayı terk etmeyin” sözü, üç cem olan “Makam-ı Cem, Hazretül Cem, Cemül Cem” Ulvî makamlarıdır.

Hazreti Muhammed, üç cem'in zevki keyfiyetinden kopmanın demek istemiştir.

Üç cem makamının zevkiyle âleme bakan, Halk'ta Hakk'ın vechîni görür ve o şuurla yaşar.

İşte İnsan olmak, İslâm olmak, Müslüman olarak yaşamak, bu şuura erişmekle mümkündür.

İlm-i Tevhîd dersleri özetle böyledir.

İlm-i Tevhîd ehilleri “Melâmî” meşreptirler.

Melâmîlik, toplumda anlatıldığı gibi değildir.

Bir cemaat, bir tarikat, bir mezhep değildir.

Melâmî kelimesini hep; kınamak, kınanmak, yermek, sövmek diye öğretiler.

Oysa Arapçada kınamak kelimesi; ta’n etmek, zem etmek, levn etmek kelimesidir.

Mezmun; kınanan, zem edilen demektir.

Ta’n etmek; kınamak, kötölemek, yermek, ayıplamak demektir.

Levn etmek; kınamak, başa kalkmak, azarlamak, paylamak, aşağılamak, kendi muhasebesini yapmak, eksiğini aramak, hatasını aramak demektir.

Melâmî ise; aramak, hakikatin arayışı, sorgulamak, çocuk saflığında eşyanın hakikatini öğrenme isteği demektir.

Melâmî meşrep olmak, çocuk saflığında eşyanın hakikatini aramaktır.

Kim, Dünyanın neresinde çocuk saflığında eşyanın hakikatini arıyorsa, o melâmî meşreptir.

Kur’ân’da 7 yerde “Melâmî” kelimesi geçer.

Mü’minun Sûresi 6, Meâric Sûresi 30, Saffat Sûresi 142, Zâriyât Sûresi 40-54,

İsrâ Sûresi 29-39.

Melâmî meşrep olan, fenâfillah ve Bekâbillah makamlarını hatmülmeratib eylemiş, Hakk’ta Hakk olmuş olandır.

Baktığı her yere “Semme vechullâh” zevki keyfiyetiyle nazar eder.

Mü’min, Muhammed, Mahmud, Melâmî, hepsi iki mimle yazılır.

“Mü’min-مؤمن “ “Muhammed-مُحَمَّدٍ “ “Mahmud-مَحْمُود “ “Melâmî-مَلُوحٍ “

İki mim’den murad, biri Makam-ı Cem’deki bâtında olan Halk’tır, diğeri Hazretül Cem’deki zâhirde olan Halk’tır.

Makamı Mahmud, iki cem'in cemî'dir.
Tüm makamların cem olduğu makamdır.
İlm-i Tevhîd'in makamları İlm-i ledüne kapılar açar.
İlm-i ledün ehli, İlm-i Tevhîd makamlarını sırlarına erişmiş olandır.

Onlar rahmet makamına ermiş olanlardır.

Enbiyâ Sûresi 107 ve Furkân Sûresi 56. âyetler onlara işaret eder.

Enbiyâ Sûresi 107: "Ve mâ erselnâke illâ rahmeten lil âlemîn."

Meâli: "Seni âlemlere rahmet olmaktan başka bir şey için göndermedik."

Furkân Sûresi 56: "Ve mâ erselnâke illâ mubeşşiren ve nezîrâ."

Meâli: "Seni, ümit vermek ve hakikatleri açıklayıp uyarmaktan başka bir şey için göndermedik."

Onlar rahmet ehlidir, nezîr ehlidir, beşir ehlidir.

Rahmet üzere olmak, beşir üzere olmak, nezîr üzere olmak onlara mahsustur.

Her insan böyle olmaya gayret etmelidir.

Ey kardeşim!

Aç gözünü, varlığın özüne bak.

Gördüğün, içiyle dışıyla hep Hakk.

Sakın sûrete takılıp kalma.

Gel aslına kavuş, benliği bırak.

Ey kardeşim!

Her varlığın Allah'ın rahmetiyle kuşatıldığını gör.

Her varlığın rahîm boyutundan geldiğini, rahmân boyutuyla kuşatıldığını gör.

Aldığın nefesin O'nun rahmeti olduğu gör.

Ey kardeşim! Gel hep:

Rahmet üzere ol.

Şefkatli ol, iyilik üzere ol.

Tevâzû içinde, tenezzül içinde ol.

Çevrene hep yardım için koş.

Acısı, sıkıntısı, derdi olanı gör.

Bak, kendi vücûdunda bir hücre, bir doku rahatsız olsa, diğer hücreler onu iyileştirmek için nasıl çırpınıyorlar.

Bak, güneş, hava, su, toprak sana hep rahmet için akıyor.

İşte sen de çevrene hep rahmet için koş.

Rahmetten başka bir şeyi aklına bile getirme.

Ne kadar acı çeksen de rahmet üzere ol.

Rahmet üzere olmak, senin gönlündeki Allah sevgisinden gelir.

Rahmet üzere olmak, gönlünde şefkat hissinden gelir.

Rahmet üzere olmak, rahîm ve rahmân boyutlarını görmekle mümkün olur.

Rahmet üzere olmak, bu âlemin rahîm'den yâni bir özden geldiğini anlamak ve açığa çıkan her şeyin, o özün kendisiyle sarılı olduğunu anlamaktır.

Açığa çıkan her şey rahmân boyutudur.

Ey kardeşim! Gel hep:

Nezir üzere ol.

Her şeyden sana bir uyarının geldiğini unutma.

Ölümü ise sakın unutma.

Ölümün en büyük nezir olduğunu, yâni uyarı, hatırlatma olduğunu unutma.

Bir gün gelecek sen de herkes gibi öleceksin.

Ölümü unutmadan yaşa.

Kimseyi aldatma, kimseye zulüm etme.

Ölümden gerekli dersi alırsan, dünyaya esir olmazsın, dünya hırsından kendini harap etmezsin.

Her şeyden ders almayı, her şeyden bir mesaj aktığını sakın unutma.

Birinden bir söz mü duydun, dur düşün ve “Ben bundan nasıl bir ders alırım” de.

Başına bir olay mı geldi, bir yalana bir iftiraya maruz mu kaldın “Bana buradan sunulan uyarı, mesaj nedir” de.

Bir kayıp mı yaşadın, bir hayal kırıklığı mı yaşadın “Buradan bana ne uyarısı geliyor” de.

Her şeyden sana akan uyarıyı, hatırlatmayı iyi anla.

Hemen karamsarlığa kapılma, kapılsan bile çabuk dön, başına gelen her şey bir nezirdir, bir uyarıdır, bir mesajdır.

Sıkıntıları çözümü için ilâhî bilgileri hatırlatıcı ol.

Çevreni hep hakikatlerle uyar.

Bil ki kardeşini uyarmak, ona hakikatleri hatırlatmak, hakikat yolunu ona göstermek “Nezir” boyutudur.

Bil ki hakikat yolu, kişinin kendi vücûdudur.

Bil ki “Hûdâ” yani yol gösterici, kişinin kendi vücûdundan her an hakikatleri gösterir, her nefeste kişiyi uyarır.

Kendine, her nefesin Allah’ın uyarısı olduğunu hatırlat.

Kardeşine de, kendi vücûduna dönmesini, oraya bakmasını tavsiye et.

Kur’ân’ın, âyetlerin, sûrelerin onun kendi vücûdunda olduğunu hatırlat.

Çevrende zulüm varsa, zulme karşı hakikatlerle mücadele et, uyarıcı ol.

Bil ki zulüm, hakikatlerin aydınlığına gelemeyen, kendi benlik karanlığında kalan kişilerden açığa çıkar.

İşte sen, hakikatlerle aydınlan ve sonra uyarıcı ol, hatırlatıcı ol.

Ey kardeşim! Gel hep:

Beşir üzere ol, sevindirici, müjdeleyici ol.

Muhabbet üzere ol, sevgi, aşk içinde ol.

Güler yüzlü ol, bil ki güler yüzlü olan kişi, Allah’ın cemâlîni yansıtır.

Sen de hep “Cemâl-î İlâhî” üzere ol.

Bak, Allah her varlıktan cemâliyle beşir ismini gösteriyor.

Her varlıktan sana kendini müjdeliyor.

Ümit verici ol, gönülleri sevindirici ol.

Beşer olan sen, gönlünde “Beşir” deryası olduğunu anla ve o deryaya dal ve hep oradan bak.

Karamsar olma, ümitsiz olma.

Karamsar olmak, ümitsiz olmak Allah’tan ümit kesmektir.

Rahmân ve rahîm boyutlarını taşıyan sen, bunları anla ve “Rahmet” üzere ol.

Beşer olan sen, hep “Beşir” üzere ol.

Nezir olan sen, hep Hakk’ın nazarıyla bak ve hep çevrene hakikatleri hatırlatıcı, uyarıcı ol.

Bil ki uyarıcı olan, uyandırır.

Rahmet üzere ol, beşir üzere ol, nezir üzere ol.

Bil ki rahmet; rahîm ve rahmân boyutlarının açılımı ile olan, ilâhî şefkattir.

Bil ki rahmet; varlığın ardında varlığın sahibini görür gibi hareket etmektir.

Bil ki rahmet; ilâhî sevgiyi hissetmek, her yerde o sevgiyle hareket etmektir.

Bil ki beşir; kendi vücûdunda Hakk’a yol bulanların geldiği ilâhî muhabbetullahtır.

Bil ki beşir; umut vermektir, sevindirmektir, sevgiyi hissettirmektir.

Bil ki beşir; beşer olan bedeninin Hakk’tan gelen mesajlar kitâbı olduğunu bilmektir.

Bil ki nezir; uyarıdır, uyarmaktır, hatırlatmaktır, adamaktır, başa gelecek olanları önceden bildirmek ve yol göstermektir,

Bil ki nezir; gönlünde ilâhî uyarıları hissetmektir, her varlığın, her olayın mesaj aktardığını bilmektir.

Bil ki nezir; hakikate ulaşanların, basiret sahibi olmalarıdır. O basiretle, çevresindeki kimseleri, hakikatlerle uyması, hakikatleri hatırlatmasıdır.

Bil ki nezir; kendini Hakk'a adamandır.

Ölüm nezirdir, hastalık nezirdir, başına gelen şeyler nezirdir.

Duyduğun her ses nezirdir, yağmur nezirdir, fırtına nezirdir, kar, dolu, seller nezirdir.

Doğan Güneş nezirdir, batan Güneş nezirdir, gece nezirdir, yıldızlar, ay, gördüğün her varlık, her doğum, her ölüm nezirdir.

Yeter ki gönlünü aç, her varlığın, her olayın, sana akan bir nezir olduğunu anla.

Ölüme bak ki ölüm en büyük nezirdir.

Ölmeden önce kendini Hakk'a ada ve aslına teslim ol.

Bil ki insan olmak, bunları yapmaktır.

Bil ki yaratılışın sırrı, insan makamına gelmektir.

İnsan olan Müslümanlık makamına erer.

Müslüman; birinin çektiği acıda, onun yanında olan kişidir.

Müslüman; birinin sıkıntısında, onun sıkıntısını çözen kişidir.

Müslüman; birinin karamsarlığında, ona ümit veren kişidir.

Müslüman, Allah'ın rahmetini hissettirendir.

Müslüman, Allah'ın şefkatini hissettirendir.

İLM-İ CEMÂL- İLM-İ CELÂL

İlm-i cemâl vahdet boyutunun, ilm-i celâl kesret boyutunun zevki seyridir.

İlm-i cemâl ve ilm-i celâl, İlm-i Tevhîd makamlarından, Hakk makamı ve Halk makamı zevki keyfiyetidir.

Hakk ve Halk boyutları, cemâl ve celâl boyutlarıdır.

Cemâl, derya boyutudur.

Celâl, deryanın damlalar boyutudur.

İlm-i cemâl, Hakk zâhir boyutunun zevkidir.

İlm-i celâl, Halk zâhir boyutunun zevkidir.

Hakk'ta Hakk'ı seyretmek, cemâli ilâhîdir.

Halk'ta Hakk'ı seyretmek, celâli ilâhîdir.

İlm-i cemâl, tekte tekin güzelliğini görebilme ildir.

İlm-i celâl, çokta tekin güzelliğini görebilme ildir.

Hakk; kesrette celâliyle, vâhdette cemâliyle, her an tezâ-hür eder.

Celâl, kesrette vâhdetin sırrıdır

Cemâl, vâhdette vâhdetin sırrıdır

Celâl; kesinlikle öfke, hiddet, kızgınlık, kavga, savaş demek değildir.

Gadap; öfke, kızgınlık, hiddet, kavga demektir.

Celâl kelimesini hep gadap kelimesi ile karıştırırız.

Celâl de cemâl de; "büyüklük, güzellik, ululuk, yücelik" demektir.

Celle celâlühû: "Onun şanı ne yücedir" ya da "cümle kesrette yüceliğini gösterendir" demektir.

Yani, celâl ve cemâl sırrı: Allah'ın bir varlıkta ya da tüm varlıkta yani vâhdette ya da kesrette, vechînin güzelliğidir.

Cemâl; vâhdette vâhdetin, yani tekte tekin güzelliğidir.

Celâl ise; kesrette vâhdetin güzelliğidir.

Yani tekte teki seyretmek, cemâl cihetidir.

Çokta teki seyretmek, celâl cihetidir.

İşte, bir yüzde Hakk'ın yüzünü zevk etmek, cemâl sırrıdır.

Çok yüzde Hakk'ın yüzünü zevk etmek, celâl sırrıdır.

Kesrete bakıp yani çokluk alanına bakıp, tüm yüzleri tutan tek yüzü zevk etmek, celâl cihetidir.

Çoklukta Hakk'ın yüzünü görebilmek ve o zevkte durabilmek kolay değildir.

İşte, kesrette vâhdet zevkine ermek, mü'minlik makamıdır.

Çokta teki görebilmek ve o tekte kalabilmek zordur.

Onun için Allah'ın celâl esmasının zevkinde durabilmek, Kâmil kişilerin başarabileceği bir durumdur.

Bakara Sûresi 115: "Ve lillâhil meşriku vel magribu fe ey-nemâ tuvellû fe semme vechullâh."

Meâli: "Doğu da ve batı da Allah'ındır. Nereye dönerseniz dönün Allah'ın yüzü oradadır."

İlm-i cemâl, tüm sûretlerin ardında Hakk'ın olduğunu görebilmektir.

İlm-i celâl, kesreti tutan Hakk'ın birlik güzelliğine erişebilmektir.

Cemâl celâli kuşatır.

Celâl her dâim cemâle dönüktür.

Yâni kesret her dâim vahdete dönüktür, vahdet her dâim kesreti kuşatır.

Cemâl-i ilâhiyede celâl-i ilâhi cemâl olur, cemâldan gayri bir şey kalmaz olur.

Cemâl, Zâtında nûrunun güzelliğidir.

Celâl, sıfatlarında Zâtının güzelliğidir.
Sıfatlar Zâtına sabittir, Zâtının güzelliği sıfatlarından yansır.
Celâli cemâline secde eder.
Eşyanın ardında O'nu görmek, celâl boyutudur.
Eşyasız, sûretsiz, O'nu seyretmek cemâl boyutudur.
Allah her varlıkta güzelliğini gösterir.
Her varlık, kendine has en güzel biçimde şekillendirilmiştir.
İlm-i cemâl bir varlıkta olan güzellikleri görebilmektir.
İlm-i celâl tüm varlıkta olan güzellikleri görebilmektir.
Allah'ın iki eli diye tâbir edilen, cemâli ilâhîyesi ve celâli ilâhîyesidir.

İlm-i cemâl ve ilm-i celâl boyutlarına erişebilmek, İlm-i Tevhîd dersleri ile mümkün olacaktır.

Sâlik, ilmî olarak varlığın tecellilerini anladığında, o tecellilerin sahibine şahit olduğunda, ilm-i cemâl ve ilm-i celâl onda tecelli edecektir.

İLM-İ ŞİFÂ

İlm-i şifâ; şifâ ilmi, yani hastalıkları iyileştiren ilim demektir. İnsanın, beden ciheti ve kâlb ciheti vardır.

Kâlbden maksat, herkeste ve bilcümle hayvanatta, kanı vücûda yayıp toplayan ve bu devri ile daima dirilik sağlayan o et parçası değildir.

Kâlbın bedendeki organ ciheti vardır ve bir de kâlbın manevi ciheti vardır.

Kâlbın manevi cihetinden maksat gönül cihetidir.

Ve her kişi kâlb sahibi olamaz.

Ancak insan makamına gelen, yani mü'min olan, kâlb sahibidir.

Hadisi kutsî: "Lâ yese'unî arzi ve lâ semaî ve illa yese'unî kalbü abdil mü'minin."

Yani: "Yere ve göğe sığmam. Ancak mü'min kulumun kâlbine sığarım."

Burada işaret edilen hakikat; mü'minlik makamına erenler, kâlb sahibidir, Kâmil insandır.

Kâmil insanlar, her an gönüllerinde Allah'ı hissederek yaşarlar.

Onlar kâlb sahibidirler.

Kâlb ciheti; akletmek, tefekkür etmek, idrâk, şahitlik, anlayış, basiret, feraset, ilmî terbiye, tevekkül, teslimiyet boyutudur.

Gönül ciheti ise bunları yaşantısına geçirebilmektir.

Gönül insanı, kâlb sahibidir, İnsan-ı Kâmil'dir.

İlm-i şifâ, mü'min kişiden yani İnsan-ı Kâmil'den tecelli eder.

Âyette bu çok güzel belirtilmiştir.

Tevbe Sûresi 14: "Ve yeşfi sudûre kavmin mu'minîn."

Meâli: “Mü’min kimselerin gönlünden şifa akar.”

Mü’min olan kişi, her anını Hakk şuurunda içinde geçirir.

Onların gönülleri; tertemizdir, merhamet yüklüdür, tevek-
kül içindedir, teslimiyet içindedir.

Onlar sözleriyle, davranışlarıyla, insanlara şifâ verirler.

Onlar şifâ ehilleridir.

Onlar, Allah’ı hissettirirler, gönüllere şifâ verirler.

Onların dilinden Hakk sözleri akar, onlar Hakk’ı hissettirir-
ler, Hakk’a yönlendirirler.

Onların rahmânî enerjileri yüksektir, onların yanına gidildi-
ğinde, ayrı bir huzur, ayrı bir rahatlık hissedilir.

Onların dünya dertleri, kaygıları yoktur.

Gönül doktoru onlardır.

Beden hastalıklarının doktoru da tıp doktorlarıdır.

Tıp doktorları, mutlaka manevi alan yönünden de yetiştiril-
melidir.

O zaman karşısına gelen hastaya, hem beden cihetiyle hem
de manevi alan zayıflığından kaynaklanan rahatsızlıkları sebe-
biyle bakabilir, onları tedavi edebilir.

Beden cihetinin rahatsızlığı; organların, dokuların, hücrele-
rin hastalığından meydana gelir.

Gönül cihetinin rahatsızlığı, manevi alanın zayıflığından kay-
naklanır.

Beden cihetinin rahatsızlığını, tıp ilmi tedavi eder.

Her tıp doktorunun manevi alanı da tıbbi alanı da güçlü ol-
ması gerekir.

Çünkü organların, duygu ve düşüncelerden kaynaklanan ra-
hatsızlıkları da vardır.

Dinî alanda, korkularla, kaygılarla yetişen çocukların organ-
ları sağlıklı bir şekilde çalışmaz.

Beden sađlığı; sađlıklı dűşűnmek, dengeli beslenmek, fazla yememek, fazla içmemek, sađlıklı ortamlarda bulunmak, bedeni fazla yormamak ile sađlanır.

Kaygılar, karamsarlıklar, korkular, umutsuzluklar, kıskançlık, gurur, kibir bedeni hasta eden etkenlerdir.

Kişi acıktığı zaman, yemek yemelidir, bedenin isteği iyi duyulmalı ve ona göre beslenilmelidir.

Tok iken asla bir şey yememek gerekir.

Bir arkadaşın hatırı için, bedenin isteği olmadığı hâlde, yemek yemek, bir şey içmek, bedene ihanettir.

Bedenin isteğine göre hareket etmeliyiz, bedene zararlı olan her şeyden uzak durmalıyız.

Ne zaman, ne kadar yemek yiyeceğimizi ve ne zaman, ne kadar su içeceğimizi, bedenimiz bizden daha iyi bilmektedir, bedenin isteğini iyi duymalıyız.

Bedenin hastalıkları aynı zamanda DNA'mızdaki genlerden de ileri gelir.

Beden hastalıkları ile ilgili tedaviler; tıp ilminin alanı içine girer.

Gönül hastalıkları ise, manevi alan zayıflığından ileri gelir.

Her varlıktan sunulan hakikatleri anlayan kimselerin gönülleri şifâ bulur, onlar manevi alan yönünden güçlüdürler.

Yûnus Sûresi 57: "Yâ eyyuhen nâsu kad câetkum mevzâtun min rabbikum ve şifâun limâ fîs sudûri ve huden ve rahmetun lil mu'minîn."

Meâli: "Ey insanlar! Rabbinizin hakikatleri size sunuldu, hakikatleri anlayanların gönülleri şifa bulur. O hakikatler mü'minler için rahmettir ve yol göstermedir."

Kur'ân'da birçok âyette belirtildiği gibi, ilm-i şifâ mü'minlik makamından tecelli eder.

Allah hakikatini layıkıyla anlayan kimseler, şifâ bulmuş kimselerdir.

Allah hakikatine erememiş, bir gaflet içinde olan kişilerin, idrak ve anlayışları bâtil bilgiler içindedir.

Bakara sûresi 10. âyette marazlı kâlb, yani hasta kâlb âyeti vardır.

Bakara Sûresi 10: “Fî kulûbihim maradun.” “Onların kâlblerinde hastalık vardır.”

Kâlb'deki hastalıktan maksat; gaflet, dalalet, gurur, kibir, kaygı, karamsarlık, umutsuzluk içinde olmak, kendine ârif olamamak, Allah'a tevekkül ve teslimiyet içinde olamamaktır.

Kâlb hastalığından kurtulmanın yolu, Allah'a şahit olmak, O'na teslim olmaktır.

Allah'a şahit olmanın yolu, İlm-i Tevhîd eğitiminden geçmekle mümkündür.

Beynini bâtil şeylerle meşgul eden kimseler, hem beşerî yönden hem manevi yönden hasta olurlar.

Allah'ın bizlere bahşettiği beyin, ilimle, irfanla meşgul olmalıdır. Kur'ân gönüllerin şifa bulmasına yardımcı olur.

İsrâ Sûresi 82: “Ve nunezzilu minel kurâni mâ huve şifâun.”

Meâli: “Kur'ân'ın sunduğu hakikatler, şifâ verir”

İnsanın gönlü, hakikatleri anladığında şifâ bulacaktır, huzur bulacaktır.

Şifâ, şefâat kelimesiyle bağlantılıdır.

Şefâat bulanlar şifâ bulacaklardır.

Şefâat toplumda; aracılık etmek, aracı olmak diye bilinir.

Hatta aracılık edene “şâfi-şefî” yani şefâatçi denilir.

Peki, şefâatin böyle açıklanması doğru mudur?

Bir kimsenin, başka bir kimseden, Allah ile arasında aracılık yapmasını istemek doğru mudur?

Allah ile aramıza yüce diye ilan edilen birini koymak doğru mudur?

Allah'ın yanında birine yücelik vermek doğru mudur?

Allah bize şah damarımızdan yakınsa, kendi vücudumuza dönüp O'ndan istemek mi, yoksa başkasını aracı yapmak mı doğrudur?

Kur'ân'a göre şefâat nedir?

Şefâat kelimesi “şef- الشَّفَّ” kelimesinden gelir.

Şef kelimesi; ikilikten birliğe geçiş demektir.

Kişi zannıyla, Allah ayrı kendi ayrı zanneder.

İşte bu zan ikilikte kalmaktır.

Allah birliğini “sana şah damarından daha yakınım” diyerek bizlere bildirir.

Şefâat: Sığınmak, kurtulmak, birleşmek, ikilikten tekliğe geçmek, tekliğin sırrına ulaşmak, kurtuluş, mağfirete ulaşmak, cehalet hastalığından Allah'ın ilmiyle kurtulmak, iyileşmek, hastalıktan kurtulmak gibi anlamlara gelir.

Kur'ân açısından şefâati incelediğimizde ise, şefâatin tamamen Allah'a mahsus olduğunu görüyoruz.

Zümer Sûresi 44: “Kul lillahi el şefâatu cemîa.”

Meâli: “De ki: Şefâat tamamen Allah'a mahsustur.”

En'âm Sûresi 51: “Min dûnihî veliyyun ve lâ şeffun.”

Meâli: “O'ndan başka dost ve şefaet eden yoktur.”

Kur'ân'ı incelediğimizde anlıyoruz ki şefâat sadece Allah'a mahsustur.

Şefâat; bir şeyin benzerine katılmak, yani bir damla suyun denize katılması anlamına da gelir.

İşte bu birleşmeye de “Şüfâ” denir.

Yani öncelik denize aittir, kaynak denizdir, damla o denizdendir.

Yani “Şüfâ”; kişinin kendisinin Allah'tan ayrı olmadığını idrak etmesi ve birliğe ulaşması demektir.

Teşfi; Allah'ın şefâtine ulaşmak demektir.

Şef kelimesi de buradan gelir.

Yani şef; önder, başkan, lider demektir.

Şu kabilenin şefi dediğimizde, herkesin o şefin birliğinde buluşması demektir.

Cümle varlık, kâinatın şefi olan Allah'ın birliği dâhilindedir.

Toplum, şefâat kelimesinin yorumunu; birinin kurtulması için ya da suçunun bağışlanması için yapılan aracılık diye yorumlar.

Burada kurtaran, kurtulan ve kurtulmasına aracı olma durumu söz konusudur.

Bunu bir örnekle anlatacak olursak bir kişi hasta olsa ne yapar?

Doktora gider.

Doktor onun hastalığını teşhis eder ve onun hastalıktan kurtulması için ona ilaç verir.

O hasta o ilacı kullanır ve iyileşir.

Burada o kişiyi iyileştiren ilacın içindeki kimyasal maddedir.

Buna aracı olan doktordur.

Doktor dese "hastayı ben iyileştirdim", ilaç dese "hayır ben iyileştirdim", hasta dese "hayır ben kendim iyileştim" ne kadar doğru olur?

Doktorun tıp ilmine bağlı bilgisi, hastanın hangi hastalığa tutulduğunun tespitidir.

Bu tespit, doktorun tıp ilminin eğitiminden geçerek ulaştığı bir sonuçtur.

Hangi hastalığa hangi ilaç iyi gelir, doktor bunu tıp ilminden öğrenmiştir.

Ve tıp ilmiyle hastaya yol gösterir, "senin hastalığın bu ve bu ilacı kullanmak gerekir" diyerek yardım eder.

Eğer hasta o ilacı kullanmazsa iyileşmez.

Burada doktorun yapacağı hiçbir şey yoktur.

O hastayı iyileştirecek olan o ilaçtır, o ilacın içindeki kimyasal güç o hastayı iyileştirecektir.

Ama hastanın o ilacı kullanması gerekir.

Burada doktorun yaptığı tıp ilmi sayesinde yardımdır.

Hasta kâlblerin şifâ bulması, ancak Allah'ı tanımakla, O'nun tecellilerine ârif olmakla mümkün olur.

Şefâat: Allah'ın birlik boyutunun, insanın gönlünde tecelli edişidir.

Kâmil insanlar bu şefâatin yolunu, Hakk'a ârif olmak isteyenlere tebliğ ederler.

Yolu yöntemi anlatırlar.

Hiçbir kâmil insan şefâat edemez.

İlm-i ledün yolunun Kâmil insanları, şefâat için yardımcı olurlar, şefâat bulmanın yolunu gösterirler, ilacı tarif ederler.

Şefâat, tedavi etmek, iyileştirmek Allah'a mahsustur.

Onun için Allah'tan gayrısı şefâat edemez âyetleri vardır.

İşte ilm-i şifâ, gönüllerin şefâat bulmasıdır, Allah'a şahit olmakla ve O'na teslim olmakla huzura erişilmesidir.

Kendini bilme yolunda saf temiz düşünce gücüne ulaşan kişiler kolay kolay hastalığa kapılmazlar.

Allah'a eminlik derecesinde iman sahibi olan kişiler kolay kolay hastalanmazlar.

Maneviyatı, teslimiyeti güçlü olan kişiler kolay kolay hastalanmazlar.

İlimden irfândan kopmayan kişiler kolay kolay hasta olmazlar.

Olumlu düşünen, yardımsever kişiler kolay kolay hastalanmazlar.

Dengeli, sağlıklı beslenen ve sofrada yavaş yavaş yiyen, midesini tıka basa doldurmayan kişiler kolay kolay hastalanmaz.

Acıktığı zaman yemek yemek ve beden ne yemek istediğini ve ne kadar yemek istediğini bedenden duyup, ona göre beslenmek, hastalıktan korur.

Mesleğini, Allah'ın rızası üzere hareket ederek hizmete dayalı yapan kişiler kolay kolay hasta olmazlar.

Aşkı, heyecanı, gayreti güçlü olan kişiler kolay kolay hastalanmazlar.

Doğaya, hayvanlara, bitkilere, toprağa, suya yakın olan kimseler kolay kolay hasta olmazlar.

Beden hastalıklarımızın çaresi muhakkak ki her zaman vardır.

Tıp ilmi, beden hastalıklarında Allah'ın şâfi isminin tecelli ettiği boyuttur.

Hadîd Sûresi 22: “Mâ esâbe min musîbetin fil ardı ve lâ fi enfusikum illâ fî kitâbin min kabli en nebreehâ inne zâlike alâl-lâhi yesîr.”

Meâli: “Dünyada bir hastalık açığa çıkmasın ki ve sizde de bir hastalık görünmesin ki onun çaresini oluşturduk, onun çaresi varlık kitâbının içinde vardır. Muhakkak ki işte bu Allah için kolaydır.”

Bâtıl bilgiler, olumsuz düşünceler, dengesiz beslenmeler, her zaman hastalıkların ve zulmün kaynağıdır.

İlm-i şifâ, Allah'ın “El Şâfi” esmasıyla tecelli eder.

İlm-i ledün ehilleri, ilm-i şifâ ehilleridir.

SONUÇ

Gönlümüz izin verdiği, dilimiz yettiği, kalem yazdığı kadar, ilm-i ledün konusunu anlamaya ve anlatmaya çalıştık.

Mânâlar deryasının anlatmak ne kadar mümkün olabilir ki?

İlm-i ledün ve İlmi ledünün içindeki bölümler, sonsuz deryalardan oluşmaktadır.

Yazmaya çalıştığımız bu kitabımızın her bir bölümü, ayrı bir kitap olacak şekilde de yazılabilirdi.

Her bir bölümü kısa kısa açıklamaya çalıştık.

İlm-i ledün boyutu, sonsuz sınırları barındırmaktadır.

Anladık ki ilm-i ledün, sonsuz ilimleri, sonsuz mucizeleri içinde barındırıyor.

İlm-i ledün boyutunu anlamak ve anlatmak elbette kolay değildir.

Gönül dünya derdinden uzaklaşıp, mânâlar deryasına ne kadar dalabilir ki?

Deryadan, nasibimiz kadar aldığımızı anlatmaya çalıştık.

Anladık ki yaşamın içinde nice sınırlar vardır, nice mucizeler vardır.

Bir gözün oluşumu, görmesi ne kadar büyük bir mucizedir.

Bu mucize her varlıkta, her atomda, her hücrede kendini göstermektedir.

İnsan mucizeler şehridir.

O şehre adım atabilmek kendi özüne dönmekle mümkündür.

Dışsal kavgalarda, yargılamalarda, nefretlerde kalan bir kimse, kendi özüne ne kadar dönebilir ki?

İnançlar kavgasının içinde olan ve kendini o kavgalardan alamayan, kendi beden şehrine ne kadar adım atabilir ki?

O şehrin Zâtına ne kadar şahit olabilir ki, O Zâta ne kadar teslim olabilir ki?

İnsanın gönlüne mânevi bir arayış düştüyse, bu arayışa sahip çıkmalıdır.

Gönüle düşen mânevi arayış, mânâlar deryasına götürecektir, mânâlar deryasının sahibinin nice sırlarına eriştirecektir.

Mânâ deryasının ilmi olan ilm-i ledün, varlığın açığa çıkışındaki ve varlığın kendinden yansıyan bir akış boyutudur.

O akışta nice mesajlar vardır.

O mesajları okuyabilmek, ilm-i ledün ehli olmakla mümkündür.

İnsan bir kul olduğunu ve ölümlü olduğunu asla unutmamalıdır.

İnsan, kibre düşmemeye gayret göstermelidir.

İnsan, Allah'ın nice sırlarına erişmek istiyorsa, tenezzül içinde olmalı, hiçbir zaman kendini yüce görmemelidir.

İnsan, Yunus Emre'nin "Sen kendine ne sanırsan ayruğa da onu san" sözünü hiç unutmamalıdır.

İnsan yaratılan hiçbir varlıktan üstün değildir.

Gönlü mânâlar deryasında olan, o güzel gönül Hazreti Muhammed ne kadar tenezzül dolu söylemiş: "Ben de sizin gibi bir beşerim, bir Kral değilim, kuru ekmek yiyen bir annenin çocuğuyum."

İnsan her zaman tenezzüllü olmalıdır.

İnsan, gönlüne düşen yaşamın sırrını arama duygusunu önemsemelidir.

Görünen varlık, elbette bir kaynaktan geliyordur.

Görünen ağaç elbette bir tohumdan geliyordur.

İnsan da elbette bir kaynaktan süzülüp geliyordur.

İnsan o kaynağın ne olduğunu merak etmelidir.

Aslı olan, geldiği kaynak olan, o sonsuz deryayı hissetmeye çalışmalıdır.

Biz de bu kitabımızda hissettiklerimizi anlatmaya çalıştık.

İlim ve edep yolunuz, tenezzül ve tevazu davranışınız, saygı ve sevgi hâliniz olsun.

Gönlünüzde merak, ilgi, sevgi, saygı, huzur, ilâhî aşk dâim olsun.

Aleyküm Selam

İsmail Dinçer 11-9-2022